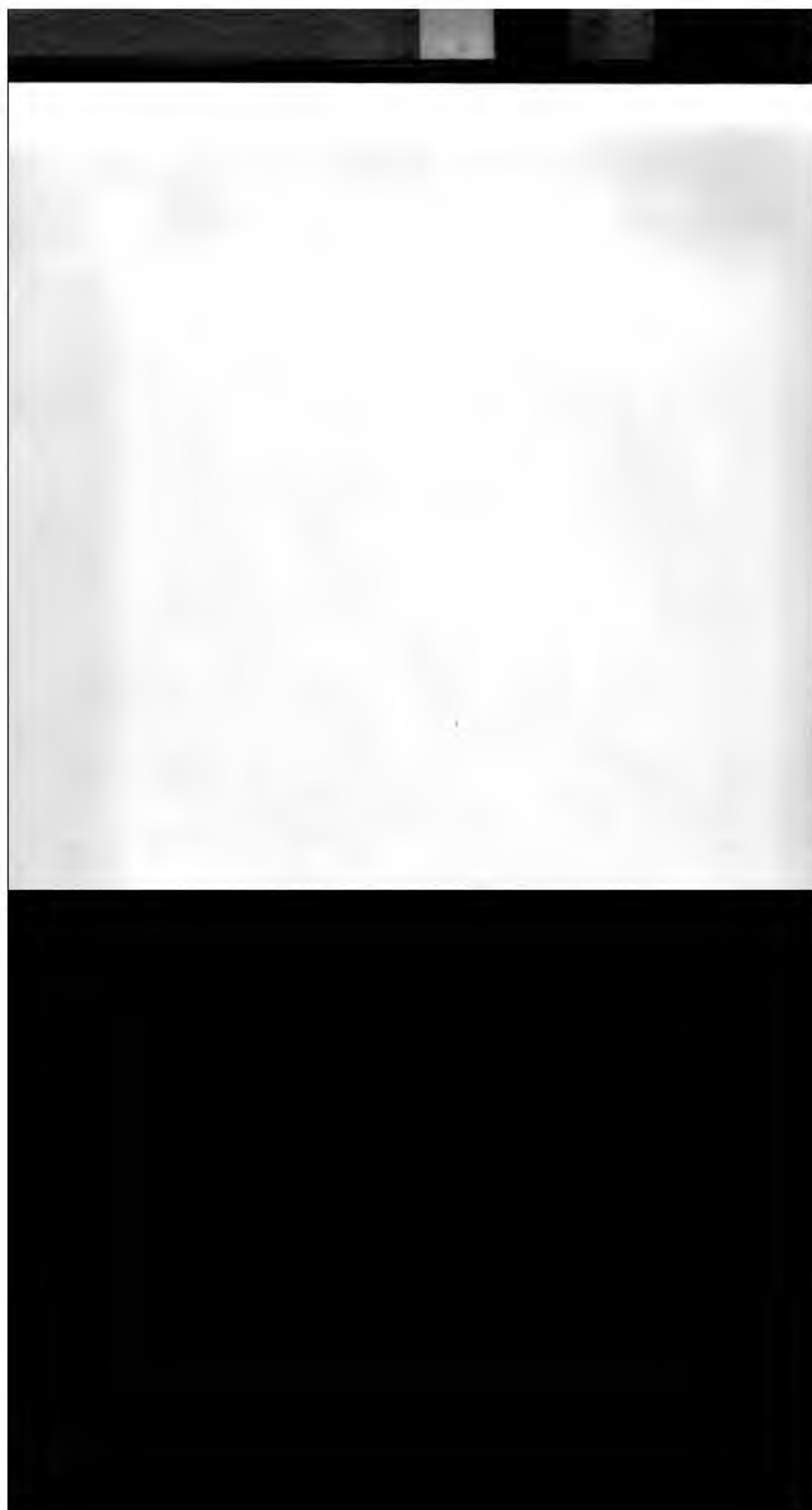

[redacted]

THEOLOGIA DOGMATICO-MORALIS

Secundum Ordinem Catechismi

CONCILII TRIDENTINI.

EDITIO OMNIUM ACCURATISSIMA,

Plurimis ACCESSIONIBUS, & NOTIS, variis EPISTOLIS, & MONUMENTIS aucta, illustrata, & locupletata.

TOMUS QUINTUS

UBI AGITUR.

De Indulgentiis, Sacramento Ordinis, Beneficiis, Simonia, & Horis Canonicis.

AUCTORE

R. P. F. NATALI ALEXANDRO
Ordinis FF. Prædicatorum, in sacra Facultate Parisiensi Doctore, & emerito Theologiæ Professore.

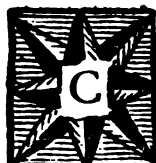
Typis Principalis Monasterii B. V. M. Einsidlensis,
Per Franciscum Xaverium Kälin. Anno MDCCLXIX.

THEOLOGIÆ DOGMATICÆ, ET MORALIS SECUNDUM ORDINEM CATECHISMI Concilii Tridentini

LIBER SECUNDUS.

TRACTATUS DE INDULGENTIIS.

Um Ecclesiæ concessa sit a Christo ligandi potestas, & solvendi, non solum condignam Satisfactionem pœnitentibus injungere, sed & pœnam temporalem eorum peccatis debitam moderari, & relaxare potest; quam moderationem, condonationem, & remissionem Indulgentiæ nomen usu ecclesiastico significat. Quamobrem definitur *Indulgentia*, *Absolutio a Pænitentiis a Sacerdote, aut a Canone injunctis.* Sive, *Remissio pœnæ temporalis, quæ post remissionem peccatorum luenda superest, extra Sacramentum facta ab eo, qui spiritualem jurisdictionem habet cœlestem Ecclesiæ Thesaurum dispensandi.* Quod ut intelligatur, inconcussum illud principium recolendum est, quod ex Concilio Trid. superius posuimus, non similiter in pœnitentiæ Sacramento, atque in Baptismo, peccatorum omnium remissionem conferri. Nam in Baptismo ita Christo commorimur, & ad vitam renovamur perfecta peccatorum remissione, ut pro iis nulla omnino pœna supersit in fu- Quid indulgentia.

turo ſæculo luenda. At in pœnitentiæ Sacramento ſic remittuntur peccata quoad culpam, ut tamen adhuc reſtet terribilis quædam expectatio judicii in futuro ſæculo, niſi per dignos fructus, & opera pœnitentiæ in hac vita divinæ Juſtitiæ ſatisfiat. Cum igitur illa futuri ſæculi pœna dignis pœnitentiæ operibus redimitur, ſatisfactio eſt. Cum vero ea pœnitentiæ opera ex cauſa legitima ab eo, qui ſpiritualem juriſdictionem habet, & pœnitenti remittuntur, ſatisfactionis remiſſio, donatio, ſeu relaxatio eſt, quam eccleſiaſtico uſu indulgentiam vocamus.

…de in-
…gentiis
…denda.

Duo autem duntaxat de indulgentiis credenda proponuntur ab Eccleſia: Primum, Poteſtatem concedendi indulgentias a Chriſto Eccleſiæ conceſſam eſſe. Secundum, eas chriſtianis utiles eſſe, ac ſalutares. Ita docet ſacra Synodus Tridentina ſeſſ. 25. in Decreto de indulgentiis. „ „ Cum (*inquit*) poteſtas conferendi indulgentias a Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit; atque hujuſmodi Poteſtate divinitus ſib tradita anti-

CAPUT PRIMUM.

De Potestate concedendi Indulgentias.

PROPOSITIO UNICA.

Potestas Indulgentias concedendi a Christo tradita est Ecclesiæ, quæ antiquissimis etiam temporibus sacra illa potestate usa est.

Potestas illa colligitur ex Christi Domini verbis Matth. 16. & 18. *Quæcunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo; & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.* Quibus verbis cum Apostoli, eorumque Successores potestatem acceperint imponendi pœnitentibus pœnas satisfactorias, illosque ad eas subeundas obligandi, potestatem pariter acceperunt impositas, vel imponendas ex causa legitima condonandi, vel remittendi.

Præterea, ex Scripturis sacris perspicuum, & exploratum est, Deum intuitu alienæ fidei, orationis, aliorumque meritorum, seu bonorum operum, aliis peccata remittere, pœnasque condonare, ut observat etiam *S. Ambrosius*, in illud S. Lucæ: *Quorum fidem ut vidit, dixit Paralytico: Remittuntur tibi peccata tua.* Luc. 5. Et in veteri Testamento legimus, propter Abraham, Isaac, & Jacob; item propter Moysen, Samuelem, Davidem, sæpe Deum populo peccata condonasse. Quocirca Pastores ligandi, solvendique Potestate a Christo adaucti non solum propria cujusque hominis pœnitentis opera intueri debent; sed etiam more, & exemplo Christi Domini sui attendere, quinam pro eo sint soliciti, quinam illum orationibus, aliisve piis operibus adjuvent; ac prudenter dijudicare, quousque illi ad remissionem pœnarum succurrere, & applicari valeant.

Quod autem sacra illa potestate Indulgentias concedendi antiquissimis temporibus usa sit Ecclesia, constat ex Apost. 2. ad Cor. cap. 2. de incestuoso Corinthio scribente: *Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio* Indulgentiarum usus Ecclesiæ

ævus. dulgen- inceuoſo Co- nthio ab poſtolo neeſſa ctoritate hriſti.

hæc, quæ fit a pluribus; ita ut e contrario magis donetis, & conſolemini, ne forte abundantiori triſtitia abſorbeatur, qui ejuſmodi eſt. Inceſtuoſo illi homini jam pœnitenti aliquid de impoſitæ pœnitentiæ ſeveritate remitti jubet Apoſtolus, ne forte auſteriori diſciplina in deſperationem compulſus, ac mærore dejectus, a chriſtiana Religione deficiat. Ea igitur donatio, ſeu condonatio, cujus Apoſtolus meminit, non aliud fuit, quam Indulgentiæ conceſſio, de qua ibidem ſubdit: *Cui autem aliquid donaſtis, & ego; nam & ego, quod donavi, ſi quid donavi propter vos in perſona Chriſti, ut non circumveniamur a ſatana.* Quibus verbis ſignificat S. Paulus, eam donandi, ſeu indulgendi poteſtatem ſe a Chriſto accepiſſe, & vice Chriſti exercere. Atque ita hunc Apoſtoli locum *S. Joan. Chryſ.* interpretatur Homil. 4. in 2. ad Corinth. Epiſtolam. „ „ Non enim (*inquit*) quod dignus ſit, neque quod ſufficientem exhibuerit pœnitentiam, ſed quod infirmus ſit, ideo (*inquit*) dignor illum venia. Unde & adjecit: *Ne abundantiori triſtitia abſorbeatur.* Qui

duæ pœnitentiæ ab Ecclesia impetrabant; atque ita statim ad pacem, id est, Reconciliationem, & Eucharistiæ Communionem admittebantur, quæ pœnitentia duntaxat functis dari solebat ex prisca Ecclesiæ disciplina. „ Quam pacem, *inquit Tertullianus*, „ quidam in Ecclesia non habentes, a Martyribus in „ carcere exorare consueverunt „. Idem vero *Tertullianus*, cum ad Monatistas postea defecisset, lib. *De Pudicitia*, cap ult. catholicæ Ecclesiæ id vitio vertit, quod antea laudaverat; nempe quod ad Martyrum petitionem, relaxata Lapsis pœnitentia, pacem daret. „ „ At tu jam (*inquit*) & in Martyres tuos effundis hanc potestatem, ut quisque ex consensione vincula induit adhuc mollia, in novo custodiæ nomine, statim ambiunt mæchi, statim adeunt fornicatores, jam preces circumsonant... Et pacem ab his quærunt, qui de sua periclitantur „ „. Ex utriusque porro loci collatione perspicuum est, jam tunc in Ecclesia consuetudinem obtinuisse Lapsis partem aliquam pœnitentiæ precibus Martyrum condonandi.

Martyrum preces examinatæ.

Idem ex *S. Cypriano* colligitur, qui Epistola 9. quorumdam Presbyterorum temeritatem reprehendit, qui inconsulto Episcopo, & non expectato *justo tempore*, contra disciplinæ ecclesiasticæ ordinem Lapsis nedum ulla pœnitentia functis pacem, & Eucharistiam tribuebant, & Christi Martyres, cum Episcopo committebant, & invidiæ exponebant. Petierant quippe Martyres literis honorificis ad Episcopum scriptis, tunc desideria sua examinari, cum pax Ecclesiæ restituta fuisset; impudentes vero Presbyteri ante extinctum persecutionis metum, ante ipsum pene Martyrum obitum, cum Lapsis communicabant, illisque Eucharistiam dabant; cum potius Martyres admonere debuissent, si plus aliquid peterent, quam concedi æquum esset: *Sicut* (inquit) *semper in præteritum factum est*. Et Ep. 10. sic Martyres ipsos, sive Confessores compellat: „ „ Et credideram quidem Presbyteros, & Diaconos, qui illic præ-

Martyrum libellos habentibus non dabatur indul.

ntia ante am pœ- entiam, ante ſe- tam per- utioné, i pericu- mortis ninente.

præſentes ſunt, monere vos, & inſtruere pleniſſime circa Evangelii legem, ſicut in præteritum ſemper ſub Anteceſſoribus noſtris factum eſt, ut Diaconi ad carcerem commeantes Martyrum deſideria conſiliis ſuis, & Scripturarum præceptis gubernarent; ſed nunc cum maximo animi dolore cognoſco, non tantum illic vobis non ſuggeri divina Præcepta, ſed adhuc potius inveniri, ut ea, quæ a vobis ipſis & circa Deum caute, & circa Sacerdotem Dei honorifice fiunt, a quibuſdam Presbyteris reſolvantur, qui nec timorem Dei, nec Epiſcopi honorem cogitantes, cum vos ad me literas direxeritis, quibus examinari deſideria veſtra, & quibuſdam Lapſis pacem dari poſtulaſtis, cum perſecutione finita convenire in unum cum Clero, & recolligi cæperimus; illi contra Evangelii legem, contra veſtram quoque honorificam petitionem, ante actam pœnitentiam, ante Exomologeſim graviſſimi, atque extremi dilicti factam, ante manum ab Epiſcopo, & Clero impoſitam, offerre Lapſis pacem, & Euchariſtiam dare, id eſt, ſanctum

& auxilio eorum adjuvari apud Dominum in delictis suis possunt, si premi infirmitate aliqua, & periculo cœperint, Exomologesi facta, & manu eis a vobis in pœnitentia imposita, cum pace a Martyribus sibi promissa ad Dominum remittantur „„. Ex quibus omnibus colligitur, & ante *S. Cypriani* tempora, & ipsius ætate, Ecclesiam ob preces, ac merita Martyrum pœnitentibus pœnitentiæ tempus contraxisse, laborumque pœnitentialium partem condonasse. Indulgentiarum igitur usus in Ecclesia frequens erat. In illis vero concedendis moderationem servari sanctissimi, & vigilantissimi Præsules curabant, ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina solveretur.

Episcopi pœnitentiæ tempus publicis pœnitentibus contrahere poterant.

Eumdem usum antiquiora Concilia confirmant, quæ in Episcopi arbitrio esse voluerunt, ut pœnitentiam vita priori, ac posteriori discussa, lacrymisque, patientia, & bonis operibus spectatis, pœnitentiæ tempus ipsis contraheret, eorumque pœnas moderaretur, ut loquitur Conc. Ancyranum, can. 5. sive ut *De his aliquid humanius cogitaret*, ut loquitur Concilium Nicænum, can. 12.

Indulgentiæ plenariæ.

Indulgentias amplissimas, ac plenarias iis, qui expeditionem bellicam in terram sanctam contra Saracenos pugnaturi susciperent, Concilium Claromontanum Præside *Urbano II.* can. 2. concessit. Easdem indulgentias confirmavit, & ad expeditionem Hispanicam contra Mauros prorogavit Concilium Lateranense 1. Præside *Callisto II.* can. 11. Easdem confirmarunt *Eugenius III.* & *Clemens III.* ut similes expeditiones promoverent. *Alexander III.* in Conc. Lateranensi 3. duorum annorum Indulgentiam concessit iis, qui contra hæreticos arma susceperint. Si autem longiorem ibi moram fecerint, Episcoporum prudentiæ committit, ut ad eorum arbitrium, secundum modum laboris major eis Indulgentia tribuatur.

Ob opus laboriosum concessæ.

Innocent. III. in Concilio Lateranensi 4. can. 62. *Indiscretas, & superfluas Indulgentias* moderatur, a quibusdam Ecclesiarum Prælatis concedi solitas, ob quas *Claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur.*

nstitutio ilæi.

Bonifacius VIII. cum Antiquorum fida relatione didicisset, Romam ad Basilicam Principis Apostolorum accedentibus magnas remissiones, & Indulgentias peccatorum esse concessas; anno millesimo trecentesimo, & quolibet anno centesimo secuturo, ad „ „ Basilicas ipsas *Principum* Apostolorum accedentibus reverenter, vere pœnitentibus, & confessis, non solum plenam, & largiorem, imo plenissimam omnium suorum veniam peccatorum concessit „ „. (Extra. *Antiquorum*, tit. *De pœnitentiis, & remissionibus.*) Hæc epocha Jubilæi, quod *Clemens VI.* anno quolibet quinquagesimo concedi voluit Christi Fidelibus universis, attendens, quod annus quinquagesimus in lege Mosaica, quam non venit Dominus solvere, sed spiritualiter adimplere: „ „ Jubilæus remissionis, & gaudii, sacerque dierum numerus, quo Lege fit remissio, censebatur; quodque ipse quinquagesimus numerus in Testamentis, veteri quidem ex Legis datione, novo ex visibili Spiritus sancti in discipulos

sit infinitus thesaurus hominibus, quo qui usi sunt, Dei amicitiæ participes sunt effecti. Quem quidem thesaurum non in sudario repositum, non in agro absconditum, sed per B. Petrum cœli Clavigerum, ejusque Successores suos in terris Vicarios commisit Fidelibus salubriter dispensandum, & propriis, & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter, quam specialiter (prout cum Deo expedire cognoscerent) vere pœnitentibus, & confessis misericorditer applicandum. Ad cujus quidem thesauri cumulum, beatæ Dei Genitricis, omniumque Electorum a primo justo usque ad ultimum merita adminiculum præstare noscuntur; de cujus consumptione, seu minutione non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita Christi merita, quam pro eo, quod quanto plures ex ejus applicatione trahantur ad justitiam, tanto magis accrescit ipsorum cumulus meritorum „ „.

Solvitur hæreticorum objectio contra Indulgentias.

Ne vero cavillentur hæretici, objiciantque Indulgentias vergere in Christi Salvatoris injuriam, cum ad remissionem peccatorum nostrorum concurrere pariter Sanctorum merita, satisfactiones, passionesque doceamus; quasi Christi Sanguis ad remissionem peccatorum omnium non sufficiat, & Martyrum sanguine ad indulgentias profundendas adjuvetur; vel ad acquirendum Ecclesiæ militanti perennem gratiarum thesaurum non satis opum spiritualium, & virtutis habuerit, qui dives est in misericordia, & apud quem copiosa est redemptio, de cujus plenitudine omnes accipimus; & necesse fuerit, ut Sancti thesaurum illum suis meritis implerent, satisfactionibus cumularent.

Respondemus enim, Sanctorum merita, satisfactiones, passiones, in Ecclesiæ thesaurum eo nomine non conferri, quod Christi Sanguis minus sufficiens sit ad remissionem peccatorum nostrorum, aut quod Martyrum sanguine, ac meritis adjuvetur; vel quod ab ipsis remissionem peccatorum expectemus, & accipiamus;

piamus; aut quod denique eadem ratione ad Ecclesiæ spiritualem thesaurum conflandum concurrant, ac Sanguis Christi, ejusque passiones, ac merita. Agnoscimus enim, credimus, & prædicamus, quod
oc. 1. solus *Christus lavit nos a peccatis nostris in Sanguine*
Joan. 1. *suo*: quod solus Christus *Est propitiatio pro peccatis no-*
Tim. 2. *stris*: quod solus Christus *Semetipsum redemptionem de-*
t. 20. *dit pro omnibus*: quod solus Christus *Acquisivit Eccle-*
b. 10. *siam sanguine suo*; quod solus Christus *Una oblatione con-*
oc. 7. *summavit in æternum sanctificatos*. Quod Sancti *Laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine Agni.* Asserimus cum *S. August.* lib. 2. contra duas Epistolas Pelag. cap. 4. *Quod* „ Solus Christus suscepit pro „ nobis sine malis meritis pœnam, ut nos per illum „ consequeremur gratiam „. Et Tract. 84. in Joan. *Quod* „ In fraternorum peccatorum remissionem „ nullius sanguis Martyris funditur „. Asserimus cum *S. Leone* Ep. 97. alias 83. „ „ Mortis vinculum unius prævaricatione contractum, unius morte, qui solus [redacted]

tiæ profunduntur, per modum impetrationis. Veniam enim a Deo nobis impetrant, obtinentque, ut indulgentiæ nostræ ex Christi merito applicentur; ut idonei efficiamur, quibus fructus mortis Christi copiose communicetur; præparant nos, ad uberiorem gratiam Dei digne percipiendam; sicut eleemosynæ, jejunia, orationes nostræ, & alia pœnitentiæ opera nos redimere, solvere, & peccatorum veniam nobis procurare dicuntur. Et quemadmodum hæc satisfactoria sunt pro peccatis, quia Deus satisfactionis loco illa accepta habet; ita merita Sanctorum nobis apud Deum succurrunt, quatenus illa Deus tanquam amicorum suorum pro nobis suffragia benigne accipit, illorumque intuitu nobis peccata, pœnasque peccatis debitas condonat, sicut intuitu orationis Moysis populo pepercit, & merito Pauli ducentas septuaginta sex animas a perditione servavit. Docet itaque *Clemens VI.* ad cumulum thesauri Passionis Christi, beatæ Dei Genitricis, & omnium Sanctorum merita adminiculum præstare, non quasi meritum Passionis Christi non sit copiosissimus, sufficientissimus ac semper inexhaustus thesaurus, ex quo profundantur indulgentiæ; aut Sanctorum meritis augeri, ac juvari debeat; sed quod Virginis Deiparæ, omniumque Sanctorum merita nobis adminiculum præstent, quo thesauri illius infiniti Dominicæ Passionis simus participes. Præstant nobis adminiculum præparationis, ac dispositionis, id est, reddunt nos aptos, & idoneos intercessione sua ad fructum indulgentiarum percipiendum, faciuntque, ut simus digni, quibus thesaurus meritorum Christi communicetur; sicut S. Paulus ait: *Dei adjutores sumus*; non quod Deus adjutorio Pauli, aut alterius cujuscunque Apostoli indigeat, quasi per se sufficiens, aut omnipotens non sit ad operandum, quodcumque vult fieri; sed quia Paulus prædicando, monendo, corripiendo, plantando, rigando, homines divinæ operationis capaces reddit, præparat, disponit, idoneos facit ad gratiam suscipiendam.

Quamquam & scholastici vulgo doceant, satisfactio-

ad cumulum spiritualis thesauri, accedant, & per indulgentias applicentur.

Exod. 32.

Act. 17.

1. Cor. 3.

factiones Sanctorum, quas multi in operibus pœnitentiæ ſupererogaverunt ultra menſuram peccatorum ſuorum cum meritis, & ſatisfactionibus Chriſti nobis per indulgentias applicari in ſolutionem pœnarum, quæ abſterſis culparum noſtrarum maculis luendæ ſuperſunt in hoc ſæculo, vel in futuro. Hujus vero rei cauſam arceſſunt ex Communione Sanctorum, quam in ſymbolo profitemur; qua fit, ut in Eccleſia Dei aliorum merita, & paſſiones aliis tanquam ejuſdem corporis membris applicari, & prodeſſe poſſit, ut ſic aliorum abundantia ſit aliorum inopiæ ſupplementum, ut loquitur Apoſtolus 2. ad *Cor.* 8. Hortatur enim eo loci Corinthios terrenis opibus abundantes ad conferendam liberaliter eleemoſynam in Sanctos quoſdam ſecundum ſæculum quidem inopes, ſed apud Deum bonis operibus divites; viciſſim promittens fore, ut ſpiritualis horum abundantia ſuppleat illorum inopiam; ut quibus ad Deum placandum, & promerendum propria minus ſufficiunt, ad id alienorum operum Commu-

valent etiam quodammodo ad solutionem debitorum, & redemptionem pœnarum, quibus obstricti post remissionem culpæ manemus. Hinc *Origenes* Hom. 10. & 24. in *Numeros*, expendens Apostoli verba, 2. Cor. 12. *Libenter impendar, & superimpendar pro animabus vestris*, observat, Apostolum se quasi victimam pro eorum, ad quos scribit, salute devotam profiteri. „ Hostia autem cum immolatur, „ ad hoc immolatur, ut eorum, pro quibus jugu- „ latur, peccata purgentur „. Sed tamen *Origenes* Scholasticorum assertioni suffragari his locis non videtur; nec aliud ex illius verbis extendi potest, quam Sanctorum passiones, & satisfactiones per modum impetrationis, non per modum solutionis ad pœnarum nobis debitarum condonationem, ac remissionem concurrere. Unde subdit postremo loco: „ „ Sed in his omnibus unus est agnus, qui totius mundi potuit auferre peccatum, & ideo cessaverunt cæteræ hostiæ, quia talis hæc fuit hostia; ut una sola sufficeret pro totius mundi salute. Cæteri enim precibus peccata, hic solus potestate dimisit „ „. Quo circa *S. Thomas*, 3. p. q. 48. ar. 5. ad 3, *ait*: „ Passiones Sanctorum proficiunt Ecclesiæ, non qui- „ dem per modum redemptionis, sed per modum „ exempli, & exhortationis, secundum illud 2. *ad Cor.* 1. *Sive tribulamur pro vestra exhortatione, & salute* „. Nec aliud etiam colligi potest ex illo *S. August.* principio, Christum pati quotidie in membris suis, & ad finem usque sæculi passurum; ideoque deesse aliquid passionibus Christi in ejus corpore, quamvis nihil desit ejus passionibus quatenus caput est. Id enim non aliud omnino probare videtur, quam teneri unumquemque Fidelium ad exsolvendum aliquid, & inferendum quemdam (ut ita loquamur) passionum canonem, ut quod Christus in corpore suo mystico pati debet, impleatur, & Ecclesia quasi communis quædam Respublica christianæ patientiæ exemplis ædificetur. „ „ Unus enim homo cum capite, & corpore suo Jesus Christus,

(*in-*

(*inquit S. August.*, *Enar. in Ps.* 61.) Salvator corporis, & membra corporis, duo in carne una, & in voce una, & in passione una, & cum transierit iniquitas, in requie una. Passiones itaque Christi non in solo Christo, imo Passiones Christi nonnisi in Christo. Si enim passiones Christi solo Christo, imo in solo capite, unde dicit quoddam membrum ejus
off. 1. Paulus Apostolus: *Ut suppleam, quæ desunt pressurarum Christi in carne mea?* Si ergo in membris Christi es quicunque homo, quisquis hæc nunc non audis; (sed tamen audis, si in membris Christi es;) quidquid pateris ab eis, qui non sunt in membris Christi, deerat Passionibus Christi. Ideo additur, quia deerat; mensuram imples, non superfundis; tantum pateris, quantum ex passionibus tuis inferendum erat universæ Passioni Christi, qui passus est in Capite nostro, & patitur in membris suis, id est, in nobis ipsis. Ad communem hanc quasi Rempublicam nostram, quisque pro modulo nostro exsolvimus, quod debemus, & pro possessione virium no-

inter Catholicos tamen omnes convenit, quidquid illud sit, quod conferunt Sancti ad indulgentiarum thesaurum, totum illud niti meritis Christi, a quibus satisfactiones Sanctorum, & nostræ pretium omne suum, & valorem accipiunt. „„ In Christo enim meremur in illo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent; ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur a Patre „„; (ut docet sacra Synodus Tridentina sess. 14. cap. 8.)

Quidquid Sancti ad Indulgentiarum thesaurum conferunt meritis Christi totum nititur.

Quamvis porro ecclesiasticum Dogma sit, *Ad cumulum Thesauri* passionis, & meritorum Christi, *Beatæ Dei Genetricis, & omnium Sanctorum merita adminiculum præstare*, ut *Clemens VI.* docet, Extrav. *Unigenitus*; & *Leo X.* inter Lutheri articulos istum quoque merito damnaverit: *Indulgentias non pendere ex Christi meritis, & Sanctorum*: Dogma tamen ecclesiasticum non est, quod Sanctorum merita per modum solutionis nobis in indulgentiis applicentur; aut quod superabundantes satisfactiones Sanctorum, & passiones Martyrum in Ecclesiæ spirituale conferantur ærarium, ut eas applicet opportuno tempore pia Mater ad solutionem debitorum, quibus divinæ justitiæ post remissionem offensarum obstricti manemus. Nullum enim de superabundantibus illis Sanctorum passionibus verbum habet *Clemens VI.* imo Scholasticorum ea de re commentationem sequi non videtur; cum *Ad thesauri cumulum, omnium Electorum merita, a primo Justo usque ad ultimum, adminiculum præstare* docet. Omnes autem, & singulos Electos superabundantes satisfactiones, & redundantia merita non habere, certissimum est, cum plurimi pœnas temporales peccatis suis debitas in Purgatorio luant; & nos, qui in Electorum grege divina miseratione nos collocandos speramus, superabundantes satisfactiones, & redundantia merita non habere nos agnoscamus, & profiteamur. Adminiculum itaque ad spiritualis thesauri cumulum præstant merita Sanctorum, quatenus Sancti suis meritis, & intercessione a Deo impetrant, ut fructus Passionis Christi

ad debita noſtra ſpiritualia expungenda nobis per Indulgentias applicetur.

Quod ergo Chriſti, Sanctorumque merita conjunxerunt ſummi Pontifices *Clemens VI.* & *Leo X.* cum de Indulgentiarum fonte ſermonem habuere, non eſt argumento, quod eodem loco Chriſti, Sanctorumque merita habuerint. Peſſima hæc olim erat Macedonianorum hæreticorum argumentatio: Chriſtus connumerat Spiritum ſanctum creaturæ, dicens:
3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto*, &c. Sicut ergo aqua eſt creatura, ita & Spiritus ſanctus. Spiritum ſanctum pariter ſibi connumerarunt Apo-
15. ſtoli, dicentes: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis*; ſicut ergo ipſi creaturæ erant, ita & Spiritus ſanctus. Horum argumentorum vanitatem oſtenderunt SS. Patres, reſponderuntque, non eſſe a Scripturæ ſacræ locutione alienum, ut ea ſermone conjungantur, quorum longe diverſa ratio eſt; ut cum dicitur Exodi 14. *Crediderunt Domino, & Moyſi ſervo ejus.* Et 4.

CAPUT II.

De Indulgentiarum utilitate.

Indulgentiarum utilitas in eo posita est, quod Indulgentiæ condonationes sint, ac remissiones pœnarum temporalium, laborumque pœnitentialium, sive per Sacerdotes pœnitentiæ Administros in sacro Tribunali impositorum, sive per Canones præscriptorum. Secundo, quod non in foro duntaxat Ecclesiæ, sed etiam apud Deum valeant, ut debitum pœnæ temporalis in futuro sæculo subeundæ per illas expungatur, & remittatur.

Indulgentiæ non solum in foro Ecclesiæ ad pœnarum Canonicarum remissionem; sed etiam in judicio Dei plurimum valent ad pœnas futuri sæculi remittendas.

Cujus quidem dogmatis ecclesiastici veritatem Christi verba confirmant, quibus potestas nititur Indulgentias concedendi: Matth 18. *Quæcunque solveritis super terram, soluta erunt & in cælo.* Si enim, qui potestate a Christo accepta satisfactorias pœnas relaxat, ita solvit eas in terra, ut solutæ sint & in cœlis, certum est, fructum Indulgentiarum ad futurum sæculum pertinere.

Idem confirmant Apostoli verba 2. ad *Corinth.* cap. 2. scribentis, incestuoso illi Corinthio se donasse, id est, pœnam ejus crimini debitam condonasse propter ipsos *In persona Christi*; ex quibus verbis colligitur, condonationem illam in judicio Dei valere, ac ratam esse, perinde ac si Christus ipse, qui Pater est futuri sæculi, & Pontifex futurorum bonorum, condonasset.

Tertio, *S. Cyprianus* statuit: „„ Ut qui libellum a Martyribus acceperunt, & auxilio eorum adjuvari apud Dominum in delictis suis poscunt, si premi infirmitate aliqua, & periculo cœperint, Exomologesi facta, & manu eis in pœnitentiam imposita, cum pace a Martyribus sibi promissa ad Dominum remittantur. *Ep.* 13. *Et Tract. de Lapsis*: Credimus quidem (*inquit*) posse apud judicem plurimum valere Martyrum merita, & opera justorum, &c. „„. Concilia etiam superius laudata, & præsertim Nicænum, quæ permittunt Episcopis, ut circa pœnitentes, eo

quo par erat fervore pœnitentiæ stadium decurrentes, *Humanius aliquid cogitent*, pessime pœnitentibus illis consuluissent, si nihil de futuri sæculi pœnis indulgentia illa fuisset ipsis condonatum; multoque melius actum cum illis fuisset, si totam satisfactionem implere, pœnasque omnes Canonibus præscriptas subire jussi, pœnas futuri sæculi redemissent.

Denique Christianos Ecclesia deciperet, (quod absit) si pœnis satisfactoriis in hoc sæculo condonatis, & relaxatis, pœnas longe acerbiores in purgatorio subire cogerentur. Dicere autem, quod Ecclesia pia fraude homines ad bonum alliciat, sicut mater, quæ promittens filio pomum, ipsum ad ambulandum provocat, hæreticum est. Sicut enim ait *S. August.* Ep. 28. alias 8. ad S. Hieronymum, „ „ Fluctuare auctoritatem Scripturarum divinarum, ut in eis, quod vult quisque credat, quod non vult non credat, si semel fuerit persuasum, aliqua illos viros, per quos nobis hæc ministrata sunt, in scripturis suis officiose potuisse mentiri „. Et, Admisso

pœnam remittere non poſſe. Et inter Articulos *Lutheri*, quos *Leo X.* tamquam *Hæreticos*, *aut ſcandaloſos*, *aut falſos*, *aut piarum aurium offenſivos*, *& Veritati Catholicæ obviantes* damnavit, hi duo leguntur; 1. „„ Indulgentiæ ſunt piæ fraudes Fidelium. 2. Indulgentiæ his, qui veraciter eas conſequuntur, non valent ad remiſſionem pœnæ pro peccatis actualibus debitæ apud divinam juſtitiam „„.

Adde, Merita Chriſti, vimque Paſſionis ejus infinitam, quæ per indulgentias nobis applicantur, non ſolum ad pœnas canonicas, ſed ad pœnas futuri ſæculi remittendas, & ſufficere, & operari. „„ Quidam (*inquit* S. Thomas, in 4. Sentent. diſt. 20. quæſt. 1. art. 3. quæſt. 2.) quod Indulgentiæ non valent ad abſolvendum a reatu pœnæ, quam quis in Purgatorio ſecundum judicium Dei meretur; ſed valent ad abſolvendum ab obligatione, qua Sacerdos obligavit pœnitentem ad pœnam aliquam; vel ad quam etiam ordinatur ex Canonum ſtatutis. Sed hæc opinio non videtur vera. Primo, quia eſt expreſſe contra Privilegium Petro datum, ut quod in terra remitteret, & in cælo remitteretur; unde remiſſio, quæ fit quantum ad forum Eccleſiæ, valet etiam quantum ad forum Dei. Et præterea Eccleſia hujuſmodi Indulgentias dans magis damnificaret, quam adjuvaret; quia remitteret ad graviores pœnas, ſcilicet Purgatorii, abſolvendo a pœnitentiis injunctis. Et ideo aliter dicendum, quod valent, & quantum ad forum Eccleſiæ, & quantum ad Judicium Dei, ad remiſſionem pœnæ reſiduæ poſt Contritionem, & Abſolutionem, & Confeſſionem, ſive ſit injuncta, ſive non „„.

APPENDIX DE JUBILÆO.

Inter Indulgentias omnes celeberrima eſt Anni ſancti ſeu Jubilæi Indulgentia, quam ſe concedere *Clemens VI.* Extrav. *Unigenitus*, ait, „„ Ut cunctorum Fidelium augeatur devotio, fides ſplendeat, „ ſpes vigeat, charitas vehementius incaleſcat „. Cum

Unde Jubilæi nomen.

autem Jubilæum analogia quadam a Mosaicæ Legis Jubilæo dicatur, observandum est, varias istius vocis origines assignari. Nonnulli Jubilæum derivant a voce *Jobel*, quæ arietem significat, quia scilicet Annus Jubilæi clangore tubæ, seu cornu arietis promulgari solebat. Alii vocem illam derivant a voce *Jobal* quæ *dimissionem*, sive *remissionem* significat. *Jubilæus, id est remissionis annus*, (inquit *S. Hieron.* in cap. 3. *Isaiæ.*) Josephus, lib. 3. *Antiq. Judaic.* Jubilæi voce *Libertatem* significari docet, quia eo anno Judæi ab omni labore vacantes, neque serebant, neque metebant, a debitis etiam omnibus absoluti; servique a Judaica gente cum liberis suis libertate donabantur. *R. Moses Maymonides* hanc vocem derivat a verbo *Jobal*, non quatenus significat *dimittere*, sed *adducere*, quia hoc anno adducebatur unusquisque ad possessionem suam, & ad familiam suam. Atque hæ significationes omnes cum iis optime conveniunt, quæ Lex de Jubilæo tradit, Lev. 25. *Clanges buccina*

Jubilæum Legis Mo-

[redacted]

me, ut mederer contritis corde, prædicarem captivis Indulgentiam, & clausis apertionem, ut prædicarem annum placabilem Domino. Annus Jubilæus a festo Expiationis, pœnitentiæ dicato, incipiebat, ut ex *R. Abrabanele* discimus; Jubilæum evangelicum prædicatione pœnitentiæ Christus aperuit: Matth. 3. *pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum cælorum.* Clangore tubæ judaicus Jubilæus nuntiabatur; Jubilæum evangelicum nuntiavit *Joannes*, cujus quasi tubæ vox insonuit in deserto: *Pœnitentiam agite; appropinquavit enim Regnum cælorum.* Nuntiarunt & Angeli laudantes Deum, & dicentes: *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Luc. 2. Quamdiu enim homo in peccato versatur, pacem cum Deo non habet, quia *Non est pax impiis*, ut dicitur *Isaia* 48. Sed etsi remissum sit peccatum, abstersaque per gratiam sanctificantem culpæ labes, pœnæ tamen debito remanente, nondum est pax perfecta hominis cum Deo; sed pax omnibus modis perfecta, & absoluta, utriusque remissione, culpæ scilicet, ac pœnæ procuratur; quod per Indulgentiam christiani Jubilæi obtinetur. Legali Jubilæo servi manumittebantur, possessiones dominis restituebantur; christiano Jubilæo a servitute peccati redempti, ad æternam hereditatem reducimur. Quemadmodum vero, licet omnes vitæ Christianorum dies perpetuum Sabbatum, sive Dies dominicus esse debeant, ut docet *Clemens Alexandrinus* lib. 7. *Stromatum*; nihilominus tamen spiritale Sabbatum, sive diem dominicum statis diebus rite celebramus; ita licet totum Legis evangelicæ tempus Jubilæus sit perpetuus; ipsum tamen rite selectis temporibus celebrat Ecclesia, quibus cœlestis thesaurus pretioso Christi Sanguine comparatus a summo Pontifice, qui Ecclesiæ universæ Christi vice præest, aperitur, & Fidelibus pœnitentia prius expiatis, ac recte dispositis dispensatur.

Per Indulgentiam Jubilæi

Cæterum Jubilæi gratiam sine vera, & omnibus partibus suis absoluta pœnitentia consequi nemo potest; nec per hanc Indulgentiam ab agenda pro

agenda
viribus
enitentia
mo di-
nfatur.

viribus pœnitentia peccatores, graviorum criminum rei dispensantur. Magni & universalis Jubilæi prædicandi normam a S. Jo. Baptista, imo a Christo Jesu Domino nostro Pastores, ac Prædicatores evangelici acceperunt. Uterque, scilicet Salvator noster, & ejus Præcursor; ille suo, iste Salvatoris nomine remissionem peccatorum, condonationem pœnarum, solutionem captivitatis, restitutionem in libertatem gloriæ filiorum Dei, in hæreditatem æternam conservatam in cœlis, nonnisi pœnitentiam agentibus prædicavit, ac promisit. *Pœnitentiam agite* (inquit S. Joan-

atth. 3. 4.

nes) *appropinquavit enim regnum cælorum... Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ... Pœnitentiam agite* (ait Christus) *appropinquavit enim regnum cælorum...*

uc. 13.

Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis. Plenariam indulgentiam, etiam Anni sancti, summi Pontifices (tametsi plenitudinem potestatis habeant in Ecclesia universa, & sacri thesauri supremam dispensationem) donare nec possunt, nec volunt in persona Christi, nisi ea lege, qua dat Christus Jesus, ut

„ efficacius conſequetur, qui Baſilicas ipſas amplius, „ & devotius frequentabit „. Idem colligitur ex Innoc. IV. in cap. *Quod autem*, Extra. *de Pœnitentiis*, dicente: „ „ Licet generaliter fiat Indulgentia propter pericula; tamen unus plus alio habet intra metam a Prælato conſtitutam, ſecundum quod plus devotus eſt, vel plus laborat, vel majoribus periculis ſe exponit „ „.

Hæc doctrina probabilior, imo ſola vera mihi videtur, quam propugnant S. Th. in 4. Sentent. diſt. 20. q. 1. art. 3. q. 2. ad 3. cujus verba deſcripta habes infra Regula 13. S. Bonaventura eadem diſt. q. ultima, Adrianus VI. Dominicus Soto, Eſtius, Sylvius, „ Molanus. Neque vero (inquit Eſtius) quidquam „ id derogat Indulgentiis, quæ Plenæ, ſeu Plenariæ „ conceduntur. Plenæ enim dicuntur Indulgentiæ, „ quarum ea vis eſt, ut Plenam is, qui ſit præparatus, „ accipere queat peccatorum remiſſionem. Per quod „ imprimis certum eſt, non omnem ſatisfactionem „ excludi, quando quidem præparatio, ſeu diſpoſitio quædam ſatisfactoria requiritur ex parte ſuſcipientis, idque ex Lege divina, cui beneficium hoc „ Indulgentiæ plenariæ non eſt contrarium. Quocirca Pontifex hujuſmodi Indulgentiam concedens non Legem divinam infringit, ſed ea præſuppoſita de plenitudine poteſtatis Indulgentiam „ diſpenſat nulla temporis menſura limitatam; tantum videlicet largiens, quantum quiſque ſecundum „ præparationem ſuam capere poteſt; & totam condonans pœnam, ſi totalis condonationis ſecundum „ præparationem ſuam capax eſt pœnitens. Unde vere dicitur, quod Indulgentia etiam plenaria tantum valet, quantum ſonat; tametſi non omnis, qui „ eam participat, plenum inde fructum conſequatur „.

Procul ergo, qui prædicare populo chriſtiano non dubitant, quod non ex Scriptura ſacra, vel Traditione hauſerunt, nec ab Eccleſia didicerunt, ſed inerudita cordis ſui viſione finxerunt. Omnes, qui plenariam Indulgentiam, aut Jubilæum quomodo-

Error in Jubilæi, & plenariæ Indulgentiæ prædicatione cavendus.

cunque consequuntur, in statum innocentiæ baptismalis restitui, & si continuo moriantur postquam omnia, quæ Bulla pontificia præscripta sunt, exterius impleverint, utcumque tepido licet languentis pietatis affectu, nullis Purgatorii pœnis obnoxios esse, sed recta in cœlum evolare; quamvis nullam aliam pro innumeris, gravibusque peccatis exhibere satisfactionem proposuerint, nullam aliam egerint Pœnitentiam, cum possent. Qui Jubilæum ita prædicant, caupones sunt *miscentes vinum aqua*, ut loquitur Isaias Propheta. Hi nempe, ut S. Basilius explicat, „ „ Documenta Scripturarum præcipuam animæ facultatem, scilicet mentem exhilarantia, per S. Prophetas, & Apostolos vinum illud cœleste fundente nobis Spiritu sancto ad percipiendum jucunditatem æternam, cauponum instar adulterant, & corrumpunt, proprii ingenii commenta permiscentes ad perniciem auditorum. Dum enim studiose adnituntur, ut indulgendo eorum voluptatibus demereantur ipsorum gratiam, per blandiloquia, &

Isaiæ 22. Basilius Isaiam sione 2.

CAPUT III.

Regulæ indulgentiarum dispensationem, usumque spectantes.

REGULA I.

Indulgentias concedere possunt summus Pontifex, & Episcopi: Ille quidem Plenarias toto, qua late patet Orbe christiano; isti vero in Diœcesibus suis, & secundum mensuram Canonum.

Cum enim Thesaurus Indulgentiarum commune sit Ecclesiæ bonum, ab iis solum dispensari potest, qui Ecclesiæ præsunt. *Ea enim, quæ sunt multitudinis alicujus, distribuuntur singulis de multitudine secundum arbitrium ejus, qui multitudini præest.* Cum igitur summus Pontifex universæ præsit Ecclesiæ cum plenitudine Potestatis, Indulgentias toto qua late patet orbe christiano concedere potest.

Episcopus vero Christi vice, & ordinatione Ecclesiæ portioni præest, „ „ Solusque proprie Prælatus Ecclesiæ dicitur, ideoque solus quasi Sponsus Ecclesiæ annulum recipit: quamobrem & ipse solus habet plenam potestatem in dispensatione Sacramentorum, & Jurisdictiones in foro causarum, quasi persona publica; alii autem secundum quod ab eo eis committitur. Sed Sacerdotes, qui plebibus præficiuntur, non sunt simpliciter Prælati, sed quasi Coadjutores: unde in consecratione Sacerdotum Episcopus dicit: *Quanto fragiliores sumus, tanto magis his auxiliis indigemus*: & propter hoc etiam non omnia Sacramenta dispensant. Unde Sacerdotes Parochiales, vel Abbates, aut alii hujusmodi Prælati non possunt Indulgentias dare „ „. Verba sunt *S. Thomæ* in 4. *Sentent.* dist. 20 q. 1. art. 4. q. 1. Hinc Abbatibus prohibetur Indulgentiarum concessio cap. *Accedentibus*, Extra. *De Excessibus Prælatorum.*

Confirmatur ex *Martini V.* Constitutione in Conc. Constantiensi edita, qua suspectos de Wiclefiana Hære-

hæreſi inter cætera interrogari jubet. „ „ Utrum credant, quod Papa omnibus Chriſtianis vere contritis, & confeſſis, ex cauſa pia, & juſta, poſſit concedere Indulgentias in remiſſionem peccatorum: & quod ſinguli Epiſcopi ſuis ſubditis, ſecundum limitationem ſacrorum Canonum poſſint etiam illas concedere „ „.

Eccleſiæ dandis lulgen- mode- io.

Modus porro Indulgentiis ab Epiſcopo concedendis præſcriptus cap. *Cum ex eo*, Extra. *de Pœnitentiis*, *& Remiſſionibus*, quod ex Conc. Lateranenſi ſub *Innoc. III.* ſumptum eſt, „ „ Quia (*inquit*) per indiſcretas, & ſuperfluas Indulgentias, quas quidam Eccleſiarum Prælati facere non verentur, & claves Eccleſiæ contemnuntur, & pœnitentialis ſatisfactio enervatur; decernimus, ut, cum dedicatur Baſilica, non extendatur Indulgentia ultra annum, ſive ab uno, ſive a pluribus Epiſcopis dedicetur; ac deinde in anniverſario Dedicationis tempore quadraginta dies de injunctis Pœnitentiis remiſſio indulta non excedat, *Et infra*: Hunc quoque dierum numerum Indulgentiarum literis præcipimus moderari, quæ pro

tes hujuſmodi concedere literas ; ita tamen , quod ſtatutum generalis Concilii non excedas „ „. Nec ad tempus, quo Provinciam luſtrat Archiepiſcopus, hanc facultatem jus reſtringit.

REGULA III.

Indulgentiæ ab Epiſcopo conceſſæ, eorum duntaxat Diœceſanis proſunt.

Ita conſtat ex cap. *Quod autem*, quod Reſponſum eſt *Alexandri III.* Cantuarienſi Archiepiſcopo datum. „ „ Cum (*inquit*) a non ſuo judice ligari nullus valeat, vel abſolvi ; Remiſſiones prædictas prodeſſe illis tantummodo arbitramus, quibus, ut proſint, proprii judices ſpecialiter indulſerunt „ „.

Ad quos pertineat Indulgentiarum conceſſio.

REGULA IV.

Epiſcopi in foro pœnitentiæ non ſolum quadraginta dierum; ſed plurium dierum, & annorum Indulgentias, juſta de cauſa, largiri poſſunt.

Sacris namque Canonibus, & ſummorum Pontificum Decretis modus præſcriptus non eſt Epiſcopalibus Indulgentiis, niſi quæ publice, ac ſolemni ritu in foro externo conceduntur ; non autem iis, qui in foro pœnitentiæ diſpenſantur ; quod Proſper *Fagnanus* ex *Innocent. IV.* interpretatione confirmat, cap. *Cum ex eo*, Extra. *De Pœnitentiis, & Remiſſionibus.*

REGULA V.

Epiſcopus electus , atque confirmatus , & Legati Apoſtolici, quamvis Sacerdotes non ſint, poſſunt Indulgentias concedere.

Poteſtas enim Indulgentias concedendi juriſdictionem ſequitur ; & quia Diaconi, & alii non Sacerdotes poſſunt habere juriſdictionem , vel commiſſam ſicut Legati ; vel ordinariam ſicut Electi ; ideo poſſunt Indulgentias concedere etiam non Sacerdotes ;

tes; quamvis non possint absolvere in foro pœnitentiali, quæ functio est Ordinis.

REGULA VI.

Summus Pontifex, & Episcopi peccati mortalis rei indulgentias nihilominus concedere possunt.

Indulgentiarum enim concessio est actus jurisdictionis; peccatum porro non privat hominem jurisdictione, ut sacr. Conc. Oecumenicum Constantiense contra *Wiclefi*, & *Jo. Hus* errores declaravit; & ideo indulgentiæ æque prosunt; si ab eo concedantur, qui lethalis peccati reus est, ac si ab eo concederentur, qui est sanctissimus. „ Cum non remittat pœnam ex vi suorum meritorum, sed vi meritorum reconditorum in Thesauris Ecclesiæ „; (*inquit S. Th.* in 4. *Sent.* dist. 20. qu. 1. art. 4. q, 4.)

REGULA VII.

tatione eventus, quando Indulgentiæ alias bene concessæ, pariunt propter eorum multitudinem quasi contemptum aut ipsarum, aut satisfactionum pœnitentialium, & tales sunt validæ. Sed si sunt indiscretæ, quia carent rationabili causa, aut omnino, aut quoad tantam quantitatem, sunt invalidæ „ „. Atque hoc sensu intelligendus est *S. Th.* loco proxime citato ad primum dicens: „ „ In arbitrio dantis indulgentiam est taxare, quantum per indulgentiam de pœna remittatur. Si tamen inordinate remittat, ita quod homines quasi pro nihilo ab operibus pœnitentiæ revocentur, peccat faciens tales indulgentias; nihilominus quis plenam Indulgentiam consequitur „ „. Quamobrem sacra Synodus Tridentina sess. 25. „ „ In Indulgentiis concedendis moderationem juxta veterem, & probatam in Ecclesia consuetudinem adhiberi cupit; ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur „ „.

suscipientibus Indulgentias, quæst. 2.

Vetus Ecclesiæ in concedendis Indulgentiis moderatio.

REGULA VIII.

Causa legitima concedendi indulgentias censendum est temporale subsidium ad spiritualia ordinatum.

Sic respondet *S. Th* in 4. *Sent.* dist. 20. qu. 2. art. 3. qu. 3. „ „ Temporalia (*inquit*) ad spiritualia ordinantur, quia propter spiritualia temporalibus uti debemus; & ideo pro temporalibus simpliciter non potest fieri indulgentia, sed pro temporalibus ordinatis ad spiritualia; sicut repressio inimicorum Ecclesiæ, qui pacem Ecclesiæ perturbant; vel sicut constructio Ecclesiarum, & pontium, & aliarum eleemosynarum collatio. Nec fit ibi simonia; quia non datur spirituale pro temporali, sed pro spirituali „ „. Sic Indulgentiæ plenariæ generatim primum concessæ sunt Cruce signatis, qui contra Turcas, aut Mauros pugnaturi, in Terram sanctam, vel in Hispaniam proficiscerentur, aut pecunia, vel qualibet opera præstita tam sanctum opus promoverent. Sic Episcopus Andegavensis quintam partem pœnitentiæ peccato-

rum Confessione expiatorum relaxavit iis, qui templi militibus beneficia sua obtulissent, ut testatur *Sugenius* Abbas, Epist. 21. apud *Duschenium* Tom. 2. Collectionis *Historiæ Francorum*. Sic *Mauritius* Parisiensis Episcopus indulgentias concessit iis, qui ad cathedralis Ecclesiæ sanctissimæ Virginis Deiparæ sacræ fabricam nummos conferrent. Sic *Innoc. IV*. indulgentiam contulit iis, qui eleemosynam erogarent in Ecclesiæ fabricam, quam Anglorum Rex magnificentissime exstruebat, ut ex ipsius Epist. 104. colligitur. Provide tamen statuit sacra Synodus Tridentina: „ Pravos quæstus omnes pro indulgentiis consequendis, unde plurima christiano populo abusuum causa fluxit, omnino abolendos esse „. Et Quæstorum nomen, & usum penitus abolevit; ac decrevit, ut indulgentiæ deinceps per Episcopos, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus publicarentur, sess. 21. cap. 9. *de Reformatione*.

Pravi quæstus abolendi.

REGULA IX.

concessit, ut refert *Durandus* lib. 2. *De Ritibus Ecclesiæ*, cap. 33. num. 18. „ Et similiter Crucem prædi-„ cantibus datur quandoque eadem Indulgentia, quæ „ Crucem accipientibus „.

REGULA X.

Existentibus in peccato mortali Indulgentiæ non prosunt.

Indulgentiæ namque sunt Relaxationes pœnæ temporalis peccato debitæ; nulli autem potest dimitti pœna, nisi cui jam dimissa est culpa. „ „ Qui enim non est consecutus operationem Dei in remissione culpæ, non potest consequi remissionem pœnæ a ministro Ecclesiæ, neque in Indulgentiis, neque in foro pœnitentiali „ „ (*inquit S. Thomas* in 4. *Sentent.*, dist. & qu. citatis, art. 5. qu. 1.) Unde Indulgentias Ecclesia non concedit nisi *Contritis*, *& Confessis*, ut patet ex pontificiis Diplomatibus. Qui enim non est contritus, & confessus, non potest absolvi. Indulgentia autem Absolutio quædam est.

REGULA XI.

Opus, cujus intuitu conceditur Indulgentia, fieri debet ab homine in gratia existente.

De dispositionibus ad consequendam Indulgentiam.

Hanc opinionem, & tutiorem, & rationi magis consentaneam esse probat Cardinalis *Cajetanus*, primo ex Indulgentiarum formulis, quibus Indulgentia concedi solet: *Omnibus vero pœnitentibus, & confessis*, qui talem Ecclesiam visitaverint, qui toties jejunaverint, & pro his, & illis Ecclesiæ necessitatibus oraverint, vel ad tale opus manus porrexerint adjutrices. Præterea, sicut thesaurus civilis pro causa duntaxat civili; ita thesaurus vitalis pro causa tantum vitali dispensatur. Thesaurus porro Indulgentiarum est thesaurus vitalis, utpote ex Passionibus Christi, meritisque Sanctorum constans, æternæque vitæ tollens impedimenta; igitur pro causa duntaxat vitali dispensatur. Cum igitur opus extra gratiam factum non sit vivum, sed mortuum, ad Indul-

gentiam obtinendam non sufficit. Viva certe sunt quæcunque ad dispensationem thesauri Indulgentiarum concurrunt. Vivit Christus summus Sacerdos qui præcipuus est Indulgentiæ dispensator; vivunt Sancti, quorum meritis Indulgentiæ fructus impetratur; vivit, qui particeps est indulgentiæ; vivat ergo necesse est & Indulgentiæ causa, sive opus, cujus intuitu confertur, & quod ad illius participationem imperatur. Quæ est enim conventio lucis ad tenebras, & vitæ ad mortem? Nec obstat, quod Pontifex dans Indulgentiam mortuus esse possit morte peccati, quoniam ipse Minister tantum est, & velut instrumentum Christi ad cœlestis thesauri dispensationem concurrit. Ad causam enim principem respiciendum est, ut exemplum confirmat domini in gratiæ statu constituti, qui per improbum dispensatorem eleemosynas distribuit; opus enim illud vivum est, non obstante spirituali morte ministri. Cum igitur conceditur Indulgentia iis, qui tot Ecclesias visitaverint, & in iis pro his, & illis Ecclesiæ necessitatibus Deum oraverint, qui toties jejunaverint, qui

Diplomate, aut Episcopi Mandato præscripta ad Indulgentiam consequendam.

Hanc Regulam confirmat S. Carolus Borromæus in ordine, & instructione pro S. Jubilæo consequendo, Actor. Eccl. Mediol. par. 7. p. 942. „ „ Curent singuli, *inquit*, omnes a Sanctitate sua impositas pro lucrando Jubilæo conditiones observare, illud alias non consecuturi, si eas omiserint. Prima est, ut vere contriti peccata deponant; quod sane omnes, prius quam Ecclesiarum visitationem incœperint, juvat egisse, ut Jubilæi consequendi legibus se satisfecisse hoc modo certiores fiant. Eademque de causa, si quis postquam peccata deposuisset, inchoatamque post Ecclesiarum visitationem, in mortale peccatum (quod Deus avertat) prolapsus fuisset, illud confiteri deberet, & cœptum visitationis dierum numerum, qui præscriptus est, continuare „ „.

REGULA XII.

Ad plenariam Indulgentiam, etiam Jubilæi consequendam, totis viribus eniti, & omni studio contendere necesse est ad satisfaciendum justitiæ divinæ congruis, & diuturnis pœnitentiæ laboribus.

De dispositionibus ad consequendam Indulgentiam.

Hæc Regula colligitur ex *S. Cypriano*, qui Indulgentias illius duntaxat lapsis concedi voluit, qui pœnitentiæ maximam partem implevissent. Sic enim scribit ad Confessores Epist. 10. „ Et ideo peto, „ ut eos, quos ipsi videtis, quos nostis, quorum „ pœnitentiam scitis, designetis nominatim libello, &c „ „. Aliter concessam Indulgentiam esse ait contra Ecclesiæ disciplinam, *Contra Evangelii legem*. Provisorium denique decretum Africana simul, & Romana Ecclesia ediderunt, ut iis duntaxat Indulgentia, quam Martyres pro ipsis postulaverant, concederetur, qui in ipso pœnitentiæ stadio morte interciperentur. Ita enim scribit Romanus Clerus, Epistola inter Cyprianicas 31. „ „ Eorum autem quorum vitæ suæ finem urgens exitus dilationem non potest

ferre, acta pœnitentia, & profeſſa frequenter ſuorum deteſtatione factorum, ſi lacrymis, ſi gemitibus, ſi fletibus dolentis, ac vere pœnitentis animi ſigna prodiderint, cum ſpes vivendi ſecundum hominem nulla ſubſtiterit, ita demum caute, & ſolicite ſubveniri, Deo ipſo ſciente, quid de talibus faciat „ „.

Indulgen- e proſunt enitenti- s oranti- s.

Eamdem Regulam confirmat præclara hæc ejuſdem SS. Epiſcopi, & Martyris ſententia, in Tractatu de Lapſis: „ „ Si precem toto corde quis faciat, ſi veris pœnitentiæ lamentationibus, & lacrymis ingemiſcat, ſi ad veniam delicti ſui Dominum juſtis, & continuis operibus inflectat, miſereri talium poteſt. Poteſt ille Indulgentiam dare, ſententiam ſuam poteſt ille deflectere. Pœnitenti, operanti, roganti poteſt clementer ignoſcere, poteſt in acceptum referre, quidquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes „ „.

Sed & Nicæna Synodus can. 12. iis tantum Indulgentias ab Epiſcopis concedi ſtatuit, qui in pœnitentia implenda fervorem maximum præ ſe tuliſſent,

ut Romam euntibus Apostolicus omnia sibi peccata dimittat: Sancto visum est Concilio, ut talis Indulgentia illis non prosit, sed prius juxta modum delicti pœnitentiam sibi datam a suis Sacerdotibus adimpleant; & tunc Romam si velint ire, ab Episcopo proprio licentiam, & litteras ad Apostolicum ex eisdem rebus deferendas accipiant „ „.

Hinc *Gregorius VII.* Lincolniensi Episcopo Indulgentiam delictorum roganti ea lege concessit, ut pœnitentiam pro viribus ageret. „ „ Absolutionem præterea peccatorum tuorum (*inquit*) sicut rogasti, auctoritate Principum Apostolorum Petri, & Pauli fulti, quorum vice quamvis indigni fungimur, tibi mittere dignum duximus; si tamen bonis operibus inhærendo, commissos excessus plangendo quantum valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris „ „.

„ Ex quibus apparet (inquit Cardinalis *Baronius* „ hæc referens ad an. 1073. num. 71.) Sedis apo- „ stolicæ Indulgentias illis communicari, qui quan- „ tum suppetunt vires, bene operari non prætermit- „ tunt; non autem ignavis, otiosis, negligentia tor- „ pescentibus.

Hinc *Gregorius VIII.* cum Ecclesiam Beneventi dedicasset, ait populo: „ Tutius est, ut agatis pœ- „ nitentiam, quam vel tertiam partem, vel aliquotam „ vobis remittam „. Refert *Petrus Cantor* Parisiensis in Summa *de Sacramentis, & animæ Consiliis.*

Hinc *S. Antoninus*, 1. p. tit. 10. cap. 3. §. 3. ait: „ „ Nec credunt, quod propter has indulgentias generales minus teneatur agere pœnitentiam in hac vita; & horum dictum satis videtur concordare æquitati, ut notat Innocentius „ „.

Quibus prosint, vel non prosint Indulgentiæ.

Hanc Regulam confirmat Cardinalis *Cajetanus*, qui hanc de Indulgentiis quæstionem, Luthero contra Indulgentias prædicante, & scripturiente, quam accuratissime tractavit, Tract. 10. *De Suscipientibus Indulgentias*, qu. 1. „ „ Sunt (*inquit*) confessi in gratia duplicis ordinis; quidam soliciti ad satisfacien-

dum per ſe ipſos pro peccatis ſuis ; quidam negligentes ſatisfacere per ſe ipſos. Primi condignas pœnitentias vel petunt a Confeſſoribus ſibi imponi, parati eas implere, vel ſponte illas aſſumunt, dum continue ſtudent per ſua ſancta opera ſatisfacere, jejunando, orando, eleemoſynas dando, &c. Secundi vero leviſſimam pœnitentiam aut rogant, aut læti ſuſcipiunt; & cum illam impleverint, quam ſciunt eſſe minimam, non curant amplius de ſatisfaciendo. Et hi ſunt, quibus indulgentiæ non proſunt, judicio meo. Nullus enim indignus aliena ſatisfactione pro pœna ſibi debita conſequitur veraciter fructum indulgentiæ; ſed quilibet in gratia conſtitutus, negligens ſatisfacere per ſe ipſum, eſt indignus aliena ſatisfactione pro pœna propriis peccatis debita; ergo nullus conſtitutus in gratia, negligens ſatisfacere per ſe ipſum, acquirit fructum indulgentiæ „ „.

„ „ Præterea, in qualibet bene ordinata republica, quantumcunque rationabilis adeſſet quandoque cauſa diſpenſandi communem theſaurum in cives gravatos

Id confirmatur ex antiqua forma Indulgentiæ, qua dicitur concedi *Vere pœnitentibus*, quibus verbis ſignificatur, „ Indulgentiam non conſequi pœnitentes negligentes, ſed pœnitentes ſolicitos, qui ſoli ſunt vere pœnitentes „.

Pœnitentes negligentes Indulgentiarum fructum non plene conſequuntur.

Denique, (inquit piiſſimus, & doctiſſimus Cardinalis) ſecundum hanc ſententiam „ „ ſolvuntur omnes quæſtiones tam de nimis largo Dei foro, quam de omittendis ſuffragiis pro plenarie abſolutis in morte, quam de admiratione Sapientium, & oblocutionibus detrahentium, & excitantur Chriſti Fideles ad pœnitentiæ opera. Nec aliquid adimitur efficaciæ indulgentiarum; ſicut nihil adimitur efficaciæ Sacramentorum ex hoc, quod oportet accedentes ad illa eſſe digne diſpoſitos, ſi fructuoſa ſibi eſſe volunt; ſoli ſiquidem indigni indulgentia ab illius fructu juxta hunc dicendi modum excluduntur „ „.

Hanc Regulam pariter confirmat *Jo. Heſſelius* Doctor, & Profeſſor Lovanienſis Academiæ, unuſque e Concilii Tridentini Theologis, p. 2. Catechiſmi, cap 46. „ „ Si plenariam (*inquit*) Indulgentiam acciperet omnis, qui utcunque contritus eſt, & confeſſus, qui eſt in ſtatu gratiæ, male diceret Bonifacius VIII. Extrav. *Antiquorum*, quod unuſquiſque plus mereretur, & efficacius conſequeretur indulgentias, qui Baſilicas ipſas amplius, & devotius frequentaret. Quare non eſt putandum, ut quidam docent, quod quicunque indulgentiarum particeps fuerit, ſi ſtatim moreretur, abſque ulla pœna continuo ad cœli gaudia tranſiturus ſit. Multum oportet pro peccato pœniteat, & valde pie, perfecteque participet indulgentiam, cui hoc contingit. Et revera ſi ad hoc, ut plenarias indulgentias homines acciperent, ſufficeret eos eſſe in ſtatu gratiæ, plurimum evacuaretur ſtudium pœnitentiæ, & ſatisfactionis, nec vellent homines ullam ſubire pœnitentiam, ſi putarent ſe alioquin plenarias indulgentias & totius promeritæ pœnæ condonationem eſſe accepturos „ „.

Ad praxim igitur quod attinet, „ „ Conſulendum

eſt eis, qui indulgentiam conſequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abſtineant; ut etiam ex his remedium conſequantur, quamvis a debito pœnæ eſſent immunes; præcipue quia quandoque ſunt plurium debitores quam credant „ „; (inquit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, diſt. 20. q. 1. art. 3. q. 1. ad 4.) Et ante ipſum *Guilielmus Pariſienſis* Tract. *De Sacramento Ondinis*, cap. 4. „ „ Cum (*inquit*) certum ſit, eos ſolos indulgentias percipere, qui mundi ſunt, & immunes a mortalibus peccatis, nulli autem eſt certum, quod immunis ſit, & mundus ab illis; nulli ergo certum eſt, quod indulgentias percipiat. Certum eſt autem unicuique ſe eſſe debitorem injunctæ pœnitentiæ, vel injungendæ; quare certum eſt, neminem debere propter hujuſmodi indulgentias ceſſare ab agenda pœnitentia, ne committat ſe periculo, & inæſtimabilem acerbitatem ignis Purgatorii incurrat „ „.

REGULA XIII.

REGULA XIV.

Aliis operibus satisfactoriis Deum magis promeremur, quam Indulgentiis.

Ita docet *S. Thomas* loco mox citato, ad secundum: „ „ Quamvis (*inquit*) hujusmodi indulgentiæ multum valeant ad remissionem pœnæ, tamen alia opera satisfactionis sunt magis meritoria respectu prœmii essentialis; quod in infinitum melius est quam dimissio pœnæ temporalis „ „.

Et art. 5. q. 2. ad 2. „ „ Propter indulgentias (*inquit*) non debet dissolvi Regularis observantia; quia Religiosi magis merentur Religionem suam servando, quantum ad prœmium vitæ æternæ, quam indulgentias exquirendo; quamvis minus quantum ad dimissionem pœnæ, quod est minus bonum „ „.

REGULA XV.

Non vivis solum, sed etiam Defunctis prosunt indulgentiæ a summo Pontifice pro illorum levamine concessæ, illisque speciatim a Fidelibus vitam hic mortalem agentibus applicatæ.

Indulgentiæ quomodo prosint Defunctis.

Id antiquus Ecclesiæ usus probat, Indulgentias pro Defunctis concedentis. „ Si quid autem tota per „ orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit „ disputare, insolentissimæ insaniæ est „; (*inquit S. August.* Epist. 54. olim 118. ad *Januarium.*) Indulgentias Defunctis prodesse declaravit Sixtus IV. Confirmarunt Innoc. VIII. Alexander VI. Clemens VII. Julius III. & Greg. XIII. in Bullis Jubilæi, &c. Contrarium errorem a sacra Facultate Parisiensi damnatum Jo. Major testatur in 4. Sentent. dist. 20. qu. 2. seque interfuisse eruditi Ordinis deliberationi. Leo X. in Constitutione contra Lutheri errores hunc inter alios damnat articulum: *Sex generibus hominum indulgentiæ nec sunt necessariæ, nec utiles videlicet mortuis, &c.* Iis autem duntaxat prosunt, qui in Ecclesiæ Communione, & in gratiæ statu obire, cum non-

dum divinæ juſtitiæ pro peccatis plene ſatisfeciſſent; ac propterea in purgatorium ad reliquas pœnas exſolvendas ſunt relegatæ. Proſunt autem ipſis, non per modum Abſolutionis, quia ſummi Pontificis juriſdictioni non ſubſunt amplius, ſed per modum ſuffragii, (ut loquuntur Pontifices, & Theologi;) id eſt, eo modo quo cætera piorum bona opera ſatisfactoria, ſcilicet orationes, jejunia, flagellationes, peregrinationes, eleemoſynæ defunctis ſuffragantur, non via juſtitiæ, ſed quatenus divina Miſericordia pro illorum animabus hæc accepta habet. Cujus rei duplicem rationem affert Cardinalis *Cajetanus* Tract. 18. *de Indulgentiis*, q. 5. Prima eſt, quod pœnæ noſtræ ſint alterius rationis a pœnis animarum ſeparatarum, nec cum illarum acerbitate valeant comparari; ſicut pœna pecuniaria eſt alterius omnino rationis a pœna ſervitutis, longeque levior. quo fit, ut ſicut ſervitus pecunia non redimitur ſecundum juſtitiæ rigorem, ſed ſecundum acceptionem domini;

Misericordiæ fiducia suffragia nostra, satisfactionesque Deo ad animarum patientium levamen offerimus. Summus tamen Pontifex eadem auctoritate sibi a Christo commissa confert Indulgentias ex Ecclesiæ thesauro pro defunctis, ac pro vivis, sed longe diverso modo; vivos siquidem absolvit, ut judex; defunctis auxiliaria suffragia confert, divinæ Misericordiæ confidens, futurumque sperans, ut pro illorum levamine hæc accepta habeat. Id exemplo illustremus. Princeps civitatis alicujus ex ærario publico cives omnes ære alieno gravatos liberare decrevit, quorum aliqui ejus dominio subditi maneant; alii sub alieno versentur, propter debita servituti addicti; in eo casu eadem auctoritate pecuniam dispensat ex publico ærario pro utrisque; sed jurisdictioni suæ subditos judiciaria etiam potestate absolvit a debito; alienæ vero servituti mancipatis subvenire non potest, nisi pecuniam in modum auxilii mittendo, si forte eam acceptam habeat dominus, ipsosque libertate donet. Pari quodam modo summus Pontifex pœnas vivorum, ac defunctorum peccatis debitas ex Ecclesiæ thesauro soluturus, utrisque cœlestis thesauri opes dispensat; sed vivis applicat absolvendo; defunctis succurrendo, sive satisfactoria fidelium suffragia ad illorum liberationem, vel levamen Deo offerendo.

REGULA XVI.

Quibuscunque Purgatorii Animabus plenaria indulgentia applicetur, non ideo a pœnis statim liberantur.

Non enim certum est, an hujusmodi suffragium divina Misericordia pro illarum liberatione acceptum habuerit. Deinde id suffragiorum genus illis solis prodest, qui in hac vita, ut sibi prodessent, meruerunt. Quamvis autem meruerint omnes, qui in gratia, & charitate objerunt, ut hæ sibi possent prodesse, non tamen, ut hæc sibi reipsa prodessent; sed illi soli, qui reverentia, ac devotione singulari erga claves Ecclesiæ, & Indulgentias affecti

cti fuere, qui miſericordia, ſolicitudine ad ſatisfaciendum pro peccatis, ſtudio ad ſuffragandum Defunctis inſignes extitere, (inquit Cardinalis *Cajetanus.*) In hujuſque rei confirmationem affert verba *S. Thomæ*, 3. p. q. 52. art. 8. ad 1. ſcribentis, ex teſtimonio *S. Auguſtini* in Epiſt. ad *Evodium*, quod ſibi objecerat, non poſſe concludi : „ „ Quod omnes illi, qui in Purgatorio erant, *cum Chriſtus deſcendit ad Inferos*, fuerint a Purgatorio liberati, ſed quod aliquibus eorum fuerit hoc beneficium collatum, illis ſcilicet, qui jam ſufficienter purgati erant; vel etiam, qui dum adhuc viverent, meruerunt per fidem, & devotionem ad mortem Chriſti, ut eo deſcendente, liberarentur a temporali Purgatorii pœna „ „. Quod ſi Chriſtus Pontifex futurorum bonorum, plenariam Indulgentiam Sanguine ſuo partim illis duntaxat Animabus indulſit, qua liberarentur a Purgatorii pœna, cum deſcendit ad inferos, quæ id ſingulari fide, & devotione ad mortem ejus futuram meruerant; non eſt exiſtimandum, Indulgentiam

[redacted]

„ tute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione ma„ ledictionis æternæ, ne in Sermonibus suis Indul„ gentias pronuntient indiscretas „.

REGULA XVII.

Tempore Jubilæi quilibet tam sæcularis, quam Regularis Confessarium eligere potest, quem voluerit, ex approbatis ad hunc effectum. Unde viri Religiosi, & Sanctimoniales Sacerdoti sæculari, aut alterius Ordinis Regulari peccata sua confiteri possunt, & ab iis absolvi, repugnantibus etiam Superioribus Regularibus.

De facultate eligendi Confessarium tempore Jubilæi.

Facultas enim eligendi Confessarium pontificiis Diplomatibus sub hac forma conceditur tempore Jubilæi: „ „ Omnibus, & singulis Christi Fidelibus utriusque sexus, tam laicis, quam ecclesiasticis, sæcularibus, & regularibus cujusvis Ordinis, & Congregationis, & instituti, tam in urbe, quam extra eam, ubique locorum degentibus licentiam concedimus, & facultatem, ut sibi ad hunc effectum eligere possint, quemcunque Presbyterum Confessarium, tam sæcularem quam cujusvis Ordinis, & instituti Regularem ex approbatis a locorum Ordinariis, qui eos ab excommunicationis, suspensionis, & aliis ecclesiasticis sententiis, & Censuris, a jure, vel ab homine quavis causa latis, seu inflictis, necnon ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus, & delictis, quantumvis gravibus, & enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive nobis, & Sedi apostolicæ quomodocunque reservatis, in foro conscientiæ, & hac vice tantum, absolvere, & liberare valeant „ „.

Contrarium quidem *Clemens VIII.* declaravit olim Decreto, quod incipit, *Ad perpetuam rei memoriam*; sed supponebat facultatem tam amplam, & tam expressis verbis conceptam pontificiis Litteris non concedi, sed solum eligendi quemcunque idoneum Confessarium, ut colligitur ex *Barbosa* Decretum illud commemorante libro *de Officio, & potestate Episcopi,*

p.

p. 2. Allegatione 25. §. 64. „ „ Utrum autem (*inquit*) quando tempore Jubilæi cuilibet tam Sæculari, quam Regulari facultas eligendi quemcunque idoneum Confeſſorem conceditur, integrum ſit ipſi Regulari extra Religionem confiteri; Non poſſe, ex Decreto Clementis VIII. quod incipit: *Ad perpetuam rei memoriam*, reſolvunt Ugolinus, &c „ „. Suas, & Deceſſorum ſuorum Conſtitutiones interpretari potuit *Clemens VIII.* non Succeſſorum Pontificum, qui facultatem concedunt quibuslibet Fidelibus, etiam cujuſvis Ordinis, & Congregationis Regularibus, eligendi tempore Jubilæi. „ „ Quemcumque Presby„ terum Confeſſarium, tam ſæcularem, quam cuiuſ„ vis Ordinis, & Inſtituti Regularem ex approbatis „ a locorum Ordinariis „. Cum itaque *Favores convenit ampliari*, ut habet Regula juris, *& Beneficia Principum, quam latiſſime deceat interpretari*: non eſt, cur gratiæ Regularibus tempore Jubilæi pontifiiciis Litteris conceſſæ reſtringantur: nec a quovis Superiore Regulari prohiberi poſſunt Viri Religioſi, aut Moniales, ne illis fruantur.

REGULA XIX.

Cum Jubilæum pluribus hebdomadibus durat, Indulgentiam Jubilæi bis non conſequitur, qui opera pontificio Diplomate præſcripta bis peragit; verbi gratia, qui prima, & altera hebdomade ſtata Jejunia obſervat, Eccleſias adit Stationibus deſtinatas, preces fundit, peccata confitetur, & Sacram Euchariſtiam percipit.

Hæc Regula colligitur, tum ex Pontificiis Diplomatibus, quæ hanc Indulgentiam ſemel tantum obtineri ſignificant, tum ex *S. Th.* in 4. *Sentent.* diſt. 20. qu. 1. art. 3. q. 2. ad quartum. „ „ Quandocumque (*inquit*) Indulgentia ad determinatum tempus datur; ut cum dicitur, *Quicunque vadit ad Eccleſiam talem uſque ad tale tempus, habeat tantum de indulgentia*; intelligitur ſemel tantum: ſed ſi in aliqua Eccleſia ſit indulgentia perennis, ſicut in Eccleſia Beati Petri quadraginta dierum, tunc quoties vadit aliquis, toties Indulgentiam conſequitur „ „.

REGULA XX.

Probanda, & laudanda eſt piorum ſolicitudo, qui opera pontificio Jubilæi Diplomate præſcripta bis faciunt.

Hæc enim repetitio ipſis prodeſt ad accuratiorem, & pleniorem ſatisfactionem, ampliuſque meritum, & ad ejuſdem Indulgentiæ fructum uberiorem conſequendum, ſi forte prima vice non ita diſpoſiti fuerint, ut totum a Deo obtinerent. Atque piæ illi devotorum Chriſtifamulorum, ac famulatum conſuetudini, praxique favet *Bonifacius VIII.* Extravag. *Antiquorum*, Extra. *De pœnitentiis, & remiſſionibus*, dicens: „ Unuſquiſque tamen plus merebitur, &
„ Indulgentiam efficacius conſequetur, qui Baſilicas
„ ipſas amplius, & devotius frequentabit „.

REGULA XXI.

Sacerdotes, & Clerici, Virique Religioſi, & Sanctimoniales, adeuntes Eccleſias ſuas, quarum Viſitatationi annexa eſt Indulgentia vel in perpetuum, vel ſtatis temporibus, non minorem (ſi cætera ſint paria) conſequuntur Indulgentiam iis qui e locis remotiſſimis ad eaſdem accedunt eum in finem oraturi.

Hanc Regulam tradit *S. Thom.* in 4. *Sentent.* diſt. 20. q. 1. art. 3. Quæſtiunc. 2. ad quartum: „ „ Ille (*inquit*) qui eſt vicinus Eccleſiæ, & etiam Sacerdos, & Clerici, conſequuntur tantam Indulgentiam, ſicut illi, qui venirent a mille dietis; quia remiſſio non proportionatur labori, ſed meritis, quæ diſpenſantur; ſed ille, qui plus laboraret, plus de merito acquireret „ „.

REGULA XXII.

Jubilæum, aut Indulgentias aliis, ſeu vivis, ſeu de-

TRACTATUS.

De Sacramento Ordinis.

Variæ Ordinis acceptiones.

Cum, quæ sunt, a Deo ordinata sint, non alibi magis necessarium videtur, ut omnia sint ordinata, quam in Ecclesia, quæ Regnum est a Deo constitutum. Ipsam enim Deus, & Dominus noster Jesus Christus collegit, & ædificavit Sanguine suo, qui propterea mori dignatus est; ut filios Israel, qui erant dispersi, congregaret in unum, ut esset unum ovile, & unus Pastor. Quamobrem recte in Canticis *Castrorum acies ordinata* vocatur; neque ulla magis re est adversarii Potestatibus terribilis, quam eo ipso, quod est ordinata. Est igitur Ordo cum primis in ea necessarius; de quo *S. August.* lib. 1. *De Ordine*, cap. 9. scribit: „ „ Ordo est, quem si tenuerimus in vita, perducet ad Deum. & quem nisi tenuerimus in vita, non pervenimus ad Deum. *Et infra*: Ordo est, per quem aguntur omnia, quæ Deus constituit „ „.

Ordinem generatim sumptum ita definit Concil. Trid. Catechismus: „ Ordo est dispositio superiorum „ & inferiorum rerum, quæ inter se ita aptatæ sunt, ut „ una ad alteram referatur „. Paulo aliter *S. Aug.* lib. 19. *De civitate Dei*, cap. 13. „ Ordo est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio „.

Secundo sumitur Ordo pro hominis statu, & dignitate, quæ ipsi cum multis aliis communis est. Eo sensu dicitur Ordo senatorius, Ordo equestris. Ita qui vulgo dicuntur tres Status Regni, Ecclesiasticus, Nobilis, & Plebejus, latine loquentibus tres Ordines dicuntur. Sic in Ecclesia distinguitur Ordo Clericorum, Ordo Monachorum, Ordo Virginum; sic varii Ordines Religiosi.

Tertio sumitur Ordo significatione magis propria pro statu quodam, & dignitate hominum, qui consecratione quadam pollentes, Sacerdotio apud Christianos fungi possunt; aut destinatione, & benedi-

ctione quadam consecrati jus habent ad Ministerium aliquod in Sacerdotii functione exercendum, quæ quidem Benedictio, seu Consecratio, Ordinis Sacramentum, vel sacra Ordinatio vocatur. Placuit autem SS. Patribus hoc vocabulo uti, quod latissimam significationem habet, ut dignitatem, & excellentiam Ministrorum Dei indicarent. Cum enim in sacro Altaris Ministerio multi sint gradus; omnes vero certa ratione distributi sint, & collocati; recte & commode Ordinis nomen ei impositum videtur, (inquit Concilii Catechismus.)

CAPUT PRIMUM.

De Ordinis essentia, & divisione.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid sit Ordo? Utrum sit vere Sacramentum?

Quid fit

Ordo est *Sacramentum, quo potestas quædam spiri-*

Conc. Trid. sess. 23. cap. 1. cum ait: „„ A Domino Salvatore nostro Apostolis, eorumque Successoribus in Sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi, & ministrandi Corpus, & Sanguinem ejus, necnon & peccata dimittendi, & retinendi „„. Hæc enim verba utramque potestatem complectuntur. Deinde omnes ordines, si prima eorum institutio spectetur, creati non sunt tantum ad Sacrificium Ecclesiæ celebrandum, sed etiam ad bonum Ecclesiæ regimen constituendum. Quemadmodum enim, si Sacrificium tollas, perit omnis religio; ita si regimen auferas, Ecclesia non erit amplius Ecclesia, sed hominum turba, quæ ut temere confluit, sic nullo cum consilio dissolvitur.

Sacramentum Ordinis quando institutum a Christ

Spiritualem illam Ordinis potestatem contulit Christus Dominus discipulis suis, quando Corporis, & Sanguinis sui Sacramentum, & Sacrificium instituens, dixit illis: *Hoc facite in meam commemorationem*; (ut refert Apostolus 1. ad *Cor.* 11.) Illis enim verbis, ut recte docet Tridentina Synodus, Christus Apostolos suos novæ Legis Sacerdotes instituit. Et rursum quando post Resurrectionem insufflavit in eos dicens: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos... Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt*: (Joan. 20.) Et cum illos his verbis compellavit (Matth. 18.) *Amen dico vobis quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.*

PROPOSITIO UNICA.

Ordo est verum, & proprie dictum novæ Legis Sacramentum.

Ordo verum Sacramentum.

Est enim sacræ rei signum efficax, sive signum visibile invisibilis gratiæ. Signum, seu elementum est manus impositio, vel certorum instrumentorum contractus; ad quod elementum, cum accedit verbum, fit Sacramentum. Nec enim significatur modo, verum etiam reipsa confertur invisibilis gratia, qua

fit, ut tradita fibi fpirituali poteftate recte fungi poffit ordinatus. Quod autem facer ille Ritus gratiam conferat, teftis eft S. Paulus, cum Timotheum fuum his verbis alloquitur (1. ad Timoth. 4.) *Noli negligere gratiam, quæ in te eft, quæ data eft tibi per Prophetiam, cum impofitione manuum Presbyteri*, (id eft, Epifcoporum, qui te mecum inaugurarunt, ut *S. Joan. Chryf.* interpretatur) Et iterum: *Admoneo te, ut refufcites gratiam Dei, quæ in te eft per impofitionem manuum mearum.* Quæ gratia cujufmodi fit, verbis fe- ad Ti- th. 1. quentibus indicat, quæ internam, & occultam Spiritus fancti fubminiftrationem fignificant: *Non enim dedit nobis Deus fpiritum timoris, fed virtutis, & dilectionis, & fobrietatis.* Hæc enim verba ad gratiam in ordinatione collatam pertinere intellexit Ecclefia in Concilio Trid. congregata, feff. 23. cap. 3. Ad hujufmodi gratiam & illud referendum eft, quod ait Dominus, Joan. 20. *Accipite Spiritum fanctum*; cum enim poteftatem daret facri muneris exequendi, etiam gratiam addere voluit, qua ad functionem illam facram rite, & fancte

Idem ex apostolica Traditione, & Patrum consensu confirmatur. Unus sit instar omnium *S. August.* lib. 2. *Contra Epistolam Parmeniani*, cap. 13. ubi Sacramentum ordinationis cum Sacramento Baptismi ita comparat, ut utrumque Sacramentum esse, & quadam consecratione homini dari asserat, illud, cum baptizatur, istud, cum ordinatur; ideoque neutrum iterandum esse, ne injuria fiat Sacramento. „ „ Nam illud (*inquit*) quod quidam eorum veritate convicti dicere cœperunt, Baptismum quidem non amittit, qui recedit ab Ecclesia, sed jus tamen dandi amittit, multis modis apparet frustra, & inaniter dici. Primo, quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui ipsum Baptismum amittere non potest, jus dandi potest amittere. Utrumque enim Sacramentum est; & quadam consecratione utrumque homini datur, illud cum baptizatur, istud cum ordinatur; ideoque in Catholica utrumque non licet iterari. Nam si quando ex ipsa parte venientes etiam præpositi pro bono pacis correcto schismatis errore suscepti sunt, & si visum est, opus esse, ut eadem Officia gererent, quæ gerebant, non sunt rursum ordinati; sed sicut Baptismus in eis; ita ordinatio mansit integra; quia in præcisione fuerat vitium, quod unitatis pace correctum est; non in Sacramentis, quæ, ubicunque sunt, ipsa sunt. Et cum expedire hoc judicatur Ecclesiæ, ut præpositi eorum venientes ad catholicam Societatem honores suos ibi non administrent; non eis tamen ipsa ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos. Ideoque non eis in populo manus imponitur, ne non homini, sed ipsi Sacramento fiat injuria. *Et paulo post*; Si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat; cur illud non amittitur, & illud amittitur? Neutri Sacramento injuria facienda est „ „. Ex quibus perspicuum est, ordinem non minus proprie Sacramentum esse, quam Baptismum; & ea de re dubitasse neminem *S. August.* ætate, adeoque illud ex Traditione acceptum.

S. Leo Epist. 11. alias 81. sacram Ordinationem Sa-

cramentum vocat. „ „ Nam præter auctoritatem conſuetudinis (*inquit*) quam ex apoſtolica novimus venire doctrina, etiam ſacra Scriptura manifeſtat, quod cum Apoſtoli Paulum, & Barnabam ex præcepto Spiritus ſancti ad Evangelium gentibus mitterent prædicandum, jejunantes & orantes impoſuerunt eis manus, ut intelligamus quanta, & dantium, & accipientium devotione curandum ſit, ne tantæ Benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum. Et ideo pie, & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſervaveris; ut his, qui conſecrandi ſunt, nunquam Benedictio, niſi in die Reſurrectionis dominicæ, tribuatur „ „; id eſt, Dominica die, qua Reſurrectionis Chriſti memoria recolitur. Et Epiſt. 1. alias 87. de ſacris Ordinationibus loquens: „ Quis ergo (*inquit*) diſſimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur injuriam „ „?

Denique *Eugenius IV.* in Decreto pro inſtructione

ARTICULUS II.

Quot sint Ordines.

„ „ Cum divina res sit Sacerdotii ministerium; consentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures, & diversi essent ministrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent; ita distributi, ut qui jam clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent „ „ (inquit Tridentina Synodus sess. 23. cap. 2.) Proinde visum est Spiritui sancto septiformis gratiæ largitori omnes ordines ad Corpus Christi verum, id est, ad Eucharistiæ Sacrificium directe destinatos septennario numero concludere, quorum tres Majores, & peculiari ratione sacri dicuntur; quatuor minores, tametsi & hi generali quadam ratione sacri dici possunt. Majores sunt Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus; Minores, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolytatus. Ad septennarium numerum Ordinum, qui ad verum Christi Corpus referuntur, addere licet octavum Ordinem his omnibus eminentiorem, nempe Episcopatum, qui ad Corpus Christi mysticum, scilicet Ecclesiam regendam, ab ipso Christo institutus est. Hic apex est, & consummatio Sacerdotii, huncque verum Ordinem a Presbyteratu distinctum esse docet, & propugnant doctissimi Theologi. Ad hunc dignitatem per inferiorum Ordinum gradus pervenitur. Æquum enim esse visum est, quod in gubernatore navis observatur, ut id multo diligentius observetur in Ecclesiæ navi gubernanda. Sicut enim in illa non statim alicui gubernacula creduntur, sed primum adhibetur ad remos, postea in proram deducitur, inde paulatim ad ulteriora procedit, ac ubi multam rerum maritimarum experientiam consecutus est, tandem ad gubernacula admovetur; sicut etiam in rebus bellicis, Militis primum officio fungitur aliquis, postea fit Decurio, deinde Centurio, ac posteaquam Ordines

Plures Ordines.

duxit aliquamdiu, tandem si judicetur idoneus, Dux, & Imperator Militum designatur; ita fieri oportet in Ecclesia, ut ne quis ad summum gradum subito prosiliat, verum in Minoribus aliquandiu se exerceat, ac pedetentim ad Majores progrediatur. Quod ita factum esse a *S. Cornelio* narrat *S. Cyprianus* Ep. 52. „ „ Nam, quod Cornelium charissimum nostrum Deo, & Christo, & Ecclesiæ ejus, item Consacerdotibus cunctis laudabili prædicatione commendat; non iste ad Episcopatum subito provenit; sed per omnia ecclesiastica Officia promotus, & in divinis Administrationibus Dominum sæpe promeritus, ad Sacerdotii sublime fastigium cunctis Religionis gradibus ascendit „ „. Ita quoque de Nepotiano *S. Hieronymus* Ep. 3. *Fit Clericus, & per solitos gradus Presbyter ordinatur.* Hos omnes Ordines præcedit Tonsura Clericalis, quæ & prima Tonsura dicitur, quæ est *Cæremonia sacra, qua homines in Clerum alleguntur,*

ARTICULUS III.

Clericus Dominum ſortem ſuam, & hæreditatem habere debeat, veluti qui in Hebræorum populo divino cultui mancipati erant; quibus vetuit Dominus aliquam agrorum partem in terra promiſſionis diſtribui, cum ait num. 18. *Ego pars, & hæreditas veſtra.* Quod quamvis omnibus Fidelibus commune ſit, præcipua tamen ratione eis conveniat, neceſſe eſt, qui ſe Dei miniſterio conſecrarunt. Unde *S. Hieronymus* Epiſt. 2. ad *Nepotianum* ſcribit: „ „ Clericus, qui Chriſti ſervit Eccleſiæ, interpretetur primo vocabulum ſuum, & nominis definitione prolata, nitatur eſſe, quod dicitur. Si enim *klaros* græce, ſors latine appellatur; propterea vocantur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini; vel quia ipſe Dominus ſors, id eſt, pars Clericorum eſt. Qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet; talem ſe exhibere debet, ut & ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur a Domino. Qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit: *Pars mea Dominus*, nihil extra Dominum habere poteſt. Quod ſi quidem aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus; v. gr. ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem, cum iſtis partibus Dominus pars ejus fieri non dignabitur. Si autem ego pars Domini ſum, & funiculus hæreditatis ejus; nec accipio partem inter cæteras Tribus, ſed quaſi Levita, & Sacerdos vivo de Decimis; & Altari ſerviens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam Crucem nudus ſequar „ „. Quæ tamen non eo dicta ſunt animo a ſanctiſſimo Doctore, ut Clericis interdictam bonorum temporalium poſſeſſionem vellet, qui *Joan. Wicleff* error fuit in Concilio Conſtantienſi damnatus; ſed ut ſignificaret, Clericos congerendis opibus ſtudere non debere, ſed iis, quæ ad victum, & veſtitum ſufficiant, contentos, negotiis, & curis ſæcularibus ſe non implicare. „ „ Obſecro itaque te (*inquit*) & repetens iterum iterumque monebo, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes, id eſt, ne

Pſalm. 15.

lucra ſæculi in Chriſti quæras militia, ne plus habeas quam quando Clericus eſſe cœpiſti; & dicatur tibi: *Clericorum non proderunt eis.* Nonnulli enim ſunt ditiores Monachi, quam fuerant ſæculares; & Clerici, qui poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete, & fallace diabolo non habuerant; ut ſuſpiret eos Eccleſia divites, quos mundus tenuit ante mendicos „ „. Refertur Can. *Clericus*, cauſa 12. qu. 2.

ſigni- hæc ſſio corum inus hære- s ?

Quod igitur profitentur Clerici, cum Tonſura initiantur: *Dominus pars hæreditatis meæ*, non ſignificat ipſos omni hæreditati, & poſſeſſioni terrenæ renuntiare, ſed ſpem ſuam, & amorem in Deo defigere, cujus ſe miniſterio mancipant. Id enim pars alicujus vocatur more Scripturæ ſacræ, quod habet pro re præſtantiſſima, quam præcipue amat, & in qua ſpem ſuam conſtituit. Quo ſenſu de voluptatibus hujus ſæculi dicunt impii, Sap. 2. *Hæc eſt pars, & ſors noſtra.* Et David. Pſalm. 118. *Portio mea, Domine, dixi cuſtodire legem tuam.* Hoc ſenſu partem ſi Clericus

fessio non contrariatur divino cultui, ad quem Clerici deputantur, sed nimia eorum solicitudo „ „; quia, ut ait *S. Gregorius*, lib. 10. *Moral.* cap. 17. *Non census in crimine; sed affectus.* Imo ipsi Levitæ veteris Legis, qui Clericorum nostrorum typi fuerunt, bona temporalia possederunt. Ipsis enim attributa sunt civitates ad habitandum, & suburbana ad alendum pecora, *Num.* 35. Quin & *Barnabas* Levita agnum habuisse legitur, cujus pretium ad pedes Apostolorum deposuit *Act.* 4. Jeremias Sacerdos a patruele suo agrum emit. *Jerem.* 22. & cap. 12. hæreditatem se habuisse testatur. Judas Machabæus, & fratres ejus Levitæ, cum Principes populi, bellique Duces essent, bona temporalia procul dubio habuerunt. Quod ergo Lex *Num.* 18. Levitas quidquam possidere vetat. id de parte terræ promissæ distincta, ac separata a reliquis Tribubus intelligendum est, ut Scriptura manifeste significat. Voluit enim Dominus Levitas omnibus Tribubus permixtos habitare, ut eorum opera, ac ministerio verus Dei cultus apud omnes conservaretur. Se autem esse partem, & hæreditatem Levitarum Dominus ait, quod oblationes omnes Deo factæ in eorum usum cederent.

Quod autem Levitæ Clericorum nostrorum typi fuerint, egregie confirmat *S. Cyprianus* Epist. 66. „ „ Scriptum est (*inquit*) *Nemo militans Deo obligat se negotiis sæcularibus, ut possit placere ei, cui se probavit.* Quod cum de omnibus dictum sit, quanto magis Clerici molestiis, & laqueis sæcularibus obligari non debent, qui spiritualibus occupati, ab Ecclesia recedere, & ad terrenos, & sæculares actus vacare non possunt. Cujus Ordinationis, & Religionis formam Levitæ prius in Lege tenuerunt, ut cum terram dividerent, & possessiones partirentur undecim Tribus, levitica Tribus, quæ templo, & altari, & ministeriis divinis vacabat, nihil de illa divisionis portione perciperet, sed aliis terram colentibus, illa tantum Deum coleret; & ad victum, atque alimentum ab undecim Tribubus de fructibus, qui nasce-

Levitæ Clericorum typi.
2. Timoth. 2. 4.

bantur,

bantur, decimas perciperet. Quod totum fiebat de auctoritate, & dispositione divina; ut, qui operationibus divinis insistebant, in nulla re avocarentur, nec cogitare, aut agere saecularia cogerentur. Quae nunc ratio, & forma in clero tenetur, ut, qui in Ecclesia Domini Ordinatione clericali promoventur, in nullo ab administratione divina avocentur, nec molestiis, & negotiis saecularibus alligentur, sed in honore sportulantium fratrum, tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab Altari, & Sacrificio non recedant, sed die, ac nocte coelestibus rebus, & spiritalibus inserviant „ „.

Sportulantes Clerici dicti a sportulis, seu canistellis, in quibus ipsis honoraria, seu portiones ex Ecclesiae bonis, & oblationibus ad victum conferebantur. Quid significet ritus tonsionis capillorum?

Iis porro, qui clericali Militiae adscribuntur, tondentur Capilli ad Coronae speciem; quem ritum *S. Petrum* induxisse ferunt in memoriam coronae, quae ex spinis contexta, Salvatoris nostri capiti fuit imposita; ut, quod impii ad Christi ignominiam, & cruciatum excogitarunt, eo Apostoli ad decus, & gloriam uterentur; simulque significarent, curandum esse a Ministris Ecclesiae, ut omnibus in rebus Christi Domini nostri speciem, & figuram gerant. Hanc rationem Trid. Concilii Catechismus affert, quam tradidit *Geolfridus* Abbas apud *Bedam* venerabilem, lib. 5. *Historiae ecclesiasticae gentis Anglorum*, cap. 12. „ „ Neque vero (*inquit*) ob id tantum in Coronam attondemur, quod Petrus ita attonsus est; sed quia Petrus in memoriam Dominicae Passionis ita attonsus est, idcirco & nos, qui per eamdem Passionem salvari desideramus, ipsius Passionis signum cum illo in vertice, summa videlicet corporis nostri parte, gestamus „ „. Ad exemplum S. Petri Coronam clericalem pariter referunt Ordo romanus, *Amalarius* lib. 4 *De ecclesiasticis officiis*, cap. 39. *S. Greg. Turonensis* lib. *De Gloria Martyrum*, cap. 8. & *Rabanus Maurus* lib. 1. *De Institutione Clericorum*, cap. 3.

Nonnulli asserunt, hac nota regiam Dignitatem declarari, quae iis maxime, qui in sortem Domini vocati sunt, videtur convenire. Quod enim Apostolorum Princeps fideli populo tribuit; *Vos estis genus*

tri 2.

nus electum, *regale Sacerdotium*, *gens sancta*, peculiari quadam, & magis propria ratione, ad ecclesiasticos Ministros pertinet (inquit Concilii Trid. Catechismus.) Quæ ratio ex *S. Isidoro* Hispalensi lib. 2. *De Ecclesiasticis officiis*, cap 4. sumpta est.

Alii vitæ perfectionis professionem a Clericis susceptam circuli figura, quæ omnium perfectissima est, significari existimant, ut Auctor libri, qui *Gemma animæ* inscribitur, 195. „ Rotunditas, quæ remanet, „ crinium (*inquit*) est ornatus virtutum. Capilli vero „ in circulum coæquantur, quia omnes virtutes in „ charitatis concordia consummantur „. Coronæ clericalis figuram expressit Conc. Toletanum 4. Can. 40. „ Omnes Clerici (*inquit*) detonso superius capite „ toto, inferius solam circuli coronam relinquant „.

Alii denique hoc signo externarum rerum contemptum, animique ab omnibus curis vacuitatem declarari putant; quod capilli supervacaneum quidam in corpore tondeantur. Vitiorum refectionem hoc ritu significari docet *S. Isidorus* lib. 2. *De Officiis Ecclesiasticis*, cap. 4. Quia scilicet Deo sacri homines præ cæteris omnibus „ „ Exspoliare *debent* veterem hominem cum actibus suis, & induere Novum, qui in agnitionem Dei renovatur. Quam renovationem in mente oportet fieri; sed in capite demonstrari, ubi mens noscitur habitare „ „. Hinc pro Clericis initiandis Deum orat Episcopus: „ „ Ut donet eis Spiritum sanctum, qui habitum Religionis in eis perpetuum conservet, & a mundi impedimento, ac sæculari desiderio corda eorum defendat; ut sicut immutantur in vultibus, ita dextera manus ejus virtutis tribuat eis incrementa, & ab omni cæcitate spirituali, & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat „ „; ut legitur in Pontificali romano. Præclare omnino *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* dist. 24. qu. 3. art. 1. qu. 2. „ „ Eis (*inquit*) qui ad divina Ministeria applicantur, competit Tonsura, & rasura in modum Coronæ, & ratione figuræ, quia Corona est signum Regni; & ratione per-

perfectionis, cum fit circularis; illi autem, qui divinis Ministeriis applicantur, adipiscuntur regiam dignitatem, & perfecti in virtute esse debent. Competit etiam eis ratione subtractionis capillorum; & ex parte superiori per rasuram, ne mens eorum temporalibus occupationibus a contemplatione divinorum retardetur; & ex parte inferiori per Tonsuram, ne eorum sensus temporalibus obvolvantur „ „.

d figni- fuper- iceum ?

Superpelliceo ab Episcopo induuntur, quo significatur ipsos sæcularis habitus servitute, & ignominia deposita, & *Sacræ Religionis habitu* assumpto, novos homines esse oportere. Morum enim candorem vitæque integritatem designat. Unde ipsos induens Episcopus ita precatur. *Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis.*

icorum , & ilegia.

Qui Tonsura Clericali initiantur, Beneficiorum Ecclesiasticorum capaces redduntur, de foro Ecclesiæ fiunt, & Clericalia Privilegia sortiuntur, ut declarat

omnia inferiora ministeria diaconis committebantur; ut patet per Dionysium 3. cap. ecclesiasticæ Hierarchiæ, ubi dicit: *Ministrorum alii stant ad portas templi clausas; alii aliud quid proprii Ordinis operantur; alii cum Sacerdotibus proponunt super altare sacrum Panem, & benedictionis Calicem.* Nihilominus erant omnes prædictæ potestates, sed implicite in una Diaconi potestate. Sed postea ampliatus est cultus divinus, & Ecclesia, quod implicite habebat in uno Ordine, explicite tradidit in diversis „ „. Contingit nimirum Ecclesiæ, quod hominibus solet, qui dum tenue patrimonium habent, uno servo contenti sunt, qui solus omnia administrat; si vero redditus augeantur, servorum etiam augetur numerus; eoque magis crescit familia, quo illi locupletiores, & spectabiliores evadunt. Sic evangelicæ prædicationis initio parvula adhuc, & latitans Ecclesia paucis indiguit ecclesiasticarum functionum ministris. Crescente autem Fidelium multitudine, & auctis Ecclesiæ facultatibus ex Christianorum oblationibus, cum soli Diaconi omnia exequi ministeria non possent, diversa Officia diversis personis distributa sunt; ex quo factum est, ut splendidiori, & augustiori apparatu ecclesiasticarum functionum cæremoniæ peragerentur.

Ex minoribus Ordinibus unum tantum agnoscunt Græci, nempe Lectoratum, cæteros prætermittunt, ut ex eorum Euchologiis ante annos octingentos scriptis, ex antiquis Canonibus Conciliorum in Oriente celebratorum, & exemplis, ac monumentis græcorum Antistitum sanctitate illustrium probat *Joan. Morinus* p. 3. *De sacris Ordinationibus*, Exercitatione 14. cui subscribit Cardinalis *Bona* lib. 1. *Rerum Liturgicarum*, c. 25. Ministeria tamen quatuor minoribus Ordinibus a latinis tributa in Liturgiis, & Officiis suis ecclesiasticis non omiserunt græci, sed ea partim Lectori, partim Subdiacono diviserunt. In Ecclesia autem occidentali distinctam singulorum Ordinum minorum mentionem faciunt certissima sacræ Antiquitatis monumenta. Nam *S. Cornelius* Pontifex,

&

& Martyr Epistola ad *Fabium Antiochenum*, apud *Eusebium* lib. 6. Historiæ ecclesiasticæ, c. 43. scribit suo tempore in Ecclesia romana fuisse „ „ Presbyteros quatuor, & quadraginta septem Diaconos, totidemque Subdiaconos; Acolythos duo, & quadraginta, Exorcistas, & Lectores, cum Ostiariis, quinquaginta duos „ „ Lectorum meminit *Tertullianus* lib. *de Præscriptionibus hæreticorum*, cap. 41. „ „ Ordinationes (*inquit*) eorum temerariæ leves, inconstantes. . . Itaque alius hodie Episcopus, cras alius; hodie Diaconus, qui cras Lector; hodie Presbyter, qui cras Laicus „ „.

Sed & *S. Cyprianus* Epist. 24. Lectorem *Saturum* se constituisse, significat; Epist. 23. *Aurelium* Confessorem lectorem a se ordinatum denuntiat „ „ Merebatur (*inquit*) talis clericæ Ordinationis ulteriores gradus, & incrementa majora, non de annis suis, sed de meritis æstimandus; sed interim placuit, ut ab officio lectionis incipiat. Quia & nihil magis congruit voci, quæ Dominum gloriosa prædicatione con-

[redacted]

Cæterum Presbyterii honorem designasse nos illis jam sciatis „ „. Acolythorum etiam meminit Epist. 42. 55. & 78. Exorcistas nominat Epist. 76. „ Quod ho„ die (*inquit*) etiam geritur, ut per Exorcistas voce „ humana, & potestate divina flagelletur, & uratur, „ & torqueatur diabolus „. Apostolicarum Constitutionum Actor lib. 8. cap. 26. Exorcistam ordinari negat, quia „ Hoc munus spontaneæ Dei erga ho„ mines benevolentiæ, & gratiæ est, qui illud nimi„ rum gratis dat, cui vult „. Hanc gratiam initio Ecclesiæ Fidelibus plerisque datam certum est, ut in Christi nomine dæmonia ejicerent; sed hac potestate subtracta Ecclesia S. Spiritus afflatu Ordinem constituit, qui dæmonia ex officio expelleret. Concilium Antiochenum can. 10. facultatem tribuit Chorepiscopis ordinandi Exorcistas. *S. Martinum* a *S. Hilario* Pictaviensi Episcopo Exorcistam ordinatum testatur *Severus Sulpitius* in ejus vita. „ „ Intellexit vir altioris ingenii (*inquit*) hoc eum modo posse constringi, si id ei officii imponeret, in quo quidem locus injuriæ videretur. Itaque Exorcistam eum esse præcepit Quam ille Ordinationem, ne despexisse tanquam humiliorem videretur, non repudiavit „ „. Ordo igitur Exorcistarum ab aliis distinctus erat, & inter humiliores, seu minores habebatur, adeo ut injuriæ tribui posse videretur, quod vir aliquis eximius ad illum assumeretur. *S. Felicem* primo Lectorem, deinde Exorcistam ordinatum fuisse, testatur *S. Paulinus* in ejus Natali 4.

primis Lector servivit in annis;
Inde gradum cœpit, cui minus voce fideli
adjurare malos, & sacris pellere verbis.

Lectores, Acolytos, Exorcistas recensent *Siricius* Ep. 1. & *Zosimus* Epist 1. Ostiarios, Lectores, Acolythos *Gelasius I.* Epist. 6. Singulos illos Ordines recenset Conc. Carthag. 4. cui *S. Aug.* interfuit; Psalmistas, seu Cantores addit; sed merum Officium, non Ordinem esse perspicue significat; unde cum cæterorum Ordinum Ministrum esse doceat Episcopum,

Cantores a Presbytero conſtitui poſſe declarat can. 10. „ „ Pſalmiſta (*inquit*) id eſt, Cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, Officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi Presbytero: Vide, ut quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus comprobes „ „. Hinc *S. Thomas* in 4. *Sentent.* diſt. 24. q. 1. art. 1. qu. 2 ad 5. „ „ Pſalmiſtatus (*inquit*) non eſt Ordo, ſed officium Ordini annexum; quia enim Pſalmi cum cantu pronuntiantur, ideo dicitur Pſalmiſta, & Cantor; Cantor autem non eſt nomen Ordinis ſpecialis; tum quia cantare pertinet ad totum chorum; tum quia non habet aliquam ſpecialem relationem ad Euchariſtiæ Sacramentum; tum quia officium quoddam eſt, quod inter Ordines largo modo acceptos quandoque computatur „ „. Minores autem Ordines ad Euchariſtiam referuntur. Acolythi enim materiam Sacramenti in urceolis præparant, & ſubminiſtrant. Oſtiarii infideles, & excommunicatos arcent a conſpectu Sacrorum, & a cætu Fidelium. Lectores Fi-

lib. 2. *De Sacramentis Fidei*, p. 3. cap. 13. *Gratianus* dist. 21. & Magister Sententiarum lib. 4. dist. 24. litera 1. Secundo, quod tres ex quatuor istis Minoribus Ordinibus, ab annis saltem mille, & ducentis in Ecclesia Orientali prorsus desierint, si modo in ea aliquando fuerunt; tantoque tempore Latinorum nemo Græcos redarguerit, aut mutilum esse apud eos Sacerdotium conquestus sit. Tertio, quod istorum Ordinum subordinatio in altiorum Ordinum collatione sæpe non fuerit observata, & sæpe fuerint ordinati Subdiaconi, Diaconi, & Præsbyteri, qui minoribus Ordinibus initiati non fuerant. Sic *S. Ephiphanium* a *Pappo* Citriæ Episcopo Diaconum ordinatum, quamquam repugnantem, deinde Presbyterum, & Episcopum, cum ad Ordinationem effugiendam sæpius clamaret, & affirmaret se non esse Clericum, refert vitæ ejus Auctor *Surius*, die 12. Maji. Sic *S. Epiphanius* ipse *Paulinianum* Monachum *S. Hieronymi* fratrem, comprehensum; ore compresso, ne repugnaret, omissis cæteris Ordinibus, Diaconum, & Presbyterum ordinavit, ut testatur *S. Epiphanius* apud *S. Hieron.* Ep. 40. Sic *Macedonius* Eremita a *Flaviano* Antiocheno Episcopo; sic alius Eremita *Acepsemas* nomine; sic *Salamanus*, qui toto vitæ tempore abditi fuerant, & cellis subterraneis inclusi, non solum Minoribus Ordinibus, sed etiam Subdiaconatu prætermisso, ab Episcopis Sacerdotes ordinati sunt, ut colligitur ex *Theodereto* Historiæ religiosæ cap. 13. 15. & 19 Ita *S. Marcellus* primum Lector, deinde Subdiaconus ordinatus est ut refert *Fortunatus* apud *Surium* die 1. Novembris. Sic *S. Bernardus* Episcopus Hildesmensis primum Exorcista ab *Osdago* Episcopo ordinatus est, deinde Subdiaconus ab *Willegiso* Archiepiscopo, ut in illius vita a Præceptore conscripta, apud *Surium* 20 Novembris legimus. *Siricius* Pontifex maximus Ep. 1. Ordines enumerans, in quorum functionibus mereri debebant Clerici antequam ad Episcopatum pervenirent, Ostiariatum prætermittit.

Ordines tamen minores esse Sacramenta, *S. Thomas*;

mas; aliique cenſent. Tridentina vero Synodus hanc de, inferioribus Ordinibus controverſiam ſeponens, ea quæ contra hæreticos univerſa conſtanter propugnat Eccleſia, definire tantum voluit, nullo præjudicio adverſus catholicorum Theologorum opiniones edito ſcilicet: „ Præter Sacerdotium eſſe in Ec„cleſia catholica alios Ordines majores, & minores, „ per quos, velut per gradus quoſdam, in Sacerdo„ tium tendatur „. Ut ut eſt, unum tantum eſt Ordinis Sacramentum, quamvis ſint Ordines diverſi, quia omnes ad Sacerdotium referuntur, atque ita omnes in illo quodammodo unum ſunt, ſicut uno Ordinationis nomine comprehenduntur, ut docet *S. Thomas* in 4. *Sentent.*, diſt. 24. qu. 2. art. 1. qu. 1. ad 2. „ „ Tota (*inquit*) plenitudo hujus Sacramenti eſt in uno Ordine, ſcilicet Sacerdotio; ſed in aliis eſt quædam participatio Ordinis.,. Et ideo omnes Ordines ſunt unum Sacramentum „ „.

eſſ. 23. . 2. um eſt inis Sa- men-

Atque hæc de minoribus Ordinibus generatim ſufficiunt; nunc de ſingulis ſpeciatim agendum.

cit illos ad ostium Ecclesiæ, illudque aperire, & claudere jubet; funemque companæ tradit; quæ potestatis jam collatæ executio est, & veluti missio in possessionem ejus. Ipsis etiam olim incumbebat librum aperire Episcopo verbum Dei prædicanti. Studere autem debent, ut sicut materialibus clavibus Ecclesiam visibilem aperiunt, & claudunt, sic & invisibilem Dei domum, corda scilicet Fidelium, dictis & exemplis suis claudant diabolo, & aperiant Deo; ut divina verba, quæ audierint, corde retineant, & opere compleant; quemadmodum ipsos admonet Episcopus ex Pontificalis romani præscripto.

Magnam autem in veteri Ecclesia fuisse hujus Ordinis dignitatem, ex eo intelligitur, quod his temporibus servari animadvertimus. Nam Thesaurarii officium, qui erat idem, ac Sacrarii Custos, quod ad Ostiarios pertinebat, inter honestiores Ecclesiæ functiones etiam nunc habetur; (inquit Concilii Trid. Catechismus.)

§. II. *De Lectoribus.*

Secundus inter minores Ordines est *Lectoris* gradus, cujus Munus est, veteris, & novi Testamenti libros clara voce, & distincte in Ecclesia recitare, præsertim vero eos, qui inter nocturnam Psalmodiam legi solent. In veteri Ecclesia, Episcopo Concionem ad populum habituro, stabat Lector toti populo conspicuus, & de pulpito legebat præscriptam ab Episcopo Evangelii, vel alterius Libri sacri partem, quam deinde Episcopus christianæ plebi exponebat. Id ex antiquorum Patrum sermonibus compertum est, maxime ex Enar. *S. August.* in Ps. 138. Lectorum quoque partes erant prima christianæ Religionis rudimenta Fidelibus tradere, ut observat Conc. Trid. Catechismus: *Panem etiam, & omnes fructus novos benedicere*, ut admonet Episcopus ipsorum officia explicans ex romani Pontificalis præscripto; quamquam hodie benedictiones illæ a solis Presbyteris peragantur. Lectores longe pluribus officiis funguntur apud

Munus Lectoris.

græcos. Epistolam in Missa legunt, quod solis Subdiaconis in Ecclesia latina convenit: Lampades, & cereos Altaris accendunt, Oblationes, vinum, & aquam Sacerdoti celebranti deferunt; præeunt sanctis Mysteriis luminaria ferentes in magno (ut vocant) introitu; singula quæque in Ecclesia præparant, ornantque, &c.

…ctoratus …eria, …forma, …Ecclesia …na.

Hujus Ordinis materia est traditio sacri Codicis, de quo lecturus est. Forma: „ Accipe, & esto verbi „ Dei relator, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum iis, qui verbum Dei „ bene administraverunt ab initio „. Orat Episcopus, ut Deus super eos benedictionem suam clementer effundat. „ Quatenus distincte legant, quæ in Ecclesia Dei legenda sunt, & eadem operibus impleant „. Ipsos admonet, ut verba Dei, videlicet lectiones sacras distincte, & aperte ad intelligentiam, & ædificationem Fidelium, absque omni mendacio falsitatis proferant; ut quod ore legunt, corde credant, atque opere compleant, quatenus auditores

§. III. *De Exorcistis.*

Ordinis Exorcistarum materia & forma.

Tertius est Ordo *Exorcistarum*, quibus potestas data est nomen Domini invocandi in eos, qui ab immundis spiritibus obsidentur. Hujus Ordinis materia est traditio libri Exorcismorum, ut docent Conc. Carthag. 4. can. 7. Ordo romanus, Ritualia edita a *Morino* p. 2. *De sacris Ordinationibus*, Missale Francorum editum a Domino *Jo. Mabillonio*, *S. Isidorus Hispalensis* lib. 2. *De Divinis Officiis*, cap. 13. *Rabanus* lib. 1. *De institutione Clericorum*, cap. 10. *Amalarius* lib. 2. cap. 9. *Ivo Carnotensis* Sermone *De Excellentia Ordinum*. Hanc materiam dilatat Pontificale romanum; permittit enim loco libri Exorcismorum, Pontificalis, aut Missalis traditionem. Forma sunt verba in Conc. Carthaginensi 4. in Ritualibus antiquis, & romano Pontificali præscripta: „ Accipe, & commenda memoriæ, & habe potestatem „ imponendi manus super Energumenos, sive bapti- „ zatos, sive Catechumenos „. Enuntiatur in plurali, *Accipite*, &c. cum plures simul traditum librum dextera manu tangunt. Deum orat Episcopus, ut Famulos suos in Officium Exorcistarum benedicere dignetur; ut per impositionem manuum, & oris officium potestatem, & imperium habeant Spiritus immundos coercendi. „ Ut probabiles sint medici Ecclesiæ „ gratia curationum, virtuteque cœlesti confirmati „.

Exorcistarum officium.

Exorcistarum officium est ejicere dæmones, & dicere populo: *Ut qui non communicat, det locum*; & aquam in Ministerio fundere, ut habet Pontificale romanum.

Morum integritas.

Qua vitæ sanctimonia, & morum integritate debeant effulgere, ipsos admonet Episcopus his verbis, ex ejusdem Pontificalis præscripto: „ „ Studete, ut sicut a corporibus aliorum dæmones expellitis, ita a mentibus vestris omnem immunditiam, & nequitiam ejiciatis; ne illis succumbatis, quos ab aliis, vestro Ministerio, effugatis. Discite per officium vestrum vitiis imperare; ne in moribus vestris

lytho- admo-. Illos admonet Episcopus ante Ordinationem, ne lucem Deo manibus præferentes, operibus tenebrarum inserviant, & per hoc aliis exempla perfidiæ præbeant; sed impleant, quod veritas jubet: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est*; & quod Apostolus Paulus ait: *In medio Nationis pravæ, & perversæ lucete sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes.* Ut sint filii lucis; ut abjiciant opera tenebrarum, & arma lucis induantur; ut fructus lucis afferant. *In omni bonitate, & justitia, & veritate*; ut seipsos, & alios, & Dei Ecclesiam illuminent. Tunc etenim in Dei Sacrificium digne vinum suggesturos, & aquam: *Si ipsi Deo* Sacrificium, *per castam vitam, & bona opera oblati fuerint.*

th. 5.

2. 15.

s anti- s Ordi- di Aco- um ecto ulo.

In Libello octavo Ordinis romani, quem edidit *D. Mabillonius* Tom. 2. *Musæi Italici*, ritus ordinandi Acolythi ita describitur: „ „ Dum Missa celebrata fuerit, induunt Clericum illum Planetam, & Orarium. Dumque venerit Episcopus, aut ipse Dominus

ſectum per Acolythos accipiunt, ut ſe noſtra Communione, maxime illa die, non judicent ſeparatos „ „. Sane *Tharſicius* Martyr ex illorum Acolythorum numero erat: „ „ Qui cum quodam die deferret Chriſti Corporis Sacramenta, nec vellet ea diſcutientibus prodere paganis, tamdiu eſt fuſtibus, & lapidibus maceratus ab eis, quouſque exhalaret ſpiritum „ „, teſte *Uſuardo*, ad 18. Kal. Septembris.

ARTICULUS V.

De Subdiaconatu.

A Minoribus Ordinibus, iiſdemque non ſacris, ad ad Majores, & ſacros legitimus aditus, & aſcenſus patet. Hi ſunt Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotium. „ „ Ordo (*inquit*) *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* diſt. 24. q. 1. art. 1. qu. 3. Sacer dicitur dupliciter; non modo ſecundum ſe; & ſic quilibet Ordo eſt ſacer, cum ſit Sacramentum quoddam; alio modo ratione materiæ, circa quam habet aliquem actum; & ſic Ordo ſacer dicitur, qui habet aliquem actum circa rem aliquam conſecratam; & ſic ſunt tantum tres Ordines ſacri; ſcilicet Sacerdos, & Diaconus, qui habet actum circa Corpus Chriſti, & Sanguinem conſecratum, & Subdiaconus, qui habet actum circa vaſa conſecrata; & ideo etiam eis continentia indicitur, ut ſancti, & mundi ſint, qui ſancta tractant „ „. Antiquiſſima eſt in eccleſiaſticis Monumentis Subdiaconorum mentio. Fuiſſe enim Romæ ſeptem Diaconos, totidemque Subdiaconos teſtatur *S. Cornelius* Pontifex, & Martyr in Epiſtola ad *Fabium* Epiſcopum Antiochenum, apud *Euſebium* lib. 6. *Hiſtoriæ eccleſiaſticæ*, cap. 43. Eodem ævo *Optatum* quemdam in Africa Subdiaconum a ſe ordinatum ſcribit *S. Cyprianus* Ep. 24. Eorumdem meminere Epiſt. *S. Ignatii* ad Antiochenos interpolata, Conſtitutiones apoſtolicæ lib. 8. & Conc. Laodicenum. Ab initio tamen, & deinceps per aliquot ſæcula Subdiaconatus inter minores Ordines enumerabatur, nec

Subdiaconatus primis Eccle-

sæculis nec ei annexus erat cœlibatus. Post sextum sæculum
erat vix ulla Subdiaconorum occurrit memoria, qui con-
lo facer. tinentiæ voto non fuerint adstricti. Romæ jam ab iis continentia servabatur tempore *Pelagii II.* qui Subdiaconis Siciliæ præcepit, ut more romanæ Ecclesiæ nullatenus uxoribus suis miscerentur, teste *S. Gregorio* Ep. 42. libri primi, & 34. libri tertii. A romana autem ad alias Occidentis Ecclesias eadem disciplina propagata est; qua occasione paulatim cœpit hic Ordo a Minoribus separari & inter Majores, ac sacros recenseri. Nam cum prius extra Sanctuarium, & Altare conferri soleret, ut constat ex *Amalario* lib. 2. *De divinis officiis*, cap. 6. (quod etiamnum apud Græcos observatur) invaluit postea quorumdam Episcoporum consuetudo, eum intra Missarum solemnia conferentium & ita sensim majoribus æquiparatus est. Multum nihilominus tempus intercessit antequam certa, & firma lege inter sacros Ordines recensitus sit. Nam *Petrus Cantor*, qui anno ducentesimo supra millesimum florebat, ab *Hugone* [redacted]

non ex *Rabano Mauro* lib. I. *de Institutione Clericorum*, c. 8. De legenda ab illis Epistola nihil habet antiquus Ordinationis eorum ritus, nec veteres Scriptores; hoc enim munere Rectores fungebantur, ut funguntur etiamnum apud græcos. Ex Conc. Carthag. 4. constat, licuisse eis vasa sacra contingere, sed vacua; cum enim Corpus, & Sanguinem Christi continent, id illis prohibet Conc. Laodiceni Can 21., quo sancitur: *Non oportere ministrum* (id est Subdiaconum, qui Diacono ministrat) *locum habere in Diaconiis, & sacra vasa tangere*. Sic enim hunc Canonem interpretatur *Balsamon*.

Lex perpetuæ continentiæ Subdiaconis ab Ecclesia imposita.

Subdiaconis ordinandis significat imprimis Episcopus legem perpetuæ continentiæ huic Ordini esse impositam; illisque, cum hunc Ordinem susceperint, amplius non licere a proposito resilire; sed Deo, cui servire regnare est, perpetuo famulari, atque in Ecclesiæ ministerio semper esse mancipatos. Ipsos deinde admonet quanta sedulitate, & sanctimonia sacrum ministerium exercere debeant. „ „ Si usque nunc (*inquit*) fuistis tardi ad Ecclesiam, amodo debetis esse assidui. Si usque nunc somnolenti, amodo vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodo sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodo casti „ „.

Subdiaconatus materia, & forma.

Subdiaconatus materia est traditio Patenæ vacuæ, & Calicis vacui ab Episcopo; urceolorum vero cum vino, & aqua, & linteolo, quo manus absterguntur, ab Archidiacono, ut intelligatur Subdiaconum Diacono ministrare debere. Ideo autem Subdiaconus horum instrumentorum traditione ordinatur: *Quia manus impositionem non accipit* (inquit Conc. Carth. 4. can. 5.) Idem constat ex Pontificali romano, & antiquis ritualibus omnibus Ecclesiæ latinæ. Forma huic materiæ respondens, sunt verba, quæ profert Episcopus ex romani Pontificalis præscripto, dum singuli Calicem, & Patenam successive tangunt: „ Videte, cujus ministerium vobis traditur; ideo vos „ admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere „ possitis „. Tum orat Episcopus, ut Deus super eos bene-

benedictionem ſuam effundat ; eoſque in Sacrario ſuo ſancto ſtrenuos, ſolicitoſque cœleſtis militiæ inſtituat excubitores, ſanctiſque Altaribus fideliter ſubminiſtrent ; & requieſcat ſuper eos Spiritus ſapientiæ, & intellectus ; Spiritus conſilii, & fortitudinis ; Spiritus ſcientiæ, & pietatis ; & repleat eos Spiritu timoris ſui ; & in miniſterio divino confirmet ; ut obedientes facto, ac dicto parentes gratiam conſequantur.

Deinde amictum, manipulum, tunicam ipſos induit Epiſcopus, præſcriptam in Pontificali verborum formam adhibens. Tradit denique ipſis librum Epiſtolarum, quem dum ſinguli manu dextera contingunt, hæc verba profert : „ „ Accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro vivis, quam pro Defunctis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti „ „. Ad materiæ, formæque integritatem hæc in Eccleſia latina pertinere nemo negaverit ; ſed in ſola libri Apoſtolici traditione Subdiaconatus materia ſita

Mantile quidem, & pollubrum manibus lavandis ab Episcopo eis traduntur, multaque alia ministeria exercere jubentur, sed hæc omnia fiunt post Ordinationem completam, ut munere, quod recens acceperunt, fungantur.

Triplex Subdiaconorum obligatio.

Tres obligationes contrahunt, qui Subdiaconatus Ordinem suscipiunt. Prima est obligatio titulum sive beneficii, sive patrimonii habendi; ne rerum temporalium curis a sacris ministeriis distrahantur. Secunda est castitatis, quæ huic Ordini, ac superioribus Ecclesiæ lege inviolabili annexa est. Tertia est obligatio recitandi divinum Officium, seu Breviarium, Ecclesiæ etiam lege, seu consuetudine universali illis imposita.

ARTICULUS VI.

De Diaconatu.

Sacræ Diaconorum functiones.

Secundum sacrorum Ordinum gradum *Diaconus* obtinet; cujus ministerium latius patet, sanctiusque semper habitum est. Ejus functiones sunt, Episcopum perpetuo sequi, concionantem custodire, eique, & Sacerdoti sacra facienti, vel alia Sacramenta administranti præsto esse. Hinc *S. Epiphanius* hæresi 75. tanti facit Diaconi ministerium, ut Episcopum absque Diacono nunquam fuisse, aut esse posse asseveret. Unde Pontificale romanum Diaconos vocat *Comministros*, *&* *Cooperatores Corporis*, *&* *Sanguinis Domini*. Ejus præterea munus est, in Missæ Sacrificio Evangelium legere, ut constat ex *S. Hieronymo* in Epist. ad Sabinianum, ex Conc. Vasensi 2. can. 2. ex *S. Greg.* Epist. 44. libri 4. Ind. 13. & *S. Isidoro* lib. 2. de divinis Officiis, cap. 8. Ejus munus est, panem & vinum offerre, non quidem consecrando, ut ex Conc. Ancyrani can. 2. male colligunt hæretici, sed utrumque Sacerdoti consecraturo porrigendo. Olim Fidelium animos Diaconi sæpius excitabant, ut sacra attenderent. Quod & nunc præstant apud græcos. Dominicum Sanguinem, imo

& Corpus Fidelibus diſtribuebant, ut teſtantur *S. Juſtinus* Martyr Apologia 2 *S. Cyprianus* lib. *De Lapſis*, Auctor conſtitutionum Apoſtolicarum, *S. Ambroſius*, & plures alii Patres. Hic mos ante Conc. Nicænum adeo invaluerat, ut etiam Presbyteris Euchariſtiam porrigerent, quam audaciam ſancta Synodus coercuit, edito contra hujuſmodi abuſum can. 18. Ipſis etiam vetitum eſt can. 15 Concilii 2. Aurelianenſis, & can. 38 Con. Carth. 4. ne præſente Presbytero Corpus Domini Fidelibus traderent. Diacono prætere a eccleſiaſticorum bonorum diſpenſatio commiſſa erat; ut unicuique neceſſaria ad victum ſubminiſtraret, ac eleemoſynas diſtribueret. Ejus erat curam gerere Martyrum, & Confeſſorum, qui in carcere ob Chriſti fidem detinebantur, eiſque neceſſaria ſuppeditare; eorum vota, preceſque pro Lapſis excipere, & ad Epiſcopum deferre, ut in ipſorum gratiam infelicibus illis Chriſtianis, qui in perſecutione ceciderant, & pœnitentiam agebant, indulgentiam concederet, pœnitentiæque tempus contrahe-

pervestigare, quinam in urbe pie, & religiose, quive secus vitam traducant; qui ad Sacrificium, & Concionem statis temporibus conveniant, qui non conveniant; ut cum de omnibus Episcopum certiorem fecerit, ille vel privatim unumquemque hortari, admonere, vel palam corrigere, & objurgare possit, uti magis utile futurum ipsorum saluti perspexerit.

Quamvis autem ab Apostolis electi fuerint septem primi Diaconi occasione murmuris Græcorum adversus Hebræos: *Eo quod despicerentur in ministerio quotidiano Viduæ eorum* (ut habetur *Actorum* cap. 6.) non tamen electi sunt, ut mensis tantum communibus ministrarent, sed Mensis sacris. Et hæc eleemosynas quotidianas Viduis distribuendi cura secundarium duntaxat Diaconorum ministerium fuit, minusque præcipuum; cujus ratione dixerunt Apostoli: *Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis.* Sed primarium ipsorum, potissimumque ministerium sacratius, diviniusque fuisse colligitur evidenter ex dotibus, quas Apostoli in illis septem viris desiderarunt, ut nimirum essent *boni testimonii, pleni Spiritu sancto, & sapientia;* & quod illos manuum impositione consecrarunt, oratione prævia. Quorum enim tot dotes, tamque sacri Ritus ad constituendos ministros mensarum communium? Apostolus etiam, postquam dotes Episcopis necessarias descripsit, easdem prope postulat in Diaconis 1. ad *Timotheum* cap. 3. *Diaconos* (inquit) *similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes; habentes Mysterium fidei; in conscientia pura. Et hi autem probentur primum, & sic ministrent. Diaconi sint unius uxoris viri; qui filiis suis bene præsint, & suis domibus. Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirent.*

Diaconatus Ordo ex institutione sua sacer.

Præterea, vi suæ Ordinationis jus habent administrandi Baptismi solemni ritu, jus item prædicandi Evangelium ubi id ipsis commiserit Episcopus, quod *S. Stephani* Protomartyris, & *Philippi* Diaconorum

exempla probant a *S. Luca* in Actis Apoſtolorum conſignata. Idque confirmant *Tertullianus* lib. *de Baptiſmo*, c. 18. & Conc. Illiberitanum can. 77. Plebem etiam chriſtianam regebant olim, ſacra ſui Ordinis miniſteria obeuntes in Eccleſiis, quæ propterea *Diaconiæ* vocabantur, ut colligitur ex eodem Concilio; & ex Tarraconenſi, can. 7. Hinc Tituli Cardinalium Diaconorum. Hinc Epiſcopus Diaconos ordinandos admonens ex romani Pontificalis præſcripto, ait: *Diaconum oportet miniſtrare ad Altare, baptizare, & prædicare.*

Id confirmant *S. Ignatius* Martyr in Epiſt. ad Trallianos: „ „ Oportet (*inquit*) & Diaconos miniſtros exiſtentes Myſteriorum Jeſu Chriſti, ſecundum omnem modum omnibus placere. Non enim ciborum, & potuum ſunt miniſtri, ſed Eccleſiæ Dei miniſtri „ „.

S. Cyprianus Epiſt. 65. „ Diaconos poſt Aſcenſum „ Domini in cœlos, Apoſtoli ſibi conſtituerunt Epi„ ſcopatus ſui, & Eccleſiæ miniſtros „.

S. Hieronymus Epiſt. 85. ad *Evagrium*, ſcribit Dia-

Materia Diaconatus est manus impositio, forma Oratio manuum impositioni adjuncta, ut constat ex Actibus Apost. cap. 6. *Hos statuerunt* (inquit) *ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus.* Et ex Conc. Carth. 4. can. 4. cujus hæc sunt verba: „ Diaconus cum ordinatur, solus Episco-„ pus, qui eum benedicit, manum super caput illius „ ponat; quia non ad Sacerdotium, sed ad Mini-„ sterium consecratur „. Sola manuum impositione, non traditione certorum instrumentorum tunc fuisse consecratos Diaconos, probat evidenter Canon sequens, quo Subdiaconus ordinari dicitur traditione Patenæ vacuæ, & Calicis vacui; *Quia manus impositionem non accipit*; ex quo certo colligitur, in Ordinationibus, quæ per manus impositionem fiebant, nulla instrumenta fuisse tradita. Id confirmant antiqui libri Rituales nongentorum annorum, qui traditionis Evangeliorum non meminerunt; uti nec Missale vetus Francorum editum a *P. Mabillonio*; nec Græcorum Euchologia. Quin & *Amalarius* lib. 2. *De Officiis ecclesiasticis* cap. 11. & 12. Evangelii traditionem ab Ordinatione Diaconi excludit, cum de Evangelii lectione facienda in Missa a Diacono scribit. „ „ Primævo tempore Diaconus non legebat Evangelium, quod nondum erat scriptum. Sed postquam statutum est a Patribus nostris ut Diaconus legeret Evangelium, statutum, ut & Subdiaconus legeret Epistolam „ „.

Diaconatus materia, & forma.

Essentialis Diaconatus materia est manuum impositio; accidentaria & integrans, libri Evangeliorum traditio.

Non semper igitur traditus est Diaconis Evangeliorum codex in ipsorum Ordinatione. Accessit tamen ex Ecclesiæ institutione ad materiæ integritatem hujusmodi traditio, & ad integritatem formæ præscripta verba in romano Pontificali, dum singuli sacrum Codicem tangunt: „ Accipite potestatem „ legendi Evangelium in Ecclesia Dei tam pro vi-„ vis, quam pro defunctis: In nomine Domini „.

Quarumdam in Galliis Ecclesiarum olim mos fuit, ut in Diaconorum Ordinatione manus eorum chrismate ungerentur, ut docet *Hugo Menardus* in No-

tis ad Sacramentarium S. Gregorii, pag. 289. ex antiquo Pontificali; & ex Epiſtola *Nicolai I.* Pontificis maximi ad *Rodulphum* Archiepiſcopum Bituricenſem.

ARTICULUS VII.

De Sacerdotio.

Tertius omniumque ſacrorum Ordinum ſummus eſt *Sacerdotium.* Qui vero illo præditi ſunt, eos veteres Patres duobus nominibus vocare ſolent. Interdum enim *Presbyteros* appellant, quod græce Seniores ſignificat, non ſolum propter ætatis maturitatem, quæ huic Ordini minime neceſſaria eſt; ſed multo magis propter morum gravitatem, doctrinam, & prudentiam. Ut enim ſcriptum eſt Sap. 4. *Senectus venerabilis eſt, non diuturna, neque annorum numero computata; cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.* Interdum vero *Sacerdotes* vocant, tum quia Deo conſecrati ſunt, tum

de Conc. Nicænum can. 14. Diaconos poteſtatem habere negat offerendi Corpus Chriſti, eamque ſolis convenire Presbyteris aſſerit. „ „ Pervenit ad ſanctum Concilium (*inquit*) quod in locis quibuſdam, & civitatibus, Presbyteris Sacramenta Diacôni porrigant. Hoc neque regula, neque conſuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi Sacrificii non habent poteſtatem, his, qui offerunt, Corpus Chriſti porrigant „ „.

S. Joan. Chryſ. lib. 3. *De Sacerdotio*, Chriſti Corpus, & Sanguinem aliter confici negat quam manibus Sacerdotum. „ „ Nam ſi non poteſt quis in regnum cœlorum ingredi, niſi per aquam, & Spiritum regeneratus fuerit; & qui non manducat Carnem Domini, & Sanguinem ejus non bibit, æterna vita privatur; omnia autem hæc haud aliter, quam per ſacroſanctas illas manus perficiuntur, manus (inquam) Sacerdotum; qui fiet, ut circa illarum opem aut gehennæ ignem evitare quis poſſit, aut repoſitæ in cœlo coronæ præmia aſſequi? Joan. 3. & 6.

S. Hieronymus in Dialogo adverſus Luciferianos, Orthodoxum inducit ſic loquentem: „ „ Hilarius cum Diaconus de Eccleſia receſſerit, ſoluſque, ut putat, turba ſit mundi, neque Euchariſtiam conficere poteſt Epiſcopus, & Presbyteros non habens, neque Baptiſma ſine Euchariſtia tradere; & cum jam homo mortuus ſit, cum homine pariter interiit & ſecta, quia poſt ſe nullum Clericum Diaconus potuit ordinare. Eccleſia autem non eſt, quæ non habet Sacerdotes „ „.

Conc. Later. 3. ſub Innocent. III. can. 1. de Euchariſtia loquens: „ „ Hoc utique Sacramentum (*inquit*) nemo poteſt conficere niſi Sacerdos fuerit, rite ordinatus, ſecundum claves Eccleſiæ, quas ipſe conceſſit Apoſtolis, & eorum Succeſſoribus Jeſus Chriſtus „ „.

Concilium Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. „ „ Sacrificium, & Sacerdotium ita Dei ordinatione conjuncta ſunt, ut utrumque in omni Lege extiterit. Cum igitur in novo Teſtamento ſanctum Euchariſtiæ Sacrificium viſibili,

bili ex Domini inſtitutione catholica Eccleſia acceperit; fateri etiam oportet, in ea novum eſſe, viſibile, & externum Sacerdotium, in quod vetus translatum eſt; hoc autem ab eodem Domino Salvatore noſtro inſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus in Sacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi Corpus, & Sanguinem ejus, necnon & peccata remittendi, & retinendi, ſacræ Literæ oſtendunt, & catholicæ Eccleſiæ Traditio ſemper docuit „ „.

Et Can. 1. „ „ Si quis dixerit, non eſſe in novo Teſtamento Sacerdotium viſibile, & externum; vel non eſſe poteſtatem aliquam conſecrandi, & offerendi verum Corpus, & Sanguinem Domini, & peccata remittendi & retinendi; ſed officium tantum, & nudum miniſterium prædicandi Evangelium; vel eos, qui non prædicant, prorſus non eſſe Sacerdotes; anathema ſit „ „.

Et Can. 4. „ „ Si quis dixerit, Per ſacram Ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde

tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Et Apostolus Rom. 12.
nos hortatur: *Ut exhibeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum.* David item multo ante dixerat: *Sacrificium* Psalm. 50.
Deo spiritus contribulatus; cor contritum, & humiliatum Deus non despicies. Quæ omnia ad interius Sacerdotium spectare, facile intelligitur.

„ Externum vero Sacerdotium non omnium Fi„ delium multitudini, sed certis hominibus convenit, „ qui legitima manuum impositione, solemnibusque „ S. Ecclesiæ cæremoniis instituti, & Deo consecrati, „ ad aliquod proprium, sacrumque Ministerium ad„ scribuntur.

„ Hoc Sacerdotii discrimen in veteri etiam Lege „ observari potest; nam de interiori Davidem locu„ tum esse, paulo ante demonstratum est. Externi „ vero nemo ignorare potest, quam multa Domi„ nus Moysi, & Aaroni præcepta dederit. Præte„ rea, universam leviticam Tribum Ministerio tem„ pli adscripsit, ac lege cavit, ne quis ex alia Tribu „ in eam functionem se inferre auderet; quare Ozias „ Rex lepra percussus, quod Sacerdotale munus „ usurpasset, arrogantiæ, & sacrilegii sui gravissimas „ pœnas dedit. Quia igitur eamdem Sacerdotii di„ stinctionem in lege Evangelica licet animadvertere, „ de Sacerdotio externo hic agimus, quod certis „ hominibus attributum est. Hoc enim tantummodo „ ad Ordinis Sacramentum pertinet.

Præclare hoc argumentum explicat *Guillelmus Parisiensis*, Tract. *de Sacramento Ordinis*, cap. 4. „„ Sicut (*inquit*) non est Procurator, nisi constitutus ab ipso domino litis, seu causæ, ita non est Sacerdos Procurator Ecclesiæ quantum ad interpellandi officium, nisi ab Ecclesia constitutus. Iterum, sicut Procuratorem non facit gratia ipsius, quam habet apud Principem, sed constitutio, & mandatum ejus, qui causam agit coram ipso Principe; esse autem Sacer-

dotem, eſt eſſe Procuratorem, quantum ad Officium interpellandi; manifeſtum ergo eſt, quod Sacerdotem non facit gratia, ſeu ſanctitas, quantacumque illa ſit cujuſcunque perſonæ apud Deum, ſed conſtitutio, & mandatum Eccleſiæ, quod ei datur ad interpellandum. Nuntium non facit deportatio literarum, ſed miſſio; idem autem eſt conſtitutio Sacerdotum, & Ordinatio, ſive Miſſio interpellantium. Si virtus, & fortitudo bellica non faciunt militem, ſed adſcriptio Ducis, & inſtitutio, nec poteſtas ſuper decem milites Decurionem, ſed ipſa Principis electio, & conſtitutio; ita gratia, & poteſtas impetrandi non faciunt Sacerdotem, ſed Ordinatio. Sicut Advocatum publicum non ſcientia juris, aut eloquentia, nec etiam ipſa juſtitia facit; eſſe autem Sacerdotem, eſt eſſe publicum Advocatum in cauſis animarum; ergo nec ſcientia juris cœleſtis, nec ſacra eloquentia, nec ipſa ſpiritualis juſtitia facient Sacerdotem; ſed quemadmodum ibi conſtitutio principalis, ita & hic conſtitutio Pontificis, id eſt Eccleſiæ, miniſterio illius,

§. II. *De Presbyteratus materia, & forma, sacrisque Caeremoniis.*

Presbyteratus materia essentialis, manuum impositio Episcopalis, forma essentialis oratio.

I. Materia Presbyteratus est manuum impositio. Eam enim actionem esse huic Ordinationi substantialem, colligitur ex Scriptura sacra, quae solam manuum impositionem, & orationem commemorat, cum Ordinationis sacrae meminit, *ad Timotheum* cap. 4, & 5. & 2. *ad Timotheum* cap. 4. Solam manuum impositionem commmemorant omnes antiqui Libri rituales, omnesque Patres latini, & graeci: Traditionis instrumentorum non meminerunt. Graeci legitime, & valide Presbyteros consecrant; semper Ecclesia romana eorum Ordinationes probavit; & tamen apud eos incognita est ista Instrumentorum traditio, semperque incognita fuit. Ea igitur non pertinet ad sacerdotalis Ordinationis substantiam.

Traditionem Instrumentorum a Graecis in Ordinatione Presbyteri non fuisse usurpatam antiquitus, probat silentium constitutionum Apostolis inscriptarum, & *S. Dionysius* in libris *de ecclesiastica Hierarchia*, ubi de Ritibus sacrae Ordinationis agunt. Idem colligitur ex Ordinatione *Salamani* Eremitae sanctissimi, quam *Theodoretus* commemorat in Historia religiosa, cap. 19. „ „ Porro (*inquit*) Pontifex civitatis, cujus erat vicus, cum viri didicisset virtutem, accessit, volens ei donum dare Sacerdotii; & domunculae perfossa aliqua parte est ingressus, manumque imposuit, & peregit precationem. Et saepe quidem ei dixit, & quae ad eum advenerat, gratiam significavit. „ „ Ex hoc testimonio perspicuum est, ad Sacerdotii Ordinem tradendum nihil apud Orientales praeter Orationem, & episcopalem manuum impositionem requisitum fuisse. Si enim tradita fuissent sancto illo Monacho Calix cum vino, Patena cum Hostia, procul dubio se factum Presbyterum ignorare non potuisset; imo factus Presbyter non fuisset. Tangere namque instrumenta recusasset, aut vis illi ad contactum inferenda fuisset, quod factum *Theodoretus* non commemorat.

Idem

Idem confirmat Ordinationis ſimilis hiſtoria, ejuſdem libri cap. 13. relata, *Macedonii* ſcilicet hominis ſimpliciſſimi, & ſolitarii. Scribit enim *Theoderetus*, eum Ordinatione facta neſciviſſe prorſus quid contigiſſet; cum autem adſtantium aliquis hoc indicaſſet, graviſſime excanduiſſe, & obvios convitiis, & baculo, cui innitebatur, laceſſiviſſe.

Idem colligitur ex *S. Hieronymo* in cap. 58. *Iſaiæ*, ad verſum 9. „„ Plerique noſtrorum (*inquit*) *Charotónian*, id eſt, ordinationem Clericorum, quæ non ſolum ad imprecationem vocis, ſed ad impoſitionem impletur manus, ne ſcilicet, ut in quibuſdam riſimus, vocis imprecatio clandeſtina Clericos ordinet neſcientes, ſic intelligunt, ut aſſumant teſtimonium Pauli ſcribentis ad Timotheum : Manus cito nemini impoſueris &c „„. Si tum inſtrumentorum uſus viguiſſet, ejuſmodi clandeſtinas Ordinationes, quibus neſcientes conſecrabantur, nemo tentare potuiſſet. Manus enim variis de cauſis imponuntur; ideo facile poteſt quis etiam manus imponens ordinatum celare, præ-

ficali notatur ad modum Præfationis, est materia, & forma essentialis Presbyteratus. Denique Conc Trid. eamdem sententiam confirmat Sess. 14. cap. 3. ubi Extremæ Unctionis Ministros docet esse solos Episcopos: *Aut Sacerdotes ab ipsis rite ordinatos per impositionem manuum Presbyterii.* Prior igitur illa manuum impositio ab Episcopo, & deinde ab omnibus Presbyteris adsistentibus facta super caput cujuslibet ordinandi, vicem materiæ subit, Oratio adjuncta vicem formæ; atque ad substantiam Sacerdotalis ordinationis pertinet.

II. Post hanc manuum impositionem, & adjunctas Orationes, Episcopus Stolam humeris Ordinandorum aptans, eam ante pectus in formam Crucis componit; quo ritu declarat, Sacerdotem virtute indui ex alto, qua possit crucem Christi Domini, & jugum suave divinæ Legis perferre, eamque non verbis solum, sed & vitæ sanctissime, & honestissime actæ exemplo tradere. Quamobrem stolam singulis hunc in modum imponens, & aptans, ait: *Accipe jugum Domini; jugum enim ejus suave est, & onus ejus leve.* Jugum appellatur potestas excellentior, quam recipit Ordinandus, quia in Ecclesia Dei quanto quisque dignitate sublimior est, tanto humilior esse debet, ac subjectior. Qua nota ecclesiastica potestas a laica distinguitur, secundum illa Christi verba: *Reges gentium dominantur eorum; Vos autem non sic.* Luc. 22.25.

III. Imponit deinde Episcopus cuilibet Ordinando successive casulam usque ad scapulas, quam quilibet tenet super humeros complicatam, a parte anteriori deorsum dependentem, singulis dicens; „ Accipe „ vestem Sacerdotalem, per quam charitas intelligi„ tur; potens est enim Deus, ut augeat tibi chari„ tatem, & opus perfectum „. Charitatem ergo casula significat; quia vero charitas Deum versus, & proximum extendi debet, a parte anteriori primum explicatur, quo significatur affectus in Deum; postea explicatur a parte posteriori, quo affectus erga proximum indicatur.

IV. Post hæc, manus Ordinandorum sacro Oleo in-

inungit, hunc in modum orans: „ Consecrare & „ sanctificare digneris, Domine, manus istas per istam „ unctionem, & nostram benedictionem, &c „. Quæ unctio dum perficitur, canitur Hymnus: *Veni Creator Spiritus*. Unguntur autem manus in forma Crucis; quia Spiritus sanctus fons est benedictionum omnium, quas passione, & morte sua in Cruce Christus nobis promeruit. Hunc Unctionis ritum in Ordinatione Presbyteri non semper fuisse in Ecclesia usurpatum, colligitur ex Epist. 39. *Nicolai I.* ad *Rodulphum* Episcopum Bituricensem, a quo interrogatus sic respondet: „ „ Præterea sciscitaris utrum solis Presbyteris, an & Diaconibus debeant, cum ordinantur, manus Chrismatis liquore perungi. Quod in sancta hac romana, cui Deo Auctore deservimus, Ecclesia neutris agitur. Sed & quia sit a novæ Legis ministris actum, nusquam, nisi nos fallat oblivio, legimus. „ „ Hunc *Nicolai I.* locum refert *Ivo Carnotensis* in Decreto P. *6.* cap. 121. & *Gratianus* dist. 23. Can. 12. Id confirmant antiquissimi Libri rituales duo exquisite Romani, a *Morino* laudati P. 3. *de sacris Ordinat.* Exercit. 6. qui Unctionis in Presbyterorum Ordinatione non meminerunt. Hunc tamen ritum in Ecclesia gallicana fuisse ab antiquo receptum probat laudata *Nicolai I.* Epist. confirmant *Amalarius* lib. 2. *de Officiis Ecclesiæ*, cap. 13. & *Theodulphus* Episcopus Aurelianensis in Capitulari ad Ecclesiæ suæ Presbyteros.

Traditio Instrumentorum, verbaque illi respondentia, ad materiæ, & formæ integritatem accessere.

V. Omnium, & singulorum manibus unctis, & consecratis, Episcopus tradit cuilibet successive Calicem cum vino, & aqua, & Patenam superpositam cum Hostia, singulis dicens: „ Accipe potestatem „ offerre Sacrificium Deo, Missasque celebrare, tam „ pro vivis, quam pro defunctis: In nomine Do„ mini „. In Ritualibus antiquioribus ante annos septingentos hæc non habentur, in Ordine romano edito, & in recentioribus leguntur, ut observat *Joannes Morinus*, Vir doctissimus P. 3. *de sacris Ordinationibus*, Exercit. 7. c. 1. Documentum hoc esse po-

testatis

testatis acceptæ, & pignus exercendæ, docet *Hugo a sancto Victore* lib 2. *de Sacramento Fidei*, P. 3. cap. 12. „ „ Accipiunt (*inquit*) & Calicem cum vino, & Patenam cum Hostiis de manu Episcopi; quatenus his Instrumentis potestatem se accepisse agnoscant, placabiles Deo Hostias offerendi „ „. Eodem modo loquitur Magister Sententiarum lib. 4. dist. 24. *S. Thomas* eadem dist. q. 1. art. 3. aliter censet. „ „ Per manus impositionem (*inquit*) datur plenitudo gratiæ, per quam ad magna Officia sunt idonei; & ita solis Diaconibus, & Sacerdotibus fit manus impositio; quia eis competit dispensatio Sacramentorum; quamvis uni ut principali, alteri sicut ministro; sed unctione ad aliquod Sacramentum tractandum consecrantur; & ideo Unctio solis Sacerdotibus fit, qui propriis manibus Corpus Christi tangunt.. Sed potestatis collatio fit per hoc, quod datur eis aliquid quod ad proprium actum pertinet; & quia principalis actus Sacerdotis est consecrare Corpus, & Sanguinem Christi, ideo in ipsa datione Calicis sub forma verborum determinata caracter Sacerdotalis imprimitur „ „. Ut ut est de scholastica illa quæstione, cum romanum Pontificale hunc ritum præscribat, & traditionem illam instrumentorum, verbaque præscripta: *Accipe potestatem*, &c. partialis saltem materiæ, ac formæ vices in ordinatione Sacerdotali habere Theologi vulgo doceant, post *Eugenium IV*. in Decreto pro instructione Armenorum, ad materiæ, formæque integritatem illa pertinere censendum est, Christus scilicet materias, & formas Ordinationum sacrarum in genere tantum sic instituisse, Theologis plerisque doctissimis videtur, ut ex Ecclesiæ institutione, ac usu speciale aliquid pro materia, & forma addi possit, cujus omissio Ordinationem irritam redderet.

VI. Tandem manibus super singulorum capita impositis, Episcopus hæc verba profert: „ Accipite Spi„ ritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remit„ tuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt „;

eis-

eisque cœlestem illam, quam Dominus discipulis suis dedit, peccata retinendi, ac remittendi potestatem tribuit.

Postrema hæc manuum impositio, hæcque verba illi adjuncta, cum græcis ignota sint, ut ex eorum Euchologiis patet; cum etiam absint ab antiquis Ecclesiæ latinæ Ritualibus ante duodecimum sæculum scriptis, ut probat *Joannes Morinus* p. 3. *De sacris Ordinat.* Exercit. 7. cap. 2. ad substantiam Sacerdotalis ordinationis non pertinent, sed ad materiæ, formæque integritatem. Unde si quis horum rituum, qui ad materiam, vel formam pertinent, secundum varias Theologorum opiniones, in Ordinatione fuisset omissus, v. gr. manuum impositio prima, vel adjuncta Oratio, aut Calicis cum vino, & aqua, & Patenæ cum Hostia traditio, adjunctave formula verborum, aut unctio, aut denique manuum impositio postrema, vel hæc verba ipsam concomitantia: *Accipite Spiritum sanctum*, &c. supplere deberet Episcopus, quod in Ordinatione fuisset incaute prætermissum,

tur Sacerdotis officium, cui varia, & multiplex potestas conceditur. Nam quod attinet ad verum Christi Corpus, datur illi potestas consecrandi, offerendi, & iis, qui sumere volunt, distribuendi; idque ex institutione Christi, qui in Cœna illa novissima Sacerdotes instituens secundum ordinem Melchisedech, ac dicens: *Hoc facite in meam commemorationem*, potestatem hanc illis largitus est. Quod vero attinet ad mysticum Christi Corpus, scilicet Ecclesiam, datur illis potestas baptizandi, datur illis potestas absolvendi. Apostolus 1. ad Corin. 4. vocat Sacerdotes *Ministros Christi*, *&* *Dispensatores Mysteriorum Dei.* Quale sit autem Sacerdotis Ministerium, docet 2. ad Cor. 5. cum ait: *Deus nos reconciliavit sibi per Christum*, *&* *dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi*, *&* *non reputans illis delicta ipsorum*, *&* *posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo enim legatione fungimur*, *tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo. Reconciliamini Deo.* Hoc legationis munus tunc mandavit Christus Apostolis, & eorum Successoribus, cum post iteratam salutationem, *Pax vobis*, dixit: *Sicut misit me Pater*, *&* *ego mitto vos.* Quomodo enim, vel ad quid misit Filium Pater, nisi ut inter Deum, & homines pacem faceret? Ad hoc igitur ipsum suos in universum orbem Filius misit Sacerdotes, & Episcopos, ut eorum Ministerio reconciliarentur Deo, si qui se ab illo disjunxissent, peccatisque suis eum offendissent. Quamobrem repetita vice dixit: *Pax vobis*, ut indicaret, & pacem se fecisse illis, & pacem se per illos mittere nobis. Sacerdos igitur nihil aliud est, quam Christi legatus; qua etiam ex causa dictus est a Propheta: *Angelus Domini exercituum.* Quando autem Christi legatum dicimus esse Sacerdotem, & capitis, & corporis legatione fungi intelligimus. *Totus enim Christus Caput*, *&* *Corpus*, ut sæpe *S. August.* inculcat. Pro Christo capite legatione fungitur Sacerdos, quando ex loco superiore verba facit ad populum, & Christi

Divinum Sacerdotum ministerium.

Dispensatores Mysteriorum Dei.

Jo. 20. 21.

Sacerdotes Christi Legati.

Malach. 2.

Capitis, & Corporis legatione funguntur.

Dei, ac Salvatoris nostri voluntatem explicat; simul obsecrat Christi nomine, ut vitia sua detestari, atque ab illis averti, Deo reconcilientur. Pro Christi Corpore, id est, Ecclesia, legatione fungitur, quando stans ad Altare, eam, quae per fusum pro nobis in Cruce Christi Sanguinem facta est, reconciliationem Deo Patri offerens, supplex rogat nomine totius Ecclesiae, ut illius reconciliationis virtute populo suo propitius esse, ac fructum illius ipsi applicare velit. Sic *Jeremiae* 42. legimus, quod missus fuerit ab universo populo, ut oraret pro illis ad Dominum Deum suum, illisque Dei nomine annuntiaret viam, per quam pergerent. *Et dixerunt ad Jeremiam: Sit Dominus inter nos testis veritatis, & fidei, si non juxta omne verbum, in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faciemus. Sive bonum est, sive malum, voci Domini Dei nostri, ad quem mittimus te, obediemus, ut bene sit nobis, cum audierimus vocem Domini Dei nostri.* Sic ille deferebat preces populi ad Deum, & vicissim populo voluntatem Dei annuntiabat. Hinc Sa-

puli, cum Corporis, & Sanguinis Christi Sacrificium offert, agitque, ut commissus sibi populus reconciliationis in Cruce factæ fructum consequi possit Verus tamen Mediator, & reconciliator Christus est, cui dictum est: *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*; ille, de quo dictum est, Psal. 109.
quod *Factus est propitiatio pro peccatis nostris.* Ille 1. Joan. 2.
est, qui baptizat, qui peccata remittit, qui reconciliat, qui interpellat pro nobis. Ille est, qui offert Corporis, & Sanguinis sui Sacrificium in Altari, ipse Sacerdos, & Sacrificium, unum cum eo, qui offertur, unum cum iis, pro quibus offertur; ut minime diversum sit illius a nostro Sacerdotium, & Sacrificium. Sicut enim Episcopi, & ejus Vicarii unum tribunal esse dicitur, sic omnium Sacerdotum, & Christi unum Sacerdotium, unum Sacrificium est. Sicut igitur in prædicando Evangelio non est Sacerdotis, nisi ministerium; non enim Sacerdos est, qui loquitur, sed Spiritus Patris cœlestis, qui loquitur in illo; quod etiam testatur *S. Paulus* dicens: *An experimentum quæritis ejus, qui loquitur in me Christus?* 2. Cor. 13
Sicut in baptizando non est Sacerdotis nisi ministerium; solus enim Christus vere baptizat, & a sordibus abluit peccatorum, de quo dictum est in Evangelio: *Hic est, qui baptizat.* Sicut in remittendis Joan. 1. 33.
peccatis non est Sacerdotis, nisi ministerium; recte enim dixerunt: *Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* Sic in consecratione, sic in oblatione, sic Luc. 5. 21.
in distributione Eucharistiæ non est Sacerdotis, nisi ministerium. „ „ Cum Sacerdotem videris offerentem (*inquit S. Joannes Chrysostomus*) ne tu Sacerdotem esse putes hoc facientem, sed Christi manum invisibiliter extensam. *Et alibi*: Non sunt humanæ virtutis hæc opera. Qui tunc in illa Cœna confecit, ipse nunc quoque operatur, ipse perficit. Ministrorum nos ordinem tenemus, qui vero hæc sanctificat, & transmutat, ipse est „ „. Hinc *S. Leo* Epist. 60, alias 40. ad *Anatolium* c. 2. scribit: „ „ Aliter in Ecclesia Dei, quæ Corpus est Christi, nec rata sunt Sa- Hom. 83. in Matth.

 cerdotia,

cerdotia, nec vera Sacrificia, nisi in nostræ proprietate naturæ verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati Agni Sanguis emundet. Qui licet in Patris sit dextera constitutus, in eadem tamen carne, quam sumpsit ex Virgine, Sacramentum propitiationis exequitur, dicente Apostolo; *Christus Jesus, qui mortuus est, imo & qui resurrexit, qui est in dextra Dei, qui etiam interpellat pro nobis* „ „.

Rom. 8.

Sacerdotum novæ Legis dignitas a S. Chrysostomo explicatur.

Sacerdotum novæ Legis dignitatem præclare demonstrat *S. Joan. Chrys.* in libris *de Sacerdotio*, præsertim lib. 3. Sacerdotium ipsum (*inquit*) in terra peragitur, sed in rerum cœlestium classem, ordinemque referendum est. Quippe non mortalis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Paracletus ordinem hujusmodi disposuit; qui mortalibus hominibus, etiamnum in carne manentibus auctor fuit, ut Angelorum ministerium animo conciperent. Idcirco necesse est Sacerdotem sic esse purum, ut si in cœlis ipsis collocatus inter cœlestes illas Virtutes medius staret. Ter-

repente e cœlo delapſam, Sacrificiumque ipſum lambentem; mira ſunt iſta profecto, ac ſtupore omni plena. Ab illis ergo Sacris ad noſtra te transfer; nec ea mira modo eſſe videbis, ſed etiam omnem ſtuporem excedentia. Adeſt enim Sacerdos non ignem geſtans, ſed Spiritum ſanctum. Is preces diuturnas fundit, non quo flamma cœlitus delapſa Sacra appoſita abſumat; ſed ut gratia in Sacrificium influens per illud ipſum omnium animos inflammet, & puriores reddat argento igne excocto, purgatoque „ „.

Et infra : „ „ Iis, qui terram incolunt, commiſſum eſt, ut ea, quæ in cœlis ſunt, diſpenſent; iis datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis datam eſſe voluit. Neque enim ad illos dictum eſt: *Quæcunque alligaveritis in terra, erunt alligata & in cælo; & quæcunque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cælo.* Matth. 18. Habent quidem & terreſtres Principes vinculi poteſtatem, verum corporum ſolum. Id autem, quod dico Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad cœlos uſque pervadit; uſque adeo, ut quæcunque inferne Sacerdotes confecerint, illa Deus ſuperne rata habeat, ac ſervorum ſententiam Dominus confirmet. Etenim quidnam hoc eſſe dicas, niſi omnem rerum cœleſtium poteſtatem illis a Deo conceſſam? *Quorumcunque*, ait, *peccata remiſeritis, remittuntur eis, & quorumcunque retinueritis, retenta ſunt.* Joan. 20. Quænam obſecro poteſtas hac una major eſſe queat? *Pater omne judicium Filio dedit*: Cæterum Joan. 5. 22. video ipſum omne judicium a Deo Filio illis traditum. Nam quaſi jam in cœlum translati, ac ſupra omnem humanam naturam poſiti, atque noſtris ab effectibus exempti, ſic illi ad Principatum iſtum perducti ſunt. Quid multa? Rex aliquis ſi cui ex ſubditis ſuis hunc honorem detulerit, ut poteſtatem habeat quoſcumque velit in carcerem conjiciendi, eoſdemque rurſus laxandi, beatus ille, & admirandus judicio omnium fuerit. At vero, qui a Deo tanto majorem acceperit poteſtatem, quanto cœlum terra

pretioſius eſt, quanto etiam animæ corporibus præſtant, hinc vilem eo uſque dignitatem accepiſſe nonnullis videri debet, ut vel in illorum cogitationem deſcendere queat, reperiri poſſe aliquem ex eorum numero, quibus tanta illa fuerint a Deo concredita, cui ipſi munus ſuum ſordeſcat, quique donum ſibi a Deo datum deſpiciat? .. Inſania manifeſta eſt deſpicere tantum Principatum, ſine quo neque ſalutis, neque promiſſorum bonorum compotes fieri poſſumus.
n. 3 & Nam ſi non poteſt quis in Regnum cœlorum ingredi, niſi per aquam, & Spiritum regeneratus fuerit; &, qui non manducat Carnem Domini, & Sanguinem ejus non bibit, æterna vita privatur; omnia autem hæc haud aliter, quam per ſacroſanctas illas manus perficiuntur, manus (inquam) Sacerdotum; qui fiet, ut citra illarum opem gehennæ ignem evitare quis poſſit, aut repoſitæ in cœlo coronæ prœmia aſſequi? Hi enim ſunt, quibus tum concreditæ ſunt ſpirituales parturigines; tum etiam Baptiſmatis partus a Deo eſt commiſſus; per hos Chri-

miram quamdam de eo Principatu opinionem animo conceperant; id quod declaravit ingens rei concupitæ ſtudium. Hi autem tum cum jam ſacerdotalis Honos incrementum, ornatum, præſtantiam magnam accepit, contra quam illi, ſed tamen multo majora audent. Neque enim perinde eſt ad deſpicientiæ rationem ſubducendam, honorem aliquem indebitum appetere, & tot, tamque bona faſtidire; verum facinus hoc tanto eſt illo gravius, quanto inter ſe diſſident intervallo faſtidium, & admiratio „ „.

Quam vero periculoſum ſit Sacerdotes contemnere, aut ob pravos mores eorum dignitati, & auctoritati inſultare, *S. Joan. Chryſoſt.* rurſus exponit Hom. 2. in ſecundam Epiſtolam ad Timotheum. Sacerdotes contemnere quam periculoſum.
„ „ Hæc eſt (*inquit*) malorum omnium cauſa, quod Rectorum auctoritas periit, nulla illis reverentia habetur, nullus honor, nullus metus. *Obedite*, inquit, Heb. 13. 17.
Præpoſitis veſtris, & ſubditi eſtote illis. At nunc perverſa, & confuſa ſunt omnia. Neque iſtud Præpoſitorum gratia dico. Quid enim illi de noſtro honore lucrantur, niſi in quantum obtemperantes habebunt, idque pro utilitate noſtra? Hi enim licet honorentur, nihil ex honore in futurum lucrantur, majoremque damnationem inde ſuſcipiunt. Et ſi patiuntur injurias, nihil ex eis detrimenti in futurum acquirunt; imo & meritorum illis accedit cumulus, atque defenſio. Noſtri denique cauſa cuncta illi faciunt. Nam ſive honorantur a ſubditis, & hoc illis fieri jubet, quemadmodum dicebat Heli: *Aſſumpſi* 1. Reg. 2.
te de domo patris tui; Sive injuriis afficiantur, hoc in ſe Deus ipſe perpetitur, ſicut ad Samuelem ait; *Non te ſpreverunt, ſed me.* Itaque illis contumelia lucrum, honor vero onus eſt; non ergo hæc illorum gratia, ſed veſtri cauſa dico: Qui honorat Sacerdotem, Deum quoque honorat; qui vero Sacerdotem ſpernit, ad id ſenſim prolabitur, ut in Deum ipſum contumelioſus evadat: *Qui vos*, inquit, *ſuſcipit, me ſuſcipit. Et Sacerdotes*, ait, *ejus in honore habete.* Hinc Matth. 10.
Judæi Deum ſpernere didicerunt, quia Moſen con-

 tem-

m. 16. tempſere, & lapidibus impetebant. Nam qui pie erga Sacerdotem afficitur, majore pietate Deum reverebitur. Etſi enim malus fuerit Sacerdos quiſpiam, attendit Deus, quod ſui gratia illum etiam, qui dignus honore non eſt, obſequiis foveas, ipſeque tibi
tth. 10. prœmia exſolvet. Si enim, qui Prophetam in nomine Prophetæ ſuſcipit, mercedem Prophetæ accipiet; profecto & qui cedit, & obtemperat Sacerdoti, mercede ſua non deſtituetur. Nam ſi ubi de hoſpitalitate agitur tantum, ubi quem ſuſcipis, ignoras, tantum prœmiorum accipis; ſi ei ſubjiciaris, cui imperat Deus, non multo magis mercede donaberis?
tth. 23. *Super Cathedram* (inquit) *Moyſis ſederunt Scribæ, & Phariſæi; omnia ergo quæcunque dixerint vobis, facite, ſecundum autem opera eorum ne faciatis.* An ignoras, quid ſit Sacerdos? Angelus utique Domini eſt. Non ex ſeipſo loquitur; ſi deſpicis, non illum deſpicis, ſed Deum, qui illum ordinavit. Sed unde, inquies, conſtat, Deum fuiſſe illius Ordinationis auctorem? Nempe ſi tu hanc habeas opinionem, ſpes tua ina-

esse volumus, ut superius pedes, inferius vero sit caput. Audi, quid Paulus dicat: *Mihi autem pro minimo est, ut a vobis judicer, aut ab humano die.* Cor. 4. Et iterum: *Tu quid judicas fratrem tuum?* Rom. 14. Si fratrem judicare non expedit, quanto minus Magistrum? Insurrexerunt adversus Aaron, post Vituli formatam effigiem, Core, Datham, & Abiron. Quid ergo, nonne illi periere? Quilibet, quæ ad se pertinent, solicite curet. Nam si quidem fidei dogma pervertat, etiamsi Angelus sit, obedire noli; sin vero recta docet, noli vitæ, sed verbis intendere „ „.

ARTICULUS VIII.

De Episcopatu.

Episcopalis Ordo an sit a Presbyterali distinctus.

I. Episcopatus est apex, & consummatio Sacerdotii, sive summum, perfectumque Sacerdotium. An sit Ordo a Presbyteratu distinctus, Theologi disputant. Affirmanti sententiæ favere videtur Apostolus 1. *ad Timotheum* 4. & 2. *ad Timotheum* 1. ubi *Timotheum* admonet, ut gratiam in Episcopatus inauguratione acceptam non negligat, sed resuscitet. Patres quoque sententiam illam confirmant *S. Epiphanius* Hæresi 75. *Aerium* Hæresiarcham refellit asserentem, unum esse Ordinem Episcopi, & Presbyteri. Quamquam non idem sit sensus Theologorum id asserentium, ac *Aerii.* Illi enim Episcopos jure divino Presbyteris superiores esse propugnant, quod fides docet; *Aerius* vero nullum esse discrimen inter Episcopum, & Presbyterum pertinaciter contendebat, sed in omnibus æquales esse, & Ordine, honore, dignitate, potestate pares.

Episcopalis Ordinatio a cæteris distincta.

Concilium Carthaginense 4. sacrarum Ordinationum ritum describens, Ordinationem Episcopalem, ut a cæteris distinctam imprimis commemorat Can 2. „ „ Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem super caput, & cervicem ejus, & uno super eum fundente Benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant „ „.

S. Leo Epiſt. 12. alias 84. ad *Anaſtaſium* Epiſcopum Theſſalonicenſem cap. 4. Epiſcopalem Ordinem a Presbyterali diſtinguit, ubi de continentiæ lege Subdiaconis impoſita ſic loquitur: „ „ Quod ſi in hoc Ordine, qui quartus a capite eſt, dignum eſt cuſtodiri; quanto magis in primo, aut ſecundo, vel tertio ſervandum eſt, ne aut Levitico, aut Presbyterali honore, aut Epiſcopali excellentia quiſquam idoneus æſtimetur, qui ſe a voluptate uxoria necdum frenaſſe dignoſcitur „ „?

ſcopali ſecra- ne tri- tur Spi- s ſan- s.

Romanum Pontificale docet, Epiſcopali conſecratione tribui Spiritum ſanctum; ſiquidem Conſecrator, & aſſiſtentes Epiſcopi, ambabus manibus caput conſecrandi tangunt, dicentes: *Accipite Spiritum ſanctum.* Singularis etiam, & excellens quædam poteſtas ſpiritualis Epiſcopo tribuitur, quæ Presbytero ſimplici non convenit, ſcilicet poteſtas conferendi Sacramenta Confirmationis, & Ordinis; quæ poteſtas non juriſdictionis duntaxat, verum etiam Ordinis eſt, adeoque novus Character.

par & idem honor, ac dignitas „ „. Parem itaque dignitate, & honore Episcopo Presbyterum asserere, hæresis est, quam in Aerio Ecclesia exhorruit, & damnavit. Illam autem stoliditatis plenam, ut vocat, sententiam hac ratione refellit S. Epiphanius: „ „ Episcoporum Ordo ad gignendos Patres præcipue pertinet. Hujus enim est Patrum in Ecclesia propagatio. Alter, cum Patres non possit, filios Ecclesiæ Regenerationis lotione producit; non tamen Patres, aut Magistros. Quinam fieri potest, ut is Presbyterum constituat, ad quem creandum manuum imponendarum jus nullum habeat? Aut quomodo Presbyter Episcopo dici potest æqualis „ „? Itaque jus ordinandi Presbyteros solis Episcopis convenire, non vero simplicibus Presbyteris, *S. Epiphanius* cum Ecclesia sui temporis credebat, dogmaque istud tanquam Catholicum contra *Aerium* propugnabat.

Et ante *S. Epiphanium* Alexandrina Synodus in causa *S. Athanasii* congregata, in Epistola Synodica *Ischyram* Presbyterum non fuisse ex eo probat, quod a *Collutho* ordinatus esset, qui non erat Episcopus, sed simplex Presbyter, adeoque Sacerdotes ordinare non poterat. Agnoscit proinde laudata Synodus ordinandi potestatem divino jure solis Episcopis convenire, nec a Presbyteris consecrari posse tam Episcopos, quam Presbyteros.

Quamobrem sacra Synodus Tridentina sess. 23. declarat. „ „ Præter cæteros ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad Hierarchicum Ordinem præcipue pertinere; & positos, sicut Apostolus ait, a Spiritu sancto, regere Ecclesiam Dei; eosque Presbyteris superiores esse; ac Sacramentum Confirmationis conferre, Ministros Ecclesiæ ordinare; atque alia pleraque peragere ipsos posse; quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent „ „. Act. 20.

Et Can. 7. „ „ Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbytero superiores; vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi; vel eam quam habent, illis

illis esse cum Presbyteris communem... Anathema sit „ „.

Objectio S Hie- ymo pe- dilui- . Objicitur *S. Hieronymi* testimonium Commentario in cap. 1. Epistolæ ad *Titum*, ubi explicans hæc verba. *Et constituas per civitates Presbyteros*, &c. *Oportet enim Episcopum sine crimine esse*, hæc habet: „ „ Idem est ergo Presbyter, qui & Episcopus, & antequam diaboli instinctu studia in Religione fierent,

Cor. 1. & diceretur in populis: *Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ*, communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, suos esse putabat, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, ut schismatum semina tollerentur. *Et infra*: Eosdem fuisse Presbyteros apud veteres *asserit*, quos & Episcopos; paulatim vero, ut dissensionum plantaria evellerentur, ad unum omnem solicitudinem esse delatam. Sicut ergo Presbyteri sciunt se ex Ecclesiæ consuetudine ei, qui

ſupra Presbyteros eminuerunt ſemper Epiſcopi, poteſtate ſcilicet ordinis, qua Presbyteros, & Epiſcopos, alios ordinare poſſunt, ſive *Patres Eccleſiæ gignere* (ut loquitur *S. Epiphanius.*) Secundo, poteſtate juriſdictionis, quæ in Eccleſiæ regimine poſita eſt; ratione cujus leges ferre, ſancire diſciplinam, ab Eccleſiæ liminibus publicos peccatores, & adverſus Eccleſiam perduelles arcere, lapſis pœnitentiam imponere, pœnitentes communione donare, caſus ſibi reſervare, ab iiſque abſolvere, indulgentias concedere, Chriſtianæ plebis mores reformare poſſunt. Quoad utramque poteſtatem ſuperiores ſemper fuiſſe Presbyteris Epiſcopos, etiam in Eccleſiæ incunabulis, *S. Hieronymus* agnovit. Quod vero ſpectat juriſdictionis uſum, non eadem fuit ab initio, quæ ſecutis temporibus, Eccleſiæ diſciplina, & Epiſcoporum ſupra Presbyteros eminentia. Tunc enim communi Presbyterorum conſilio Eccleſiæ regebantur, & res eccleſiaſticæ adminiſtrabantur; nihilque decernebatur niſi ex ipſorum ſuffragiis, & ex communi totius Senatus eccleſiaſtici ſententia; ſed hæc regiminis forma immutata eſt occaſione ſchiſmatum, & ad unum delata omnis ſolicitudo eſt. Igitur quoad externam illam Eccleſiæ gubernationem, & rerum ipſius adminiſtrationem, atque juriſdictionis uſum diſpoticum, *Magis Eccleſiæ conſuetudine, quam diſpoſitionis dominicæ veritate*, Presbyteris eſſe majores Epiſcopos *S. Hieronymus* aſſerit, non quoad ordinem, aut juriſdictionem ipſam. Unde ſubdit, eos „ In communi „ debere Eccleſiam regere, imitantes Moyſen, qui „ cum haberet in poteſtate ſolus præeſſe populo „ Iſrael, ſeptuaginta elegit, cum quibus populum „ judicaret „. Ex quibus verbis, & exemplo colligitur, poteſtatem ſummam regendæ Eccleſiæ, & juriſdictionem ampliſſimam, cum in plebem chriſtianam, tum in ipſum Presbyterorum, Clerique totius Collegium, Epiſcopis inſtitutione divina fuiſſe conceſſam, quamvis eam cum ſecundi ordinis Sacerdotibus communicarent primis Eccleſiæ temporibus; ſicut

ſicut Moyſes collatam divinitus Auctoritatem, cum in populum univerſum, tum in ſeptuaginta ipſos Seniores habuit, quamvis illos in conſortium juriſdictionis ſuæ, ac regiminis partem aſciverit.

Ex his facile explicatur *S. Hieronymi* locus alter, ſcilicet Epiſt. 75. *ad Evagrium*, in qua ſcribit: „„ Apoſtolum diſerte docere eoſdem eſſe Presbyteros, quos & Epiſcopos. Quod autem poſtea unus electus eſt, qui cæteris præponeretur, in ſchiſmatis remedium factum eſt, ne unuſquiſque ad ſe trahens Eccleſiam Chriſti rumperet „ „. Eoſdem enim Epiſcopos eſſe, quos & Presbyteros nominetenus, non ordine, dignitate, juriſdictione, Apoſtolus docet, ex *S. Hieronymi* ſententia. Quod *S. Hieronymo* ſatis erat ad vecordis illius hominis temeritatem refellendam, qui Diaconos Presbyteris anteferebat.

Cum autem ait *S. Hieronymus*, In ſchiſmatis remedium factum eſſe, ut unus ex Presbyteris electus cæteris præponeretur, ſpectat rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem, quæ ſchiſmatum occaſione tota ad unum delata eſt Epiſcopum, cum antea toti Pres-

colligitur, tum ex eo, quod *S. Hieronym.* novæ ordinationis non meminit; tum quia Presbyter ita fiebat Epiſcopus electione Compresbyterorum, ſicut miles, vel tribunus fiebat Imperator electione Commilitonum; & Diaconus creabatur Archidiaconus Condiaconorum nominatione; quibus in creationibus ritus alius ab electione neceſſarius non erat, ut his dignitatibus fruerentur.

Reſpondetur, novam ſemper Ordinationem interceſſiſſe, qua electus a Compresbyteris inaugurare-tur Epiſcopus. Idque *S. Hieronymus* ſatis innuit, cum ſingularem ad quædam effecta poteſtatem agnoſcit in Epiſcopis, quæ Presbyteris non conveniat, ſcilicet, ad ſacras Ordinationes. *Quid enim facit, excepta Ordinatione, Epiſcopus, quod Presbyter non faciat?* (inquit ille.) Secundo, Epiſcopos *Apoſtolorum Succeſſores* ibidem vócat. Quamobrem ſicut Apoſtoli ſuperiores erant Presbyteris, quos ordinabant, non humana inſtitutione, ſed Chriſti ipſos cum ſumma poteſtate mittentis, eiſque Eccleſiæ ſuæ propagandæ, & regendæ provinciam demandantis; ita Epiſcopi jure divino ſuperiores ſunt Presbyteris. Tertio, hanc ad *Evagrium* Epiſtolam *S. Hieronymus* his verbis concludit: „ „ Et, ut ſciamus traditiones apoſtolicas ſumptas de veteri Teſtamento; quod Aaron, & filii ejus, atque Levitæ in templo fuerunt; hoc ſibi Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi vindicent in Eccleſia „ „. Quibus verbis Epiſcopus cum Aarone, Presbyteros cum filiis Aaronis componit. Nemo porro parem poteſtatem Aaronis, qui Sacerdos maximus, ſive Pontifex fuit, & filiorum ejus, qui Sacerdotes tantum erant, fuiſſe dixerit. Quarto, Epiſcoporum ſupra Presbyteros eminentiam inter *Traditiones apoſtolicas* S. Hieronymus ibidem recenſet. Quinto, in Dialogo adverſus Luciferianos *S. Hieronymus* ait: „ „ Eccleſiæ ſalus in ſummi Sacerdotis dignitate pendet, cui ſi non exſors quædam, & ab hominibus eminens detur poteſtas, tot erunt in Eccleſia ſchiſmata, quot Sacerdotes „ „. Si Eccleſiæ ſalus ex ſummi

Sa-

Sacerdotis, & ſingularis Epiſcopi eminentiorem poteſtatem habentis dignitate pendet, non ſatis providiſſet Eccleſiæ ſuæ Chriſtus Dominus, niſi ſummos Sacerdotes, id eſt, Epiſcopos, cum eminenti illa poteſtate inſtituiſſet.

Idem confirmat lib. 1. *Adverſus Jovin.* cap. 19. „ „ Epiſcopus (*inquit*) & Presbyter, & Diaconus, non ſunt meritorum nomina, ſed officiorum; nec dicitur, ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum deſiderat gradum, ſed, bonum opus deſiderat; quod in majori ordine conſtitui poſſit, ſi velit occaſionem exercendarum habere virtutum. . . . Non percuſſorem. Neque enim pugilem deſcribit ſermo Apoſtolicus, ſed Pontificem inſtituit „ „.

Epiſtola denique 54. ad *Marcellam*, hoc inter Catholicos, & Montaniſtas diſcrimen ponit: *Apud nos Apoſtolorum locum Epiſcopi tenent; apud eos Epiſcopus tertius eſt.*

Creationem porro Imperatoris ex militibus, & Archidiaconi ex Diaconis, cum Epiſcopi creatione

ſcoporum præcipuum eſt, cupiens ſancta Synodus, quo frequentius poſſit ad Fidelium ſalutem exerceri, mandat, ut in Eccleſia ſua ipſi per ſe, aut ſi legitime impediti fuerint, per eos, qui Prædicationis munus aſſument; in aliis autem Eccleſiis per Parochos: ſive iis impeditis, per alios ab Epiſcopo, impenſis eorum, qui eas præſtare tenentur, vel ſolent, deputandos in Civitate, aut in quacumque parte Diœceſis cenſebunt expedire, omnibus Dominicis, & ſolemnibus diebus Feſtis; tempore autem jejuniorum Quadrageſimæ, & Adventus Domini quotidie, vel ſaltem tribus in hebdomada diebus, ſi ita oportere duxerint, ſacras Scripturas, divinamque Legem annuntient; & alias quotieſcumque id opportune fieri poſſe judicaverint „ „.

Unum etiam ex præcipuis Epiſcopi muneribus eſt Diœceſis Viſitatio, quam per ſe ipſos, aut ſi legitime impediti fuerint, per ſuum generalem Vicarium, aut Viſitatorem, quolibet ſaltem biennio obire, complereque debent, ſi quotannis ob Diœceſis amplitudinem perfici non poſſit, ut decernit ſacra Synodus Trid. ſeſſ. 24. *De Reform.* cap. 3. Ut autem executio Viſitationis quoad ea, quæ morum emendationem ſpectant, nulla ratione ſuſpendi, vel retardari poſſit, eadem ſacra Synodus cap. 10. ſtatuit, ut „ „ Epiſcopi in omnibus iis, quæ ad Viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſpectant, jus & poteſtatem habeant, etiam tanquam Apoſtolicæ ſedis Delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi & exequendi, juxta Canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua, pro ſubditorum emendatione, ac Diœceſis ſuæ utilitate neceſſaria videbuntur. Nec in his ubi de Viſitatione, aut morum correctione agitur, Exemptio, aut ulla Inhibitio, Appellatio, ſeu querela, etiam ad ſedem Apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ ab iis mandata, decreta, aut judicata fuerint, quoquo modo impediat, aut ſuſpendat „ „.

Diœceſis Viſitatio.

CAPUT II.

De Hierarchia Ecclesiæ.

ARTICULUS I.

Quid sit Hierarchia.

Hierarchia, secundum Græci vim nominis, est *Sacer Principatus*. Definiri potest *Ordo Præpositorum, & sacrorum Ministrorum ad Ecclesiæ Regimen, & hominum sanctificationem a Christo institutus*. Hanc Hierarchiam in Ecclesia divinitus institutam esse, eamque Episcopis, Presbyteris, & Ministris (quo nomine Diaconi præsertim intelliguntur) constare, dogma fidei est, ut constat ex Concilio Trid. sess. 23. Can. 6. cujus hæc sunt verba: „„ Si quis dixerit, in Ecclesia catholica non esse Hierarchiam divina Ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris; anathema sit „„.

Hierarchiæ ecclesiasticæ delineationem videre est in genuinis Epistolis *S. Ignatii* Episcopi, & Martyris.

In Epistola ad Magnesios: „ „ In concordia Dei studete omnia operari; præsidente Episcopo in loco Dei, & Presbyteris in loco confessionis Apostolorum, & Diaconis mihi dulcissimis, habentibus creditam Ministrationem Jesu Christi, qui ante sæcula apud Patrem erat, & in fine apparuit... Quemadmodum igitur Dominus sine Patre nihil fecit, unitus existens, neque per se ipsum, neque per Apostolos; sic neque vos sine Episcopo, & Presbyteris aliquid operemini „ „.

In Epistola ad Philadelphios: „ Locutus sum magna voce, Dei voce; Episcopo attendite, & Presbyteris, & Diaconis „.

In Epistola ad Trallesios: „ „ Necessarium est, quemadmodum facitis, sine Episcopo nihil operari vos; sed subjici & Presbyterio, ut Apostolis Jesu Christi spei nostræ, in quo conversantes inveniamur. Oportet autem, & Diaconos ministros existentes Mysteriorum Jesu Christi, secundum omnem modum omnibus placere. Non enim ciborum, & potuum sunt ministri, sed Ecclesiæ Dei ministri. *Et infra*: Similiter & omnes revereantur Diaconos, & Mandatum Jesu Christi; & Episcopum, ut Jesum Christum, existentem Filium Patris; Presbyteros autem, ut Concilium Dei, & conjunctionem Apostolorum. Sine his Ecclesia non vocatur „ „.

S. Dionysius, lib. *de Ecclesiastica Hierarchia*, cap. 5. tres actus hierarchicos recenset. *Purgare* scilicet, *illuminare*, *perficere*. Et harum quidem functionum primam Diaconis alteram Presbyteris, tertiam Episcopis tribuit. „ „ Est igitur (*inquit*) Pontificatus, seu Episcopatus Ordo, qui consummante virtute fultus perficientia quæque sacri Ordinis munia præeminenter consummat, atque Sacrorum disciplinas, interpretando tradit, & edocet quænam ipsis sacræ competant habitudines, & virtutes. Sacerdotum autem Ordo, qui illuminat, ad sacra Mysteria contuenda initiatos manuducit, divinorum Ordini Pontificum subjectus, cum quo propria sua celebrat Of-

Tres actus hierarchici.

 ficia...

ficat. Tertium vero manifestum, ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & communione [illegible].

Tres illos Ordines necessarios, Episcopatum scilicet, Presbyteratum & Diaconatum, Patres [illegible] [illegible] commemorant. Tertullianus libro de Baptismo, [illegible]. Dandi quidem baptismi jus habet summus Sacerdos, qui est Episcopus; dehinc Presbyteri & Diaconi, non tamen sine Episcopi auctoritate, propter Ecclesiæ honorem, quo salvo, salva pax est.

[illegible] [illegible] Episcopus Presbyteris, & Diaconis major [illegible] Episcopo, [illegible] Presbyteri, & Diaconi [illegible] significat Episcopos, & Presbyteros a Christo immediate: Diaconos vero mediate, id est Apostolorum ordinatione [illegible] [illegible]. Nominis autem Diaconi [illegible] [illegible]

[redacted]

Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatum: „„ Nam hic quoque (*inquit*) in Ecclesia progressiones Episciporum, Presbyterorum, Diaconorum, sunt (ut arbitror) imitationes, gloriæ angelicæ, & illius oeconomiæ, ac dispensationis, quam dicunt Scripturæ illos expectare, qui insistentes vestigiis Apostolorum, vixerunt in perfectione justitiæ, convenienter Evangelio „ „.

Epistola Synodi Antiochenæ contra *Paulum Samosatenum*, apud *Eusebium* lib. 7. *Historiæ ecclesiasticæ*, cap. 30. inscribitur; „ Dionysio & Maximo, & omnibus per universum orbem Comministris nostris; „ Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, & universæ „ Ecclesiæ catholicæ, quæ sub cœlo est „.

Constantinus Imperator ad *Eusebium* scribit: „„ Quotquot igitur Ecclesiis aut ipse præes, aut alios in singulis locis præsidentes Episcopos, & Presbyteros, ac Diaconos nosti, cunctos admone, ut in opera Ecclesiarum omni studio, ac diligentia incumbant „„. Refert ipse *Eusebius* lib. 2. *De vita Constantini*, cap. 46.

S. Cyrillus Hierosolymitanus, Catechesi 16. „ Perspice cujuslibet nationis Episcopos, Presbyteros, „ Diaconos, &c „.

S. Optatus Milevitanus lib. 1. *Adversus Parmenianum*, idem confirmat. „ „ Quid (*inquit*) commemorem Laicos? Quid plurimos ministros? Quid Diaconos in tertio, quid Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos? Ipsi apices, & Principes omnium Episcopi, &c. *Et lib.* 2. Ut cum sint quatuor genera capitum in Ecclesia, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Fidelium, &c. *Et infra*: Invenistis Diaconos, Presbyteros, Episcopos, fecistis Laicos „ „.

S. Joan. Chrysostomus. Homilia 1. in Epistolam ad Philippenses, explicans hæc verba salutationis, *Coepiscopis, & Diaconis*, ait: „„ Quid hoc? An unius civitatis multi erant Episcopi? Nequaquam, sed Presbyteros isto nomine appellavit. Tunc enim nomina adhuc erant communia, atque ipse etiam Episcopus

vocabatur Diaconus. Idcirco ad Timotheum scribens, inquit, *Diaconiam*, id est: *Ministerium tuum imple*, cum tamen ille Episcopus esset; quod constat ex illis verbis ad eumdem scriptis: *Manus cito nemini imposueris*. Et rursus. *Quæ data est tibi cum impositione manuum Presbyterii*; Presbyteri vero Episcopum non ordinassent: Et rursus ad Titum scribens, inquit: *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Si quis sine crimine est, unius uxoris vir*, quæ quidem de Episcopo dicit. Atque hæc cum dixisset, statim addidit: *Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum.* Antiquitus igitur ipsi etiam Presbyteri vocabantur Episcopi, & Diaconi Christi. Quocirca vel hodie multi Episcopi ita scribunt: *Compresbytero*, & *Condiacono*. Procedente vero tempore, proprium cuique distributum est nomen, ut hic quidem Episcopus, ille vero Presbyter appelletur „ „.

S. Hieronymus, in Apologia adversus Jovinianum;

maxime hoc tempore, difficilius, laboriosius, periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio; sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet „ „.

S. Leo Serm. 10. de Quadragesima: „ „ Non enim summos tantum Antistites, aut secundi ordinis Sacerdotes, nec solos Sacramentorum Ministros; sed omne corpus Ecclesiæ, universumque Fidelium numerum, ab omnibus contaminationibus oportet esse purgatum „ „.

Ex his porro Patrum testimoniis perspicuum est, quam arcta sit trium illorum Ordinum connexio, Episcoporum scilicet, Presbyterorum, Diaconorum in Hierarchia ecclesiastica.

ARTICULUS II.

De variis Sacerdotalis ordinis Gradibus.

Secundi ordinis Sacerdotes.

Quamvis Sacerdotalis ordo unus sit, varios tamen dignitatis, & potestatis Gradus habet.

I. Primus est eorum, qui Sacerdotes simpliciter vocantur, sive secundi ordinis Sacerdotes, & Presbyteri, de quibus 1. ad Timotheum 5. *Qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur; maxime qui laborant, in verbo, & doctrina... Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Et Jacobi 5. *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ, &c.* In eo sunt ordine Rectores parochiarum, sive Curati, qui septuaginta duorum discipulorum locum in Ecclesia tenent, sicut Episcopi Apostolorum, ut ait *Teodulphus* Aurelianensis Episcopus ad suæ Diœcesis Sacerdotes scribens: „ „ Scitote vestrum gradum nostro gradui secundum, & pene conjunctum esse. Sicut enim Episcopi Apostolorum in Ecclesia, ita nimirum Presbyteri cæterorum discipulorum Domini vicem tenent; & illi tenent gradum summi Pontificis Aaron, isti vero filiorum ejus. Unde oportet vos semper esse memores tantæ dignitatis, memores vestræ consecrationis,

tionis, memores ſacræ quam in manibus ſuſcepiſtis, unctionis, ut nec ab eadem dignitate degeneretis, neque veſtram conſecrátionem irritam faciatis, nec manus ſacro unguine delibutas peccando polluatis, ſed cordis, & corporis munditiam conſervantes, plebibus exemplum bene vivendi præbentes, his quibus præeſtis, ducatum ad cœleſtia regna præbeatis „ „.

Et *Fulbertus* Carnotenſis Epiſcopus, Epiſt. 2. „ „ Moyſes Dux populi ſecundis Adjutoribus, ſeptuaginta viris videlicet de eodem populo ſuſtentabatur, per quos forma Presbyterorum exprimitur, qui nunc in Eccleſia novitia Pontificale onus in ſe ſuſcipientes, regendis populis invigilant „ „.

Id confirmat Pontificale romanum in ordinatione Presbyteri, ubi Epiſcopus ita Deum orat. „ „ Sic Moyſi in eremo per ſeptuaginta Virorum prudentium mentes Moyſi ſpiritum propagaſti, quibus ille Adjutoribus uſus, in populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic & in Eleazarum, & Ithamarum

II. Secundus Sacerdotii gradus est Episcoporum, qui singulis Episcopatibus praepositi sunt, ut non solum caeteros Ecclesiae ministros, sed fidelem populum regant, & eorum saluti summa cum vigilantia, & cura prospiciant. Unde in sacris Literis *Pastores ovium* saepe appellantur. De quibus Apostolus Act. 20. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit Sanguine suo.* Et S. Petrus Epist. 1. c. 5. *pascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie; neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo; & cum apparuerit Princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriae coronam.* Apostolorum (ut dixi) Successores sunt Episcopi; unde *S. Hieron.* ad *Marcellam* scribens adversus Montanistas: „ „ Apud nos Apostolorum locum Episcopi tenent, apud eos Episcopus tertius est; *& in Epist. ad Evagrium*: Ubicunque fuerit Episcopus, sive Romae, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Regii, sive Alexandriae, sive Tanis, ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotii. Patientia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel sublimiorem, vel inferiorem Episcopum non facit. Caeterum omnes Apostolorum Successores sunt „ „. Hinc *S. Pacianus* Barcinonensis Episcopus, Epist. 1. „ „ Denique (*inquit*) & Episcopi Apostoli nominantur, sicut de Epaphrodito Paulus differit &c. Deus jus illud nobis, ut Apostolorum Cathedram tenentibus non negabit, qui Episcopi etiam unici sui nomen indulsit Nemo Episcopum hominis contemplatione despiciat. Recordentur, quod Petrus Apostolus Dominum nostrum Episcopum nominavit. Quid Episcopo negabitur, in quo Dei nomen operatur „ „? Et multo ante *S. Cypr.* Epist. 69. de Episcopis scribit: „ Apostolis vicaria ordinatione succedunt. *Et Epist.* 63. Episcopos Ecclesiis domini„ cis in toto mundo divina dignatione praepositos „. Episcopi.

ad evitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda judicia, querelas, & gravamina simulent, & appellationis diffugio judicis processum impediant, ne remedio ad innocentiæ præsidium instituto ad iniquitatis defensionem abutantur, atque ut hujusmodi eorum calliditati, & tergiversationi occurratur, ita statuit, & decrevit, in causis visitationis, & correctionis, sive habilitatis, & inhabilitatis, necnon in criminalibus, ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali, ante definitivam sententiam, ab Interlocutoria, vel alio quocunque gravamine non appelletur; nec Episcopus, seu Vicarius appellationi hujusmodi, tanquam frivolæ, deferre teneatur... nisi gravamen hujusmodi per definitivam sententiam reparari, vel ab ipsa definitiva appellari non possit „ „.

chæ. IV. In quarto Sacerdotalis ordinis gradu Patriarchæ, id est, summi, supremique Patres, sive Principes Patrum collocantur. Quos inter primum locum tenet romanus Episcopus, qui totius Occidentis Patriarcha est, adeoque *Majores Diœceses tenere* dicitur,

[redacted]

Episcopo post tres primarios Patriarchas locum seu *Honoris consequentiam*, salva Metropolitano Cæsareensi propria dignitate, Nicæna Synodus dedit. Inter Patriarchas deinde locum obtinuit, & quidem primum post romanum Episcopum, Constantinopolitanus Episcopus; quem ipsi honorem secunda Synodus generalis Constantinopoli celebrata, & Synodus Chalcedonensis Can. 28. propter dignitatem urbis, quæ caput erat Imperii, & *Nova Roma* vocabatur, contulerunt, repugnante diu, tandemque consentiente romana Ecclesia, ut constat ex Concilio Florentino in definitione Fidei.

Romano Pontifici primatus in Ecclesia universa jure divino convenit.

Supremum sacerdotalis ordinis gradum tenet romanus Pontifex, amplissimamque jurisdictionem in Christianos omnes, & Episcopos universos, non quidem ullis Synodicis, aut aliis humanis constitutionibus, sed divinitus datam. Quamobrem universali Ecclesiæ divino jure præsidet ut *S. Petri* Successor, Christique Domini nostri verus, ac legitimus vicarius. Primatus *S. Petro* in Ecclesia universa collatus, atque in ejus successores romanos Episcopos eodem jure transfusus, nititur Christi Domini, ac Salvatoris nostri verbis Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves Regni cælorum.* Quibus verbis *Petro*, & ejus Successoribus duo promittuntur: Primum, quod sit futurus Ecclesiæ totius fundamentum adeo firmum, ut portæ inferi nunquam sint adversus eam tam bene fundatam prævalituræ. Quamvis igitur super Christum, lapidem angularem, & *Fundamentum* primum, ac præcipuum, præter quod *Nemo potest aliud ponere*, fundata sit Ecclesia; quamvis, & super Petri confessionem fundata sit, quia dignitatem illam, & honorem confessione sua promeritus est, ut Ecclesiæ fundamentum esset; unde *S. Leo* Epist. 5. ad Metropolitanos Illyrici ait: „ „ Et quia per omnes Ecclesias cura nostra distenditur, exigente a nobis Domino, qui Apostolicæ dignitatis beatissimo Apostolo

Pe-

Petro primatum fidei suæ remuneratione commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens; &c „ „. Tamen, & super ipsum Petrum fundatam Ecclesiam Christus Dominus significat, atque in hunc locum Patres intellexerunt, & Concilia, ut *Ecclesia super Petrum voce Domini fundata sit.* Alterum quod his verbis promittit Christus, est summa regendi Ecclesiam universam potestas, quam claves Regni cœlorum significant. Hinc *S. Leo* Serm. 3. in Anniversario die Assumptionis suæ ait: „ „ De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur; ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, omnes tamen proprie regat Petrus; quos principaliter regit & Christus. Magnum, & mirabile huic viro consortium potentiæ suæ tribuit divina dignatio; & si quid cum eo commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit... *Et ego dico tibi*: Hoc est, sicut Pater meus

omnibus intimetur. Petro enim ideo hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma præponitur. Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipsius æquitate fertur judicium „ „. Et mox exponens illa Christi verba. *Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos;* äit: Commune fuisse omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis, & divinæ protectionis auxilio pariter indiguisse, quoniàm diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere: „ „ Et tamen (*inquit*) specialis a Domino Petri cura suscipitur, & pro fide Petri proprie supplicatur, quamquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur „ „.

Nititur etiam Primatus *S. Petri*, & Successorum ejus romanorum Pontificum, illis Christi verbis, Joannis 21. Petrum compellantis: *Pasce agnos meos, pasces oves meas;* id est Prælatos matrum ovium nomine, & subditos nomine agnorum significatos; omnium igitur Pastor est *Petrus*, eiusque Successor Pontifex romanus, quia præter agnos, & oves in Ecclesia nihil est. Hinc Ecclesiam romanam „ Maximam, & „ antiquissimam *vocat S. Irenæus*, ad quam propter „ potentiorem principalitatem necesse est omnem con„ venire Ecclesiam „. Hinc romanus Episcopus *Pontifex maximus, Episcopus Episcoporum*, jam vocabatur *Tertulliani* ætate, ut ex ejus libro *de Pudicitia* colligitur. Hinc *S. Cyprianus*, Epist. 55. ad *S. Cornelium* romanum Pontificem, de *Fortunato*, & *Felicissimo*, aliisque hæreticæ, & schismaticæ factionis hominibus scribit: „ „ Pseudo-Episcopo sibi ab hæreticis constituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Ecelesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est, a schismaticis, & profanis

nis litteras ferre, nec cogitare eos esse Romanos (quorum fides Apostolo prædicante laudata est) ad quos perfidia habere non possit accessum „ „. Et libro *de Unitate Ecclesiæ*, scribit; „ „ Loquitur Dominus ad Petrum: *Ego tibi dico* (inquit) *quia tu es Petrus, & super istam petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves Regni cælorum, &c.* Et iterum post Resurrectionem suam dicit: *Pasce oves meas.* Super illum unum ædificat Ecclesiam suam & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apostolis omnibus post Resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat:
n. 20. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.., Accipite Spiritum sanctum. Si cui remiseritis peccata, remittentur illis, &c.* Tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem, sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris, & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur, & Primatus Petro

ſcribebat Epiſt. 57. „„ Quamquam (*inquit*) tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacerdote victimam ſalutis, a Paſtore præſidium ovis flagito. Faceſſat invidia, Romani culminis recedat ambitio, cum Succeſſore Piſcatoris, & diſcipulo crucis loquor. Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatitudinis tuæ, id eſt, Cathedræ Petri, Communione conſocior; ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. . . Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, ſpargit; hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt. . . Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi ſalutem, per *homouſion* Trinitatem, ut mihi Epiſtolis tuis ſive tacendarum, ſive dicendarum *hypoſtaſeon* detur auctoritas „„.

In romana Eccleſia *Apoſtolicæ Cathedræ ſemper viguiſſe Principatum*, S. Auguſtinus docet Epiſt. 43. alias 62. & romanum Epiſcopum *Celſiore faſtigio in ſpecula paſtorali præeminere* aſſerit lib. 1. *Ad Bonifacium* cap. 1.

Magiſtro concinit diſcipulus *S. Proſper*, in Carmine *De ingratis*,

Sedes Roma Petri, quæ paſtoralis Honoris
Facta Caput mundo, quidquid non poſſidet armis,
Religione tenet.

De romani Pontificis primatu præclarus eſt *S. Bernardi* locus, lib. 2. *De Conſideratione*, cap. 8. „„ Age (*inquit*) indagemus adhuc diligentius, qui ſis, quam geras videlicet pro tempore perſonam in Eccleſia Dei. Quis es? Sacerdos magnus, ſummus Pontifex. Tu Princeps Epiſcoporum; tu hæres Apoſtolorum; tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyſes, judicatu Samuel, poteſtate Petrus, unctione Chriſtus. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt. Sunt quidem & lii

cœli janitores, & gregum Paſtores; ſed tu tanto glorioſius, quanto & differentius præ illis nomen hæreditaſti. Habent illi aſſignatos greges; ſinguli ſingulos; tibi univerſi crediti, uni unus. Nec modo ovium, ſed & Paſtorum omnium tu unus Paſtor. Unde id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum, ſic indiſcrete totæ commiſſæ ſunt oves? Si me amas, Petre, paſce oves meas. Quas? Illius, aut illius populos civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas (*inquit.*) Cui non planum, non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes? Nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil... Ergo juxta Canones tuos, alii in partem ſolicitudinis, tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus; tua extenditur in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne, ſi cauſa extiteris, tu Epiſcopo cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere ſatanæ potes? Stat ergo inconcuſum Privilegium tuum tam in datis clavibus, quam in ovibus commendatis.

Romani Pontificis jura.

Ratione Primatus a Christo Domino in tota, qua late patet, Ecclesia accepti, romanus Pontifex potestatem habet recipiendi, & judicandi Appellationes ex toto orbe christiano ad ejus Sedem delatas, in causis Fidei, dubiæ disciplinæ, & Episcoporum dejectorum. Jus habet Concilia generalia convocandi, illis præsidendi per se, vel per Legatos; illorum Decreta confirmandi; cogendique non solum vulgus Christianorum, & secundi Ordinis Sacerdotes, sed ipsos gregis arietes, Episcopos ipsos, ad observantiam Canonum Spiritu Dei conditorum, & totius mundi reverentia consecratorum. Controversiarum Fidei, etiam extra Concilia oecumenica, præ cæteris omnibus, & supra singulos Episcopos, summus judex est; legum per universam Ecclesiam Conditor, & Dispensator, & Interpres Canonum. Graviorum criminum Absolutionem sibi reservare potest toto Orbe christiano; plenarias Indulgentias concedere. Hæc jura Pontificii Primatus inconcussa; quæ tamen hic omnia nec explicare, nec recensere aggredimur, sed maxime reverentiam, & obedientiam Christi Domini in terris Vicario debitam clericis commendare, juxta Formulam Professionis Fidei a Pio IV. præscriptam, & ab Ecclesia catholica receptam. „ „ Sanctam catholicam, & apostolicam romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco; romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac juro „ „. Hanc obedientiam secundum sacratissimas Ecclesiæ Regulas in Seminariis edocti, christianæ Plebi diligenter inculcent; illamque Doctoris angelici certissimam, & ad Fidem pertinentem sententiam, subesse romano Pontifici est de necessitate salutis.

Obedientia romano Pontifici ab universis fidelibus debita.

CAPUT III.

De Ministro Sacramenti Ordinis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum sacra Ordinationis minister sit solus Episcopus.

PROPOSITIO PRIMA.

Minister Sacramenti Ordinis est solus Episcopus.

De Ministro Ordinationum.

Catholicum istud Dogma est a Concilio Trid. Sess. 23. cap. 6. & Can. 7. definitum. Potestatem enim Ecclesiæ ministros ordinandi Episcopum habere, hancque illi non esse cum Presbyteris communem, sacra Synodus declarat. Quod & ex Scriptura sacra, & ex Traditione compertum est. Christus summus Sacerdos Apostolos suos in ultima Cœna Sacerdotes ordinavit his verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, ut Conc. Trid. declarat Sess. 22. Can. 2. Apostoli septem primos Diaconos a multitudine Fidelium electos, per manuum impositionem ordinarunt, *Act.* 6. Paulus, & Barnabas per singulas Ecclesias Presbyteros constituunt, *Act.* 14. Timotheum manuum suarum impositione Presbyterum ordinatum testatur S. Paulus 2. *ad Timotheum* 1. Idem Timotheo, & Tito tanquam Episcopis declarat, quibus manus imponere, & quos vel Episcopos, vel Presbyteros ordinare debeant, 1. *ad Timotheum* 3. *&* 5. & ad *Titum* 1. Novatianus schismaticus, & Hæresiarcha, cum Episcopatum romanum ambiret, duos deploratæ salutis homines sibi socios adjunxit, ut eos in exiguam, ac vilissimam Italiæ partem mitteret, atque illinc accitos tres Episcopos, homines plane rudes, ac simplices, fraudulenta quadam molitione deciperet; constantissime affirmans, ipsos quamprimum Romam proficisci oportere, ut omnis undecumque orta discordia, ipsorum una cum aliis Episcopis interventu atque arbitrio sedaretur. Qui cum advenissent, eos ille inclusos hora decima, temulentos, & crapula oppressos, adumbrata, & inani

ma-

manuum impositione Episcopatum sibi tradere per vim coegit. Ita refert *S. Cornelius* romanus Pontifex in Epist. ad *Fabium* Antiochenum Episcopum, apud *Eusebium* lib. 6. *Historiæ ecclesiasticæ*, cap. 43. Adeo omnibus, etiam schismaticis, & hæreticis persuasum erat, Episcopum nisi ab aliis Episcopis consecrari non posse.

Ischyram Presbyterum non esse, quia fuerat ordinatus a *Collutho*, qui secundi tantum ordinis Sacerdos erat, non Episcopus, declarat Synodus Alexandrina in causa *S. Athanasii* congregata in Epistola Synodicâ. „ „ Presbyter (*inquit*) qui fingitur adfuisse, est ille toties rumoribus jactatus Ischyras, qui neque ab Ecclesia ordinatus est Presbyter; neque cum a Meletio constitutos Presbyteros Alexander in Ecclesiam recipiebat, in eorum numero unquam habitus fuit, aut ab eo creatus. Quo pacto igitur Presbyter Ischyras, aut quo tandem auctore constitutus? Nunquid scilicet a Collutho? Atqui Colluthum in gradu Presbyterii mortuum, omnemque ejus manuum impositionem rescissam, omnesque ab eo constitutos in laicorum ordinem redactos esse, & sub nomine laicorum ad Synaxim admissos, adeo apud omnes constat, ut nemo de ea re dubitandum putet „ „.

Tritum illud *S. Hieronymi* Epist. 85. *ad Evagrium* data: „ Quid enim facit excepta ordinatione Episcopus, quod non faciat Presbyter „? Sed & *S. Epiphanius* ordinandi potestatem Presbyteris cum Episcopo non esse communem, ex Ecclesiæ sententia propugnat contra *Aerii* hæresim.

Favet & ratio; solus enim Episcopus est christianæ Reipublicæ Præfectus, & Hierarcha, sive Sacrorum Princeps; ad solum autem Principem, & Præfectum pertinet, officia publica idoneis Administris distribuere.

PROPOSITIO II.

Secundi Ordinis Sacerdotibus potestas conferendi Tonsuram clericalem, & minores Ordines a summo Pontifice demandari potest.

De Mini- Ordinum.

Id enim Chorepiscopis, quorum plerique non erant Episcopi, aliquando concessum est, imo & Subdiaconorum ordinatio illis permissa Concilii Antiocheni Can. 10. & Conc. Hispaniensis Can. 4. Solos Presbyteros, & Diaconos ab eis ordinari prohibuit *Leo III.* Ordines ecclesiasticos, qui per manus impositionem tribuuntur, id est, Presbyteratum, & Diaconatum, ipsos conferre vetat Conc. Meldense Can. 44. Subdiaconorum tamen ordinationes ipsis prohibitas Regum nostrorum Capitularia significant lib. 7. cap. 328. & 329. Cardinalibus S. R. E. Presbyteris, & Abbatibus, modo Presbyteri sint, & Episcopali benedictione insigniti, privilegium ab Ecclesia, & Sede apostolica concessum est, Tonsuram clericalem, & minores Ordines conferendi. Cardi-

tifice demandari posse, non autem ei, qui Sacerdotio initiatus non sit; docet *S. Thom.* in 4. *Sententiar.* dist. 25. qu. 1. art. 1. ad tertium: „„ Papa (*inquit*) qui habet plenitudinem potestatis Pontificalis, potest committere non Episcopo ea, quæ ad dignitatem Episcopalem pertinent, dummodo illa non habeant immediatam relationem ad verum Corpus Christi; & ideo ex ejus commissione aliquis Sacerdos simplex potest conferre minores Ordines, & confirmare; non autem aliquis non Sacerdos; nec iterum Sacerdos majores Ordines, qui habent immediatam relationem ad Corpus Christi, supra quod consecrandum Papa non habet majorem potestatem quam simplex Sacerdos „„.

Et in Responsione ad quintum: „„ Quia (*inquit*) Sacerdos non habet completam potestatem in hierachicis officiis sicut Episcopus, ideo non sequitur, quod possit Diaconos efficere, quamvis ille Ordo sit sibi propinquus „„.

In contrarium objici solet Privilegium Cisterciensibus Abbatibus ab *Innocent. VIII.* Pontifice maximo datum, ut Subdiaconatus, & Diaconatus ordines conferre Monachis suis possent, ne extra claustrum discurrere cogerentur, ut in Compilatione Privilegiorum, Privilegio 118. videre est; quod *Navarrus* lib. 5. *Consiliorum*, cum de Privilegiis agit, Consilio 14. *Exorbitans Privilegium* vocat, & rejicere non veretur tanquam non legitimum. Illud etiam in dubium revocat *Sylvius* in 3. p. *S. Thom.* q. 28. art. 1. Licet illud se legisse *Vasquesius* Disp. 143. in 3. p. *S. Thom.* testetur, & in Collegio Complutensi asservari, & verba Privilegii exscribat, quod anno 1439. datum est. *Victoria* in Summa Num. 235. Pontificium Diploma se vidisse ait, quo Cisterciensibus Abbatibus facultas data sit conferendi Subdiaconatum; additque aliquos idem asserere de Diaconatu. *Bensonius* lib. 2. *De anno Jubilæi*, cap. 23. ubi Diplomatis istius meminit, asserit *Innocentii VIII.* Privilegium in eo solum positum esse, ut Cistercienses Ab-

bates literas Dimissorias Monachis suis dare possent; quibus cuilibet catholico Antistiti rite promoto potestas fieret Monachos Cistercienses ordinandi, non habita Dioecesum, & Provinciarum ratione; & ita non solum Romae declaratum fuisse a S. Congregatione Concilii Tridentini Interprete anno millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, verum etiam explicatum fuisse a *Clemente VIII.* in Bulla Cisterciensibus data. Denique (inquit *Hallerius* sess. 5. *De Ministro sacrae Ordinationis*, §. 2. Num. 21.) Nec Cistercienses nostra, aut Patrum nostrorum memoria, eo Privilegio usi dicuntur; quod, si hoc Privilegium a sancta Sede obtinuissent, nusquam ab ejus usu tamdiu se continuissent; praesertim in Gallia. Quare (inquit) concludimus totum istud Privilegium, saltem quoad Diaconatum, incertae esse auctoritatis, probabilius esse, quod fictum, ac suppositum censendum sit. Si tamen (inquit *Sylvius*) constaret de istius Privilegii veritate, hanc ordinandorum Subdiaconorum, & Diaconorum potestatem simplici Presbytero a summo Pontifice demandari posse non negaremus.

Presbyteros ordinare non potest simplex Sacerdos cum summi Pontificis privilegio.

Ut ut est, Sacerdotes ordinare non potest simplex Sacerdos, quolibet munitus privilegio. Sentiunt quidem veteres nonnulli canonici juris interpretes, & scholastici etiam aliqui, quorum loca *Joannes Morinus* indicat & exscribit libro *de sacris Ordinationibus* p. 3. Exercitatione 4. c. 3. simplicem Presbyterum delegari posse a summo Pontifice ad Presbyteri ordinationem, atque in ea etiam fuisse sententia *Innocentium IV.* in cap. *Quanto*, Extra. *De Consuetudine*, ostendit. Verum eam sententiam ut a Traditione alienam rejicimus; eam enim Ordinationem ad Episcopum pertinere, „ „ Sanctarum Literarum auctoritate, certissima traditione, omnium Patrum testimonio, Conciliorum decretis, sanctae Ecclesiae usu, & consuetudine, facile erit comprobare „ „ (inquit Concilii Tridentini Catechismus.) In ejusmodi certe Quaestionibus nihil pronuntiandum ultra

ea,

ea, quæ a Patribus tradita sunt, & quæ docet Ecclesia. „ „ Mentis nostræ partus (*inquit S. Basilius Epist. 9.*) non audemus tradere, ne verba pietatis censeantur humana; sed quæ a sanctis Patribus edocti sumus, ea nos interrogantibus annuntiamus „ „. Et, (ut ait *S. August.* lib. 7. *de Baptismo contra Donatistas*, c. 53.) „ „ Nobis tamen tutum est in ea non progredi aliqua temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali Concilio cœpta, nullo Plenario terminata sunt; id autem fiducia securæ vocis asserere, quod in gubernatione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi universalis Ecclesiæ consensione roboratum est „ „.

ARTICULUS II.

A quo Episcopo quisque ordinari debeat.

I. Unumquemque a proprio Episcopo ordinari leges Ecclesiæ jubent, aut certe ab alio cum ejus licentia, & literis dimissoriis. Ita sanxit sacra Synodus Tridentina Sess. 23. *de Reformatione*, cap. 8. „ „ Unusquisque (*inquit*) a proprio Episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur; nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur; si secus fiat, ordinans a collatione Ordinum per annum, & ordinatus a susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus „ „.

Triplex Episcopus proprius a quo Ordines possunt suscipi, jure novo.

II. Triplex autem Episcopus proprius jure novo distinguitur, Caput *Cum nullus*, quod est *Bonifacii VIII.* Tit. *de Tempore Ordinationum*, in Sexto; scilicet *Episcopus originis*, *domicilii*, *&* *beneficii*; & ab eorum quolibet Ordines licite suscipi posse declarat. „ „ Cum nullus (*inquit*) Clericum Paræciæ alienæ, præter Superioris ipsius licentiam, debeat ordinare, Superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus

Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoveri deſiderat, oriundus; ſive in cujus Diœceſi beneficium obtinet Eccleſiaſticum; ſeu habet, licet alibi natus fuerit, domicilium in eadem „ „.

iſcopus inis eſt ſcopus , in quo natus

III. Quamvis autem jure veteri Epiſcopus loci in quo Baptiſmo regeneratus quis fuerat, cenſeretur Epiſcopus originis, a quo poterat ordinari, ut colligitur ex Concilii Illiberitani Canone 24 & ex Concilii Carthaginenſis 3. Can. 44. ſecundum hodiernam tamen diſciplinam Epiſcopus originis intelligitur Epiſcopus loci, in quo quis natus eſt. Id enim ſignificant verba Canonis: *De cujus Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoveri deſiderat, oriundus.*

IV. Quamvis rurſus ſecundum jus commune, quod nunc etiam in Italia viget, in Ordinationibus ratio paternæ originis haberi poſſit, ita ut qui Mediolani natus eſt ex Patre Genuenſi, poſſit pro arbitrio ad Ordines ſuſcipiendos eligere vel Mediolanenſem, vel Genuenſem Epiſcopum, ut *Zerola*, in Praxi epiſcopali p. 2. verbo *Dimiſſoriæ*, aliique docent; idque

Alter casus est, si quis fortuito in aliquo loco natus est, in eo scilicet, quem mater pertransibat, aut quo animo minime commorandi perrexerat. Nam qui ita ex aliquo loco est, non efficitur civis hujus loci, in quo natus est, ut colligitur ex L. *Filios* superius laudata, cujus hæc sunt verba: „ Filios apud originem patris, non in materna civitate, etsi ibi nati sint, ad honores, seu munera posse compelli, explorati juris est „.

VI. Episcopus domicilii est Episcopus loci, in quo quis ita habitat, ut perpetuo manendi in eo nec usquam in locum originis suæ redeundi intentionem habeat, fortunasque suas in eo collocet, ut colligitur ex 50. *Cives*, C. *de Incolis*, cujus hæc sunt verba: „ „ In eodem loco singulos habere domicilium non ambigi, ubi quis larem, rerumque, ac fortunarum suarum summam constituit; unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet; unde cum profectus est, peregrinari videtur; quo si redit, peregrinari jam destitit „ „. Et 50. *Nec ipsi*, C. sub eodem Titulo: „ „ Nec ipsi qui studiorum causa aliquo loco commorantur, domicilium ibi habere creduntur, nisi decem annis transactis eo loco sedes sibi constituerint, secundum Epistolam D. Hadriani, nec pater, qui propter filium studentem frequentius ad eum commeat „ „. Nemo ergo, qui a brevi tempore locum aliquem incolit, credi debet in eo domicilium fixisse, nisi rationes, seu conjecturæ probabiles id suadeant; sicut enim in fugientibus onera, *Domicilium re, & facto transfertur, non nuda contestatione*, ut habetur 50. *Domicilium* ff. *ad Municipalem*; ita in appetentibus honores nuda contestatione contenti esse non debemus. De exteris facile quisque suspicari potest, eos, si in alieno loco postulent ordinari, patriam fugere, in qua nati sunt, ut facilius Ordinatoribus imponant, suaque crimina, & impedimenta canonica, quibus forte sunt irretiti, occultent, quemadmodum monuit *Clemens IV.* cap. *Sæpe contingit*, tit. *De temporibus Ordinationum*, in Sexto. Cavendum

Quis Episcopus domicilii.

est, ne quis aliquo figmento, & prætenso in fraudem domicilio ab alienæ Diœcesis Episcopo ordinetur; quod pœna etiam in Ordinatos constituta puniendum censuit *Gregorius* X. in Concilio generali Lugdunensi, cujus Decretum refertur cap. *Eos qui*, tit. *De temporibus Ordinationum*, in 6. Adhibendæ sunt igitur ab Episcopo aliquæ conjecturæ, antequam alienæ Diœceseos hominem, qui brevi tempore in sua Diœcesi fuerit, commoratus, ad Ordines promoveat. Conjectura autem in impuberibus optima est, si paternum domicilium incolant, imo etiam si maternum, quando pater mortuus est, vel incertus; pro puberibus autem, si nuptias aliquando in eo loco contraxerint, si summam rerum suarum in eum locum transtulerint; si Officium, quod residentiam exigit, in eo loco obtinuerint; si domum, vel prædium emerint; denique si per decem annos ibi commorati fuerint. Ex diuturna enim, continuaque mansione, qualis est decennalis, voluntas perpetuo commorandi alicubi colligitur, nisi contrarium aliunde

tenue; five unum, five plura in diverfis Dioece-
s habeantur beneficia; modo poffeffionem illo-
ı adierit ordinandus. Epifcopo enim competit
:oritas in Clericum ratione beneficii cujufcumque,
ıd in fua Diœcefi obtinet; ficut olim, cum nul-
Clericus fiebat, nifi certæ adfcriberetur Ecclefiæ,
ıo abfolute ordinabatur, jus ordinandi Clericum
foli conveniebat Epifcopo, in cujus Diœcefi erat
lefia, cui addictus erat.

/erum quia fieri poteft, ut beneficium aliquod in
ıdem fufcipiatur, quo proprii Epifcopi, ex cujus
ecefi quis oriundus eft, & in qua domicilium
et, examini fe fubducat; & quia vita, & mores
rici ordinandi non ita accurate difcuti poffunt ab
fcopo, in cujus Diœcefi fimplex beneficium pof-
t abfque manfione, ac ab Epifcopo originis, &
nicilii; ideo ad fraudem avertendam, & hujuf-
di periculum cavendum, raro in Gallia ab Epi-
po beneficii, præfertim fimplicis, Ordinatio re-
itur, raro hoc jure Epifcopi noftrates utuntur.
lefiafticæ difciplinæ confervationi conducibilis
:e eft confuetudo ifta, quæ ad unum Epifcopum
ginis Clericos adftringit, nec licentiam a variis
fcopis ordines recipiendi paffim indulget; quæ
ntia & confufionem inducere, & Clericorum in-
:dientiam augere, & imperitiam, atque diffolu-
nem aliquando fovere poffet. His expenfis, ge-
alia Cleri gallicani Comitia anno millefimo fex-
ıtefimo quinquagefimo quinto congregata galli-
os Præfules hortata funt, ut Diœcefanos dunta-
fuos, five ex fuis Diœcefibus oriundos ordina-
t. Quin & facra Congregatio Cardinalium Conc.
d. Interpretum 15. Febr. anno 1596. cenfuit fa-
: effe Clericum quemdam ab Epifcopo Tirafonenfi,
cujus Diœcefi ortus erat, ad ordines promoveri.
terum poffe etiam Epifcopum Valvenfem, in cujus
:hedrali Canonicatum obtinebat, eumdem ordi-
e; verumtamen inftructionem de vita, moribus,
alibus, cæterifque qualitatibus ordinandi ab Epi-
fcopo

Ecclefiæ difciplinæ magis convenit, ut a folo Epifcopo originis Ordines vulgo recipiantur.

[illegible]

I[illegible]

[illegible] IV.

Titulares Episcopi non gaudent privile-[illegible]

H[illegible] Synodus [illegible] Nemo [illegible] qui Titulares [illegible] Ordinis [illegible]

citio Pontificalium per annum, taliter vero ordinatus ab executione Ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure sint suspensi „„.

REGULA V.

Regulares a proprio Episcopo debent ordinari, non minus quam cæteri Clerici. Proprius autem eorum Episcopus est Diœcesanus monasterii, in quo ipsi permanenter degunt.

Hæc Regula colligitur ex Can. 15. Concilii Carthaginensis 5. & refertur, dist. 58. Can. *Si quis*, cujus hæc sunt verba: „„ Si quis de alterius monasterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in suo monasterio majorem monasterii constituere, Episcopus, qui hoc fecerit, a cæterorum communione sejunctus, suæ tantum plebis communione contentus sit, & ille neque Clericus, neque Præpositus perseveret „„.

Idem colligitur ex Concilio Arelatensi 3. in causa Lirinensis monasterii, in quo contendente pro jurisdictione Episcopali *Theodoro* Antipolitano Episcopo, pro libertate vero Monachis Lirinensibus, convocati Provinciæ Arelatensis Episcopi a *Ravennio* Arelatensi Metropolitano, quædam capita ab utrisque observanda condiderunt; tum vero sanxerunt, *Ut Clerici, atque Altaris ministri a nullo nisi ab ipso* Episcopo Diœcesano, *vel cui ipse injunxerit, ordinentur*; id scilicet Episcopali honori in monasteriis quamtumvis exemptis reservandum censentes, ut a nullo quam a Diœcesano, Monachi ordinari possent.

Id confirmatur ex Diplomate Pontificio *Leonis X.* quod incipit *Dum intra Mentis arcana*, quod in Conc. Lateran. 5. Sess. 11. promulgatum est, quo statuitur: „„ Ut nullatenus in Regularium Ecclesiis, seu Domibus, aut aliis eorum locis, ab alio quam a Diœcesano Episcopo, vel ejus Vicario super hoc cum debita reverentia requisito, & absque rationabili causa con-

contradicente, vel in ea Diœcesi absente, ad dictos Ordines promoveri debeant „ „.

Id a sacra Synodo Tridentina confirmatum, & Privilegia, si quæ forent in contrarium, abrogata sunt sess. 23. *De Reformat.* c. 8. „ „ Unusquisque (*inquit*) a proprio Episcopo ordinetur; quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis, aut specialis Rescripti, vel Privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur „ „ Ex c. 10. „ „ Abbatibus, ac aliis quibuscunque, quamtumvis Exemptis, non liceat imposterum, intra fines alicujus Diœcesis consistentibus etiamsi nullius Diœcesis, vel Exempti esse dicantur, cuiquam qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram vel Minores ordines conferre; nec ipsi Abbates, & alii Exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcunque, etiam Ecclesiarum cathedralium, literas dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedere; sed horum omnium ordinatio, servatis omnibus, quæ in hujus sanctæ

quo Epi-
opo ordi-
es reci-
endi.

Conſtitutiones Aretinæ, in Diœceſana *Petri Uſimbardii* Synodo anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo octavo promulgatæ, Tit. *de Sacramento Ordinis*, idem ſtatuunt: „ „ Sciant tam regulares quam ſæculares Clerici, qui ante ætatem legitimam ad ſingulos ſacros Ordines promovebuntur, aut etiam qui, cum ex urbe vel Diœceſi Aretina oriundi ſunt, abſque legitimis Dimiſſoriis ab alieno Epiſcopo aliquem ex ipſis ſacris Ordinibus acceperint, ſe a prædictorum ordinum executione ipſo jure ſuſpenſos eſſe ex Pii II. Pontificis Conſtitutione „ „.

Synodus Cremonenſis prima ſub *Cæſare Speciano* Epiſcopo celebrata anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo nono. Tit. *De his, quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis*, ita decernit: „ „ Apoſtolico Decreto ſanctiſſimi Domini noſtri (*Clementis VIII.*) ſub die 15. Martii anni milleſimi quingenteſimi nonageſimi ſexti edito, quod in fine hujus Synodi deſcribetur, inhærendo, mandamus, ne quiſpiam cujuſvis Ordinis regularis ad ullos Ordines promoveri poſſit extra hanc Diœceſim „ „.

Synodus Burdigalenſis provincialis ſub Cardinali *de Sourdis* celebrata anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto, Tit. *de Ordine*, c. 12. „ „ Superioribus (*inquit*) monaſteriorum, in quibus Religioſi fixam, & firmam commorandi ſedem habent, prohibemus, ne literas dimiſſorias Religioſis ſuis, ut a quocumque ordinentur, concedant, ſed a ſuo Pontifice, aut ab alio de ejus licentia ordinandos eſſe duntaxat decernimus; eos vero, qui pro inſtituto ad varia domicilia certis temporum intervallis transferuntur, cum literis Provincialium ſuorum de voto Religionis emiſſo fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus ab aliis nunquam niſi Atteſtatione præhabita a Pontifice loci, ſeu Vicario generali obtenta, quacur apud ſe nequiverint ordinari, prohibeatur „ „.

Generalia Cleri gallicani Comitia anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto celebrata, non niſi a

propriis Episcopis quosvis Clericos tam regulares quam sæculares ordinari sanxerunt.

uperiores gulares eras di- ssorias ncedere ssunt sub- is suis Episco- m diœ- anum, n ad um; nisi œcesa- s abfue-, vel Or- nationes n sit ha- urus.

Concilium Toletanum anno millesimo quingentesimo octogesimo tertio celebratum, actione 3. cap. 47. ejusdem est sententiæ, & Declarationis Cardinalium Tridentini Concilii interpretum ea de re editæ meminit, cujus hæc sunt verba; „ „ De mandato S. D. N. Clementis divina providentia Papæ VIII. tenore præsertim mandatur omnibus, & singulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero observent, & observari faciant ea, quæ in Decreto sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor est talis; Congregatio Concilii censuit, Superiores regulares posse suo subdito item Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, Literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen diœcesanum, nempe illius monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit; & si Diœcesanus abfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcunque alium Episcopum: dum tamen ab eo Episcopo, qui

dis habente, ordinarii loci minime requisita licentia, in locis sive domibus suis, sive alibi recipere posse, hanc Constitutionem *Gregorius XV.* Constitutione sua 15. quæ incipit: *In tanta rerum*, revocavit, & ad terminos juris communis, ac Tridentini Conciliii reduxit.

REGULA VI.

Rescripta apostolica, ut quis a quocumque Antistite promoveri possit, nemini suffragatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio comprobentur.

A quo Episcopo ordines recipiendi.

Hanc Regulam tradit Concilium Trid. Sess. 23. cap. 8. „„ Unusquisque (*inquit*) a proprio Episcopo ordinetur. Quod quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur; si secus fiat, ordinans a collatione Ordinum per annum, & ordinatus a susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus „„. Res scilicet plena æquitate, & digna laude visa est Tridentina Patribus: *Ut de mendacio nemo lucretur, præsertim apud sanctam, & summam Sedem;* ut scribebat olim ad Innocentium II. *S. Bernardus.* Æquissimum visum est fraudibus, & clandestinis molitionibus occurrere, quibus rescripta ista ignari, & perditæ vitæ, atque existimationis homines extorquere possunt. Nullum autem convenientius remedium judicatum est, quam ut Episcopi, quorum maxime interest Ordinatio, & qui ordinandos perfectius nosse possunt, de eorum vita, & moribus prius testimonium perhibeant, quam ipsis licentia Ordines ab aliis suscipiendi concedatur. Quamobrem idem Concilium statuit, ut ii, quibus prohibitus aditus ad sacros Ordines ab ordinatio fuerit, nullius vi rescripti interdictos Ordines recipere possit. Tridentinum

tinum autem Decretum his verbis conceptum eſt Seſſionis 14. *de Reformat.* c. 1. „ „ Cum honeſtius, ac tutius ſit ſubjecto, debitam Præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiori miniſterio deſervire, quam cum Præpoſitorum ſcandalo graduum altiorum appetere dignitatem; ei, cui aſcenſus ad ſacros Ordines a ſuo Prælato, ex quacunque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus; aut qui a ſuis ordinibus, ſeu gradibus, vel dignitatibus eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, nulla contra ipſius Prælati voluntatem conceſſa licentia de ſe promoveri faciendo; aut ad priores ordines, & gradus, & dignitates, ſive honores reſtitutio ſuffragetur „ „.

Idem Concilium ſeſſ. 7. *De Reform.* cap. 11. de hujuſmodi Reſcriptis ita ſtatuit: „ „ Facultates de promovendo a quocunque non ſuffragentur niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam a propriis Epiſcopis ordinari non poſſint, in literis exprimendam: & tunc non ordinentur niſi ab Epiſcopo in

blìce ac ſolemniter in Eccleſia Epiſcopi proprii, eo preſente, ſed honoris cauſa alienum Epiſcopum ad celebrationem ordinum invitante, vel propter infirmitatem indigente, aut abſente eo quidem, ſed præſentibus Officialibus ejus, iiſque adjuvantibus examinantibus, & teſtimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem celebrari; quo unico caſu literis dimiſſoriis opus non eſt, ut quis ab alterius civitatis Epiſcopo ordinari valeat, ſed expreſſus conſenſus Epiſcopi ſufficit. Idem confirmatur ex ſeſſ. 7. *De Reform.* cap. 10. & ſeſſ. 23. cap. 10.

REGULA VIII.

Soli Epiſcopi, non Abbates, neque alii etiam exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcunque, etiam Eccleſiarum cathedralium, literas dimiſſorias Clericis ſæcularibus concedere poſſunt, ut ab aliis ordines ſuſcipiant.

Ita ſanxit Concilium Trid. ſeſſ. 23. *De Reformat.* cap. 10. quod Decretum executioni mandari juſſit Synodus Burdigalenſis anno 1624. tit. *De ordine*, cap. 12. Vicarius etiam generalis Epiſcopis dimiſſorias literas concedere non poteſt, niſi ex ſpeciali Mandato Epiſcopi, vel ipſo Epiſcopo in remotis agente, ut decretum eſt cap. *Cum nullus*, tit. *De temporibus ordinationum*, in Sexto.

REGULA IX.

Capitulum Sede vacante nonniſi elapſo anno, a die obitus Epiſcopi numerando, licentiam ordinandi, aut dimiſſorias literas concedere poteſt, tam ex juris communis diſpoſitione, quam etiam cujuſvis privilegii, aut conſuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Eccleſiaſtici recepti, ſive recipiendi occaſione arctatus non fuerit.

Sanctio eſt Concilii Trid. ſeſſ. 7. c. 10. *de Reform.* quam ſi Capitulum violaverit, eccleſiaſtico ſubja-

An, & quando Capitulo pote-

Sede
nte
veniat
ceden-
icen-
ordi.
di, aut
as di-
orias.

jacet Interdicto; & sic ordinati, si in minoribus constituti fuerint, nullo Privilegio clericali, præsertim in criminalibus gaudent; in majoribus vero, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati sunt ipso jure suspensi. Quam pœnam sacra Synodus Sess. 23. c. 10. ad illos, qui easdem literas non a Capitulo, sed ab aliis quibusvis, in jurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam Decreti, ab officio, & beneficio per annum ipso jure suspensos declarat.

Arctatus porro quis dicitur occasione beneficii recepti, qui aliquod obtinet beneficium requirens ministerium personale, ratione cujus de jure, consuetudine, privilegio, statuto Ecclesiæ, vel fundationis tabulis, Ordines intra annum suscipere tenetur; exempli gratia, qui parochialem Ecclesiam obtinet, arctatus est ad Sacerdotium intra annum suscipiendum, & qui obtinet Canonicatum, arctatus est ad suscipiendum Ordinem illi annexum; idemque judi-

REGULA X.

Literæ dimiſſoriæ concedendæ non ſunt niſi ex juſta cauſa, & prævio illius examine cui conceduntur, nec generatim ad omnes, ſed ſpeciatim, ac ſeorſim ad ſingulos Ordines.

Conciliorum Decretis hæc regula nititur, imprimis Decreto Concilii Tridentini ſeſſ. 23. cap. 3. de Reformatione. „ „ Epiſcopi (*inquit*) per ſemetipſos Ordines conferant. Quod ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos non aliter quam jam probatos, & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant „ „. De dimiſſoriis.

Item Concilii Mediolanenſis 3. Tit. *De iis, quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum*, ita ſtatuentis: „ „ Infirma valetudine, aliave juſta cauſa impeditus Epiſcopus, ſi ſtatas ſacras Ordinationes habere non poteſt, & aliquem propterea Clericum ſuum ad alium Epiſcopum mittere velit, a quo alicui eccleſiaſtico Ordini adſcribatur, teſtimonialibus literis ei datis hæc adſcribat, & teſtata faciat; vitæ imprimis, & morum probitatem, doctrinam, qua idoneus examine habito judicatus eſt; eccleſiaſticum Ordinem, quo eſt proxime initiatus, tum præterea natales, aut diſpenſationem, ſi quam ſuper illis obtinuerit; ſi vero majori Ordini adſcribendus eſt, ætatem item, & Titulum, ſufficientemque cenſum beneficii, vel penſionis, vel Patrimonii, quod ille habet. Quicumque Clericus non hujuſmodi literas attulerit, quibus omnia adſcripta, teſtatave fiant; Ordini, cui adſcribi vult, ne adſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui dimiſſorias literas impetrarit „ „.

Concilii Mediolanenſis 4. eodem Tit. „ „ Sæpe (*inquit*) illud, facileque evenit, ut vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus antea notum, atque exploratum erat, id poſtea aliquo modo pateſiat; quo fit, ut quem Epiſcopus, Superiorve aliquando probarit, dignumque exiſtimarit aliquo etiam ſacro Ordine initiari, illum ipſum poſt in-

inveniat indignum; neque idoneum esse, cui idem, aut major Ordo conferatur. Quare ut & erroribus, multiplicique fraudi occurratur, & plane serventur Decreta illa Tridentina; unum, quo vetatur ad superioris Ordinis gradum illos ascendere, qui inferioris aliquamdiu Episcopi judicio versati non sint, quique cum ætate, vitæ etiam merito, doctrinaque majori non processerint; alterum quo cavetur, nemini licere ab alio Episcopo primam Tonsuram, aut ordinem aliquem suscipere, nisi ejus probitas, & mores Ordinarii sui testimonio primum commendentur; Episcopus, aliusve Superior, prout pro sua prudentia, pietateque expedire censuerit, imprimis videat, ne cuiquam antequam sacræ ordinationis tempus proxime instet, literas ejusmodi testimoniales, dimissoriasve pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis, sine necessaria causa unquam concedat „„.

„„ Neque item iisdem literis facultatem det plures ordines suscipiendi, quam illos tantum, quos uno, eodemque tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sa-

aut scriptas; aut renovatas confirmatasve is afferat; atque ita recenter quidem, ut non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacræ ordinationis, qua ille proxime initiandus est, tempus, datæ, confirmatæve sint; si modo aut loci distantia, aut ejus, qui ordinem suscepturus est, diuturna a suo Episcopo, Superioreve absentia, aliave id generis causa, vetustiores literas ejusdem Episcopi judicio admitti, probarive non postulet. Id ipsum quoque Episcopus in testimonialibus morum literis cavebit, quas suæ etiam Dioecesis Clerici, aliive quicunque eo de genere afferent „ „.

„ „ Literas autem ejusmodi de moribus testatum facientes ab alienæ Dioecesis Clericis, Regularibusve, item qui a sua Dioecesi, Monasteriove proxime aliquandiu abfuerint, sibi afferri, exhiberive curet, non solum ab eorum Episcopo, Superioreve, sed ab illo etiam, apud quem proxime manserint, ejusve auctoritate scriptas, atque obsignatas. Quod a suis Clericis præstari jubeat, qui in aliena Dioecesi aliquo temporis spatio proxime fuerint „ „.

Eadem statuit Concilium Aquense anno 1585. tit. *De his, quæ ad Sacramenti ordinis Administrationem pertinent.*

Concilium Narbonense Can. 12. „ „ Nullus post hac, qui Dioecesi præsit, literis dimissoriis inserat clausulam illam negligentiæ potius quam muneris recte administrati testem, videlicet, Conscientiam nostram exonerantes; sed per literas suas testetur eos idoneos, & qui provehantur dignos; quibus hanc inseret clausulam: QUEM idoneum, & dignum reperimus; aut nulla literis fides habebitur. Neque ad omnes simul hujusmodi literæ dabuntur, sed ad singulos ordines separatim; ut qui ad majores promoveri voluerint, de aptitudine, & dignitate, seu idoneitate, & de his, quæ ratione susceptorum, suscipiendorumque ordinum in Ecclesia facienda sunt, respondere valeant; nisi qui ordines capessunt, in sacra Pagina, aut altero jure Gradum adepti sint; aut in ingenuis, liberalibusve scientiis tanquam emeriti,

&

& rude donati fuerint, qui vulgo in Artibus Magiſtri appellantur, quos veriſimillimum eſt idoneos, & dignos eſſe „„.

Concilium Mexicanum lib. 1. tit. 4. „„ Literæ item dimiſſoriæ ad unum tantum ordinem ſuſcipiendum concedantur, ut quam in munere ſuſcepti ordines exequendo diligentiam ordinatus præſtiterit, Epiſcopus intelligat „„.

Narbonenſe anni 1609. cap. 21. „„ Literæ dimiſſoriæ illis tantum conferantur, quos prævio examine, & diligenti facta inquiſitione de ipſorum vita, & moribus idoneos, & probatæ vitæ repererint... In literis dimiſſorialibus non inſeratur clauſula illa: CONSCIENTIAM noſtram exonerantes, veſtram onerantes; cum nullus remitti debeat, quin ejus ordinis, ad quem ſumendum remittitur, capax, & idoneus fuerit judicatus „ „.

„„ In literis dimiſſoriis non detur facultas niſi ad ſolum ordinem Sacrum ſuſcipiendum intra annum, quo elapſo, dictæ literæ nullius ſint effectus „„.

runt, ut Ordines a quocumque recipere possint; non dubium est tamen, quin ad eos etiam possint extendi, qui eamdem a suo Episcopo licentiam habent, prælertim cum id in Italia, & Gallia observetur, nec periculum sit ullum, ut quis denuo examinetur; nam qui dignus est, semper reperietur dignus; & aliquando accidit, ut indignus, sive ob festinationem interrogantis, sive ob incuriam, sive felici quodam eventu, quis in eas Quæstiones rogatus fortuito inciderit, quas solum noverit, cum tamen in reliquis omnibus, vel fere omnibus ignarus sit, pro digno habeatur. Deinde minimum incommodum Ecclesiæ creatur ex ejus rejectione; qui utcumque dignus fuerit; maximum vero in ejus receptione, qui omnino indignus sit. Quamobrem tutius est, si examinetur ordinandus, non solum a proprio Episcopo, qui literas dimissorias concedit, sed etiam ab eo, ad quem diriguntur, ut Ordines illi conferat.

REGULA XII.

Ordines Clericis sibi subditis denegare potest Episcopus ob crimen, etiam occultum; maxime si beneficium Ecclesiasticum non habeant, cui Ordo sit annexus.

An Episcopus ordines denegare possit subditis suis ob crimen occultum.

Repugnare videtur prima fronte, c. *Ex tenore*, Extra. *De Temporibus Ordinationum*, quod est *Alexandri III.* cujus hæc sunt verba: „ „ Quoniam peccatum ipsius fore occultum dixisti, mandamus quatenus pœnitentiam ei condignam imponas, & suadeas, ut parte pœnitentiæ peracta, Ordine suscepto utatur; quo contentus existens, ad superiores amplius non ascendat. Verumtamen quia peccatum occultum est; si promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione prohibere „ „.

Sed Regulam nostram aperte confirmat c. *Ad aures*, sub eodem Decretalium Titulo, quod est *Lucii III.* Rescriptum ad Archiepiscopum Turonensem; „ „ Ad aures (*inquit*) nostras pervenit, quod Re-

ligiosi

ligiosi quidam ad Superiores desiderant Ordines promoveri, sed Prælati eorum desideriis contradicunt. Tuæ igitur quæstioni respondemus, quod honestius, & tutius est subjectis, debitam Præpositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deservire, quam cum Præpositorum scandalo graduum appetere dignitatem. Nec est in hac parte subjectorum desiderium confovendum; quoniam esse potest, quod Prælati eorum commissa secreta noverint, ex quibus constat eis, quod salva conscientia nequeunt sublimari; quia non in sublimitate graduum, sed in amplitudine charitatis acquiritur Regnum Dei „ „.

S. Raymundus, lib. 3 Summæ, Tit. *De ætate Ordinandorum, & temporibus Ordinationum*, §. 17. hæc duo juris Capita, quæ prima fronte pugnantia videntur, dupliciter conciliari posse ait; primo, ut Caput *Ex tenore*, de clerico sæculari, cap. *Ad aures*, de Regulari intelligatur. Rationem diversitatis affert, quod *Regulares sunt fortius adstricti suis Prælatis quam sæculares*. Secundam conciliationis viam aperit, ut prior Decretalis intelligatur de Clerico beneficium

eodem titulo; maxime stante dispositione Concilii Tridentini Sessione 21. de Reformatione cap. 2. „ „ *ibi*: Nisi illis quos Episcopus judicaverit assumendos: „ „ Quæ verba cum denotent boni viri arbitrium, hoc est, voluntatem rationi submissam.... ideo si Episcopus legitime non interponat arbitrium, Deum solummodo judicem habebit... ac proinde non dabitur Appellatio, &c „ „.

Fagnanus, in 2. Partem lib. 1. Decretalium, in cap. *Ex tenore*, illud de Clerico sæculari interpretatur, Caput vero, *Ad aures*, de Regulari; eamque Glossæ, Innocentii IV. Hostiensis, & aliorum explicationem a sacra Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum probatam testatur; verum Decretalem *Ex tenore*, hac in parte correctam fuisse ait ex jure novissimo Concilii Tridentini in cap. 1. Sess. 14. ubi ut, Episcopi liberius exequi possint suum munus, quod est vitia subditorum redarguere, statuitur, ut ei, cui ascensus ad sacros Ordines a suo Prælato ex quacumque causa etiam ob occultum crimen, quomodolibet extrajudicialiter fuerit interdictus, aut qui a suis Ordinibus, seu gradibus, vel Dignitatibus ecclesiasticis suspensus; nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores Ordines, gradus, & dignitates, sive honores restitutio suffragetur. „ „ Unde (*inquit Fagnanus*) ex sententia S. Congregationis Concilii eo Decreto corrigitur dispositio Textus nostri in ea parte, in qua determinat criminosum occultum esse tantummodo commonendum, sed non prohibendum ascendere ad superiores Ordines; & dispositio Capitis proximi, quod de Regularibus loquitur, extenditur etiam ad Clericos sæculares; ac præterea ampliatur in eo, quia Episcopus non solum potest ob crimen occultum prohibere ascensum ad Ordines, sicut poterant prælati in vim dicti Capitis proximi, sed etiam eos suspendere ab Ordinibus, gradibus, & dignitatibus jam susceptis, quod nec Episcopo, nec Prælatis regulari-

bus

bus ante Concilium licebat „ „. Et illis igitur, qui beneficia obtinent, quibus annexus est Ordo, Episcopos ob occultum crimen denegare posse collationem Ordinum, censet *Fagnanus*; quod si Prælati hac auctoritate forte abutantur, subditos ad Sedem apostolicam posse confugere, secundum Cap. *Ex literis*, Extra. *De in integrum Restitutione.* Ideoque „ „ Cum olim de hoc ipso dubitatum esset quoad Episcopos; sacra Congregatio re ad Gregorium XIII. delata, edidit Decisionem, quæ postea perpetuo obtinuit in Dataria, videlicet: Quotiescumque Ordinarius recusaverit quemquam ordinare, committendum esse Metropolitano, vel viciniori Episcopo, ut ab eodem Ordinario prius requirat, cur recusaverit; quo causam legitimam non allegante, liceat illi eumdem recusatum ordinare „ „.

ARTICULUS PRIMUS.

De Ordinationum effectibus.

PROPOSITIO UNICA.

tione manuum Presbyterii. Et 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*; Id est, (ut Theodoretus commentatur) „ Hortor te, ut excites gratiam Spi„ritus, quam per meam Ordinationem accepisti „. Et mox *Gratiam Spiritus* interpretatur, „ qua pericu„la pro pietate non timemus, & Deum cum fervo„re amamus „. Et ante Theodoretum *S. Joan. Chrysost.* Hom. 1. „ Hoc est (*inquit*) gratiam, quam „ accepisti ad Ecclesiæ institutionem, & ad omne „ Religionis obsequium; quippe hanc vel excitare, „ vel extinguere in nobis est „. Quod ad gratiam sanctificantem præcipue pertinet; unde inferius *Gratiam charitatis* vocat. Adde, quod *Anastasius II.* Pontifex Maximus scribens *ad Anastasium* Imperatorem, *Per iniquum traditam Sacramenti gratiam* firmam permanere declarat, de ordinatione sacra simul, & de Baptismo loquens. Et Auctor libri *De dignitate Sacerdotali*, inter Opera *S. Ambrosii*, cap. 5. „ Homo „ (*inquit*) imponit manum, Deus largitur gratiam „. Hinc *Eugenius IV.* in Decreto: „ Effectus (*inquit*) „ est augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus Minister „. Et rursus Concilium Tridentinum, sess. 23. cap. 3. „„ Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum unanimi consensu perspicuum est, per sacram ordinationem, quæ verbis, & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri „„.

Id confirmat *S. Thomas* in 4. *Sententiar.* dist. 24. qu. 1. art. 2. Quæstiunc. 1. „„ Dei perfecta sunt opera (*inquit*) & ideo cuicunque datur potentia aliqua divinitus, dantur ea, per quæ executio illius potentiæ potest congrue fieri. Sicut autem gratia gratum faciens est necessaria ad hoc, quod homo digne recipiat Sacramenta, ita etiam ad hoc, quod homo digne dispenset; & ideo sicut in Baptismo, per quem fit homo susceptivus aliorum Sacramentorum, datur gratia gratum faciens; ita in Sacramento ordinis, per quod homo ordinatur ad aliorum Sacramentorum dispensationem „„.

Et in Reſponſione ad tertium : „ „ Ad idoneam (*inquit*) executionem Ordinum non ſufficit bonitas quantacumque, ſed requiritur bonitas excellens, ut ſicut illi, qui Ordinem ſuſcipiunt, ſuper plebem conſtituuntur gradu Ordinis; ita & ſuperiores ſint merito ſanctitatis; & ideo præexigitur gratia, quæ ſufficiebat ad hoc, quod digne connumerarentur in plebe Chriſti; ſed confertur in ipſa ſuſceptione Ordinis amplius gratiæ donum, per quod ad majora reddantur idonei „ „.

§. II. *De altero Ordinationis effectu, ſcilicet Caractere.*

Quod ad alterum effectum attinet, ſcilicet caracterem, hunc in Ordine imprimi fides docet, ſpiritualem ſcilicet poteſtatem, quæ ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum refertur; in Sacerdote quidem plenam, & perfectam, ut qui Chriſti Jeſu Domini noſtri Corpus, & Sanguinem unus poteſt conficere; in aliis vero inferiorum Ordinum miniſtris majorem minoremve, quo quiſque miniſterio ſuo

Baptismus, quem non potuit amittere, qui ab unitate discesserat; sic acceptandus est Baptismus, quem dedit ille, qui Sacramentum dandi, cum discederet, non amiserat. Nam sicut redeuntes, qui prius, quam recederent, baptizati sunt, non rebaptizantur; ita redeuntes, qui prius, quam recederent, ordinati sunt, non utique rursus ordinantur; sed aut administrant, quod administrabant, si hoc Ecclesiæ utilitas postulat, aut si non administrant, Sacramentum Ordinationis suæ tamen gerunt; & ideo eis manus inter Laicos non imponitur „ „.

Idem confirmat lib. 3. *Contra Epistolam Parmeniani*, c. 13. „ „ Nulla (*inquit*) ostenditur causa, cur ille, qui ipsum Baptismum amittere non potest, jus dandi potest amittere. Utrumque enim Sacramentum est; & quadam consecratione utrumque homini datur; illud cum baptizatur, istud cum ordinatur; ideoque in Catholica utrumque non licet iterari „ „.

Quo sensu Pontifices & Concilia ordinationes hæreticorum, schismaticorum excommunicatorum irritas pronuntiant.

Quamvis igitur propter immania quædam scelera ministris Altaris, & Ecclesiæ auferri possint honor, dignitas, & locus Ordini conveniens; ut non alio loco deinceps habeantur quam Laici (quod fit exauctoratione, sive degradatione) ipsa tamen consecratio, & quæ consecratione collata est, potestas Ordinis, amitti non potest. Cum itaque ordinationes ab hæreticis, schismaticis, simoniacis, excommunicatis factas, juxta formam Ecclesiæ, Pontifices, & Concilia irritas pronuntiant, intelligendum est, eas esse irritas, non quoad substantiam Ordinis, quasi sint invalidæ, ac proinde iterari debeant; sed quoad Ordinis executionem, quia sic ordinatis non licet Ordinis sui functiones exercere. Tametsi vero dicantur nihil recipere, quia nec Ordinis honorem, sive administrationem recipiunt, nec privilegia Ordini adnexa; imo nec Spiritum sanctum, gratiamque sanctificantem, si ab hujusmodi hominibus scientes ordinentur, quia peccatis eorum communicant; spiritualem tamen potestatem, seu caracterem recipiunt, qui in eis perpetuo manet: „ „ Omnis enim pote-

ſtas, quæ datur cum aliqua conſecratione, nullo caſu contingente tolli poteſt, ſicut nec ipſa conſecratio annullari; quia etiam Altare, vel Chriſma ſemel conſecrata perpetuo ſacrata manent. Unde cum Epiſcopalis poteſtas cum quadam conſecratione detur, oportet, quod perpetuo maneat, quantumcunque aliquis peccet, vel ab Eccleſia præcidatur „„; (inquit *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, diſt. 23. qu. 1. art. 2.) Hinc Synodus Toletana 8. Can. 7. „„ Nequaquam (*inquit*) aliquando poterit profanari, quod divina juſſione, ſimulque apoſtolicæ Traditionis auctoritate ſacrum noſcitur extitiſſe. Verum ſicut ſacrum Chriſma collatum, & Altaris honor evelli nequeunt, ita quoque ſanctorum decus honorum, quod bis compar habetur, & ſocium, qualibet fuerit occaſione perceptum, manebit modis omnibus inconvulſum „„. Quamobrem Epiſcopi ab Eccleſia præciſi retinent poteſtatem alios ordinandi; & Ordinationes ab ipſis factæ ſunt validæ, quamvis licitæ non ſint. „„ Vera Sacramenta conferunt (*inquit*

num : „ „ Cæterum (*inquit*) schismaticorum, & hæreticorum Sacramenta, quoniam extra Ecclesiam sunt, juxta SS. Patrum traditiones, scilicet Pelagii, Gregorii, Cypriani, Augustini, Hieronymi, formam quidem Sacramentorum, non autem virtutis effectum habere profitemur, nisi cum ipsi, vel eorum Sacramentis imbuti, per manus impositionem ad catholicam redierint unitatem „ „.

Ita explicandus est & *Innocent. I.* Epist. 18. cap. 3. cum ait, in Arianis, aliisque hujusmodi pestibus *Solum Baptisma ratum esse*, nec Spiritum sanctum eos habere ex illo Baptismate; *Nec dare ejusdem plenitudinem posse, quæ maxime in Ordinationibus operatur, quam per impietatis suæ perfidiam perdiderunt.* Sensus enim illius est, solum Baptisma in hæreticis illis, cùm ad Fidem catholicam convertuntur, esse ratum quoad honorem, gradum, & privilegium; quia illis tribuitur locus inter Fideles, & ad Communionem admittuntur ut Fideles laici, nec detruduntur in ordinem Catechumenorum; non autem solum Baptisma ratum esse quoad substantiam Sacramenti, & spiritualem caracterem; nam & sic ratæ sunt Ordinationes sacræ; quamvis Spiritus sancti, sive gratiæ sanctificantis plenitudinem dare non possint hæretici in Ordinatione iis, qui ipsorum communione maculantur; sicut nec Spiritum sanctum ex Baptismate in hæresi suscepto acceperunt. Sed ratæ non sunt eorum Ordinationes quoad honorem, locum, privilegia, & functiones Sacerdotii, seu Ministerii; quia eorum Clerici ad laicam Communionem duntaxat suscipiuntur. „ „ Quia (*inquit*) eorum laicos conversos ad Dominum sub imagine pœnitentiæ, ac sancti Spiritus sanctificatione per manus impositionem suscipimus, non videtur Clericos eorum cum Sacerdotii, aut Ministerii cujuspiam suscipi debere dignitate „ „. Hinc Ep. 22. cap. 3. „ „ Nostræ vero lex est Ecclesiæ (*inquit*) venientibus ab hæreticis qui tamen illi baptizati sunt, per manus impositionem laicam tantum tribuere Communionem, nec

ex his aliquem in Clericatus honorem, vel exiguum subrogare „„. Eos vero, qui ab hæreticis scientes volentes ordinati sunt, atque ita perfidiæ illorum participes sunt effecti, locum, honorem, privilegia, & ministerium, sive executionem Ordinum non recipere docet, ut nec gratiam sanctificantem, sed inanimem duntaxat caracterem, suspensamque potestatem. „„ Cum nos (*inquit*) dicamus ab hæreticis Ordinatos vulneratum per illam manus impositionem habere caput... Atque ubi pœnitentiæ remedium necessarium est, illic Ordinationis honorem locum habere non posse decernimus... Eum, qui honorem amisit, honorem dare non posse... Certe, qui quod non habuit, dare non potuit, damnationem utique quam habuit, per pravam manus impositionem dedit; & qui particeps effectus est damnato, quomodo debeat honorem accipere, invenire non possum „„. Ordinationes tamen eorum quoad substantiam validas esse sensit *Innocent. I.* siquidem cum iis, quos *Bonosus* ordinaverat, dispensatum olim

habere; ita tamen ut omnibus Presbyteris ab *Alexandro* Epiſcopo Alexandrino ordinatis loco inferiores eſſent; ſed de manus impoſitione reconciliatoria id intelligendum, qua in Eccleſiæ communionem, & eccleſiaſticæ dignitatis honorem, ac ſacras functiones reſtituerentur; non de manus impoſitione conſecratoria, qua iterum ordinarentur.

Concilii Toletani 4. can. 27. pariter intelligendus eſt de cæremonia quadam reconciliatoria. Clericos ſcilicet, qui antea fuerant depoſiti, ſi poſtea innocentes reperti fuiſſent, coram Altari indumenta ſui Ordinis, & inſtrumenta recipere ab Epiſcopis jubet, Epiſcopos orarium, annulum, & baculum, Presbyteros orarium, & planetam; Diaconos orarium, & albam; Subdiaconos patenam, & calicem; non ut denuo ordinentur, ſed ut ſui Ordinis executioni reſtituti videantur: „ Non poteſt (*inquit*) eſſe quod „ fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram Altari de „ manu Epiſcoporum, &c „. Quemadmodum enim dum ipſis eccleſiaſtici muneris functiones interdicebantur, dumque de dignitatis ſuæ gradu movebantur, inſignia ab iis eccleſiaſticæ dignitatis ablata fuerant, non ſublata caracteris indelebili poteſtate; ita congruum erat, ut dum priſtino redderentur honori, eadem ſuæ dignitatis ornamenta recuperarent, non ad Ordinationis iterationem, ſed ad dignitatis recuperatæ, & redditæ ad functiones antea vetitas obeundas auctoritatis, liberæque facultatis ſignificationem, ut explicat *Fulbertus* Carnotenſis Epiſcopus Epiſtola 24. ad *Leuthericum* Senonenſem Archiepiſcopum.

ARTICULUS V.

De temporibus Ordinationum, ætate, & qualitatibus Ordinandorum.

REGULA PRIMA.

Clericatus, ſeu prima Tonſura, quocunque die, & hora conferri poteſt.

Id conſtat ex Pontificali romano, ex Concilio Bituricenſi anni 1584. c. 5. *de Ordine*, & ex Eccleſiæ uſu.

REGULA II.

Minores Ordines ſingulis diebus Dominicis, & Feſtis duplicibus, matutino tamen tempore, conferri poſſunt.

Hæc Regula nititur ejuſdem Libri pontificalis auctoritate, & *Alexandri III.* Decretali, c. *De eo*, Extra, *de temporibus Ordinationum*, cujus hæc ſunt

REGULA III.

Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, quatuor duntaxat jejuniorum temporibus, tum Sabbato ante Dominicam Passionis, itemque Sabbato sancto Paschæ possunt ordinari; non autem extra hæc tempora generales Ordinationes fieri possunt.

Ordinationum tempora.

Ita statuunt *Gelasius I.* Epistola ad Episcopos per Lucaniam, & Brutios constitutos, c. 13. *Gregor. II.* Epist. 3. ad Clerum, & populum Turingiæ, Synodus romana sub *Zacharia* summo Pontifice, can. 11. Concilium Lemovicense sub *Benedicto IX.* Actione 2. Urbanus II. in Concilio Claromontano Act. 2. Concilium Babilonense 2. can. 23. & *Alexander III.* in Responso ad Hefordiensem Episcopum, cap. *Deo eo autem*, Extra, *de temporibus Ordinationum*; Conc. Tridentinum sess. 23. *de Reform.* c. 8. Rothomagense sub *Carolo Borbonio* Archipræsule, & alia Concilia gallicana.

In eos porro, qui extra statuta tempora sacros Ordines susceperint, suspensionem ab Ordinis executione decernunt *Alexander III.* cap. *De eo*, Extra, *De* temporibus Ordinationum, *Urbanus III.* cap. *Cum quidam*, eodem Tit. *Gregorius IX.* cap. *Consultationi*, eodem; *Pius II.* Constitutione, quæ incipit, *Cum ex Sacrorum*, Suspensionem ipso facto incurri declarat ab iis, qui extra tempora a jure statuta ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoveri, quod *Julius III. Clemens VIII. Paulus V.* confirmarunt. Aquense Concilium *Pii II.* constitutionem recepit. Opinatur *Hallerius* Pontificias istas Constitutiones in Galliæ nostræ saltem maxima parte non esse receptas; ideoque eum, qui extra tempora á jure statuta ordinatus fuerit, non esse ipso facto suspensum, sed ab Ordinario suo, vel alio Superiore in pœnam commissi criminis esse suspendendum. Porro Concil. Trident., quod Legem istam ecclesiasticam innovavit, ut Ordinationes sacræ statutis a jure temporibus fierent, nullam pœnam expresse adhi-

cendus, quæ nonniſi diuturno uſu comparatur. Qua de re legenda *S. Auguſt.* Epiſt. ad *Valerium* Hipponenſem Epiſcopum 21. alias 148. & *S. Gregorius* Epiſt. 110. libri 7. ad *Syagrium*, Auguſtodunenſem Epiſcopum, *Ætherium*, & alios: „„ Neceſſe eſt (*inquit*) ut quamvis inculpati quiſque ſit meriti, ante tamen per diſtinctos Ordines eccleſiaſticis exerceatur Officiis, videat, quod imitetur; diſcat, quod doceat; informetur, quod teneat, ut poſtea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonſtrare. Diu ergo religioſa meditatione poliatur, ut placeat, & ſic lucerna poſita ſuper candelabrum luceat, ut adverſa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, ſed augeat „„. Secundo, hæc intervalla præſertim ſtatuta ſunt, ut qui ad Sacerdotium ſunt perventuri, animum prius Eccleſiaſticum aſſumant, Cleri diſciplina imbuantur, & ad eccleſiaſticam Regulam mores componant, quod nonniſi longo uſu comparari poteſt. Ad quam rem illuſtrandam *S. Greg.* Ep. mox laudata ſimilitudines

Epiſt. 4.) „ Longa debet vitam ſuam probatione „ monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccle„ ſiæ „: Et, (ut ait *S. Gregorii* Epiſtola mox laudata) „„ Cum ſcriptum ſit, ut prius quis probetur, & ſic miniſtret, multo ante probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſa ruinæ populi Sacerdotes mali „„. Idipſum docet *Joannes VIII.* Epiſtola 117. nullos ad Sacerdotium promoveri volens, niſi „„ Qui in minoribus Officiis ſic diu perdurent; & vota eorum pariter, & obſequium comprobentur, ut per tempora a majoribus inſtituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus, ad ſummum Sacerdotium poſtmodum veniant „„.

Quamvis autem varia fuerit in definiendis Interſtitiis Eccleſiæ diſciplina, illa tamen, prout ab Eccleſia præſcripta eſſent, religioſe ſervanda ſanxerunt *Siricius* Pontifex maximus Epiſt. 1. ad *Himerium* Tarraconenſem Epiſcopum, c. 9. & refertur can. *Quicunque*, diſt. 77. *Innoc. I.* Epiſt. 4. ad *Felicem* Nucerianum Epiſcopum, c. 5. *Joſimus* Epiſt. 1. ad *Heſychium* c. 2. & refertur can. *In ſingulis*, diſt. 77. *S. Leo* Epiſt. 1. alias 87. ad Epiſcopos africanos, *Gelaſius I.* ad Epiſcopos per Lucaniam, & Brutios & Siciliam conſtitutos, cap. 3. & refertur can. *Si quis*, & can. *Monachus*, diſt. 77. Conc. Arelatenſe 4. can. 1. Aurelianenſe 3. can. 6. Aurelianenſe 5. can. 4. Bracalenſe 1. can. 38. Barcinonenſe ſub *Reccaredo* Rege, can. 3. Synodus octava generalis, can. 5.

Nunc vero ſervanda ſunt inter ſingulos Ordinis Interſtitia, prout a Conc. Tridentino definita ſunt. Sic autem de minoribus Ordinibus ſanxit ſeſſ. 23. *De Reformat.* cap. 11. „„ Minores Ordines (*inquit*) iis, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, per temporum Interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferantur; ut eo accuratius quantum ſit hujus diſciplinæ pondus poſſint edoceri, ac in unoquoque munere, juxta præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant, idque in ea, cui adſcripti ſunt, Eccleſia;

clesia; nisi forte ex causa studiorum absint; atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina major accrescat; quod & bonorum morum exemplum, & assiduum in Ecclesia ministerium, atque major erga Presbyteros, & superiores Ordines reverentia, & crebrior quam antea Corporis Christi Communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, & sacratissima Mysteria sit ingressus, nemo iis initietur, quem non scientiæ spes majoribus Ordinibus dignum ostendat. Hi vero nonnisi post annum a susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoveantur, nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, judicio Episcopi, aliud exposcat „ „.

Et cap. 13. „ „ Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur „ „.

Cap. tandem 14. De Presbyteratu sic decernit: „ „ Qui pie, & fideliter in ministeriis ante actis se

ſtatuerentur, niſi in ſingulis Ordinibus exercendis aſſiduitas, induſtria, pietas Ordinandorum probarentur; quis non autem prudenter judicet, quin tres ſaltem menſes in ea probatione in ſingulis Ordinibus facienda, & in ſingulis Ordinibus exercendis videantur eſſe neceſſarii? pota, & interſtitia.

REGULA X.

Inter poſtremum gradum Ordinum minorum., & Subdiaconatum annus intercedere debet; inter Subdiaconatum, & Diaconatum annus ſaltem; inter Diaconatum, & Presbyteratum annus integer interponendus.

Concilii Tridentini ea de re Sanctionem promulgavit, & confirmavit Concilium Mediol. 4. tit. *Quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis*, his verbis: „ „ Stata illa temporum intervalla, Ordinibus tum minoribus, tum majoribus ſuſcipiendis Concilii Tridentini Decreto præſcripta, ne facile, ac paſſim ſine ullo delectu prætermittantur, omittanturve. Quod ſi de iis aliquid ab Epiſcopo remitti, diſpenſarive contigerit, in literis dimiſſoriis, teſtimonialibuſve Ordinum adſcripta etiam diſpenſationis cauſa, teſtatum plane fiat „ „. Concilium Aquenſe, eodem Titulo, neminem niſi præſcriptis interſtitiis ſervatis, vel obtenta in ſcriptis ab Epiſcopo diſpenſatione, ordinari permittit.

REGULA XI.

Diſpenſatio circa Ordinum interſtitia Epiſcopi arbitrio, & prudentiæ commiſſa eſt.

S*ixtus V.* ordinatos non ſervatis interſtitiis, abſque legitima diſpenſatione, ſuſpenſos declaravit. Verum cum *Sixti V.* Conſtitutio a *Clemente VIII.* ad terminos Concilii Tridentini revocata fuerit, non videtur ulla Suſpenſio ab iis ipſo facto incurri, qui etiam ſine diſpenſatione præpropere fuerint ordinati. Quamvis fatendum ſit, eos, qui tam feſtinanter ad ali-

Sixti V. Conſtitutio 5. contra male promotos, quæ incipit Sanctum & ſalutare. Conſtitutio

ementis II. quæ ipit nmum ntificem.

aliquem ſacrorum Ordinum abſque diſpenſatione promoventur, ab Epiſcopis Suſpenſione plecti poſſe ob violatos Canones. Legitime diſpenſari cenſentur illi, quibus & Vicarii generales Epiſcoporum, & Capitulum, aut ejus Vicarius, Sede vacante, interſtitia remiſerunt.

REGULA XII.

Epiſcopus in lege interſtitiorum diſpenſare non debet, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas id expoſcant.

Id autem poſtulat Eccleſiæ particularis neceſſitas, cum deficiunt miniſtri, nec poſſunt ſuppleri per jam ordinatos Eccleſiæ onera, tam in Miſſarum celebratione, quam in aliis miniſteriis eccleſiaſticis. Id exigit Eccleſiæ utilitas, quando pauci ſunt miniſtri Eccleſiaſtici idonei; tunc enim utile eſt aliquos ordinare ad Eccleſiæ miniſterium, & majorem etiam ornatum, ac ſplendorem.

natum, & alia, quæ Curam animarum habent annexam, nullus omnino ſuſcipiat, ſed nec parochialis Eccleſiæ regimen, niſi qui jam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & ſcientiæ, & moribus commendandus exiſtit. Cum autem aſſumptus fuerit, ſi Archidiaconus in Diaconum; Decanus, & reliqui admoniti, non fuerint, præfixo a Canonibus tempore, in Presbyteros ordinati, & ab illo removeantur officio, & aliis conferatur, qui & velint, & poſſint illud convenienter implere „„. Idem Pontifex cap. *Præterea*, Extra, *De Ætate*, *&* *qualitatibus Ordinandorum*, ad regimen parochialis Eccleſiæ, Subdiaconos ex rigore juris, „ Diſpenſative in minoribus „ Ordinibus conſtitutos eligi concedit, dummodo „ tales ſint, quod infra breve tempus poſſint in Pres„ byteros ordinari „. Sacrum Ordinem eccleſiaſticæ dignitati annexum intra annum ab ejus pacifica poſſeſſione ſuſcipiendum ſanxerunt Concilium Lugdunenſe ſub *Gregorio* X. can. 13. & refertur cap. *Licet Canon*, tit. *De Electione*, in Sexto; *Bonifacius VIII.* cap. *Statutum*, eodem libro, & titulo; *Clemens V.* in Concilio Viennenſi, Clementina *Ut ii*, §. *Illi vero*.

Has omnes Conſtitutiones renovat ſacra Synodus Tridentina. Seſſ. quippe 7. c. 3. de Reformatione, *Gregorii X.* in Concilio Lugdunenſi ſanctionem expreſſe confirmat, & aliter factam collationem, ſive proviſionem irritam declarat, pœna etiam in ordinarium Collatorem renovata. Secundo, ſtatuit c 12. ejuſdem ſeſſionis: „„ Ut facultates de non promovendo, præterquam in caſibus a jure expreſſis conceſſæ, ad annum tantum ſuffragentur „„. Tertio, ſeſſ. 22. *De Refor.* cap. 4 minutatim præſcribit: „„ Ut ii, qui dignitates, perſonatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Eccleſiis obtinent, aut impoſterum obtinebunt, quibus onera varia ſunt adnexa, videlicet ut alii Miſſas, ut alii Evangelium, alii Epiſtolas dicant, ſeu cantent; quocunque privilegio, exemptione, prærogativa, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur,

tur, juſto impedimento ceſſante, infra annum Ordines ſuſcipere requiſitos; alioquin pœnas incurrant juxta conſtitutionem Concilii Viennenſis, quæ incipit, *Ut ii qui*, quam præſenti Decreto innovat; cogantque Epiſcopi eos diebus ſtatutis dictos Ordines per ſe ipſos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent in cultu divino præſtare, ſub iiſdem, & aliis etiam gravioribus pœnis arbitrio eorum imponendis „ „. Et ſeſſ. 24. cap. 12. *De Reformat.* „ „ Nemo igitur (*inquit*) deinceps ad dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſaltem vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & in clericali Ordine verſatus, doctrina ad ſuum munus exequendum neceſſaria, ac morum integritate commendetur, juxta conſtitutionem Alexandri III. in Concilio Lateranenſi promulgatam, quæ incipit, CUM IN CUNCTIS. *Et paulo poſt*: Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, niſi qui eo Ordine ſacro, aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit; aut in tali ætate, ut

REGULA XIV.

Superiores Regularium cum ipsis dispensare de interstitiis non possunt; sed solum jus habent Episcopo supplicandi, ut dispensare dignetur, habita ratione necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ suæ, monasterii, vel Ordinis. Quæ quidem supplicatio dimissoriis literis inserenda.

Ita declaravit sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, teste *Barbosa*, p. 2. *de Officio, & potestate Episcopi*, Alleg. 18. Et Concilium Tridentinum hanc dispensationem judicio, & arbitrio Episcopi semper relinquit. Si autem Viris religiosis facilius interstitiorum moras canonicas remittant illustrissimi, & reverendissimi Episcopi, quam sæcularibus Clericis, *Gelasii I.* Pontificis maximi judicium, & exemplum sequentur, qui Interstitia inter singulos Ordines monachis breviora, sæcularibus diuturniora imposuit: „ Quia quod annorum inter„ stitia fuerant collatura, sancti propositi sponte su„ scepta docetur præstitisse devotio „.

REGULA XV.

Ordines suscipere, aut conferre ante legitimam, & sacris Canonibus præscriptam ætatem, lethale peccatum est, gravique pœna secundum eosdem Canones plectendum.

Clericalis Tonsura, minoresque Ordines conferri non debent pueris ante annos discretionis. Non debent quippe conferri nisi iis, qui capaces sint per ætatem eligendi certum aliquem vitæ statum, in quo perpetuo maneant; porro qui Tonsura clericali initiatur, sæculari, seu laicali vitæ renuntiat, & sanctioris vitæ genus eligit, quo Deo fidelius serviat. Quamobrem ante decimum quartum, aut certe duodecimum ætatis annum Tonsura clericali pueros non initiari conveniens esset; quod & Episcopi plerique ecclesiasticæ disciplinæ studiosissimi statutis suis Syno-

Ordinandorum ætas.

ſacrum Oraculum in eos, qui ad Sacerdotium feſtinatione præcipiti aſcendunt, contorquet *Ivo* Carnotenſis Epiſcopus Epiſt. 58.

Epiſcopus aliquem ad ſacros Ordines promovens ante legitimam ætatem, Suſpenſionem ab Ordinum collatione meretur, ex *Honorii III.* Decretali, cap. *Vel non eſt compos*, Extra, *De temporibus Ordinationum*. Hæc tamen Suſpenſio non incurritur ipſo jure. Promoti vero ante legitimam ætatem ab executione Ordinum ita ſuſceptorum ſuſpendi poterant, uſque dum ad eam perveniſſent, ut ex eodem cap. colligitur; nunc vero ex conſtitutione *Pii II.* quæ incipit, *Cum ex ſacrorum*, ipſo jure a ſacris ita ſuſceptorum Ordinum functionibus ſunt ſuſpenſi; & Irregulares fiunt, ſi ſuſcepto ante legitimam ætatem Sacerdotio celebrent, antequam abſolutionem impetraverint a ſummo Pontifice, ſi delictum ſit publicum; aut ab Epiſcopo, ſi ſit occultum, ut eadem conſtitutione ſancitum eſt. Quamobrem ipſa Sacerdotii ſuſceptione ante vigeſimum quartum æta-

qui initium dedisti etiam præcedentium delictorum „ „. Et *S. Leo* Epist. 1. alias 87. c. 2. „ „ Quid est (*inquit*) cito manus imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ, Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis est ille, qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis sibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo Sacerdote judicium; ita gravi semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis collegium sublimat indignum „ „. Jubet rursus Apostolus; ut ordinandi *Probentur primum, & sic ministrent.* Et Tridentina Synodus diligentem in genus, natales, ætatem, mores, doctrinam Ordinandorum, inquisitionem, & accuratissimum examen fieri jubet, ne indigni promoveantur. Sic enim statuit sess. 23. c. 5. de Reformatione: „ „ Ad minores Ordines promovendi, bonum a Parocho, & a Magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi vero, qui ad singulos Majores erunt assumendi, per mensem ante Ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publice in Ecclesia propositis, de ipsorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita a fide dignis diligenter inquirat, & literas testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat „ „. Illum enim, qui ordinatur: *Oportet, & testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli;* (inquit Apostolus 1. *ad Tim.* 3.) Si autem ipsis infidelibus judicium de vita Ordinandorum, ac moribus Ecclesia permittit, ab iisque testimonium exigit, quanto magis fidelium populorum necessarium est testimonium, quo Ordinandorum vita, probitasque confirmetur? „ Quod si ab hostibus habere testimonium convenit, multo magis ab amicis ipsis „,

1. ad Tim. 5.

M 4 puta

puta populis Chriſtianis; (inquit *S. Joann. Chryſoſt.* Hom. 9. in 1. Epiſtolam ad *Timotheum*) Hinc Apoſtoli de Diaconorum electione ſoliciti Fidelibus prædicarunt, ut *Conſiderarent viros boni teſtimonii ſeptem plenos Spiritu ſancto*, quos ad opus Diaconatus ordinarent. Hinc *Tertullianus*, in Apologetico, de Eccleſiæ Præpoſitis ait; „ Præſident probati quoque „ Seniores, honorem iſtum non pretio, ſed teſtimo„ nio adepti „. Hinc Conc. Carthaginenſe 3. can. 22. ſanxit: „ Ut nullus ordinetur Clericus niſi probatus, „ vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio „. Et Carthaginenſe 4. can. 22. ſtatuit: „ Ut Epiſcopus „ ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non or„ dinet, ita ut civium aſſenſum, & conniventiam, „ & teſtimonium quærat „. De inquiſitionibus, ac denuntiationibus publicis, pro Candidatis majorum Ordinum probandis, Tridentino Concilio inhæſerunt Mediolanenſe 4. Rothomagenſe, Aquenſe, Turonenſe, Burdigalenſia duo &c.

Ordinan- De Ordinandorum examine rurſus Tridentina Sy-

ea, *& sufficientia examinati fuerint*, & dummodo competenter respondeant. Conc. Tridentinum sess. 23. cap. 12. *De Reformat.* ab examine neminem excipit, Regulares quoque *sine diligenti Episcopi examine* prohibet ordinari. Nec mirum, cum *S. August.* Epist. 60. alias 67. ad Aurelium scribat: „„ Ex his, qui in Monasterio permanent, nonnisi probatiores, atque meliores se in Clerum assumere solere... Cum aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, si adsit ei sufficiens continentia, & tamen desit Instructio necessaria, aut Personæ regularis integritas „„.

Quamvis autem Ordinandorum examen ad Episcopum præsertim spectet, secundum Regulam illam *Innocent. III.* cap. *Venerabilem*, Extra, de Electione; „ Est enim regulariter, & generaliter observatum, „ ut ad eum examinatio personæ pertineat, ad quem „ impositio manus spectat „ ; conveniens tamen est, ut alii, etiam Episcopi jussu, eoque, si fieri potest, præsente, Ordinum Candidatos examinent. Eos autem de gremio Cathedralis Ecclesiæ assumi consentaneum est; *Examinatores siquidem a latere suo* Episcopum eligere debere, sanxit Conc. Nannetense, can. 11. Si qui autem ex Capitulo Cathedralis Ecclesiæ ad id munus vocari debent; ii maxime Archidiaconi, Theologus, sive Scholasticus, Cancellarius, & Pœnitentiarius. Archidiaconos vocari decet, qui ad Episcopum de capacitate, & sufficientia Ordinandorum publice in Ecclesia referant, qui jure communi *Episcopi Vicarii* dicuntur, ad quos Parochiarum pertinet *solicitudo*, *& earum ordinatio*, & ad quos *Præsentandorum ad Beneficia examinatio* spectat, ex *Innocent. III.* cap. *Ut nostrum*, Extra. *De Officio Archidiaconi.* Theologum, seu Scholasticum examini Ordinandorum convenit interesse, ad quem (ex Conc. Coloniensi sub *Adolpho* Archiepiscopo) in pluribus Ecclesiis Ordinandorum examinatio jure spectasse dicitur, & cujus præcipue munus est, Ordinandos in suo Officio instruere, ac docere. Cancel-

larium pariter, qui jure communi Magiſter Scholarum cenſetur, cujus proinde ſuffragio probari decet Ordinandos, qui in Scholis verſati, & a Magiſtris Scholarum commendati ſunt. Pœnitentiarium denique, quem videlicet Irregularitates, & alia canonica impedimenta dignoſcere maxime oportet, & cui, vel ei, quem deſignaverit, peccata ſua confiteri debere Ordinandos, ſtatuit Conc. Rothomagenſe ſub Cardinali *Borbonio*, tit. *De Epiſcoporum Officio*, nu. 7. quod & ſtatutis Synodalibus Trecenſis Eccleſiæ ſancitum eſt, ut legere eſt apud L. *Bochelum*, lib. 3, tit. 2. cap. 46.

Quamvis autem ex facie duntaxat non ſit de hominibus, judicandum, non tamen prætermittenda eſt ab Examinatoribus diligens conſideratio motus, geſtus, inceſſus, aſpectus, locutionis, totiuſque habitus corporis, qui ſi levitatem ſapiat, ad Ordines non facile admittendi ſunt Candidati, ſed diuturniori temporis intervallo probandi, ut colligitur ex doctrina, & exemplo *S. Ambroſii*, lib. 1. *De officiis*, cap. 18. Eſt etiam (inquit) in ipſo motu, geſtu, in-

illorum incessu imago levitatis, & species quædam scurrarum percursantium „ „.

REGULA XVII.

Neque Sacerdotum, & Ministrorum penuria, neque rationes aliæ, indignorum Clericorum Ordinationem nullatenus excusare possunt.

Qualitates Ordinandorum.

Non enim Sacerdotum, ac Ministrorum multitudine, sed pietate, doctrina, labore, assiduitate, Ecclesia ab initio plantata est, postea vero aucta, ornataque floruit. „ „ Dilatata videtur Ecclesia (*inquit S. Bernardus in Tractatu* De conversione ad Clericos, *cap.* 20.) Ipse etiam Cleri sacratissimus Ordo: Fratrum numerus super numerum multiplicatus est. Verum etsi multiplicasti gentem, Domine, non magnificasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse meriti, quam numeri accessisse. Curritur passim ad sacros Ordines, & reverenda ipsis quoque Spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt sine reverentia, sine consideratione „ „. Periculosus hic Ecclesiæ morbus, cui graviter consules, si non tam de Clericorum numero solicitus sis, quam de exemplo: „ „ Quia (*ut scribit Gelasius I. ad Lucaniæ Episcopos*) Convenientia Ecclesiæ ministeria reparanda sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda... Ne per occasionem supplendæ penuriæ clericalis, vitia potius divinis cultibus intulisse; non legitimæ familiæ Domini putemur procurasse compendia „ „. Similiter S. *Leo* inordinatas indignorum Ordinationes reprehendens, Epist. 1. alias 87. ad Africanos Episcopos; „ Non est hoc „ consulere populis (*inquit*) sed nocere, nec præstare „ regimen; sed augere discrimen. Integritas enim „ Præsidentium, salus est subditorum „. Concil. Lateranensis 4. can. 27. hanc Regulam egregie confirmat: „ „ Cum sit ars artium regimen animarum, districte præcipimus, ut Episcopi promovendos in Sacerdotes diligenter instruant, & informent, vel per se ipsos, vel per alios viros idoneos, super Divinis

Refertur d. 17 can. Monachus.

vinis officiis, & ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare; quoniam si ignaros, & rudes de cætero ordinare præsumpserint, & (quod quidem facile poterit deprehendi) & Ordinatores, & Ordinatos gravi decrevimus subjacere ultioni. Satius enim maxime in ordinatione Sacerdotum paucos bonos, quam multos malos habere Ministros;
ne. 12. & atth. 15. quia si cæcus cæcum duxerit, ambo in foveam dilabuntur „ „.

Idem confirmat *S. Thomas*, in 4. *Sententiar*, dist. 24. qu. 1. art. 3. qu. 4. „ „ A Domino (*inquit*) describitur fidelis, qui est servus constitutus super familiam, ut det illis tritici mensuram, & ideo infidelitatis reus est, qui alteri super mensuram ejus Divina tradit; hoc autem facit, quicunque indignum promovet. Et ideo mortale crimen committit, quasi summo Domino infidelis, & præcipue cum hoc in detrimentum Ecclesiæ vergat, & honoris divini, qui per bonos ministros promovetur; esset enim infidelis Domino terreno, qui in ejus officio aliquos inutiles poneret

REGULA XVIII.

Nemo absque Dei vocatione in Clerum eligendus, sacrisve Ordinibus initiandus est.

Christus enim Dominus Apostolis suis ait: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Et (ut Apostolus ait) *Nec quisquam sumit sibi honorem, se qui vocatur a Deo tanquam Aaron.* Nec enim *Christus semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum; Filius meus es tu.* Hinc Apostoli in locum Judæ proditoris Apostolum suffecturi, Deum ita precati sunt: *Tu, Domine, ostende, quem elegeris.* Nemo ingreditur ad regales Nuptias, nisi quos Pater-familias invitavit. Christus ostium ovium est, ut ipsemet docet Joan. 10. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro; qui autem intrat per ostium, Pastor est ovium; huic ostiarius aperit, & oves vocem ejus audiunt*, quia ipse voci Christi paruit. Ideoque nihil a Deo amplius requirendum censet *S. Zeno* Veronensis Episcopus Serm. 2. *de Nativitate Christi*, quam *Ut quis ejus noverit voluntatem, sine qua ei nec legitime servire poterit, nec placere.* Quod si olim ab *Assuero* Persarum Rege constitutum legimus (Esther 4.) ut qui, sive mulier, sive vir non vocatus atrium Regis introiret, absque ulla cunctatione, aut indulgentiæ spe statim interficeretur; quantis putas damnandum pœnis, qui absque cœlesti vocatione in ecclesiasticam Professionem invadit, & Ordinationis gratiam suffuratur? Si nemo terreni cujuslibet Reguli, eo non præcipiente, & vocante, occupare ministeria, præripere beneficia, negotia dispensare audet, quantæ temeritatis rei sunt, qui in sacrum Ministerium absque Dei vocatione interna, & externa legitimorum Ecclesiæ Prælatorum, se ipsos arroganter inserunt, atque intrudunt? De quibus Dominus ait (Jer. 23.) *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant.* Quo quidem hominum genere nihil infelicius, ac miserius, nil Ecclesiæ calamitosius esse potest; (inquit Catechismus Concilii Tridentini.) Di-

Joan. 15. ad Hebr. 5. Act. 1. Ordinandorum vocatio probanda.

cerdotis habitum, aut nomen ſubire, priuſquam ſanctis operibus manus purificaſſem? Priuſquam rebus creatis ſane, atque ad Creatoris ſolum admirationem, non autem ad figmenti damnum aſpiciendis oculos aſſuefeciſſem; priuſquam per Domini diſciplinam aures meæ ſatis apertæ fuiſſent; priuſquam os, labia, & lingua, illud quidem apertum fuiſſet, ac ſpiritum attraxiſſet; aut dilatatum, aut impletum Spiritu exponendis Myſteriis, & Dogmatibus; hæc autem divino ſenſu ligata fuiſſent, atque etiam tempeſtive ſoluta; ac denique lingua exultatione impleta fuiſſet, divinæque melodiæ plectrum effecta; priuſquam ſtatuti eſſent ad petram pedes mei perfecti tanquam cervorum, meique ſecundum Deum greſſus directi eſſent, ita ut nec pene, nec ullo omnino modo effunderentur; prius denique quam omnia membra juſtitiæ arma effecta fuiſſent, omnemque mortalitatem abjeciſſent, a vitiis ſcilicet abſorptam, ac ſpiritui cedentem „ „.

S. Hieronymus in cap. 1. Epiſtolæ ad Timotheum: „ „ Sine crimine jubetur eſſe Epiſcopus, quod puto

aliqua immunditia fornicationis, furtum, fraus, ſacrilegium, & cætera hujuſmodi. Cum cœperit ea non habere homo, (debet autem non habere omnis chriſtianus homo,) incipit caput erigere ad libertatem, &c „ „.

S. Gregorius magnus, paſtoralis Curæ, p 1. „ „ Ille (*inquit*) modis omnibus debet ad exemplum vivendi pertrahi, qui cunctis carnis paſſionibus moriens jam ſpiritualiter vivit, qui proſpera mundi poſtpoſuit, qui nulla adverſa pertimeſcit, qui ſola interna deſiderat. Cujus intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corpus, nec valde per contumaciam repugnat ſpiritus. Qui ad aliena cupienda non ducitur, ſed propria largitur. Qui per pietatis viſcera citius ad ignoſcendum flectitur, ſed nuſquam pluſquam deceat ignoſcens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat, ſed perpetrata ab aliis, ut propria, deplorat. Qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicque in bonis proximi ſicut in ſuis profectibus lætetur Qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, inſinuat, ut inter eos non habeat, quod ſaltem de tranſactis erubeſcat. Qui ſic ſtudet vivere, ut proximorum quoque corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis uſu, & experimento jam didicit, quod obtinere a Domino, quæ popoſcerit, poſſit... Si enim fortaſſe quis veniat, ut pro ſe ad intercedendum nos apud potentem quemdam virum, qui ſibi notus, nobis vero eſt incognitus, ducat, protinus reſpondemus; ad intercedendum venire non poſſumus, quia familiaritatis ejus notitiam non habemus. Si ergo homo apud hominem, de quo minime præſumit, fieri interceſſor erubeſcit, qua mente apud Deum interceſſionis locum pro populo accipit, qui familiarem ſe gratiæ ejus eſſe per vitæ meritum neſcit? Aut ab eo quomodo aliis veniam poſtulat, qui utrum ſibi ſit placatus ignorat? Qua in re adhuc eſt ſolicitius formidandum, ne qui placare poſſe iram creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim

liquido novimus, qui cum is, quia displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur „„. Et cap. 11. postquam defectum, & vitia corporis recensuit, quæ a Sacerdotio in veteri Lege arcebant, quorum defectum unumquemque ibidem moraliter explicat; ita suam illam expositionem concludit: „„ Quisquis ergo quolibet horum vitio subigitur, panes Domino offerre prohibetur; ne perfecte diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria devastant „„.

Idem lib. 3. Ep. 26. „„ Pervenit ad Nos quosdam de sacris Ordinibus lapsos, vel post pœnitentiam, vel ante, ad officii sui ministerium revocari; quod omnino prohibemus, & in hac re quoque sacratissimi Canones contradicunt. *Et lib.* 4. *Ep.* 17. Si lapsis ad suum Ordinem licentia concedatur, vigor canonicæ proculdubio frangitur disciplinæ, dum pro reversionis spe, pravæ actionis desideria quis concipere non formidat „„.

S. Isidorus Hispalensis, lib. 3. *Sententiarum*, cap. 31.

Non sunt (*inquit*) promovendi ad regimen Ec-

jugumque delicti non retraxerit, nec vinculis peccatorum fuerit alligata. Sed quid plura objiciamus? Si enim is, qui in Episcopatu mortale aliquod peccatum admiserit, non debet offerre panem Domino, quanto magis ante Ordinationem peccator inventus, repudiari debet, ut non ordinetur „ „ ?

S. Martinus I. Pontifex, & Martyr, in Epistola ad *Amandum* Trajectensem Episcopum: „ „ Si tales (*inquit*) quærimus ad sacros Ordines promovendos, quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium præpediat, quanto magis si post Ordinationem suam quispiam in lapsum ceciderit, & prævaricationis peccato deprehendatur obnoxius, omnino prohibendus est, cum manibus luculentis, atque pollutis Mysterium nostræ salutis tractare „ „ ?

Id confirmat *S. Bernardus*, in Tractatu *De Conversione ad Clericos*, cap. 19. „ „ Multi quidem veniunt (*inquit*) sed considera, quis vocetur; ordinem ipsum dominici sermonis attende: *Beati* (inquit) *mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Ac deinde, *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.* Mundos corde utique vocat Pater cœlestis, qui non quærunt, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi; nec quod sibi utile, sed quod multis. *Petre* (inquit) *amas me? Domine, tu scis, quia amo te.* Pasce, *ait*, oves meas. Quando enim sic amatas oves committeret non amanti? Nimirum hoc quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur. Væ Ministris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quasi homines, qui justitiam fecerint, apprehendunt. Væ filiis iræ, qui se Ministros gratiæ profitentur. Væ filiis iræ, qui pacificorum sibi usurpare gradus, & nomina non verentur. Væ filiis iræ, qui fideles sese Mediatores pacis, ut peccata populi comedant, mentiuntur. Væ qui ambulantes in carne Deo placere non possunt, & placere velle præsumunt. Non miramur; fratres, quicunque præsentem Ecclesiæ statum miseramur; non miramur de radice colubri regulum orientem. Non miramur, si vindemiat vi-

Matth. 5.

Joan. 21.

neam Domini, qui inſtitutam a Domino prætergreditur viam. Impudenter enim pacifici gradum, & Filii Dei vices occupat homo, qui nec primam quidem adhuc vocem Domini ad cor revocantis audivit; aut ſi quando forſitan cœperit audire, reſiliens fugit ad folia, ut abſconderetur in eis. Propterea necdum peccare quievit, ſed longam adhuc trahit reſtem, &c. Quid de munditia cordis loquar? Utinam non illud oblivioni dediſſet tanquam mortuus a corde! Utinam non eſſet columba ſeducta, non habens cor! Utinam eſſet, quod vel deforis eſt mundum, nec ea, quæ corporalis maculata tunica inveniretur! Ut obediret vel in hac parte dicenti; *Mundamini, qui fertis vaſa Domini* „ „.

[...] 52.

REGULA XX.

Sacrilegii reus eſt, qui cum peccati mortalis conſcientia Ordines ſuſcipit.

Hanc Regulam tradit *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* diſt.

talis peccati labe inquinati, indignos se gratiæ augmento, & donorum Spiritus sancti ubertate præbent, quæ cumulatissime hoc Sacramento effunduntur. Hanc rationem subministrat *S. Thomas*, loco mox indicato in Responsione ad tertium : „ „ Aliquæ (*inquit*) medicinæ sunt, quæ exigunt robur naturæ (alias cum periculo mortis assumuntur) & aliæ sunt, quæ debilibus dari possunt; ita etiam in spiritualibus quædam Sacramenta sunt ordinata ad remedium peccati; & talia peccatoribus sunt exhibenda, sicut Baptismus, & Pœnitentia; illa vero, quæ perfectionem gratiæ conferunt, requirunt hominem per gratiam confortatum „ „.

Hanc Regulam confirmans Concilii Trid. Catechismus : „ „ Primum (*inquit*) in eo, qui Sacerdos creandus est, vitæ, & morum integritas commendetur, magnopere oportet; non solum quia, si alicujus mortiferi peccati conscius se initiari curet, vel etiam patiatur, novo se, & maximo scelere obstringit; sed etiam quia virtutis, & innocentiæ lumen aliis præferre debet. Ea de re quid Apostolus Tito, & Timotheo præcipiat, Pastoribus declarandum erit; & simul illud docendum, ea corporis vitia, quæ in veteri Lege ex Domini præscriptione aliquem ab Altaris ministerio excludebant, in evangelica Lege ad animæ vitia præcipue transferenda esse. Quare sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertimus, ut qui in sacris initiandi sunt, prius pœnitentiæ Sacramento conscientiam purgare diligenter studeant „ „. Hinc Synodus Parisiensis anno 1557. nullum ad sacros Ordines admittendum statuit : *Nisi sacramentali Confessione purgatus sit.* Concilium Bituricense anno 1584. pariter decernit : *Ut a jejunis tantum, & confessis recipiantur Ordines.* Aquense jubet : „ „ Ut die sacro Ordinationis summo mane conveniant ordinandi in Ecclesia cathedrali confessi de peccatis suis, ut ab Episcopo sacram Communionem sumant „ „. Conc. Rothomagense sub *Carolo* Cardinali *Borbonio*, statuit, ut Ordinandos „ „ Pœnitentiarius

tiarius interroget an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, unde a ſuſcipiendis Ordinibus impediantur; eoſdem vero ipſe, vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur „ „. Ordinandis, præſertim iis, qui vel Subdiaconatum, vel Diaconatum ſuſcepturi ſunt, Confeſſionem generalem, & pium ſeceſſum, ſive ſpiritualia exercitia ſuadent Synodus Mediolanenſis 4. Aquenſis, & Burdigalenſis poſtrema.

REGULA XXI.

In mortalis peccati reatum incurrit, qui Tonſuram clericalem indigne ſuſcipit.

Ordinandorum ſanctimonia. Quamvis enim non ſit ipſa Sacramentum, ſed Cæremonia tantum ſacramentalis, Rituſque ſacer, cui nullum gratiæ augmentum promiſſum eſt; tamen quicunque per Tonſuram Clero adſcribitur, maximum a Deo ſpiritale beneficium conſequitur, & novum vitæ genus; atque ex duobus generibus

meliosus, qui impœnitens Clericorum Catalogo inscribi se procurat, & Deo se in isto Ordine ministraturum devovet. Prudenter itaque Synodus Carnotensis Ordinum candidatos admonet: „ Ut antequam ad Ordines, & primam Tonsuram accedant, „ diligenter confiteantur peccata sua „.

REGULA XXII.

Ordinandorum scientia probari debet, ac tentari pro ratione Ordinum, ad quos promovendi sunt, & locorum, quo mittuntur, pro ingenii captu, & doctrinæ genere, quam profitentur. Qui autem agresti sunt ingenio, & literarum ignari, atque incapaces, rejiciendi sunt.

I. Hanc Regulam tradunt Patres, & Concilia. Aurelianense 2. can. 18. „ Presbyterum, vel „ Diaconum sine literis, vel si baptizandi ordinem „ nesciat „, prohibet ordinari. Toletanum 8. & can. 8. ad alicujus Ordinis, vel ecclesiasticæ dignitatis statum vetat promoveri eos, qui totum Psalterium, & baptizandi ritum non noverint: „ „ Absurdum siquidem est, eos, qui cæteros simpliciores, & laicos debent docere (quibus & disciplinæ, & vitæ debent esse quoddam speculum) ad alicujus Ordinis, vel dignitatis promoveri statum, qui legem ignorant, nec literarum saltem mediocritate sunt insigniti. Nullus igitur ad sacra Mysteria tractanda veniat indoctus, aut ignorantiæ tenebris cæcutiens, sed quem morum innocentia, & literarum splendor reddunt illustrem, aliter ordinaturis, & ordinandis imminet imposterum Dei, & Ecclesiæ ejus vindicta „ „. Concilium Nannetense can. 11. Ordinandos diligenter examinandos esse ait: „ Si bene literati, si instructi „ in lege Domini sint, & Fidem catholicam teneant, „ ac simplicibus verbis eam tueri, vel asserere possint „. Refertur can. *Quando Episcopus*, dist. 24.

Hanc Regulam confirmat *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* dist. 24. q. 1. art. 3. qu. 2. „ „ In quolibet actu homi-

nis (*inquit*) si debeat esse ordinatus, oportet, quod adsit directio rationis; unde ad hoc, quod homo Ordinis officium exequatur, oportet, quod habeat tantum de scientia, quod sufficiat ad hoc, quod dirigatur in actu illius Ordinis; ideo talis scientia requiritur in eo, qui ad Ordines promoveri debet; & non quod universaliter in tota Scriptura sit instructus; sed plus, & minus secundum quod ad plura, vel pauciora se ejus Officium extendit; ut scilicet illi, qui aliis præponuntur, Curam animarum suscipientes, sciant ea, quæ ad doctrinam Fidei, & Morum pertinent; & alii sciant ea, quæ ad executionem sui Ordinis spectant „ „.

xamen endo- in Cle- per nam nsuram.

II. Prima Tonsura non sunt initiandi, qui „ „ Sacramentum Confirmationis non susceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis conjectura non sit, eos non sæcularis judicii fugiendi causa, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse „ „. Quod igitur scientiam spe-

rint. 2. An ritus & cæremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cum initiantur. 3. An eorum item significationes sanctiores. 4. An sacrarum vestium, quibus induuntur, Mysteria item & significata. 5. An functionum notitiam habeant Ordinis, quo sunt initiandi. 6. An earum usum, exercitationemque recte teneant, cum in literis, tum etiam in cantu. Ita statuit Synodus Mediolanensis.

V. Ab iis, qui a Minoribus ad sacros Ordines ascendunt, quærendum imprimis est, utrum Breviarium, sacra Biblia, Concilium Trid. Catechismum romanum, Rationale divinorum Officiorum, & libros aliquos de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris usui accommodatos habeant, ut statuit mox laudata Synodus Mediolanensis. Quod enim S. Paulus Timotheo, hoc Clericis omnibus serio inculcandum est: *Attende lectioni.* Ex iis autem libris, quorum lectioni debent incumbere, potissima sunt sacra Biblia, quæ doctrinam *utilem ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia* complectuntur. Secundum locum tenent Conciliorum decreta, quibus ecclesiasticæ Regulæ continentur, & Fidei, Morumque dogmata. Post hæc libri illi ab ecclesiasticis viris evolvi debent, qui Mysteriorum nostræ religionis arcana aperiunt, & sacrorum Rituum causas, & significationes explicant.

1. Tim. 4. Ordinandorum scientia.

VI. Ad Subdiaconatum, & Diaconatum promoveri non debent, nisi „ „ Habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus jam probati, ac literis, & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi; qui sperent Deo auctore se continere posse, Ecclesiis, quibus adscribentur, inserviant, sciantque maxime decere, si saltem diebus Dominicis, & solemnibus, cum Altari ministraverint, sacram Communionem perceperint „ „. Sanctio est Trid. Concilii, sess. 23. c. 13. *de Reformatione.* Conc. Mediolanense 5. promovendos ad Subdiaconatum interrogandos esse statuit de minorum, & majorum Ordinum differentia; de Voto item continentiæ,

Examen Subdiaconorum.

quod

quod Subdiaconatus Ordini conjunctum est; de Sacramentorum etiam doctrina, saltem generatim, de modo tandem recitandi Breviarii, ut qui ad ejus recitationem obligabuntur, non imperiti ad sacrum hoc pensum persolvendum accedant; de quo Conc. Burdigalense anno 1583. cap. 14. ita statuit: „ „ A Subdiaconatu, statim Officii divini recitandi rationem teneant, neque omnino superiores illis Ordines conferantur, quos per examen hac insigni, & mortali negligentia teneri constiterit „ „.

iacono- exa- n.

VII. Diaconorum futurorum examen aliquando diligentius de Sacramentorum doctrina fieri debet; item de Concionibus habendis, ut statuit Conc. Mediolanense 5. Cum enim in omnibus Sacramentis ministrent, vicesque gerant Sacerdotis in administrando Baptismo, eidemque propius adsistant, dum Sacrum facit, eisque etiam dominici Sanguinis dispensatio antiquitus conveniret, majori quam Subdiaconi, Sacramentorum scientia imbuti esse debent. Cum etiam Catechumenos docere ex Officio tenean-

vocare Fideles possit. Sacerdotis enim duo sunt munera; quorum alterum est, ut Sacramenta rite conficiat, & administret; alterum, ut populum fidei suæ commissum, iis rebus, & institutis, quæ ad salutem necessaria sunt, erudiat. Malachias enim ita testatur: *LABIA Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore ejus; quia Angelus Domini exercituum est.* Malach. 2. Ut igitur in horum altero, si mediocri cognitione fit ornatus, præstare quod debet, possit; alterum certe non vulgarem, sed exquisitam potius doctrinam desiderat; quamvis æque ab omnibus Sacerdotibus reconditarum rerum scientia non exigatur, sed quæ ad suscepti Officii, & Ministerii functionem unicuique satis esse possit „ „.

De scientia Sacerdotibus necessaria præclare *S. Gregorius*, pastoralis Curæ p. 1. cap. 1. & *S. Isidorus Hispalensis* lib. 3. *Sentent.* cap. 35. „ „ Sicut, iniqui, & peccatores (*inquiunt*) Ministerium sacerdotale assequi prohibentur; ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. Illi enim exemplis vitam bonorum corrumpunt, isti vero sua ignavia iniquos corrigere nequeunt: Quomodo docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? Desinat locum docendi suscipere, qui nescit docere. Ignorantia quippe Præsulum vitæ non congruit subjectorum: *CÆCUS enim si cæco ducatum præbuerit, ambo in foveam cadunt* „ „. Matth. 15.

Julianus Pomerius, lib. 1. *de Vita contemplativa* cap. 20. cujus verba sua fecit Conc. Aquisgranense cap. 36. „ „ Sacerdos (*inquit*) & sancte debet vivere propter exemplum, & prte docere propter suæ administrationis officium, certus quod ei sua justitia nihil suffragetur, de cujus manu anima pereuntis exigitur. Quando quicunque alius perierit, quem nulla docendi necessitas manet, solus pœnas sui sceleris dabit; ille autem, cui dispensatio verbi commissa est, etiamsi sancte vivat, & tamen perdite viventes arguere, aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierint, perit. Et quid ei proderit non puniri suo, qui puniendus est alieno

pec-

24. q. 1. art. 3. qu. 2. ad primum. „ „ Sacerdos (*inquit*) habet duos actus ; unum principalem supra Corpus Christi verum , & alterum secundarium supra Corpus Christi mysticum. Secundus autem actus dependet a primo , sed non convertitur , & ideo aliqui ad Sacerdotium promoventur , quibus committitur primus actus tantum , sicut Religiosi , quibus Cura animarum non committitur ; & a talium ore non requiritur Lex , sed solum , quod Sacramenta conficiant ; & ideo talibus sufficit si tantum de scientia habeant , quod ea , quæ ad Sacramentum perficiendum spectant , recte servare possint. Alii autem promoventur ad alium actum , qui est supra Corpus Christi mysticum ; & a talium ore populus legem requirit ; unde scientia legis in eis esse debet ; non quidem , ut sciant omnes difficiles quæstiones legis (quia in his debet ad Superiores haberi recursus) sed sciant , quæ populus debet credere , & observare de lege. Sed ad superiores Sacerdotes (scilicet Episcopos) pertinet , ut etiam ea , quæ difficultatem in

REGULA XXIV.

Nemo ad sacros Ordines promovendus est, nisi probatæ castitatis, & qui speret Deo auctore se continere posse.

Ita statuit Conc. Trid., sess. 23. cap. 13. *De Reformatione*. Cælibatus enim ecclesiastica lege Subdiaconatui, ac superioribus Ordinibus annexus est. Unde idem Concilium sess. 24. can. 9. „„ Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica, vel voto; & oppositum nihil aliud esse quam damnare matrimonium; posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiamsi eam voverint, habere donum; anathema sit; cum Deus id recte petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari „„. Ordinandorum castitas.

Ita *S. Leo*, Epist. 12. alias 89. ad *Anastasium* Thessalonicensem Episcopum, cap. 4. „„ Cum (*inquit*) extra Clericorum Ordinem constitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum arbitrium; ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur; ut & qui habent, sint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc Ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri; quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio servandum est, ne aut Levitico, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus æstimetur, qui se a voluptate uxoria necdum frænasse cognoscitur „„? 1. Cor. 7.

Innoc. III. cap. *A multis*, Extra, *de Ætate, & Qualitatibus Ordinandorum* idem confirmat ex *Urbani II.* Decreto, cujus hæc sunt verba: „„ Erubescant impii, & intelligant judicio Spiritus sancti, eos, qui in sacris Ordinibus, Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si caste non vixerint, exclu-

dendos ab omni eorumdem graduum dignitate. *Et iterum ;* nemo ad ſacrum Ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo aut probatæ caſtitatis exiſtat; & qui uſque ad Subdiaconatum unicam, & virginem habuerit uxorem. Et ad ſimilitudinem Diaconi, & Presbyteri, Subdiaconus debet continentiam ob-
.1,Ep.4. ſervare, ſicut eſt in ſexta Synodo conſtitutum; ut ſi quis eorum, qui ad Clerum accedunt, nuptiali jure mulieri voluerit copulari, hoc ante Subdiaconatus Ordinem faciat. Et B. Gregorius ſtatuiſſe legitur, ut nullum facere Subdiaconum præſumant Epiſcopi, niſi qui ſe caſte victurum promiſerit „ „.

REGULA XXV.

Lethaliter peccant, qui vel alieno nomine interrogari ſe patiuntur, vel aliam perſonam examini ſupponunt.

Clericis ive or- atis. Qui enim ſine examine ad Ordines promoventur, Ordinationem furtive ſurripiunt; qui ve- [redacted]

tequam Ordinationes celebrentur, aliquis nomine Episcopi ordinaturi sub poena excommunicationis præcipiat: „ Ne quis non descriptus, examinatus, „ approbatus, & nominatus, ullo pacto audeat ad „ suscipiendos Ordines accedere „. Quæ si excommunicationis lata sententia est, nec solum comminatio (quod ex intentione Episcopi præsertim dijudicandum erit) is, qui ejusmodi prohibitione insuper habita Ordinem surripuerit, in susceptis Ordinibus ministrare non poterit, donec ab ea excommunicatione fuerit absolutus. Addiderim Canones, qui sine examine ordinatos, e Clero dejici præcipiunt, scilicet Can. *Si quis*, dist 81. & Can. *Quisquis*, dist. 34. in eos etiam militare, qui alia persona examini supposita Ordinationem surripuerint Hos enim sine examine promotos nemini dubium est, & eo magis plectendos, quod fraude sacrilega indebitam Ordinationem obtineant, & alium in partem criminis subornent.

REGULA XXVI.

Nullus ad Subdiaconatum promoveri debet sine legitimo Titulo sive beneficii, sive patrimonii; ita tamen, ut quoscunque beneficium ecclesiasticum obtinentes ordinare possit Episcopus, si nullum aliunde canonicum impedimentum habeant, & idonei judicentur; ad Titulum vero patrimonii, vel pensionis eos tantum ordinare possit, quos Ecclesiis suis necessarios, vel utiles judicaverit.

De Ordinandorum titulo.

Antiqua Ecclesiæ lex est: *Ut nemo absolute ordinetur*, id est, nisi certæ Ecclesiæ adscribatur, in qua sacra ministeria obeat, & ex cujus redditibus, vel obventionibus alatur. Hic beneficii Titulus est, præter quem nullum alium agnovit Antiquitas ante Conc. Lateranense 3. sub *Alexandro III.* cujus can. 5. titulus Patrimonii cœpit ex dispensatione quadam approbari. „ „ Episcopus (*inquit*) si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitæ percipiat, in

Tituli patrimonialis origo.

Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit, tamdiu neceſſaria ei ſubminiſtret, donec in aliqua Eccleſia convenientia ei ſtipendia militiæ clericalis aſſignet; niſi forte talis, qui ordinatur, extiterit, qui de ſua, vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere „ „. Id confirmat cap. *Non liceat*, Ext. *de Præbendis*, & cap. *Accepimus*, quod eſt *Innocentii III.* Extr. *de Ætate*, *&* *qualitatibus Ordinandorum.*

Eamdem Regulam confirmat, explicatiuſque tradit Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 11. De Reformatione: „ „ Cum non deceat, eos, qui divino Miniſterio adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere (ſordidus quæſtus non in profanis ſolum, ſed in ſacris exercetur, de Miſſarum celebratione faciendo artem de pane lucrando) compertumque ſit, complures pleriſque in locis, ad ſacros Ordines nullo fere delectu admitti; qui variis artibus, ac fallaciis confingunt ſe beneficium eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere; ſtatuit ſancta Synodus, ne quis dein-

possint; antiquorum Canonum pœnas super his innovando „ „.

Prosper Fagnanus vir juris Canonici consultissimus in 1. p. libri 3. Decretalium ad cap. *Episcopus*, tit. *de Præbendis*, *&* *dignitatibus*, censet „ „ Hodie solum beneficium esse titulum legitimum ad sacros Ordines; Patrimonium vero nonnisi dispensative, quemadmodum etiam alias declaravit sacra Congregatio ejusdem Conc. Interpres. Et propterea Concilium utitur illis verbis; *Statuit*, *nec deinceps*, quæ ostendunt hanc Provisionem esse jus novum.

Solum beneficium est Titulus legitimus: Patrimonium non nisi dispensative.

Pœnas antiquis Canonibus latas adversus Ordinationes absque titulo Conc. Trid. renovavit; quo nomine non solum intelliguntur canon *Neminem*, & canon *Sanctorum*, dist. 70. quibus absque titulo Ordinati a sacris Ordinibus ita susceptis ipso jure suspenduntur; sed etiam Gregorianæ decretales, cap. *Cum jam dudum*, cap. *Non liceat*, & cap. *Episcopus*, tit. *De Præbendis*; quibus Episcopi, qui Clericum aliquem absque titulo ad sacros Ordines promoverint, ad alimenta eidem præstanda obligantur. Ita declaravit sacra Congregatio Concilii Interpres, teste *Fagnano*. Tenetur autem Episcopus Clerico sic ordinato de bonis suis vitæ necessaria congrue subministrare, donec beneficium ecclesiasticum competens vel ab ipso Ordinatore, vel ab alio fuerit assecutus. 2. Eadem pœna tenetur Episcopus, qui Clericum sine titulo jam constitutum in sacro Ordine promovit sine novo titulo ad superiores Ordines. 3. Si plures Episcopi Clericum illis subditum ratione originis, domicilii, vel beneficii sine titulo ordinaverint, quilibet tenetur in solidum præstare alimenta sic Ordinato. 4. Non solum Ordinator ad id tenetur, sed hoc onus transit ad illius successorem, & ad hæredes.

Pœnæ Canonicæ adversus ordinatos, & ordinantes sine titulo.

REGULA XXVII.

Qui cum ficto Titulo decepit Ordinantem, ipso jure ab Ordinum executione suspensus est.

Concilium enim Trid. innovavit poenam Suspensionis statutam can. *Neminem*, & can. *Sanctorum*, adversus eos, qui sine Titulo beneficii, vel patrimonii legitimo fuerint per fraudem ordinati; eam certe non sustulit, ut declaravit sacra Congregatio Concilii Trid. Interpres, die 17. Novembris anno millesimo sexcentesimo decimo. Ita refert *Fagnanus* loco supra laudato. Hanc Regulam confirmat *Urbani VIII.* Constitutio, quæ incipit; *Secretis æternæ providentiæ*, edita die 11. Decembris anno 1624. Suspensionem perpetuam decernens contra promotum ficto, falso, seu fiduciario patrimonio, his verbis; „ Promoti vero perpetuæ Suspensionis pœnam absque spe dispensationis a sede Apostolica obtinendæ incurrant; eo ipso insuper promotos hujusmodi, ac

nantes vero per annum a collatione talium Ordinum ipſo pariter jure ſunt ſuſpenſi.

Ita ſtatuit, ac declaravit *Pius V.* Conſtitutione, quæ incipit, *Romanus Pontifex*, edita pridie Idus octobris 1568. incommodum avertere volens, quo „„ ſic promoti, & e clauſtro exeuntes, & per ſæculum vagantes, vel mendicare, vel ſordidum quæſtum exercere, non ſine ipſorum dedecore, vel Ordinis vilipendio, & quam plurimorum Chriſti fidelium ſcandalo cogebantur „„. Patres Societatis Jeſu ab hac lege ſingulari Privilegio excepit *Greg. XII.* Votaque ſimplicia poſt biennium Novitiatus emiſſa ipſis ſufficere declaravit, ut ſub titulo religioſæ paupertatis ad ſacros Ordines promoveri poſſint, Conſtitutione, quæ incipit, *Aſcendente*, edita anno 1584. & *Greg. XIV.* id confirmavit Conſtitutione, quæ incipit *Eccleſiæ catholicæ*, edita anno 1591.

REGULA XXIX.

Regulares religioſæ Profeſſionis teſtificationem loco tituli exhibere tenentur, cujus ratihabitionem in ſcriptis, ac juramento firmatam Epiſcopus ab ipſis exigere poteſt.

Hanc Regulam firmat laudata *S. Pii V.* Conſtitutio; & Conc. Mediolanenſis 2. Decretum 23. his conceptum verbis: „„ Ut quod ſummus Pontifex Pius V. in explicatione decreti Tridentini, quod eſt Seſſ. 22. cap. 2. conſtituit, executionem habeat, Epiſcopus ne Clericum ullum regularem, neque ſæcularem, qui Regularium more in communi vitæ diſciplina ſit, beneficiumque eccleſiaſticum non habeat, Ordinibus ſacris adſcribat, niſi a Superiore fidem ille attulerit, ſe Religionis, cui adſcriptus eſt, profeſſionem confeciſſe; juratuſque affirmet, ſcripto manu ſua ſubſignato, coram Epiſcopo, ſe id ſponte feciſſe, aut ratum habuiſſe. Illud autem ſcriptum in Archivio aſſervandum Epiſcopus curet „„. Eadem

fere habet Conc. Aquense. Decretique illius æquitas inde patet, quod cum loco tituli ecclesiastici vel patrimonii sit regularis Professio Religiosis viris; sicut ecclesiastici beneficii titulum, & pacificam possessionem, vel patrimonium, seu annuum censum Ordinatori suo comprobare debent sæculares Clerici, ut ad sacros Ordines promoveantur; quia ipsius est cavere, ne sine hujusmodi titulo facta Ordinatio vitiosa sit; ita apud eundem de religiosa Professione emissa Regulares fidem facere oporteat, ne ad titulum monasterii falso aliqui ordinentur, & religiosam Professionem ideo mentiantur. Quia vero vel extorta, vel ante ætatem facta, vel ante Probationem annuam, vel aliis ejusmodi conditionibus destituta, sine quibus ipsam irritam esse summi Pontifices declararunt, nulla est, & irrita, consulto additur illa religiosæ Professionis coram Episcopo ratihabitio, ne abolita postea professione, absque ullo titulo quis ordinatus remaneat; & ita cum Ordinis clericalis dedecore mendicare, aut sordidum quæstum

cie, vel occasione ejectus, aut dimissus fuerit, quæ vero nullos redditus habent, spondeant se nunquam illos, qui ad sacros Ordines promovendi sunt, ejecturos, Episcopo, aut ejus Vicario generali inconsultis.

REGULA XXX.

Nullus ordinandus est, nisi certæ adscribatur Ecclesiæ, quam si deserat inconsulto Episcopo, a sacris ministeriis suspendi debet.

Hanc Regulam, antiquis Conciliis statutam, confirmat Tridentina Synodus sess. 23. cap. 16. De Reformatione; „„ Cum nullus (*inquit*) debeat ordinari qui judicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis, sancta Synodus vestigiis sexti Canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus imposterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cujus necessitate, aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit, ei Sacrorum exercitium interdicatur „„.

REGULA XXXI.

Ordinandorum consensus necessarius est, adeo ut irrita esset Ordinatio, quæ prorsus renitenti, & reluctanti, & qui nulla ratione ad consentiendum adduci posset, conferretur.

Quod enim declaravit *Innocent. III.* cap. *Majores*, Extra, *De Baptismo, & ejus effectu*, quod *Ille, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec Caracterem suscipit Sacramenti*; non minus de Ordinatione, quam de Baptismo verum est. Ordinandorum consensus.

Qui tamen conditionali coactione (ut loquuntur Canonici juris Interpretes) ordinati sunt, id est, conditionaliter voluerunt, quod alias absolute noluissent, eorum Ordinatio valida est, ut docent *S. Raymundus* 3. p. Summæ, tit. *De Ætate Ordinandorum*, §. 16.

§. 16. aliique juris Canonici Commentatores. Sic *Pauliniano* S. Hieronymi fratri vis aliqua facta est a *S. Epiphanio*, ut Diaconatus, & Presbyteratus Ordinationem susciperet, ut ipsemet *S. Epiphanius* testatur in Epistola ad Joannem Hierosolymitanum: „ „ Cum igitur (*inquit*) celebraretur Collecta in Ecclesia villæ, quæ est juxta Monasterium nostrum, ignorantem eum, & nullam pœnitus habentem suspicionem, per multos Diaconos apprehendi jussimus, & teneri os ejus, ne forte liberari se cupiens, adjuraret nos per nomen Christi; & primum Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes, ut ministraret, valde quippe obtinebatur, indignum se esse contestans; vix ergo compulimus eum, & persuadere potuimus testimoniis Scripturarum, & propositione mandatorum Dei; & cum ministraret in sanctis Sacrificiis, rursus cum ingenti difficultate, tento ore ejus, ordinavimus Presbyterum, & iisdem verbis, quibus ante suaseramus, impulimus, ut sederet in Ordine Presbyterii „ „. Sic *S. Pau-*

cleſiæ foribus, injiciens manus, *ipſum apprehendit*, & invocato nomine Domini, cæſariem ejus capiti detrahens, habitu Religionis, rejectis ſæcularibus ornamentis; cum promotionis honore induit... Germanum Epiſcopum una omnium vox poſtulat; bellum civile indicitur poteſtati, cujus ſubjectio facilis fuit, cum etiam ab his, quos pro ſe paraverat, vinceretur. Suſcepit Sacerdotium invitus, coactus, addictus; ſed repente mutatus ex omnibus; deſeritur mundi militia, cœleſtis aſſumitur, ſæculi pompa calcatur, uxor in ſororem ex conjuge mutatur, &c „„. Ita refert *Conſtantinus* Presbyter in ejus vita. Sic *Macedonius* Monachus ſanctiſſimus, & admirandæ ſimplicitatis, quodammodo invitus a *Flaviano* Antiocheno Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt, ut refert *Theodoretus*, Hiſtoriæ Religioſæ cap. 13. „ „ Flavianus (*inquit*) de montis illum vertice per ſpeciem objectæ accuſationis abduxit, & ſub myſticum Sacrificium Altari admovit, cooptavitque in numerum Sacerdotum. Cumque peracta liturgia hoc illi quidam indicaſſet (ignorabat enim prorſus quid egiſſet) primum quidem conviciis, verbiſque aſperis proſcidit univerſos, deinde accepto baculo, quo innixus propter ſenium incedebat, Pontificem ipſum, & alios, qui aderant, inſecutus eſt, Ordinationem hanc ratus montis verticem ſibi, optatamque habitationem erepturam; ſed tum quidem ſic indignantem ægre tandem amici quidam ſedaverunt. Expleto autem hebdomadæ circulo cum rediiſſet dies Dominicus, iterum evocat illum magnus Flavianus, rogatque, ut celebritati cum ipſis interſit. Tum ille ad eos, qui venerant, An vobis, ait, non ſufficiunt, quæ jam acta ſunt, ſed iterum me Presbyterum creare vultis? Et reſpondentibus illis, fieri non poſſe, ut bis eadem fiat manuum impoſitio, non acquievit, nec profectus eſt, donec illum tempus, & familiares hoc ſæpius docuerunt „ „. Plurima ſunt alia, & quidem illuſtria ſanctorum Virorum exempla, qui ſuæ tenuitatis, ut ſibi ipſis videbantur, conſcii, & Sacerdotii pondus,

ac

ac majeſtatem reveriti, aliquamdiu Ordinationi reſtiterunt, ſed tandem ceſſerunt poſtulantis plebis importunitati, aut violentiæ, vel Epiſcoporum imperio, in ſe, ac de ſe fieri conſentientes quidquid Eccleſia, Præſuleſque vellent. Hoc ſenſu *S. Auguſt.* Epiſt. 173. alias 204. ad *Donatum*, cap. 3. ſcribit: „ „ Neminem exiſtimas cogendum eſſe ad bonum; attende, quid Apoſtolus dixerit: *Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus concupiſcit*; & tamen tam multi, ut Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur, patiuntur tanta, quæ nolunt, donec eis adſit voluntas ſuſcipiendi operis boni; quanto magis vos ab errore pernicioſo, in quo vobis inimici eſtis, trahendi eſtis, & deducendi ad veritatem, vel cognoſcendam, vel eligendam, non ſolum, ut honorem ſalubriter habeatis, ſed etiam ne peſſime pereatis „ „?

CAPUT IV.

non cenſetur irregularitas, niſi in caſibus a jure expreſſis. Unde can. 18. *de Sententia Excommunicationis*, in ſexto, reſpondet Pontifex, quod is, qui in Eccleſia ſanguinis, aut ſeminis effuſione polluta, vel qui præſentibus majori excommunicatione nodatis ſcienter celebrare præſumpſit, licet in hoc temerarie agat, irregularitatis tamen laqueum non incurrit: *Cum id non ſit expreſſum in jure.*

Dicitur: *Quo quis ad eccleſiaſticos Ordines promoveri, & in iiſdem miniſtrare prohibetur*; quia irregularitas primario, ac directe tendit ad impediendam ſuſceptionem Ordinum, vel eorum uſum. Nulla fit mentio beneficiorum, quia non eſt conſequens, ut qui Ordinum uſu, & exercitio privatus eſt, beneficiis etiam privetur, niſi id in jure fuerit expreſſum, quemadmodum de homicidio per aſſaſſinos perpetrato decernitur, cap. 1. *de homicidio*, in ſexto. Jure quidem antiquo, cum Ordines, & beneficia ſimul conferuntur, eadem irregularitas ad utrumque ſimul aditum præcludebat; poſtquam vero beneficia ab ipſis Ordinibus ſeparari cœperunt, eorumque collatio ab Ordinatione ſejungi, cœpit irregularitas ad ſolos Ordines reſtringi, de quibus ſolis Canones loquebantur, atque ita receptum eſt contra priſcam diſciplinam, ut irregulares ſuis beneficiis privari non cenſeantur.

Hinc ſequitur, irregularitatem Cenſuram eccleſiaſticam non eſſe, quia tendit primario ad impediendam Ordinum ſuſceptionem, aut eorum uſum. Is autem non eſt primarius Cenſurarum effectus, ſed conſequens duntaxat, & indirectus. Cenſura, inquam, impedit Ordinum functiones, aut quatenus ſunt communicatio quædam fidelium, ut *Excommunicatio*; aut quatenus ſunt Officia quædam eccleſiaſtica, id eſt, a perſonis Eccleſiaſticis exercenda, ut *Suſpenſio*; aut quatenus ſunt uſus Sacramentorum, ut *Interdictum*; ſola irregularitas directe eas impedit, quatenus ſunt exercitia Ordinum.

Dicitur denique, *Etiam poſt pœnitentiam*; quia irregu-

regularitati, etiam ex crimine contractæ, proprium eſt, ut crimine per pœnitentiam remiſſo, nihilominus maneat.

quotu- x. Duplex eſt irregularitatis genus. Quædam ex delicto, altera ex defectu. Iſta oritur ex defectu, & indecentia, citra culpam hominis in illa incurrentis. Illa proficiſcitur ex delicto, quod Eccleſia prohibitione a Clericatu, & ſacris Ordinibus, eorumque miniſteriis coerceri voluit.

Irregularitas ex defectu ſeptem ſpecies complectitur. Prima eſt ex defectu animi, quomodo amentes, energumeni, & illiterati ſunt irregulares. Altera ex defectu corporis, quomodo ſunt irregulares, qui membro aliquo mutilati ſunt, vel inſigniter deformes, leproſi, morbo caduco laborantes. Tertia, ex defectu natalium in filiis illegitimis, & ſpuriis. Quarta, ex defectu libertatis, in ſervis, & obligatis ad ratiocinia. Quinta, ex defectu ætatis. Sexta, ex defectu Sacramenti, in bigamis. Septima, ex defectu perfectæ lenitatis, id eſt, ex homicidio licite perpe-

cationis, in ſexto, & ex Regula juris: *Odia reſtringi, favores convenit ampliari.*

Conc. Mediolanenſe, 4. p. 2. tit. *Quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis*, paucis explicat; quinam impediantur ab Ordinum ſuſceptione. „ „ Impedimento (*inquit*) irretiti, hi ſunt: Minores natu, Sacramento Chriſmatis non confirmati, rudes, & ignari, crimínoſi, ſolemniter Pœnitentes, Neophyti, ebrietati, aut gulæ dediti, impudici, lapſi poſt Ordinem ſuſceptum, perjurii, uſurarii manifeſti, infames, ratiocinii obligati, ſervi, corpore vitiati, inſigniter deformes, illegitime nati, peregrini & ignoti, bigami, irregulares quovis alio modo; ſuſpenſi, interdicti, excommunicati, amentes, morbo caduco laborantes, energumeni, non examinati, & probati „ „.

His prænotatis, de præcipuis Ordinationum impedimentis ſingillatim agendum eſt.

ARTICULUS PRIMUS.

De Impedimento ſexus.

Muliebris ſexus ſacræ Ordinationis eſt incapax, non eccleſiaſtico tantum jure, ſed naturali, & divino. Sexus enim muliebris, ſexus ſubjectionis eſt; vir caput eſt mulieris; Sacerdos autem caput populi; mulier ergo Sacerdotii incapax, quam Deus caput eſſe noluit, cui tantum abeſt, ut populum ſubjecerit, cum potius ipſa viro, Deo ita volente, ſubjecta ſit. Deinde nativo quodam pudore mulieres a docendo, aliiſque publicis functionibus, quales ſunt Sacerdotales, obeundis retardantur, ideo Chriſtus mulieres a Sacerdotio arceri voluit. *Mulieres in Eccleſia taceant* (inquit Apoſt. 1. ad Corinth. 14.) *Non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit: Si quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia.* Ad Epheſios 5. *Mulieres ſubditæ ſint viris ſuis, ſicut Domino; quoniam vir caput eſt mulieris, ſicut Chri-*

De irregularitatibus.

Christus caput est Ecclesiæ. Ipse Salvator corporis ejus. Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus. Et 1. ad Timoth. 2. *Mulier in silentio discat cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio: Adam enim primus formatus est, deinde Heva: & Adam non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione fuit.* Quamobrem conveniens non erat, ut ei Deus per Sacerdotium ducatum ad pietatem instillanda concederet, quæ posterior creata, prior in peccatum incidit, virumque suum in peccati foveam præcipitem traxit. Lege *S. Epiphanium*, hæresi 49. ubi Quintillianorum, sive Pepuzianorum, aut Artotyritarum hæresim describit, & impugnat, apud quos mulieres Episcopi erant, & Presbyteri, & ad cæteros gradus allegebantur, nullum ut sexus discrimen servaretur. *Nam in Christo Jesu* (inquiebant) *neque mas est, neque fœmina.* Quibus Apostoli verbis abutebantur, cum nihil aliud significent nisi nullam esse sexus prærogativam quantum ad fidem, di-

25. q. 2. qu. 1. ad primum: „„ Prophetia (*inquit*) non est Sacramentum, sed donum Dei. Unde non exigitur ibi significatio, sed solum res; & quia secundum rem in his, quæ sunt animæ, mulier non differt a viro (cum quandoque mulier inveniatur melior quantum ad animam multis viris;) ideo donum Prophetiæ, & alia hujusmodi potest accipere, sed non Ordinis Sacramentum „„. Cum enim Ordo ad impetrandum institutus sit, & aliquam Ordinatorum supra cæteros præeminentiam, & præcellentiam significet, mulieres vero ad subjectionem a Deo factæ sint, ideo Ordinationis incapaces sunt, quæ prærogativam subjectioni isti appositam tribuit, expresseque significat.

Legatur rursus *S. Epiphanius*, hæresi 79. ubi Collyridianos impugnat, apud quos mulieres quædam currum, sive sellam quadratam adornantes, linteo desuper extento, solemni tempore, per aliquot dies panem proponebant, & in Mariæ Virginis nomen offerebant; ostenditque, nunquam ex quo mundus conditus est, Sacerdotio functam esse mulierem, sive tempore legis naturæ, sive legis mosaicæ, sive legis gratiæ. Certe „„ Si Sacerdotium mulieribus mandatum foret, aut canonicum quiddam præstare in Ecclesia liceret, nulli potius, quam Mariæ illud in novo Testamento committi debuit, cui tantus honor est habitus, ut in gremio, sinuque suo Regem omnium, ac cœlestem Deum, Deique Filium exciperet. Cujus uterus, velut templum, ac domicilium ad divini Verbi Incarnationem singulari est Dei benignitate magno, ac stupendo Mysterio præparatus. Verum longe Deo aliter est visum; ac ne baptizandi quidem potestas est illi facta; cum alioqui tingi ab illa Christus potius, quam a Joanne potuisset „„.

Nominantur quidem in Canonibus Episcopæ, & Presbyteræ; non tamen ab ullo Ordine, vel ministerio, sed a viris suis, qui ad Episcopatum, vel Presbyteratum promoti fuerant; quibus mulieribus perpetuæ continentiæ lex imponebatur; antequam earum

Conc. Turon 2. can. 12. & 13. Antisiod. can. 20. & 21. Conc.

 mariti

m. ſub
g. II.
1. al-
um ſub
charia,
3 S
eg. L 4.
d. c. 20.

mariti ſacris Ordinibus initiarentur, a quibus proinde uxorum loco non amplius habebantur, ſed ſororum. Frequens etiam eſt in eccleſiaſticis monumentis Diaconiſſarum mentio, ſed nec illæ ſacram Ordinationem ſuſceperunt, ſed earum inſtitutum eſt miniſterium, ut muliebris ſexus honeſtati in Baptiſmo conſuleretur, ut *S. Epiphanius* docet. Quamvis autem Ordinationis Diaconiſſarum meminerint *Tertullianus* lib. 1. *Ad uxorem*, c. 7. Conc. Chalcedonenſe, can. 15. Concil. Trullanum can. 14. Juſtinianus Imperator paſſim in Novellis; Ordo romanus, &c. ea tamen Ordinatio, ſeu manus impoſitio, ſacramentalis non fuit, ſed mera cæremonia, quemadmodum Abbatiſſarum benedictio. Munus illarum præcipuum fuit, ea mulieribus officia præſtare, quæ Diaconi viris. Ideo portas cuſtodiebant, per quas illæ ingrediebantur, earumque conſeſſum in Eccleſia ordinabant. Principia Fidei, & ritus Baptiſmi eis exponebant, ipſiſque aderant cum ad immerſionem nudabantur. Viduarum quoque, & pauperum, ſacrarum-

mente ; ut colligitur ex cap. unico *De Clerico per saltum promoto* ; quod est *Innocent. III.* Necessitate quidem præcepti necessarius est rationis usus, ut quis ad Ordines promoveatur, non tamen necessitate Sacramenti, ut docet *S. Thomas* in 4. *Sentent.*, dist. 25. q. 2. art. 1. qu. 2. Idem docet Conc. Trid. Catechismus. Arreptitii, sive a dæmonibus obsessi, ab Ordinibus pariter arcentur, can. *Maritum*, can. *Communiter*, can. *Clerici*, & can. *Usque*, dist. 33.

ARTICULUS III.

De Impedimento servitutis.

Servi ab Ordinationibus excluduntur, can. *Nullus*, dist. 54. ex *S. Leone* Ep. ad Episcopos Campaniæ, & can. *Nulli*, ex Conc. Triburiensi, aliisque Canonibus, & Ponificum responsis, lib. 1. Decretalium, tit. 18. *De servis non Ordinandis.* Ab Ordinibus suscipiendis pariter arcentur quicunque ad ratiocinia sunt obligati, vel hujusmodi negotiis temporalibus implicati. Cap. *Magnus*, ex Conc. Carth. 1. Extra. *De obligatis ad ratiocinia non ordinandis.* His non patet aditus ad Clerum: *Nisi post deposita onera, & reddita ratiocinia.* Rationem hujus disciplinæ *S. Thomas* affert in 4. *Sentent.*, dist. 25. q. 2. art. 2. qu. 1. „ In susceptione Ordinis mancipatur homo divinis officiis ; & quia nullus potest altari dare, quod suum non est, ideo servus, qui non habet potestatem sui, non potest ad Ordines promoveri ; si tamen promovetur, Ordinem suscipit ; quia libertas non est de necessitate Sacramenti ; licet sit de necessitate præcepti, cum non impediat potestatem, sed actum tantum. Et similis ratio est de omnibus, qui sunt aliis obligati „.

ARTICULUS IV.

D Impedimento natalium.

Spurii, & quicunque ex legitimis Nuptiis non sunt procreati, ab Ordinum susceptione arcentur, ut constat ex variis Canonibus dist. 56. relatis, & ex Impedimentum illud in filiis Presby-

 cap.

orum mum ſtitutū , ad in- ntinen- m Sacer- tum re- mendam decimo culo ; ſtea ad nes ille- ime na- exten- n eſt.

cap. *Per venerabilem* , Extra. *Qui filii ſint legitimi.* Rationem affert *S. Thomas*, in 4 *Sentent.*, diſt. 25. art. 2. qu. 3. „ „ Ordinati (*inquit*) in quadam dignitate præ aliis conſtituuntur; ideo ex quadam honeſtate requiritur in eis claritas quædam, non de neceſſitate Sacramenti, ſed de neceſſitate Præcepti ; ut ſcilicet ſint bonæ famæ, bonis moribus ornati, non publice pœnitentes. Et quia obſcuratur hominis claritas ex vitioſa origine , ideo etiam de illegitimo thoro nati a ſuſceptione Ordinum repelluntur, niſi cum eis diſpenſetur; & tanto eſt difficilior diſpenſatio, quanto origo eſt turpior „ „ ; puta, ſi adulterini fuerint , vel ex ſtupro , inceſtu , aut ſacrilegio nati , quam ſi ex fornicatione ſimplici procreati eſſent.

Triplex eſt modus hunc defectum removendi, ſcilicet ſubſequens parentum matrimonium, de quo in cap. *Tanta*, Extra. *Qui filii ſint legitimi*, ubi Exonienſi Epiſcopo reſcribit Alexander III. „ Tanta eſt vis ma- „ trimonii, ut qui antea ſunt geniti, poſt contractum „ matrimonium legitimi habeantur „. 2. Religioſa

Is, qui defectum, tit. *De filiis Presbyterorum*, in sexto. Illegitime natos, ad dignitates, personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis apostolicæ promoveri non posse, declaraverat antea *Greg. IX.* cap. *Nimis*, Extra. *De filiis Presbyterorum.*

An vero dispensare possit Episcopus super eo impedimento, cum occultum est, quæstio est ab Auctoribus ventilata. Probabilius est non posse; quia Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. *De Reformatione*, permittit Episcopis, ut dispensent duntaxat super Irregularitatibus *ex delicto occulto*, non autem ex defectu provenientibus.

Natalium defectus religiosa Professione tollitur.

Cæterum religiosa Professio natalium defectum removet, facitque, ut qui Deo solemnibus votis consecratus est, ad sacros Ordines absque dispensatione promoveri possit, ut constat ex Conc. Nannetensi, quod *Hildeberto* Turonensi Archiepiscopo Præside, celebratum est anno 1127. ex Conc. Later. 2. sub *Innocent. II.* can. 21. ex Innocent. III. lib. 4. Ep. 118. Decretum Urbani II. & Can. Concilii Pictaviensis citante, & ex communi Ecclesiæ praxi; necessaria tamen ipsis est dispensatio, ut ad Episcopalem dignitatem, & regulares Prælaturas promoveri possint, ut constat ex cap. *Ut filii*, Extra. *De filiis Presbyterorum non ordinandis.* Sanxerat quidem *Sixtus IV.* ne ad religiosam Professionem reciperentur illegitimi, sed ejus Constitutionem rescidit *Greg. XIV.* Constitutione, quæ incipit, *Circumspecta*, & romanæ Pœnitentiariæ potestatem tribuit concedendi dispensationes Regularibus extra legitimum matrimonium natis, ut ad claustrales Præfecturas promoveri possint.

Defectus tamen natalium non impedit, quin Monachus instituatur magister Novitiorum, aut Prior claustralis sub Abbate regulari sine dispensatione Pontificia; quia hæc mera sunt Officia claustralia, non Prælaturæ, seu dignitates, quarum duntaxat, non simplicium officiorum gerendorum incapaces sunt

illegitimi, ut conſtat ex cap. *Ut filii*, ſupra laudato. Prior namque clauſtralis curam monaſterii, & Monachorum ita gerit ſub Abbate, ut ipſe Abbati ſubſit, ab eoque poſſit ad nutum amoveri; unde non eſt monaſterii Caput, & Prælatus, ſed Abbatis regularis, qui monaſterio præeſt, vices gerens, nec aliam auctoritatem habens, quam quæ ipſi ab Abbate demandatur; ſicut illi, quos vocamus Superiores in Prioratibus conventualibus, ſive cœnobiis, quæ ab Abbate regulari immediate non reguntur. Verum illegitimi non poſſunt eligi, vel inſtitui Priores conventuales, ſeu majores, ſine diſpenſatione ſummi Pontificis. Hi enim Prioratus ſunt Prælaturæ, cum Priores conventuales ſint Paſtores, & capita ſuorum monaſteriorum.

„ „ Filii Clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt Matrimonio, in Eccleſiis ubi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcunque, etiam diſſimile, beneficium obtinere, nec in dictis Eccleſiis quoquo modo mini-

stat, ex cap. *Constitutus*, ex cap. *Ex tua*, & cap. *Ex transmissa*, Extra, *De filiis Presbyterorum*.

ARTICULUS V.

De impedimento ex vitiis, seu defectibus corporis.

Ab Ordinum susceptione, & executione ecclesiasticis legibus arcentur homines mutilati, eunuchi, insigniter deformes, seu aliquo vitio corporis, aut morbo laborantes, qui horrorem, aut contemptum personæ ingeneret, & prohibeat, ne sacra Ministeria cum debita dignitate, & reverentia exerceantur. Id constat ex can. *Priscis*, qui est *Gelasii I.* Epist. ad Episcopos Lucaniæ; can. *Pœnitentes*, qui est *Hilarii* Papæ in Conc. romano; can. *Si quis*; ex Canonibus Apostolorum 22. & 23. quibus a Clero excluduntur, qui se ipsos absciderunt; quod confirmat can. *Hi, qui*, ex Conc. Arelatensi 2. can. 2. & can. *Si quis* ex Concilio nicæno. Possunt tamen ad Ordines promoveri, qui a medicis, a barbaris, aut quovis modo per hominum insidias eunuchi facti sunt, aut tales nati sunt; ut constat ex eodem Canone, & ex can. *Eunuchus*. Item cap. *Ex parte*, 1. & 2. Ext. *De corpore vitiatis ordinandis, vel non.* Ob eamdem rationem arcetur, qui partem digiti sibi volens abscidit, non qui casu, can. *Qui partem*, ex *Innoc. I.* Epist. *ad Felicem* Nucerianum Episcopum, & can. *Lator*. Illi, *cui oculus erutus est, non possunt secundum Canones Sacerdotii jura concedi*, ex Gelasio I. can. *Si Evangelica*. Hos Canones legere est 1. p. Decretorum, dist. 55. Presbyter, qui digiti partem amisit, etiam sua culpa, & in duello, dispensari potest ab Episcopo suo, ut in Ordine suo ministret, si *Non perdiderit tantum de digito, quin sine scandalo possit solemniter celebrare.* Ita sanxit *Alexander III.* cap. *de Presbytero*, Extra, *De corpore vitiatis*. Qui factus est eunuchus in cunabulis, ad Ordines promoveri potest, ut declarat *Clemens III.* cap. *Ex parte*, primo, ibidem. Qui con-

ſilio medici ad avertendum morbi periculum ſectus eſt, Sacerdotale miniſterium, ut prius, poteſt exequi, ut reſpondet *Innoc. III.* cap. *Ex parte*, ſecundo ibidem. Mutilatus manu, ad ſacros Ordines non poteſt promoveri; (cap. *Expoſuiſti* ibidem.) Carens ungula pollicis: *Si ad frangendam Euchariſtiam ſit in pollice ipſo potens*, ad Sacerdotium poteſt promoveri, ut reſpondet *Honorius III.* cap. *Thomas* ibidem. Presbyter, cui medietas palmæ cum duobus digitis eſt abſciſſa, irregularis eſt, quoad Miſſæ celebrationem; „Quia nec ſecure propter debilitatem, nec ſine „ſcandalo propter deformitatem membri, hoc fieri „poteſt„; cæteris autem Officiis ſacerdotalibus fungi minime prohibetur, cap. *Presbyterum*, Ext. *de Clerico ægrotante, vel debilitato.* Quæ Regula ad dijudicandam irregularitatem ex vitio, aut defectu corporis provenientem adhibenda eſt. Hujus autem rei examen, atque judicium pertinet ad Epiſcopos, ut reſpondit *Alexander III.* de eo, qui maculam in oculo habebat, cap. *Cum de tua*, Ext. *de corpore vitia-*

on indu-
r Irre-
ritas
lefectu
poris,
ratione
ormita-
quæ
dalo
poſſit,
debili-

batur; quo temporis elapso intervallo, permittendae sunt ipsi Ordinum functiones, ipsaque Missae celebratio, si eo morbo affectum fuisse minime probetur. Sic respondet *Gelasius* Papa, can. *Nuper*, causa 7. qu. 2.

De his impedimentis respondet *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* dist. 25. q. 2. art. 2. q. 3. „„ Aliquis efficitur ineptus ad susceptionem Ordinis, vel propter impedimentum actus, vel propter impedimentum claritatis personae; & ideo patientes defectum in membris impediuntur a susceptione Ordinis, si sit talis defectus, qui maculam notabilem inferat, per quem obscuretur personae claritas (ut abscissio nasi) vel periculum in executione facere possit; alias non impediuntur: Haec autem integritas exigitur de necessitate Praecepti; sed non de necessitate Sacramenti „„.

ARTICULUS VI.

De Impedimento ex defectu Baptismi, Confirmationis, vel inferiorum Ordinum.

I. Impedimentum ex defectu Baptismi, divino jure institutum est; unde si quis non baptizatus ordinetur, ejus Ordinatio irrita est, & baptizari primum, deinde iterum ordinari debet, ut habetur cap. *Si quis*, ex Concil. Compendiensi can. 15. & cap. *Veniens*, quod est *Innocent. III.* Ext. *De Presbytero non baptizato.* Rationem affert *S. Thomas* in 4. *Sentent.*, dist. 24. q. 1. art. 2. qu. 3. „„ Nihil (*inquit*) potest aliquid recipere, cujus receptivam potentiam non habet; per caracterem autem baptismalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum; unde qui caracterem baptismalem non habet, nullum alterum Sacramentum suscipere potest; & sic caracter Ordinis baptismalem caracterem praesupponit „„.

II. Impedimentum ex defectu Confirmationis ecclesiastico duntaxat jure institutum est. Statuit enim Trident. Conc. sess. 23. cap. 4. *De Reformatione*, ut prima Tonsura nemo initietur, qui Sacramentum

Confirmationis non ſuſceperit. Quæ lex etſi nulla foret, conſuetudo tamen generalis vim legis haberet, quam in iis, quæ gravioris momenti ſunt, & Sacramentorum inſtitutioni conſentanea, violare vix ſine peccato mortali ullus poteſt. Quamobrem lethalis peccati reum exiſtimarem eum, qui vel ex incuria, aut ignorantia culpabili, vel ſciens volens, Sacramento Confirmationis omiſſo, Tonſuram clericalem, aut Ordines ſuſciperet. Unde *Cornelius* ſummus Pontifex in Ep. ad *Fabium* Antiochenum apud *Euſebium* lib. 6. *Hiſtoriæ eccleſiaſticæ*, cap. 43. de Novatiano, qui Presbyter factus eſt, Sacramento Confirmationis non ſuſcepto, ita ſcribit; „ „ Sed neque poſtquam liberatus eſt morbo, reliqua percepit, quæ juxta eccleſiaſticam Regulam percipi debent, neque ab Epiſcopo conſignatus eſt Hoc autem ſignaculo minime percepto, quo tandem modo Spiritum ſanctum potuit accipere „ „ ? Accedit ratio ex ipſo Sacramentorum ordine, & effectis petita. Sacri ſiquidem Ordines, & clericalis ſtatus, perfe-

& rata esset Ordinatio hominis non Confirmati, ut docet *S. Thomas*, in 4. *Sentent.* dist. 24. q. 1. art. 2. qu. 4. „„ Character Baptismalis (*inquit*) præsupponitur de necessitate Sacramenti, ita quod sine eo Sacramentum Ordinis conferri non potest; sed de congruitate requiritur omnis perfectio, per quam aliquis reddatur idoneus ad executionem Ordinis; & unum de illis est, ut sit Confirmatus; & ideo de congruitate character Ordinis characterem Confirmationis præsupponit, & non de necessitate „„.

III. Impedimentum ex Ordinum inferiorum defectu jure pariter ecclesiastico institutum est, prohibente, ne quis iis prætermissis ad superiorem Ordinem provehatur: Nam (ut docet *S. Thomas* loco mox indicato, qu. 5.) „„ Non est de idoneitate superiorum Ordinum, quod aliquis minores Ordines prius habeat, quia potestates sunt districtæ; & una, quantum est de sui ratione, non requirit aliam in eodem subjecto; & ideo etiam in primitiva Ecclesia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores Ordines non susceperant; & tamen poterant omnia, quæ inferiores Ordines possunt; quia inferior potestas comprehenditur in superiori virtute; sicut sensus in intellectu, & ducatus in regno. Sed postea per constitutionem Ecclesiæ determinatum est; quod ad majores se non ingerat, qui prius in minoribus Officiis se non humiliavit. Et inde est, quod, qui ordinantur per saltum, secundum Canones non reordinantur, sed id, quod omissum fuerat de præcedentibus Ordinibus, eis confertur „„. Ita statuit *Alexander II.* de quodam, qui Subdiaconatus Ordine postposito, ad Diaconatus, & Presbyteratus Ordines ascenderat: „„ Mandamus (*inquit*) ut ab Officio sacerdotale eum prohibeas, donec proximo Quatuor temporum jejunio Subdiaconatus ministerium ei rite imponas, & sic deinceps ad majora eum Officia redire concedas „„. Refertur can. *Solicitudo*, dist. 52. Et *Innoc. III.* cap. *Tuæ literæ*, Ext. *De Clerico per saltum promoto*, de quodam, qui Ordine

Dia-

Diaconatus prætermiſſo Presbyter ordinatus fuerat; mandat Epiſcopo Bononienſi, ut ei Diaconatus Ordinem conferat, ac miſericorditer in Ordine ſacerdotali poſtea miniſtrare concedat.

ARTICULUS VII.

De impedimento Bigamiæ.

I. Bigami ab Ordinibus arcentur eccleſiaſtico jure ab Apoſtolis ipſis inſtituto. Ait enim Apoſtolus 1. *Tim.* 3. *&* *Tit.* 1. Epiſcopum eſſe oportere *Unius uxoris virum.* Id confirmant S. Hieronymus in Epiſtola ad Titum, Innoc. I. in Epiſt. ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum, *S. Auguſt.* libr. *De Bono conjugali*, cap. 18. S. Leo Epiſt. 1. alias 87. can. *Maritum* diſt. 32. & canon. *Curandum*, diſt. 24. & *S. Greg.* lib. 2. Epiſtolarum, Ind. 10. Epiſt. 29. ad Epiſcopum Squillatinum, ex quo refertur in Decretis, diſt. 34. can. *Præcipimus.* Rationem eccleſiaſticæ iſtius Legis exponit *S. Thomas*, in 4. *Sentent.*, diſt. 27. qu. 3. art. 1. quæſt. 1. ex defectu ſignificationis perfectæ nuptiarum Chriſti cum Eccleſia in Bigamorum matrimonio petitam. „ „ Aliquis (*inquit*) per Sacramentum Ordinis miniſter Sacramentorum conſtituitur, & ille, qui aliis Sacramenta miniſtrare debet, nullum in Sacramentis defectum pati debet. Defectus autem in Sacramento eſt, quando Sacramenti ſignificatio integra non invenitur; Sacramentum autem matrimonii ſignificat conjunctionem Chriſti ad Eccleſiam, quæ eſt unius ad unam; & ideo requiritur ad perfectam ſignificationem Sacramenti, ut vir ſit tantum unius vir, & uxor tantum unius uxor; & ideo bigamia, quæ hoc tollit, irregularitatem inducit „ „. Hanc rationem preſſius tradidit *B. Petrus Damiani*, libro, qui inſcribitur: *Dominus vobiſcum*, cap. 12. „ „ Sicut (*inquit*) Chriſtus, qui eſt Pontifex futurorum bonorum, & verus Sacerdos, vir eſt unius Sponſæ, ſanctæ ſcilicet Eccleſiæ, quæ procul dubio virgo eſt, quia fidei integritatem inviolabi-

labiliter servat; ita quilibet Sacerdos unius uxoris vir esse præcipitur, ut illius summi Sacerdotis præferre imaginem videatur „ „.

Aliam rationem adjungit angelicus Doctor: „ „ In illis (*inquit*) qui accipiunt Sacramentum Ordinis, maxima spiritualitas debet apparere; tum quia spiritualia ministrant, scilicet Sacramenta, tum quia spiritualia docent, & in spiritualibus occupari debent; unde cum concupiscentia, per quam totus homo caro efficitur, maxime spiritualitati repugnet, non debet aliquod signum concupiscentiæ permanentis in eis apparere; quod quidem in bigamis apparet, qui una uxore contenti esse nolunt „ „.

Triplex autem distingui solet bigamia, scilicet vera, interpretativa, & similitudinaria. Vera bigamia est matrimonium cum duabus uxoribus successive contractum, & consummatum, sive ante, sive post Baptismum quis illud contraxerit, & consummaverit. Hos bigamos ab Ordinum susceptione, & executione arceri constat ex cap. *Super eo*, Ext. *De bigamis non ordinandis*. Bigamia quotuplex.

Bigamia interpretativa est, qua juris interpretatione quispiam habetur, ut Bigamus, tamen non sit vere Bigamus, quippe qui multas quidem uxores, sed non veras habuerit, v. g, qui duo matrimonia cum impedimento dirimente contraxit, vel saltem alterum. Hi pariter ab Ordinum susceptione, & executione excluduntur, cap. *Nuper a nobis*, quod *Innocentii III.* Responsum est. Extra. *De Bigamis non ordinandis*. Nos autem (*inquit*) in hac quæstione taliter respondemus: „ „ Quod cum hujusmodi Clericis, qui quantum in ipsis fuit, secundas mulieres sibi matrimonialiter conjunxerunt, tanquam cum Bigamis non liceat dispensari, licet in veritate Bigami non existant; non propter defectum Sacramenti, sed propter affectum intentionis, cum opere subsecuto „ „. Legatur Ep. 66. Innocent III. lib 2. Ed. Baluzii.

Interpretative Bigamus est & ille, qui unicam quidem uxorem duxit, sed Viduam, aut ab altero corruptam,

uxores duxisset, irregularitatem ex Bigamia non contraxisse censuit, ut constat ex Can. 16. sub Apostolorum nomine edito, & ex Commentariis Balsamonis, & Zonaræ. Eadem fuit S. Hieronymi sententia in Epistolam ad Titum, & Ep. 83. ad Oceanum dicentis: „„ Si Baptismus novum hominem facit, & ex toto novum creat, nihilque in eo veteris hominis reservatur, non potest novo imputari, quod in veteri quondam fuit „„. Contra, Innoc. I. in Ep. ad Victricium Rothomagensem, cap. 6. Bigamiam etiam ante Baptismum contractam inducere irregularitatem censet. „„ Ne, *inquit*, ab aliquibus existimetur, ante Baptismum si forte quis accepit uxorem, & ea de sæculo recedente alteram duxerit, in Baptismo esse dimissum, satis errat a regula; quia in Baptismo peccata remittuntur, non acceptarum uxorum numerus aboletur „ „.

Eamdem sententiam amplexus est *S. August.* lib. *De bono Conjugali*, cap. 18. „„ Propterea, *inquit*, Sacramentum nuptiarum temporis nostri sic ad unum maritum, & unam uxorem redactum est, ut dispensatorem Ecclesiæ non liceat ordinari nisi unius uxoris virum. Quod acutius intellexerunt qui nec eum, qui Catechumenus, vel Paganus habuerit alteram, ordinandum esse censuerunt. De Sacramento enim agitur, non de peccato. Nam in Baptismo peccata omnia dimittuntur; sed qui dixit: Si acceperis uxorem non peccasti, & si nupserit, non peccavit, & quod vult faciat, non peccat, si nubat, satis declaravit, nuptias nullum esse peccatum. Propter Sacramenti autem sanctitatem, sicut fœmina, etiamsi Catechumena fuerit vitiata, non potest post Baptismum inter Dei virgines consecrari; ita non absurde visum est eum, qui excessit uxorum numerum singularem, non peccatum aliquod commisisse, sed normam quamdam Sacramenti amisisse, non ad vitæ bonæ meritum, sed ad Ordinationis ecclesiasticæ signaculum necessariam „„. In hoc autem positam esse ait hanc, de qua loquitur, Sacramenti normam, quod „„ Sicut

modi conjuges commixtio corporum, non deest hujusmodi signaculum Sacramenti. Unde is, qui mulierem ab alio viro ductam, sed minime cognitam, duxit uxorem; quia nec illa, nec ipse carnem suam divisit in plures: propter hoc impediri non debet, quin possit ad Sacerdotium promoveri „„.

Bigamia similitudinaria est matrimonium attentatum & consummatum, etiam cum virgine, ab eo, qui voto solemni castitatis obstrictus est, sive sacris Ordinibus annexo, sive religiosa Professione nuncupato; quia per hujusmodi matrimonium carnale, quod contrahit, violat spirituale, quod præcessit; quod Bigamiæ genus infert etiam Irregularitatem, ut constat ex Can. *Quotquot*, causa 27. q. 1. ex cap. *Nuper*, Extra. *De Bigamis non ordinandis*, & ex cap. *A nobis*, ibidem, quod est *Innocentii III.* Responsum: „„ Ille autem (*inquit*) qui in Subdiaconatus Ordine constitutus, de facto tantum (quia de jure non potuit) duxit viduam in uxorem, profecto Bigamus non existit, sed nec viduæ potest in veritate dici maritus; cum inter ipsum, & illam non fuerit vinculum maritale contractum; cum eo tamen contra doctrinam Apostoli, tanquam cum marito viduæ dispensare non licet; non propter Sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere subsecuto „„. Quia nimirum affectum ad duplex matrimonium carnali copula probat, ac de facto matrimonium contrahere attentat, quamvis nullum, & irritum sit ipso jure propter impedimentum voti. Si autem Clericus de facto matrimonium non contrahat, sed tamen unam, vel plures concubinas habeat, non est cum ipso agendum, ceu cum Bigamo, sed cum simplicis fornicationis reo, seu concubinario; ut declarat *Innocent. III.* cap. *Quia circa crimina*, Extra. *De Bigamis non ordinandis.*

III. An Bigamiæ irregularitas ex nuptiis ante Baptismum contractis oriretur, olim dubitatum est. Ecclesia Græca eum, qui ante Baptismum plures

fiunt in Sanctos, per unam Sabbati fiunt; quod non pertinet ad jus divinum; & similiter etiam, quod dicitur de bigamo non promovendo, non est juris divini sed institutio auctoritatis humanæ divinitus homini concessæ „ „. In corpore vero Articuli præmiserat, summum Pontificem habere plenitudinem potestatis in Ecclesia, ita ut „ „ Quæcunque sunt instituta per Ecclesiam, vel Ecclesiæ Prælatos, sint dispensabilia a Papa; hæc enim dicuntur esse juris humani, vel juris positivi; circa ea vero, quæ sunt juris divini, vel juris naturalis, dispensare non potest; quia ista habent efficaciam ex institutione divina... *Quamobrem* In solis his, quæ sunt de Lege naturæ, & in articulis Fidei, & Sacramentis novæ Legis, dispensare non potest; hoc enim non esset posse pro veritate, sed contra veritatem. Manifestum est autem, quod bigamum non promoveri, neque est de Lege naturæ, neque pertinet ad articulos Fidei, neque est de necessitate Sacramenti (quod patet ex hoc, quod si bigamus ordinetur, recipit Ordinis Sacramentum.) Sed hoc pertinet ad quamdam

ſtat ex cap. *Super eo* mox citato, idque uſu receptum erat tempore *S. Thomæ*; verum mos ille abrogatus eſt, neque diſpenſare nunc poſſunt Epiſcopi cum Bigamis, ut vel Tonſura clericali initientur, & beneficia poſſideant, ut colligitur ex Concilii Lugdunenſis 2. Can. 16. cujus hæc ſunt verba: „ „ Bigamos omni Privilegio clericali declaramus eſſe nudatos; & correctioni fori ſæcularis addictos, conſuetudine contraria non obſtante. Ipſis quoque ſub anathemate prohibemus deferre Tonſuram, vel habitum clericalem „ „. Idem colligitur ex Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 17. de Reformatione: „ „ Quod ſi (*inquit*) miniſteriis quatuor minorum Ordinum exercendis Clerici cœlibes præſto non erunt, ſuffici poſſunt etiam conjugati vitæ probatæ, dummodo non Bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonſuram, & habitum clericalem in Eccleſia geſtent „ „. Bigamos itaque ad minores Ordines Epiſcoporum diſpenſatione promoveri non poſſe Conc. exiſtimavit, alioqui functiones eorum, ac miniſteria Bigamis permiſiſſet, ubi Monogami præſto non fuiſſent. Denique „ „ Cum quidam Epiſcopus cum ſibi ſubdito vero Bigamo diſpenſaſſet ſuper Bigamia, eique primam Tonſuram, & beneficium ſimplex contuliſſet, contra ſententiam ſacræ Congregationis Concilii Trid. Interpretis, quæ declaravit Epiſcopo hanc facultatem non competere, quamvis Congregatio niteretur eum excuſare; tum quia pœna Suſpenſionis a jure impoſita non videtur latæ ſententiæ, ſed ferendæ; tum quia ſuper hoc articulo inter primarios doctores maxime diſſidetur; tamen Sixtus V. in Conſiſtorio reſpondit, ſignificandum Epiſcopo ipſum eſſe ſuſpenſum a collatione Ordinum; item promotum incidiſſe in pœnas, juxta declarationem Congregationis; licet adjecerit, ſe benigne acturum cum utroque, ubi abſolutionem, & diſpenſationem peterent „ „. Refert *Fagnanus* in 1. P. libri 1. Decretalium, in cap. *Quoniam*, tit. *De Conſtit.* n. 32.

cum bigamis non poſſunt.

Refertur cap. Alterationis tit. De Bigamis in Sexto.

VI. In certa tamen quadam bigaminæ ſimilitudi-

nariæ ſpecie diſpenſare poteſt Epiſcopus , Clericos ſcilicet, qui in ſacris Ordinibus conſtituti Nuptias contraxere , poſt longam pœnitentiam officio ſuo reſtituere poteſt , eiſque ſacrorum Ordinum executionem indulgere , ut reſpondet *Alexander III.* cap. *Sane* , Extra. *De Clericis conjugatis.*

ARTICULUS VIII.

De Impedimento Criminis.

Hoc impedimentum ab ipſis Apoſtolis conſtitutum eſt : *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe , ſicut Dei diſpenſatorem* (inquit S. Paulus in Ep. ad Titum.) *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe* (inquit idem Apoſtolus ſcribens ad Timotheum. Et de Diaconis loquens : *Hi probentur primum* (inquit) *& ſic miniſtrent , nullum crimen habentes.* Non eo tantum tempore , quo ordinandus eſt , ſine ullo crimine ſit , & præteritas maculas nova converſione diluerit (ait S. Hieron. in Commentario) „ Sed ex eo tempore ,

gulares, quicunque sacrum Baptisma iterarunt, aut hujusmodi iterationi ministerium impenderunt, ut constat ex cap. *Ex literarum*, Extra. *De Apostatis, & Reiterantibus Baptisma.* Tertio, Irregulares sunt, quicunque ad suscipiendos Ordines non approbati, nec vocati obrepserunt, ut constat ex cap. *Veniens ad nos*, Extra. *De Excessibus Prælatorum.* Item qui majori excommunicatione, vel alia Censura ligati Ordines suscipiunt, vel illorum obeunt ministeria, ut constat ex cap. *Clerici*, cap. *Latores*, cap. *Illud*, & cap. *Fraternitati.* Extra. *De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, & ex cap. *Cum illorum*, Extra. *De Sentent. excom.* Item qui obeunt ministeria Ordinum, quos minime susceperunt, ut constat ex cap *Si quis*, Extra. *De Clerico non ordinato ministrante.*

Irregularitas ex homicidio.

II. Præcipuum delictum Ordinum susceptionem, & executionem impediens, est homicidium, vel mutilatio illicita. Quamobrem irregulares sunt, quicunque facto, vel præcepto, vel concilio, vel lingua, & adhortatione, auxilio, vel defensione ad necem hominis, vel membrorum mutilationem concurrunt, ut constat ex can. *Clericum*, & can *Miror*, dist. quinquagesima, quorum primus *Nicolai I.* alter *Joannis VIII.* verbis conceptus est, & ex cap. *Suscepimus*, nec non ex cap. *De cætero*, Ext. *De Homicidio voluntario, vel casuali*, quæ sunt *Alexandri III.* responsa. Item ex c. *Porro*, & c. *Henricus*, Ext. *De Clericis pugnantibus in duello*, quorum primum est *Alexandri III.* aliud *Cælestini III.*

Dans operam rei illicitæ irregularitatem contrahit ex homicidio fortuito.

Ex fortuito etiam homicidio contrahitur irregularitas, cum aliquis dans operam rei illicitæ hominem fortuito interfecit, vel membro aliquo mutilavit, ut constat ex cap. *Continebatur*, Ext. *De Homicidio voluntario, vel casuali.* Sic Clericus, qui inter venandum telum vibravit in feram, & hominem interfecit, est irregularis, tametsi omnem adhibuerit diligentiam; quippe qui hominem interfecit, operam dando rei illicitæ, id est, venationi Clericis interdi-

terdictæ. Propter eamdem rationem Clericus exercens Chirurgiam irregularis eſt, ſi ex illius operatione, vel indirecte mors ægroti ſequatur, quamvis ſit peritus artis, & quam debuit, diligentiam adhibuerit. Ita reſpondet *Innoc. III. c. Tua nos*, Ext. *De Homicidio*, de quodam monacho Sacerdote, qui mulierem a tumore gutturis curare volens, tumorem ipſum ferro aperuerat, monens ipſam, nec ſe vento exponeret; quod conſilium cum illa neglexiſſet, aperto gutture, ſanguiniſque copia effluente mortua eſt. „ „ Licet (*inquit*) ipſe Monachus multum deliquerit alienum officium uſurpando, quod ſibi minime congruebat; ſi tamen cauſa pietatis, & non cupiditatis id egerit, & peritus erat in exercitio Chirurgiæ, omnemque ſtuduit, quam debuit, diligentiam adhibere, non eſt ex eo, quod per culpam mulieris contra conſilium ejus accidit, adeo reprobandus, quod non poſt ſatisfactionem condignam cum eo miſericorditer agi poſſit, ut divina valeat celebrare; alioquin interdicenda eſt ei ſacerdotalis Ordinis executio de rigore. — Chirurgicam porro artem exer-

cidere videntur, si contigerit, ut cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles sunt, atque innoxii; quia nec voluntate eorum, nec desiderio homicidium perpetratum est. Si vero aliqua culpa eorum vel neglectu, morientis hominis interitus cognoscitur advenisse; abjiciendi sunt a gradu, & in sacro Ordine nullatenus suscipiendi „ „.

Item ex can. *Sæpe*, qui est Concilii Wormatiensis 29. „ „ Sæpe contingit, dum quis operi necessario insistens, arborem inciderit, ut aliquis subtus ipsam veniens deprimatur. Et idcirco, si voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum est, ut homicida pœnitentiæ debet omnino submitti. Quod si non voto, non incuria illius, non denique scientia contigit, sed dum ille operi necessario fortassis incumberet, iste insperatus occurrens sub arbore improvisus devenit, & sub ipsa oppressus est; incisor arboris non tenetur pro homicida „ „.

Idem confirmatur ex cap. *Presbyterum*, Extra, *De Homicidio*, quo *Alexander III.* ab Altaris ministerio, & ab omni officio sacerdotali perpetuo removendum esse respondet *Presbyterum*, qui puerum *Intuitu disciplinæ* percusserat *in capite, si ex ipsa percussione interiit, vel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noscitur expirasse.* Ob eamdem rationem Presbyter, qui quemdam e familia sua corrigere volens, cingulo verberavit, & gladio e vagina eidem cingulo appensa casu elapso, eum in dorso aliquantulum vulneravit, irregularis censetur, etsi homo convaluerit ex vulnere, & alia graviori infirmitate correptus obierit; dubium enim est, utrum ex vulnere secuta sit gravior illa, & lethalis ægritudo; illum vero Prebyterum debitam diligentiam non adhibuisse, certum est. At in dubio utrum aliquis sit irregularis, abstinere debet a sacris Ministeriis, ut respondet *Clemens III.* cap. *Ad audientiam*, Extr. *De Homicidio*, cujus hæc sunt verba: „ „ Cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem, vobis convenit injungere Presbytero memorato, ut in sacris Ordinibus non

[illegible] sed ut percussoribus opem ferrent, [illegible] violentiam impedirentur, paulo [illegible] poena mulctari; quia cum scriptum [illegible] *hominem* [illegible] *a morte, & non li-* [illegible] Constat ab homicidii reatu im- [illegible] esse, qui occisoribus contra alios præ- [illegible] nec caret scrupulo societatis occul- [illegible] manifesto facinori debuit obviare.

[illegible] Non est irregularis Confessarius, qui negat [illegible] Magistratum sceleratum punire nolen- [illegible] leges, quamvis lex ipsum capitis dam- [illegible] modo generatim loquatur, neque mor- [illegible] significet inferendam. Eadem ra- [illegible] Confessarius, absque metu irregularitatis ur- [illegible] juridice interrogatum, ut capitale [illegible] legitimo judici confiteatur. Nec etiam [illegible] irregularitatem incurrunt Sacerdotes, qui [illegible] cum milites adhortantur, ut stre- [illegible] pro patria, pro Rege in bello justo; [illegible] nec consilio, nec præcepto, neque

[illegible]

„ ctam exerceat, aut ubi exerceatur, intersit „. Ubi sic habet Glossa: „ „ Sed si interest tantum, numquid propter hoc efficitur irregularis, ut propter hoc deponatur? Non videtur, quod debeat deponi; sed alias debet puniri, quia interfuit contra præceptum hujus Canonis „ „. Innocent. IV., in Commentario ejusdem capitis, explicans hoc verbum, *Intersit*, eidem sententiæ suffragatur: *Hoc* (inquit) *non facit irregularitatem, nisi auctoritatem prestet, vel auxilium.* Clericis, qui ad locum examinationis reorum, ut sententiam capitis in eos ferendam audirent, aut ad locum patibuli, ubi extremo supplicio erant plectendi, ut ferali spectaculo pascerent oculos, accedebant, honoris periculum comminatum est Conc. Matisconense 2. Can. 19.

Qui carnificem hortatur, ut furciferum citius interficiat, ne diu vexetur, quamvis bono animo id faciat, irregularitatis periculo se exponit. Item, si forte reus præfocatus, & strangulatus non fuerit, sed post suspensionem adhuc vivat, & aliquis moneat carnificem eo animo, ut illi mortem inferat, vel ipsi auctor sit, ut sententiam omnino exequatur, vel ne diutius languere, & pati sinat miserum, irregularitatis periculum subit. An autem vere sint irregulares, inter Doctores omnes non convenit. Qui Extra. de Hom. c. 14. enim censent ad irregularitatem requiri, ut aliquis causa mortis proxima si, quæ opinio in Galliis fere obtinuit, hos irregulares non censent; quamvis magnæ imprudentiæ rei sint, & contra mansuetudinem ministerio suo convenientem peccent. In dubio tamen abstinere debent a sacris functionibus, & dispensationem a summo Pontifice humiliter postulare, quia *In dubiis semitam debemus eligere tutiorem.*

ARTICULUS X.

De impedimento infamiæ.

Infamia, una est *juris*, altera *facti.* Infamia juris ab ipso quidem jure inducitur, sed consequenter ad sen-

ſententiam judicis, qua reus criminis quis declaratur. Infamia facti ea eſt, quam gravia crimina ſuis auctoribus inurunt, ex quo ſatis nota ſunt, & pervulgata. Utramque comitatur irregularitas, ut conſtat ex can. *Infames*. Cauſa 6. qu. 1. & ex Regula juris 87. in ſexto: *Infamibus portæ non pateant dignitatum*. Contrahitur aliquando infamia delicto vero, quandoque præſumpto. Quamobrem innocens, qui falſis teſtimoniis, præſumptionibus, aut inſtrumentis oppreſſus, capitali pœna, exilio, carcere, aut ad triremes damnatus eſt in foro ſæculari; aut reus pronuntiatus alicujus criminis, cui eſt annexa infamia, in judicio eccleſiaſtico, incapax eſt Ordinis, beneficiorum, & juriſdictionis eccleſiaſticæ ſuſcipiendorum, vel exercendorum, ut compertum eſt ex Canonibus cauſa 2. qu. 5. & toto titulo *de Purgatione canonica* relatis. Infamia facti tollitur notoria morum emendatione. Infamia juris non tollitur niſi purgatione canonica, aut romani Pontificis diſpenſatione. Quamvis ergo aliquis ſit innocens, ſi tamen dam-

CAPUT V.

De Vita, & Honestate Clericorum.

,, Quanto quis honoris gradu, atque dignitate præstat, tanto cæteris omni virtutum genere debet excellere. Ejus enim vita omnium oculis sic exposita est, ut inde bene, vel male vivendi communiter exempla duci soleant. Ut quo, ut vitiosi Principes, sic flagitiosi Sacerdotes, perniciose de republica merentur, quod non solum vitia concipiunt ipsi; sed ea infundunt in civitatem; præterquam quod efficiunt, ut ipsorum dignitas, per se præclara, atque laudabilis, odio, atque contemptui apud impium, vel malitiosum hominum genus habeatur. Ideoque Clerici, qui in sortem Domini vocati sunt, non solum ab omni vitiorum turpitudine abesse, sed etiam omni virtutum genere ornari debent: *Spectaculum facti*, (ut ait Apost.) *mundo, Angelis, & hominibus. Nemini dantes ullam offensionem, ne vituperetur ipsorum ministerium; sed in omnibus exhibentes semetipsos sicut Dei ministros.* Verba sunt Concilii Burdigalensis, anno 1582. celebrati. Quæ autem pertinent ad vitam, & honestatem Clericorum, certis Regulis exponemus.

De vita, & honestate Clericorum.

1. Cor. 4. 9. 2. Cor. 6.

REGULA I.

Clerici pœnis canonicis ab Episcopis compelli possunt, & debent, ut tonsuram clericalem, vestesque Ordini suo congruentes gestent.

Canonum enim observationem urgere debent Episcopi, ea, quæ ipsis divinitus tradita est a Christo; potestate. Canones porro Clericis præcipiunt, ut tonsuram clericalem, vestesque decentes; & Ordini suo congruentes gestent.

Honestas & modestia in habitu.

Concilium Carthag. 4 Canone 45. ,, Clericus professionem suam & habitu, & incessu probet; & ideo nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat,,.

Trullana Synodus, Canone 27. ,, ,, Nullus eorum,

ra, aut in plateis
ambulare, præter si
quia sicut mulier etiam
deturpat caput suum,
cerdos sine operimento
Quod si temere præsum
communione privetur

Leo IV. in Synodo rom
natu Sacerdotali extra d
non convenit... Contrari
aut canonicæ subjaceat disci

Concilium Lateranense
„ Præcipimus, ut tam Ep
statu mentis, in habitu corpo
placere studeant; & nec in sup
colore vestium, nec in tonsu
rum forma, & exemplum eff
aspectum; sed potius, quod eoru
præseferant; quod si moniti ab
noluerint, ecclesiasticis carea

Concilium Mariscanense
octogesimo

Greg. IX. cap. *Si quis*, Extra. De vita, & honestate Clericorum: „ Si quis ex Clericis comam relaxaverit; anathema sit „.

Concilium Carth. 4. Can. 44. „ Clericus neque comam nutriat, neque barbam „. (Cap. *Clericus*, ibidem.)

Alexander III. cap. *Clericus*, 2. ibidem: „ Clerici, qui comam nutriunt, & barbam, etiam inviti a suis Archidiaconis tondeantur „.

Concilium Lateran. sub *Innocentio III.* Can. 16. „ Clerici coronam, & tonsuram habeant congruentem „. Clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda „.

Concilium Trid., Sess. 14 cap. 6. De Reformatione: „ Quia vero etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes Ordini semper deferre; ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant; tanta autem hodie aliquorum inolevit temeritas, religionisque contemptus, ut propriam dignitatem, & honorem clericalem parvipendentes, vestes etiam deferant publice laicales, pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus; propterea omnes ecclesiasticæ personæ quantumcunque exemptæ, quæ aut in Sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacunque ecclesiastica obtinuerint; si, postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum Ordini, & dignitati congruentem, & juxta ipsius Episcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per Suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ad fructibus, redditibus, & proventibus ipsorum beneficiorum; nec non, si semel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, & beneficiorum hujusmodi coerceri possint, & debeant; constitutionem *CLEMENTIS V.* in Concilio Viennensi editam, quæ incipit: *QUONIAM*, innovando, & ampliando „ „.

submissius agere, ac socialius te habere tentaveris; Absit (inquiunt) non decet, tempori non congruit, majestati non convenit; quam geras personam attendito. De placito Dei ultima mentio est; pro jactura salutis nulla cunctatio; nisi quod sublime est, hoc salutare dicamus, & quod gloriam redolet, id justum; ita omne humile probro ducitur, ut facilius, qui esse, quam qui apparere humilis velit, invenias „ „.

Et *Petrus Blesensis*, Epistola 15. ad filium cujusdam Comitis electum Episcopum Carnotensem: „ „ Si te (*inquit*) illius discipulum profiteris, qui venit ministrare, non ministrari; sic ministrabis pauperibus, ut non vituperetur ministerium tuum; ut patrimonium Christi, & pauperum ejus, quod tibi commissum est, in egentium necessitates, non in usus extraordinarios expendatur. Patrimonii hujus zelator est Dominus, rationem tecum districtissimam positurus, & usque ad novissimum quadrantem exiget universa Sane propter hoc irritavit impius Deum: lm. 9. Dixit enim in corde suo: Non requiret. Sed certe

vel eas tantum personas, quæ suspicionem effugiunt „ „. Concil. Carthaginense 4. Can. 102. declarat „ „ Ad reatum Episcopi pertinere, si vel sustentandæ vitæ præsentis causa viduæ, vel Sanctimoniales Clericorum familiaritatibus subjiciantur „ „. Ancillas habere sacris hominibus vetant Conc. Aurelianense 2. can. 4. Toletanum 2. Can. 3. Matisconense Can. 1. Avernense, Can. 15. & 16. Turonense 2. Can. 11. Tam sanctæ disciplinæ violatoribus minas excommunicationis intentat Aurelianense 5. Can. 3. „ „ Nullus Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, extranearum mulierum intra domum præsumat habere solatium, quibus etiam pro utilitate sua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis fæminis indicentes similiter prohibemus; ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluatur „ „. Concilium Bracarense 3. Canon. 4. solam matrem excipit, non sorores, aut propinquas: „ Ne licentia sororum, aut propinquarum mu-„ lierum, quisquam solus familiarior habeatur ad per-„ petrandum scelus „; hujus præcepti transgressores sex mensibus pœnitentiæ subdit. Concilium Forojuliense Canon 4. omnes omnino mulieres, etiam consanguineas propinquioris gradus, a domo, & cohabitatione sacrorum hominum excludit. „ „ Et quamquam (*inquit*) de quibusdam inhonesta carentibus suspicione, clementius aliquo modo inibi legatur indultum; nos tamen omnes omnino necessarium vetare prospeximus; eoquod experimento didicerimus, illarum velamento alias licentius ad eos aditum veniendi, perditionis causam habuisse „ „. *Concilium Metense can.* 3. „ „ Nequaquam in sua domo secum aliquam fæminam habeant, nec matrem, nec sororem; sed auferentes omnem occasionem satanæ, Angelicam vitam ducant, & Domino Deo casto corpore, & mundo corde finetenus serviant „ „. *Concilium Nannetense can.* 3. „ „ Prohibendum, & modis omnibus interminandum est, ut nullus Sacerdos eas personas fæmina-

minarum, sicut & in Canone insertum continetur, de quibus suspicio esse potest, in domo sua habeat, sed neque illas, quas Canones concedunt; (quia instigante diabolo etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis illarum,) scilicet matrem, amitam, sororem; sed si quis de his habuerit talem necessitatem patientem, cui sit necessaria sustentatio Presbyteri, habeat in vico, aut in villa domum longe a Presbyteri conversatione, & ibi ei subministret, quæ necessaria sunt „ „. Insertus est hic Canon lib. 7. Capitularium, cap. 376. Concilium Aquense vetat, ne Clerici „ „ cum mulieribus cujusvis generis, & conditionis cohabitent, præterquam cum matribus; & sororibus, sine Ordinarii licentia scriptis concessa; *nec ancillas habere permittit*, nisi quæ annum quinquagesimum ætatis exegerint, & vitam non suspectam duxerint „ „.

S. Carolus Borromæus in Admonitionibus ad Sacerdotes, & Clericos in Concilio Mediolanensi 4. probatis, hanc Regulam confirmat. „ „ Ad castitatem (*inquit*) conservandam, munite omnem viam... Suspectarum autem mulierum consortium omnino vitate... Cum aliis vero quibusvis mulieribus, quamvis, vel arctissimo consanguinitatis, vel affinitatis vinculo vobis illæ conjunctæ sint, ne in eisdem domiciliis, ædibusve simul habitate, nisi cum ex causa alicui vestrum aliquando Episcopalibus literis permissum sit. In famulatu laicorum ne sitis, multo minus fæminarum, quam Nobilium. Ne vero illas musicam, literasve docete, nisi scripta nominatim facultate ab Episcopo permissum cuiquam sit „ „. Concilium Avenionense anno 1594. „ „ Caveant Clerici, ne partem domus, quam inhabitant, laico habenti uxorem, vel alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, etiamsi sit frater, locent „ „. Idem Concilium ancillas Clericis non concedit, nisi „ „ sint provectæ ætatis, quæ scilicet quinquagesimum annum expleverint, nec alias impudice vixerint, nec nisi licentia prius in scriptis obtenta ab Ordinario „ „. Horum Decretorum ratio

est,

est, ne antiqui hostis fraude Clerici decipiantur, ne templum Dei violare ipsos contingat, quod qui violaverit, disperdet illum Deus; ne profanorum hominum oblocutionibus pateant, & vituperetur ministerium nostrum. Ut enim ait Auctor libri *De Singularitate Clericorum*, inter Opera *S. Cypriani editi*: „ „ Noxia est innocentia, quæ Sponsæ Christi officit famæ. Et cum Christus Agnus innocens, imo ipse cœlestis innocentia, totum se contempserit pro Ecclesia, ut eam sine macula ulla, vel ruga redderet illibatam; qualis est Clericus, cui ad hoc Sponsa Christi committitur, ut pro unius fœminæ amore culpari totam Ecclesiam patiatur? Audemus dicere, a Deo Patre missus est Filius de sinu Patris, & regno absens esse duravit, ut Ecclesiam faceret innocentem, & Clericus mulieris latus deserere non potest, ne Christi Ecclesiam reddat infamem? *Et infra, Clericos sic alloquitur.* Contemplamini, quid sit populo sancto præesse, & considerate, quale sit divinis Sacramentis insistere. Alteris placere debent, qui alteris vivunt; & talis convenit cura sinceritatis Sacratis, qualia sunt sacra ipsa, quibus exhibent officia servitutis; ne circa Dominum offendant ipsi, quod tractant, aut circa populum incipiant impedire, quod prædicant. Propter quod Apostolus sic testificatur: Et omnia sustinemus, ne quod impedimentum demus Evangelio Christi. Et iterum: Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum... Unusquisque, qui securus est, quia necdum tentatur, timeat; quia nihil de illo dicitur, prospiciat, ne dicatur; homines sumus, fragilitatem nostram carne portamus. Accipimus quidem fortitudinem spiritualem, per quam substantiæ nostræ fragilitas roboretur; sed ita nobis spiritualis fortitudo collata est, ut providos, non ne præcipites tueatur; ut illos muniat, qui renuntiant importunitatibus delictorum, non eos, qui se magis importunis delictis immergunt. Custos nobis datus est Spiritus, sed ut contraria declinantibus assistendo subveniat, non ut contraria eligentibus faveat, nec ut volunta-

rios, & pronos in adversa confortet, sed ut ab adversis nitentes separari confirmet. Nam quicunque perniciosis conatibus audet exercere virtutem, juvamen non habet Spiritus sancti, qui neminem vult ultroneum virum fortem ad fraudulentas victorias coarctari; nec protegit eum, quin imo deserit, quem periculis irruentem per illicitos eventus exquirere triumphos agnoverit, sicut ipse jam tunc per Salomonem
. 3. 27. locutus est dicens: AMANS *periculum in ipso peribit*... Rogo vos, hæc sint studia omnium Clericorum, ut singularitatis inaccusabilis secessione fungantur; ne aut ipsi per fæminas, aut fæminæ per illos ad ignominiosa ludibria provocentur. Si quis habet matrem, vel filiam, vel sororem, vel conjugem, vel cognatam; sic habeat, ut nulla ancilla intersit, neque aliqua ingrediatur extranea; ne ad hoc videatur tenere proximas suas, ut ipsarum causa libere sibi adhibeat alienas; quod si non possunt ipsæ, quæ sunt proximæ, sine famularum ministerio, vel sine amicarum esse solatio, expedit, ut migrent ad aliud domicilium, quam pro-

Salomone potes esse sapientior. Memento semper, quod Paradisi colonum de possessione sua mulier ejecerit. Ægrotanti tibi quilibet sanctus frater assistat, & germana, vel mater, aut probatæ quælibet apud omnes fidei. Quod si hujuscemodi non fuerint consanguinitatis, castimoniæque personæ, multas anus nutrit Ecclesia, quæ & officium præbeant, & beneficium accipiant ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat eleemosynæ. Scio, quosdam convaluisse corpore, & animo ægrotare cœpisse. Periculose tibi ministrat, cujus vultum frequenter attendis „ „.

Item *S. Ambrosius*, libro 1. *de Officiis ministrorum*, cap. 20. „ „ Viduarum (*inquit*) ac virginum domos nisi visitandi gratia, juniores adire non est opus; & hoc cum senioribus, hoc est, cum Episcopo, vel si gravior est causa, cum Presbyteris. Quid necesse est, ut demus sæcularibus obtrectandi locum? Quid opus est, ut illæ quoque visitationes crebræ accipiant auctoritatem? Quid si aliqua illarum forte labatur? Cur alieni lapsus subeas invidiam? Quam multos etiam fortes illecebra decipit? Quanti non dederunt errori locum, & dederunt suspicioni? Cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christum alloquaris, Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum divina legimus oracula. Quid nobis cum alienis domibus? Una est domus, quæ omnes capit. Illi potius ad nos veniant, qui nos requirunt. Quid nobis cum fabulis? Ministerium Altaribus Christi, non obsequium hominibus deferendum recepimus „ „.

Et *S. Gregorius*, lib. 7. Epist. 39. ad *Romanum* Defensorem data: „ „ Si qui (*inquit*) Episcoporum cum mulieribus degunt, hoc omnino compescas, & de cætero eas illic habitare nullo modo patiaris, exceptis eis, quas sacrorum Canonum Censura permittit, id est, matre, amita, germana, & aliis hujusmodi, de quibus prava non possit esse suspicio. Me-

lius

lius tamen faciunt, si etiam a talium se cohabitatione contineant. Nam legitur, quod beatus Augustinus nec cum sorore sua habitare consenserit, dicens: Quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis esse debet instructio. Nam incautæ præsumptionis est, quod fortis pavet, minus validum non timere. Sapienter enim illicita superat, qui didicerit etiam non uti concessis. Præterea curæ tuæ sit eosdem fratres nostros Episcopos adhortari, ut subjectos sibi, in sacris videlicet Ordinibus constitutos, quod ipsi servant, ad similitudinem sui modis omnibus servare commoneant „ „.

Theodorus Cappadociæ Presbyter a *S. Basilio* de dimittenda subintroducta muliere admonitus, respondit, se hominem septuagenarium, liberum ab omni corporali perturbatione; reposuit vero S. Basilius: „ „ Neque enim credo eum, qui septuaginta annos natus est, cum muliere animi perturbatione commotum habitare; nec tanquam propter aliquam turpem

„ rietati deserviens aut desinat, at certe damnetur „. „ Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia fa„ciens aut desinat, aut communione privetur. Si„militer etiam Laicus „. Quatuor verba his in Canonibus observat *S. Raymundus*, scilicet, *deserviens*, *desinat*, *damnetur*, *Communione privetur.* Ex primo colligit, non incursurum excommunicationem, nisi ludum aleæ in consuetudinem duxerit. Ex secundo, etiamsi ludendi consuetudinem contraxerit, ab ea Censura fore immunem, si admonitus destiterit. Ex tertio, & quarto colligit: „ Quod tale peccatum sit „ mortale, & grave, cum tales pœnæ non sint im„ponendæ pro levi crimine „. Causa 11. qu. 3. can. *Nemo*, & *Nullus*.

Concilium Illiberitanum, Can. 79. „ Si quis Fidelis „ alea, id est, tabula luserit, placuit eum abstinere; „ & si emendatus cessaverit, post annum poterit „ communioni reconciliari „.

Concilium Trullanum, Can. 50. „ Nullum omnino, „ sive Clericum, sive Laicum, ab hoc deinceps tem„pore alea ludere; qui secus fecerit, excommuni„cetur „.

Concilium Oecumenicum Lateranense quartum sub *Innocentio III.* Can. 16. „ Clerici (*inquit*) ad aleas, „ & taxillos non ludant, nec hujusmodi ludis inter„sint „: Ubi Glossa: „ Hic (*inquit*) prohibetur Cle„ricis non tantum ludere, sed ne intersint ludo. In „ tantum, quod qui publice aleator est, repellitur a „ promotione „; ist est, arcetur ab Ordinibus, & beneficiis; quod ex *Innocentio III.* confirmatur, cap. *Inter dilectos*, Ext. *De excessibus Prælatorum*, ubi Clericum aleatum ludo deditum, & ex *consuetudine Clericorum gallicanorum* se excusantem, ab aditu beneficii ipsi collati repellit *propter indignitatem*, & *vilitatem ipsius*, cum personis vilibus, & indignis portæ dignitatum patere non debeant juxta legitimas sanctiones: „ „ Nos (*inquit*) qui ex officii nostri debito pestes hujusmodi extirpare proponimus; atque ludos voluptuosos (occasione quorum sub quadam curiosita-

Cap. Clerici, Ext. De vita, & honestate Clericorum.

tis

tis imagine, ad dissolutionis materiam devenitur) penitus improbamus, excusationem prædictam, quæ per pravam consuetudinem (quæ corruptela dicenda est) palliatur, frivolam reputantes; cum in illis magis plectibilis sit offensa, per quos ad excusandas excusationes in culpis delinquendi auctoritas usurpatur, &c „ „. Citat Glossam, & *Justiniani* Imperatoris legem, in Authentica *De sanctissimis Episcopis, & Clericis* seu Novella 123. cap. 10. cujus hæc sunt verba:

Clerici ...atores, ... luden- ...m parti- ...es, vel ...pectores ...viter ...xi.

„ „ Interdicimus autem sanctissimis Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, & Subdiaconis, Lectoribus, & omnibus aliis cujuslibet venerandi Collegii aut schematis constitutis, ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes, aut inspectores fieri, aut ad quodlibet spectaculorum spectandi gratia venire. Si quis autem ex his hoc deliquerit, jubemus, hunc tribus annis à venerabili ministerio prohiberi, & in monasterium redigi. Si autem in medio tempore ostenderit dignam sui vitii pœnitentiam, liceat, & Sacerdoti, sub quo constitutus est, minuere tempus, & hunc rursus pro-

aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum, ac Religione plenum præseferant; levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur, quo majore in Ecclesia Dei, & utilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint observanda; statuit sancta Synodus, ut quæ alias a summis Pontificibus, & a sacris Conciliis, de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda; ac simul de luxu, comessationibus, choreis, ALEIS, LUSIBUS, ac quibuscumque criminibus, nec non sæcularibus negotiis fugiendis copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem imposterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis observentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat.

Idem confirmarunt Concilia Provincialia Tridentinum secuta. Mediolanense 1. P. 2. „ „ Clericalis Ordinis hominibus omni genere saltationis, & ludi, præsertim vero aleæ, & tesserarum, ac talorum interdicimus. Prohibemus etiam globos, qui malleis ligneis impelluntur; item follis ludum, id est, pilæ majoris. Nec solum ludere vetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus, aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere. Si autem valetudinis interdum causa parva pila, aut alio non indecoro ejusmodi exercitationis genere uti contigerit, nec publice id faciant, nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia æstimari possit „ „.

Non solum alea ludere, sed ludentium spectatores esse Clericos, Concilia vetant.

Concilium Remense anno 1583. tit. De Clericis in genere. „ „ Ab alea, venatione, & omni ludorum genere ecclesiasticis personis interdicto, & indecoro prorsus abstineant; nec unquam aliis quam honestis recreationibus sese exerceant, nulla ducti sordidi lucri cupiditate. Quod si cum injuria Ordinis ecclesiastici deinceps quisquam Ecclesiæ bona, quibus pauperes ali oportuit, in ejusmodi lusus profudisse convictus sit; & qui quæstum fecit, rem pauperum male partam restituere, & qui jacturam passus est, tanquam lucri

Clerici, qui in ludis alearum quæstum faciunt, ad restitutionem tenentur.

ſacri patrimonii dilapidator, graves pœnas exſolvere cogatur „„.

cri patrimonii dilapidatores, i jacturâ aunt. ſtitutie- ; lege tentur, qui cuniam hujuſmodi ludis luantur.

Concilium Burdigalenſe; eodem anno, Tit. 21. „ Clerici ab alea, teſſeris, chartis, & quovis alio „ vetito, & indecoro ludo, cum privatim, tum pu- „ blice penitus abſtineant „. Idem ſtatuunt Concilium Bituricenſe 1584. Tit. 20. can. 7. Aquenſe 1585. Tit. *de vita, & honeſtate Clericorum*.

Synodus mexicana lib. 3. tit. 5. cap. De ludis Clericis prohibitis. „„ Cujuſvis generis ludus hominibus maxime nocumento eſt, Clericis præſertim; quibus ratione clericalis Officii in ſancte, & laudabiliter agendo tempus terrendum eſſet; ab eiſque redditus eccleſiaſtici piis operibus eſſent impendendi. Eam ob cauſam hæc Synodus decernit, & jubet, ne ullus ſacro Ordine initiatus, aut beneficiatus hujus Archiepiſcopatus, & provinciæ clam, aut publice, per ſe, vel interpoſitam perſonam ludum prohibitum exerceat; veluti aleæ, teſſerarum, ac talorum, quæ ludorum genera Regiis ſanctionibus

multitudo hominum convenit. Si autem in occulto ludos licitos hujusmodi exercuerint, numerosa pecunia in eis non intercedat; aliter enim pro qualitate excessus corrigentur.. Nequaquam autem publice, aut privatim Clerici cum mulieribus etiam consanguineis ludant. *Statuit denique* ut recreandi animi causa, extra tempus Adventus, & Quadragesimæ, ludi liciti Clericis permittantur, summa duorum pondo tantum intercedente, dummodo id raro, sine scandalo, & cum personis honestis fiat. Qui vero summam pecuniæ hujusmodi excesserint, in foro conscientiæ restituere tenebuntur, quidquid amplius fuerint lucrati „ „.

Concilium Aquilejense Rubrica 11. „ „ Alearum, & taxillorum usum, quo tempus misera jucunditate teritur. Clericis omnibus inhibemus; multo vero gravius, si non modo luserint ipsi, sed aliis ludendi potestatem fecerint, parato loco, & domestico diverticulo. Episcoporum vero vigilantia, & prudentia edictis, ac pœnis propositis opportunum erit remedium adhibendum, ut pestis avertatur, qua miserorum facultates suavi morbo exhauriuntur, blasphemiæ, & rerum desperationes excitantur, cupiditatum intemperantiorum, & fraudum oblectamenta aluntur, denique ipsa Dei clementia assidue offenditur; qui tanto periculosior morbus est, quanto ardentius interdum animos Clericorum occupat, & ecclesiasticas opes pervadit „ „.

Narbonense anno 1609. cap. 41. „ „ Non ludant aleis, tesseris, chartis, aut alio ludo prohibito, vel indecoro; præsertim publice; ut illorum in omnibus nota modestia promptiores eos reddat ad libere in hoc peccantes arguendum „ „.

Ludos aleatorios a Patribus damnatos, nemo negaverit, qui in eorum lectione fuerit vel mediocriter versatus. *Apollonius* vetus Auctor ecclesiasticus, Montanum, ejusque sectatrices fæminas, de prophetiæ dono falso gloriari ostendit, quod indignam non Prophetis modo, sed Christianis vitam agerent. Ludi aleatorii a Patribus damnati.

cunque es, & alea ludis, hoc primum in hoc loco credere debes, quia non christianum, sed ethnicum tibi nomen est; & illud, quod ad Sacrificium Dominicum pertinet, in vacuum sumis; sic enim dicit: Omnis immundus non tanget Sacrificium Sancti. Aleator quicunque es, Christianum te dicis; quod non es, eo quod sæculi particeps es; nec amicus Christi potes esse, qui cum inimico Christi tenes amicitiam... Alea ne luseris, ubi lusus nocivus est, & crimen mortale „ „.

Joannes Sarisberiensis lib. 1. De Nugis Curialium, cap. 5. „ „ Quis non erubescat, si sortis suæ gratiam non virtuti debeat, sed taxillis? Nonne satis improbata est cujusque artis exercitatio, qua quanto quisque doctior, tanto nequior? Aleator quidem omnis hic est. Mendaciorum siquidem, & perjuriorum mater est alea, & aliena concupiscentia sua prodigit, & nullam habens patrimonii reverentiam, cum illud effuderit, sensim in furta delabitur, & rapinas... Chilon Lacedemonius jungendæ societatis causa missus Corinthum, duces, & seniores populi ludendes in-

excommunicatos eſſe ordinarunt in ſuis Canonibus, ſi Laici fuerint; at ſi Clerici; ut deponantur.. Præfata igitur hæc opera mala, qui poſt gratiam in ſacro Baptiſmate acceptam fecerit, gratia excidit, Chriſtuſque tali in peccatis permanenti nihil proderit „ „.

S. Joannes Chryſoſtomus Homilia 15. ad populum Antiochenum: „ „ Aleas (*inquit*) tractare, non videtur multis peccatum eſſe manifeſtum, ſed infinita vitæ mala ſolet inferre. Circa aleas ſtudium blaſphemias, iras, convitia, jacturas, infinitaque alia his graviora ſæpe producit „ „.

S. Cæſarius Arelatenſis, ſeu alius Auctor ſermonis inter Auguſtinianos olim 56 *de Tempore*, nunc in Appendice 141. „ „ Tempus (*inquit*) quod nobis furioſus tabulæ ludus ſolebat auferre, lectio divina incipiat occupare. Otioſis fabulis, & mordacibus jocis, & detractionibus venenatis, colloquia de Scripturis ſanctis ſuccedant. Horarum ſpatiis, in quibus ſolebamus cum damno animæ detineri, viſitentur infirmi, requirantur in carcere conſtituti, peregrini ſuſcipiantur, & diſcordes, ad concordiam revocentur. Hoc ſi facimus, Fratres, inde nobis parare poſſumus medicamenta, unde nobis vulnera feceramus „ „.

Auctor libri *de Aleatoribus*, inter *S. Cypriani* Opera editi: „ „ Quid illud eſt, quæſo Fideles, ut manus, quæ jam ab injuriis humanis expiata eſt, & ad Sacrificium admiſſa, & quod ad ſalutem totius hominis pertinet, dignatione ſuſcipit; quæ ad laudem Domini in oraculo exſurgit; quæ ſignum crucis, per quod tuemur, frontibus imprimit; ipſa, quæ divina Sacramenta conſummat; quid eſt (inquam) ut iterum laqueis diaboli, unde exuta eſt, implicetur, & per ipſa damnetur? Aleatrices manus libidinoſo ſtudio conſueverunt, id eſt, aleæ tabulæ, quod eſt diaboli venabulum, & delicti vulnus inſanabile... Chriſtianus qui es, & aleæ tabula ludis; licet non ſacrifices, lege hujus facinoris particeps es. Chriſtianus qui-

cidium. 9. *Invidia.* 10. *Rerum necessariarum in familia penuria*, ex qua uxoris, filiorum, domesticorum querimoniæ, murmurationes, maledicta. 11. *Jactantia.* 12. *Mendacium.* 13. *Neglectus divinorum*, & Festorum dierum violatio, in quibus ludendo *plura peccata, & graviora committunt, quam si terram co-*
23. 7. *lerent, quod est Festa violare.* Opus servile non facietis in eo. *Peccatum est opus maxime servile.* 14. *Est odium*: Oderunt enim eos, qui vincunt, se ipsos, Deum, qui victoriam illis non tribuit. 15. *Participatio sceleris, nam qui dant eis pecunias ad ludendum pro parte lucri, mortaliter peccant. Qui ludentes aspiciunt, non sunt immunes a peccatis multis curiositatis & vanitatis. Sed & parentes, qui non castigant filios ludentes, graviter peccant.* Item, qui taxillos, chartasve præbent, aut domum ad ludendum. 16. *Contentiones*, ex quibus *contumeliæ, & verba inordinata*, 17. est *Rapina. Aliquando enim quasi violenter trahit unus alium ad ludum; vel volentem recedere, invitum tenet; vel falsos taxillos submittit; & tunc est tanquam ra-*

[redacted]

stianus, qui deditus est ludo, cum vituperet nomen Christi.

REGULA V.

Ab omnibus spectaculis, & choreis abstinere debent Clerici; Canonum hac in re violatores graviter peccant, gravibusque pœnis ab Episcopis plecti debent.

Quam periculosa sint innocentiæ, castisque moribus hæc oblectamenta, & quam studiose a Christianis omnibus vitari debeant, alias demonstrabimus; nunc satis erit, si probemus ecclesiastici Ordinis viris hæc speciatim, ac nominatim sacros Canones prohibere; adeoque graviter illos peccare, quoties hujusmodi spectaculis, choreis, profanis concentibus, ludisque publicis intersunt. Canonum verba subjicio. Spectacula, & choreæ Clericis prohibentur.

Concilium Turonense 3. anno 813. celebratum Canone 7. „ „ Ab omnibus quæcunque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, unde vigor animi emolliri posse credatur, (quod de aliquibus generibus musicorum, aliisque nonnullis rebus sentiri potest,) Dei Sacerdotes abstinere debent; quia per aurium, oculorumque illecebras, vitiorum turba ad animam ingredi solet. Histrionum quoque turpium, & obscœnorum insolentias jocorum, & ipsi animo effugere, cæterisque Sacerdotibus effugienda prædicare debent „ „.

Concilium Cabilonense eodem anno, Canone 9. „ „ Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris Sacerdotes abstinere debent; & canum, accipitrum, falconum, vel cæterarum hujusmodi rerum curam parvipendere, & histrionum, sive scurronum, & turpium, seu obscœnorum jocorum insolentiam, non solum ipsi respuant, verum etiam Fidelibus respuenda percenseant „ „.

Concilium Mediolanense 1. Constitutionum p. 2. tit. 25. „ „ Clerici Choreas privatas, aut publicas non agent, nec spectabunt. Fabulis, Comœdiis, & hastiludiis, aliisve profanis, & inanibus spectaculis non intererunt; ne aures, & oculi sacris officiis addicti,

ludicris, impuris actionibus, ſermonibuſque diſtracti polluantur „ „.

Concilium Burdigalenſe anno 1583. tit. 21. „ „ Clerici nunquam perſonati incedant, neque comœdias, fabulas, choreas, vel quid aliud ludricum ex iis, quæ ab hiſtrionibus exhibentur, agant, vel ſpectent; ne viſus, & obtutus ſacris myſteriis dicati, turpium ſpectaculorum contagione polluantur „ „.

Concilium Turonenſe, eodem anno, cap. 14. „ „ Ipſi autem Rectores, prout cæteri eccleſiaſtici, præſertim beneficiati, cum non tantum a gravi, ſed etiam a leviore vitio abſtinere debeant, & a mundi voluptatibus ſecedere, pompas, & ſpectacula publica, cætuſque, ubi amatoria cantantur, aut obſcæni motus corporum, choreis, & ſaltationibus exercentur, devitare, ne auditus, & obtutus ſacris tantum myſteriis deputati, turpium ſpectaculorum, atque verborum lenocinia polluantur, &c „ „.

Concilium Bituricenſe anno 1584. tit. 25. Can. 4. „ „ Clerici nunquam perſonati ſint; a comœdiis, mimis, choreis, ac ſaltationibus agendis, atque

REGULA VI.

Clerici a crapula, & ebrietate abstinere debent; ipsisque prohibere possunt Episcopi sub poena Suspensionis, aut aliis arbitrariis, ne tabernas ingrediantur.

Apostolus 1. ad *Timotheum* 3. Sacerdotis dotes describens, *Non vinolentum* requirit. Ideo Concilia tabernarum aditum Clericis inhibuerunt; nisi sint in itinere constituti.

Crapula, ebrietas, tabernarum frequentatio Clericis vetita.

Concilium Laodicenum can. 24. „ „ Non oportet altari servientes, a Presbyteris usque ad Diaconos, & deinceps Ordinis ecclesiastici omnes, tabernas introire „ „.

Concilium Agatense Can. 4. Clericum ebrium *Aut triginta dierum spatio communione submorendum* statuit, *aut corporali subdendum supplicio*.

Concilium Aquisgranense, anno 816. can. 90. veteris Concilii africanæ Ecclesiæ Canonem renovat, quo statutum est: „ Ut Clerici edendi, vel bibendi causa tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi „.

Concilium Lateranense 4. sub *Innocentio III.* Can. 15. qui refertur cap. *A crapula*, Extra, *de vita, & honestate Clericorum*, idem confirmat: „ „ A crapula (*inquit*) & ebrietate omnes Clerici diligenter abstineant; unde vinum sibi temperent, & se vino; nec ad bibendum quispiam incitetur; cum ebrietas & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incentivum; unde illum abusum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant potatores; & ille judicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices foecundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilem exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit, ab officio, vel beneficio suspendatur „ „.

Et Can. 16. „ Tabernas prorsus evitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti „.

Concilium Herbipolense, Canone 2. „ „ Usum tabernarum, præterquam in itinere constitutis, omnibus

bus Clericis, præſertim in Prælaturis, & ſacris Ordinibus conſtitutis, omnino prohibemus. Et qui contra fecerint in publico, vel alibi, Laicis præſentibus, arbitrio Ordinarii puniantur „ „.

Concilium Sueſſionenſe: „ Ordinarii diligenter puniant Clericos aleæ ſervientes, ac tabernas frequentantes „.

Concilium Londinenſe anno 1175. can. 2. „ „ Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Si quis vero tale quid fecerit, aut ceſſet, aut deponatur „ „.

Concilium Mediolanenſe 1. cap. 26. „ „ Non in comeſſationibus, & ebrietatibus, ſed ut ſobrie vivamus, prædicat Apoſtolus; ideo Clerici minus honeſtis conviviis neinterſint, neve ad bibendum quemquam incitent. Quod ſi interdum ſolemnibus Feſtis diebus, vel cum Sacrorum, aut exequiarum cauſa in unum congregantur, aliqui ſint invitandi, ne plures ſex, & eos Clericos, ad ſuam menſam adhibeant

periori monenti non paruerint, ab officio, vel beneficio suspendantur, & aliis poenis canonicis afficiantur „„. Idem vetat Concilium Burdigalense eodem anno, Tit. 21. Turonense, eodem anno, Tit. 14. „„ Omnibus (*inquit*) Clericis, ne tabernas, aut cauponas, blasphemiarum, & luxuriæ officinas, quovis neç etiam sponsaliorum, vel obsequiorum funeralium prætextu, nisi inter peregrinandum, ingrediantur, prohibet Concilium, poena carceris per duos menses pro prima vice, per sex menses pro secunda, & per annum pro tertia (si prohibitionem contempserint illis imponendam), mitioris poenæ omni spe sublata „„

Julianus Apostata Epistola 49. ad *Arsacium* Galatiæ Pontificem ethnicum, falsorum numinum Sacerdotes modestiæ, quam profitebantur Sacerdotes Christi, æmulos esse jubet: „„ Sacerdotem quemque hortare (*inquit*) ne accedat ad spectacula, neve in taberna bibat... Et qui tibi in his rebus morem gerunt, eis honorem tribuito; qui autem resistunt, expellito „„.

A conviviis etiam sæcularium hominum, quantum fieri potest, abstinere debent Clerici, secundum sapiens illud *S. Hieronymi* ad *Nepotianum* scribentis monitum, a Concilio Aquisgranensi repetitum, cap. 94. „„ Convivia tibi detestanda sunt sæcularium, maxime horum, qui honoribus tument. Turpe est ante fores Sacerdotes Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores consulum, & milites excubare, judicemque provinciæ melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si ostenderis facere te hæc, ut roges pro miseris, judex sæculi plus defert Clerico continenti, quam diviti, & magis sanctitatem tuam venerabitur, quam opes. Aut si talis est, qui non audiat Clericos nisi inter phialas, libenter carebo hujusmodi beneficio. *Ibidem*: Nunquam petentes, raro accipiamus rogati. Facile contemnitur Clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, non recusat „„. Et Concilium Aquense

tit.

...mio prohibita cum armis, avibus & graviter peccant Clerici,

Venatio Clericis vetita.

Hæc Regula nititur Ca *De Clerico venatore*, „ „ Episcopum, Presbyteri nes, aut accipitres, aut huju bere non licet. Quod si qui hac voluptate sæpius detentu tribus mensibus a communic bus; si Diaconus, ab omni o Ubi Glossa: „ Saltuosa (*inqui* „ Laicis; sed Clericis omnino „ tio; sed quieta, causa necessita Idque confirmat Canon sequen talium titulo: „ Omnibus serv „ & silvaticas vagationes cum c „ bus, & falconibus interdicimu

Hinc *Joannes Sarisberiensis*, *curialium*, cap. 4. „ „ Sunt ve næ, quæ non modo ab hoc, sed a utpote levioribus, & voluptuosi tuum summoventur, ut in sac tuti & ... unt am...

„„ Quia nullum venatorem invenimus ſanctum; præcipimus, ut Prælati ſoliciti ſint, & intenti in puniendo Clericos venatores; & præcipue Presbyteros, & religioſos, de quibus majus ſcandalum generatur „„. Sanctitati ſcilicet ſtatus clericalis clamoſa venatio non convenit, cum voluptas, quæ hujuſmodi venatione percipitur, hominis cogitationem a Deo diſtrahat, in quo maxime ſacrorum hominum animus defixus eſſe debet. Id confirmat Canon, *Eſau*, diſt. 86. deſumptus ex Commentario in Pſalmos ſub nomine *S. Hieronymi* edito, in Pſalm. 90. „„ Eſau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non invenimus in Scripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorem; piſcatores invenimus ſanctos „„. Hinc *Nicolaus I.* Epiſt. ad *Albinum* Archiepiſcopum januenſem: „„ Ab omni (*inquit*) beſtiarum, vel volucrum venatione penitus alieni exiſtere debent; nullum enim ſanctum, ut ait B. Hieronymus, venatorem legimus „„. Eſau, & Nembrod feroci indoli venationis ſtudium congruebat; miti Clericorum indoli convenit venationis fuga.

Legatur Epiſt. 56. *Petri Bleſenſis* ad *Gualterium* Epiſcopum Roffenſem, venationi deditum, qua eum a venandi ſtudio verbis graviſſimis avertere conatur. Venationem gravitate Pontificis indignam eſſe ſcribit, quem nec juventus ab hujuſmodi voluptate excuſaret. *Nicolaum* Papam ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententiam in *Lanfredum* Epiſcopum ferendam cenſuiſſe, quia venaticam exercebat. Nullum Sanctorum ab exordio mundi legi venatorem. Aliud venationis genus Sacerdotibus incumbere, de quo Dominus Jeremiæ 16. ait: *Ecce ego mittam venatores, & venabuntur in omni monte.* Prælati ſiquidem Eccleſiæ „„ venantur in omni monte, dum animas aberrantes, quaſi in prædam ad obſequium Chriſti rapiunt, in eminentia ſcientiæ, & doctrinæ. Utinam (*inquit*) huic venationi velitis operam dare, longique temporis jacturam, quod in vanitates evanuit, fructu vitæ melioris, & eruditione populi compenſare „„.

Ora-

Hanc vero executioni mandari jubet Concilium Chalcedonenſe Canone 3. „ „ Pervenit (*inquit*) ad ſanctam Synodum, quod quidam, qui in Clerum videntur adlecti, propter lucra turpia conductores alienarum poſſeſſionum fiant, & ſæcularia negotia ſub cura ſua ſuſcipiant, Dei quidem miniſterium parvipendentes, ſæcularium vero diſcurrentes domos, & propter avaritiam patrimoniorum ſolicitudinem ſumentes. Decrevit itaque ſanctum hoc, magnumque Concilium, nullum deinceps, non Epiſcopum, non Clericum, vel Monachum, aut poſſeſſiones conducere, aut negotiis ſæcularibus ſe immiſcere, præter pupillorum (ſi forte leges imponant) inexcuſabilem curam; aut civitatis Epiſcopus eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem habere præcipiat, aut orphanorum, & viduarum earum, quæ ſine ulla proviſione ſunt, ac perſonarum, quæ maxime eccleſiaſtico indigent adjutorio, & propter timorem Domini cauſa depoſcat. Si quis autem de cætero tranſgredi hæc ſtatuta tentaverit, qui eſt hujuſmodi, eccleſiaſticis in-

miniſterio conſtituti, nonniſi altari, & Sacrificio deſervire, & precibus, atque orationibus vacare debent. Scriptum eſt enim: Nemo militans Deo obligat ſe moleſtiis ſæcularibus, ut poſſit placere ei, cui ſe probavit. Quod cum de omnibus dictum ſit, quanto magis Clerici moleſtiis, & laqueis ſæcularibus obligari non debent, qui ſpiritualibus occupati, ab Eccleſia recedere, & ad terrenos, & ſæculares actus vacare non poſſunt? Cujus ordinationis, & religionis formam Levitæ prius in lege tenuerunt, ut cum terram dividerent, & poſſeſſiones partirentur undecim tribus; Levitica tribus, quæ Templo, & Altari, & miniſteriis divinis vacabat, nihil de illa diviſionis portione perciperet, ſed aliis terram colentibus, illa tantum Deum coleret, & ad victum, atque alimentum ab undecim tribubus de fructibus, qui naſcebantur, decimas reciperet. Quod totum fiebat de auctoritate, & diſpoſitione divina; ut qui operationibus divinis inſiſtebant, in nulla re avocarentur, nec cogitare, aut agere ſæcularia cogerentur. Quæ nunc ratio, & forma in Clero tenetur, ut qui in Eccleſia Domini Ordinatione clericali promoventur, in nullo ab adminiſtratione divina avocentur, nec moleſtiis, & negotiis ſæcularibus alligentur, ſed in honore ſportulantium Fratrum, tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab Altari, & Sacrificiis non recedant, ſed die, ac nocte cœleſtibus rebus, & ſpiritualibus ſerviant „ „„ Quamvis ergo cogi non poſſint Clerici ad tutelam ſuſcipiendam, legitimam tamen tutelam pietatis, & miſericordiæ cauſa, ſuſcipere poſſunt.

Hanc Regulam confirmat Concilium Pariſienſe ſextum lib. 1. cap. 28. laudato S. Pauli teſtimonio, & Concilii Chalcedonenſis Canone; ſubditque: „ „ Oportet, ut Epiſcopi ſuæ Parochiæ Sacerdotes, & Monachos a memoratis illicitis actionibus ſua auctoritate compeſcant, tranſgreſſores vero Cenſura canonica corripiant, quia dicitur: Tranſgredientem vero hanc definitionem noſtram, excommunicatum eſſe decrevimus, ne nomen Dei blaſphemetur „ „.

Canones alios congerere minime necesse est. Legatur cap. *Sed nec procurationes*, Quod est Concilii Lateranensis sub *Alexandro III.* & cap. *Secundum* Extra *Ne Clerici, vel Monachi sæcularibus negotiis se immisceant.*

Quæ sint vero negotia sæcularia Clericis prohibita, sic explicat Concilium Mediolanense I. cap. 26. „ Qui Deo militat, implicare se negotiis sæcularibus prohibetur; idcirco edicimus: Ne Clericus Sacris initiatus, aut ecclesiastico beneficio præditus, coram judice sæculari advocati, aut procuratoris nomine causas agat, nisi ab aliis in judicium vocatus suam, vel Ecclesiæ suæ, propinquorum etiam, si necesse erit, & miserabilium personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripto concessa, tueatur.

Ne in profanis negotiis officium tabellionatus exerceat.

Ne artem medendi faciat.

Ne in negotiationibus, & mercaturis se interpretem, & medium interponat.

Neve præcursor, aut assecla fœminarum, aut eis discumbentibus assistat, aut ancilletur „„.

REGULA IX.

Clerici redditunm ecclesiasticorum dispensatores sunt, non domini; unde cum ex iis victum, & honestum vestitum delibarunt, si quid residuum est, pauperibus debent.

Hæc Regula ex antiqua Ecclesiæ disciplina colligitur, quæ redditus ecclesiasticos in quatuor partes dividi jussit, quarum una Episcopo, alia Clero, tertia pauperibus, quarta Ecclesiis restaurandis applicaretur, ut constat *ex Simplicii*, & *Gelasii I.* Pontificum Decretis, & ex Ep. 31. libri 12. *S. Gregorii*, cujus hæc sunt verba: „ „ Mos Apostolicæ sedis est, ordinatis Episcopis præceptum tradere, ut de omni stipendio, quod accedit, quatuor debeant fieri portiones; una videlicet Episcopo, & familiæ ejus propter hospitalitatem; alia Clero; tertia vero pauperibus; quarta Ecclesiis reparandis „„. De recto bonorum ecclesiasticorum usu.

Eadem Regula confirmatur ex can. *Episcopus*, causa 12. q. 1. qui est Antiocheni Concilii 25. „ „ Episcopus ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reverentia, & timore Dei. Participet autem & ipse quibus indiget, (si tamen indiget) tam in suis, quam in fratrum, qui ab eo suscipiuntur, necessariis usibus profuturis; ita ut in nulla qualibet occasione fraudentur, juxta S. Apostolum sic dicentem: *Habentes victum, & tegumentum, his contenti sumus.* Quod si contentus istius minime fuerit, convertat autem res Ecclesiæ in suos usus domesticos, &c. Synodo Provinciæ pœnas persolvat „„. 1. Tim. 6. 8.

Et Canone, *Res Ecclesiæ*, qui *Urbani* Papæ nomine a *Gratiano* ibidem refertur: „ Res Ecclesiæ non quasi „ propriæ, sed ut communes, & Domino oblatæ, cum „ summo timore non in alios, quam in præfatos usus „ sunt fideliter dispensandæ „. Episcopum, parique

[illegible] Ordinis viros, *Rebus* [illegible] *propriis* [illegible] Concilium Carthaginense 4. quod [illegible] Concilio, Ep. [illegible] quae nobis [illegible] non sunt illa nostra, sed pau- [illegible] commodo geri- [illegible] usurpatione damna- [illegible] [illegible] 12. q. 2. [illegible] Omnium eccle- [illegible] Episcopus habeat potestatem, & [illegible] conscientiam. Non liceat [illegible] ex iis, vel cognatis pro- [illegible] Dei sunt [illegible] lib. 2. [illegible] cap. 5. & post eum Synodus [illegible] Nihil aliud esse [illegible] peccatorum, [illegible] neque sanctus Pontifi- [illegible] ut propria, sed ut [illegible] Hinc [illegible] *Hieronym.* [illegible] Judices quo-

[redacted]

cap. *Fraternitatem*, Extra. *De Donationibus*, cujus hæc sunt verba: *Cum Episcopus, & quilibet Prælatus rerum ecclesiasticarum sit procurator, non Dominus.*

Hanc etiam ob causam Concilium Trid. sess. 25. cap. 1. *De Reform.* Episcopis, & quibuscunque beneficia ecclesiastica, tam sæcularia, quam regularia obtinentibus: „„ Omnino interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant; cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa; imo, quam maxime potest, sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, poenitus deponant „„. Quod & Concilia Trident. secuta, scilicet Rothomagense, Burdigalense, Aquense repetunt. Consanguinei ex Ecclesiæ proventibus non ditandi.

Hanc Regulam confirmat *S. Bernardus*, Epist. 2. Clericos omnes in unius *Fulconis* persona sic interpellans: „„ Conceditur tibi, ut si bene deservis, de Altario vivas, non autem ut de Altario luxurieris, ut de Altario superbias, ut inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria deargentata, varia, griseaque pollicea a collo, & manibus ornatu purpureo diversificata. Denique quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de Altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est „„. Et Ser. 18. in Cantica: „„ Timeant Clerici, timeant Ministri Ecclesiæ, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua egerunt, ut stipendiis, quæ sufficere debeant, minime contenti, superflua, quibus egentes sustentandi forent, impie, sacrilegeque sibi retineant, & in usus suæ superbiæ, atque luxuriæ victum pauperum consumere non vereantur, duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiant, & Sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur „„.

Et Declamatione in illud Evangelii: *Ecce nos reliquimus omnia*, hæc habet: „„ De Altario vivat, non Matth. 19.

ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, nec contra Sancti cujuſdam dignam omni acceptione ſententiam ex clericatu ditior fiat. Non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia ædificet, mutans quadrata rotundis; nec loculos inde congreget, nec in vanitate, aut ſuperfluitate diſpergat. Non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos, aut neptes (ne filias dixerim) nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare, par ſacrilegii crimen eſſe dignoſcitur. . . Sane patrimonia pauperum, facultates Eccleſiarum; & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri, & diſpenſatores, non utique Domini, vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt, & veſtitum. Nec enim ordinavit Deus his, qui Evangelio ſerviunt, de Evangelio quærere, aut habere delicias, vel ornatum; ſed vivere (ait Paulus) ex eo, ut videlicet ſint contenti, alimenta corporis, non irritamenta gulæ, aut incentiva libidinis; & quibus tegantur, non quibus ornentur, accipere „ „.

Et Epiſt. 42. „ „ Diſcite, Pontifices, non quidem in ſancto, ſed in freno, quid facit aurum. Hoc mo

norum verum dominium habent; unde ex ipſa rerum conditione non obligantur, ut ea aliis conferant, ſed poſſunt ea, vel ſibi retinere, vel etiam aliis pro libito elargiri; poſſunt tamen in eorum diſpenſatione peccare propter inordinationem affectus, per quam contingit, quod vel ſibi plura conferant, quam oporteat, vel aliis etiam non ſubveniant, ſecundum quod requirit debitum charitatis. Non tamen tenentur ad reſtitutionem, quia hujuſmodi res ſunt eorum dominio deputatæ. Sed eccleſiaſticorum bonorum ſunt procuratores, vel diſpenſatores. Ad diſpenſatorem autem requiritur bona fides, ſecundum illud 1. ad Cor. 4. *Hic jam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur.* Sunt autem bona eccleſiaſtica non ſolum in uſus pauperum, ſed etiam ad cultum divinum, & neceſſitates miniſtrorum expendenda... Si ergo diſtincta ſint bona, quæ debent in uſum Epiſcopi cedere, ab his, quæ ſunt pauperibus, & miniſtris, & cultui Eccleſiæ eroganda, & ſi aliquid ſibi retinuerit Epiſcopus de his, quæ ſunt pauperibus eroganda, vel etiam in uſum miniſtrorum, aut in cultum divinum expendenda; non eſt dubium, quin contra fidem diſpenſationis agit, & mortaliter peccat, & ad reſtitutionem tenetur. De his autem, quæ ſunt ſpecialiter ſuo uſui deputata, videtur eſſe eadem ratio, quæ eſt propriis bonis; ut ſcilicet propter immoderatum affectum, & uſum peccet quidem, ſi immoderata ſibi retineat, & aliis non ſubveniat, ſicut requirit debitum charitatis. Si vero non ſint prædicta bona diſtincta, eorum diſtributio fidei ejus committitur. Et ſi quidem in modico deficiat, vel ſuperabundet, poteſt hoc fieri abſque bonæ fidei detrimento. Si vero ſit multus exceſſus, non poteſt latere; unde videtur bonæ fidei repugnare; & ideo non eſt abſque peccato mortali „ „.

Idem docet Quodlibeto 6. q. 7. art. 1. „ „ Bonorum (*inquit*) patrimonialium, vel licite acquiſitorum, homo eſt vere dominus... Bonorum vero ec-

clesiasticorum Clerici non sunt vere domini, sed dispensatores. *Et infra*: Si non conservet bonam fidem in dispensando, mortaliter peccat „ „.

. Caroli nonitio Cleri-

Argumentum istud *S. Caroli* Admonitio Conc. Mediolanensis 4. auctoritate firmata concludet. Is Clericos, quorum tenue sunt redditus, sic compellat: „ „ Exemplo Sanctorum, vos paupertate, sobrietate, ac parsimonia ita agite; ut non modo a supervacanearum rerum usibus abstinentes, sed vestro etiam defraudantes victu, Ecclesias vestras, & Altaria exornetis, sartatecta habeatis, sacra supellectili instruatis; alienis item necessitatibus subveniatis, & pauperibus opitulemini „ „.

Eos vero, qui pinguiora possident beneficia, his verbis admonet: „ „ Qui vero uberiores ecclesiasticos redditus habetis, Ecclesias, e quarum prædiis fructus percipitis, eo magnificentius, & augustius, quo amplioribus donis, bonisque, augustiorique liberalitate illæ dotatæ sunt, illustri structura, præclaro opere reficite, egregiisque muneribus exornate; tum omni ecclesiasticæ supellectilis apparatu instrui-

REGULA X.

Restitutionis lege tenetur, qui Bona Ecclesiæ, seu Redditus ecclesiasticos in usus illicitos expendunt.

Prima quidem fronte contrarium sentire videri potest *S. Thomas* Quodlibeti 6. quæst. & artic. citatis, ad 3. „ „ Bona (*inquit*) ecclesiastica non solum sunt dispensanda pauperibus, sed etiam Ecclesiæ ministris. Aliter ergo dicendum est de illis ecclesiasticis bonis, quæ principaliter sunt attribuenda necessitatibus pauperum, & ex consequenti necessitatibus ministrorum, sicut sunt bona hospitalium, & aliorum hujusmodi; & aliter de illis bonis, quæ sunt principaliter attributa usibus ministrorum, sicut sunt præbendæ Clericorum, & alias hujusmodi; nam in primis bonis peccatum committitur non solum ex abusu, sed etiam ex ipsa rerum conditione, dum aliquis in suos usus assumit, quod est alterius, & ideo tenetur ad restitutionem tanquam defraudator rei alienæ; in secundis vero bonis non committitur peccatum, nisi per abusum, sicut & de bonis patrimonialibus dictum est; unde non tenetur quis ad restitutionem, sed solum ad pœnitentiam peragendam „ „. Verum *S. Thomæ* sensus est, ad restitutionem minime teneri, qui in bonorum ecclesiasticorum dispensatione sibi commissa paullulum modum excesserint, sive in suos usus paullo plus, quam par sit, expendendo, sive consanguineis, domesticis, aut aliis, quibus propter obsequia, aut beneficia aliquid tribuere possunt, (juxta dispositionem c. *Relatum est*, Extra, *de Testamentis*,) aliquanto plus erogando, quam oporteat. Sed non negat, quin ad restitutionem teneantur, si in usus pravos, & illicitos deliberata voluntate expenderint, quod pauperum est; imo id satis aperte significat in eodem articulo. „ „ Verum (*inquit*) quia horum dispensatio fidei dispensatoris committitur, si quis bona fide dispenset ecclesiastica bona, inde accipens, quod sibi convenit secundum conditionem status, & personæ, & De recta bonorum ecclesiasticorum usu.

aliis largitur, ſecundum quod ſibi videtur bonæ fide expedire, non peccat mortaliter, etiamſi forte aliquid plus in ſuos uſus convertat, quam oporteat; talia enim, quia in ſingularibus eſt eorum judicium, non poſſunt per omnimodam certitudinem definiri; unde ſi non ſit multus exceſſus, poteſt compati bonam fidem diſpenſatoris; ſi vero multus exceſſus ſit, non poteſt latere; & ita non poteſt cum bona fide diſpenſatoris hoc agi; ſi autem non conſervat bonam fidem in diſpenſando, peccat mortaliter „ „. Quicunque ergo mala fide conſumit, quod pauperibus debetur, raptor eſt, & ad reſtitutionem tenetur.

Et in Reſponſione ad quartum: „ „ Neque (*inquit*) moderatus uſus divitiarum, neque bona fides diſpenſatorum ſalvari videtur in eo, qui ſcienter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis conviviis, & aliis hujuſmodi ſuperfluitatibus, & ſic non eſt dubium, quod in talibus peccat mortaliter; unde dicitur Matthæi 24. *Si dixerit malus ſervus ille in corde*

stum est, dico: Prælatos, & Clericos, qui res Ecclesiæ talibus, vel similibus personis conferunt, vel etiam consanguineis, non propter naturam sustentandam, sed ut faciant eos divites de patrimonio Crucifixi; item divitibus, & potentibus, non propter aliquam causam licitam, vel honestam, sed propter favorem sæculi, & pompam; tales (inquam) Prælatos, & Clericos, qui talibus conferunt bona ecclesiastica pauperibus debita, dico esse raptores, & per consequens teneri ad restitutionem omnium. *Hieronymus*: Ecclesiam fraudare, sacrilegium est; accepisse pauperibus erogandum, & esurientibus plurimis illud reservare vel cautum, vel timidum est; aut, quod apertissimi sceleris est, aliquid inde subtrahere, omnium prædonum crudelitatem superat „ „. 12. Quæst. 2. Glossa Episcopi. *Item Concilium Toletanum*: „ „ Si illi, qui nulla ex rebus suis pauperibus distribuunt, æterni Judicis voce condemnabuntur in futuro; quanto magis ii, qui auferunt pauperibus, quod non dederunt „ „? 12. Quæst. 2. *Si illi*.

Idem docet *S. Antoninus*, 3. p. Summæ, tit. 15. c. 1. §. 19. „ „ De bonis (*inquit*) seu fructibus beneficiorum, quæ dant Clerici consanguineis, vel personis turpibus, utrum in dando peccent, & teneantur ad restitutionem. Super hoc dicit Raymundus; quod Clerici, qui consanguineis potentibus, vel meretricibus, & histrionibus, & similibus bona ecclesiastica pauperibus debita tribuunt, raptores sunt, quia quidquid Clerici habent, pauperum est, dicit Hieronymus 16. Quæst. 1. cap. finali. Nam pauperibus debentur; unde ad restitutionem tenentur omnium pauperibus, vel in utilitatem Ecclesiæ. Idem videtur sentire Thomas Secunda secundæ, Quæst. 185. .. Petrus vero de Palude in quartum, *dist.* 24. Quæst. 3. dicit: Quod quidam dicunt, quod illud, quod Clerici in malos usus consumunt de patrimonio Jesu Christi, non tenentur restituere de proprio, quia sunt domini ejus, quod percipiunt; ali-

ter

ter teſtari non poſſent. In re autem propria quilibet eſt moderator, & arbiter, ut patet. Argumentum etiam ad hoc eſt: *Extra, de Clerico non reſidente, cap.* 1. ubi dicitur, quod qui non intereſt hor is ſine cauſa rationabili, ſi recepit diſtributiones quotidianas, quæ pro hujuſmodi dantur, non facit eas ſuas, ſed tenetur ad reſtitutionem; ergo a contrariis, ſi intereſt horis, facit eas ſuas, & ſi male expendit, non tenetur ad reſtitutionem. Alii dicunt; quod non habet fructum favore ſui, ſicut pater in bonis filii adventitiis, quorum fructus ſi male conſumit, non tenetur reſtituere; ſed pro bono Eccleſiæ, & pauperum facti ſunt adminiſtratores, & tutores, qui ſunt quaſi domini, ſed non quando pupillum ſpoliant. Et ideo, ſicut illi poſſunt ſibi victum, & veſtitum retinere, & benemeritis dare; ſed ſi male expendunt, tenentur reſtituere; ſic & iſti „ „. Et iſtud magis conſonat dictis Sanctorum, & juri canonico, *Hæc Petrus*. Unde Hieronymus: *Tibi, o Sacerdos, de Altario vivere, non luxuriari permittitur*, Diſt. 44.

Idem docet *Alvarus Pelagius* Joannis 22. Pœnitentiarius lib. 2. *de Planctu Ecclesiæ*, cap. 28. „„ Ex dicto (*inquit*) Hieronymi potest elici solutio hujus quæstionis, quod teneantur ad restitutionem, cum dicat: Permissum victum de bonis Altaris, non abusum. Fateor, quod durus est hic sermo, & multos scandalizat, sicut verbum Christi: *Nisi quis manducaverit carnem meam*: Nihilominus verus est, quia licet actio contra tales præsumptores directa non procedat, indirecta tamen procedit non solum coram Deo, sed etiam coram Ecclesia; quia rationem tenentur reddere de malis expensis Clerici Episcopo, *Can.* Placuit, *Causa* 10. *qu.* 3. *ibi.* Et in singulis annis Episcopo ratio fiat. Et Clerici Ecclesias suas tenentur conservare indemnes de dilapidatione, & malis expensis, & de damnis, quæ eis intulerunt, ut est expressum 12. *qu.* 2. *statuimus*, *ibi*: Et de facultatibus, si quas habent proprias, indemnem Ecclesiam reddant „„. Joann. 6

Sed luculentius nihil ad istius Regulæ confirmationem afferri potest Concilii Mediolanensis 1. Decreto sub *S. Carolo Borromæo*, Tit. 63. „„ Et sacrorum Canonum decretis statutum est, & sanctissimorum Patrum testimoniis celebratum, quæ bona Fidelium pietas Deo consecravit, ea vel illorum necessitatibus honeste sublevandis, qui divinis dicati obsequiis, Christi ministri, & dispensatores Mysteriorum Dei effecti essent, vel Ecclesiis reficiendis, earumque ornamentis ad divinum cultum necessariis comparandis, vel pauperibus sustentandis addicta esse; siquidem ubi primum Ecclesiæ bona esse cœperunt, eam naturam, & conditionem consecuta sunt, ut in alium, quam sacrum, & pium usum eorum fructus converti nefas esset. Quare cavendum est, ne cupiditate prolapsi, quæ radix est omnium malorum, dum vel propriis, vel propinquorum, & familiarum divitiis, & honoribus studemus, quæ Deo dicata sunt bona, & Ecclesiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione ad aliorum

usum

sitate, quod fieri debuit. Divites vero, & potentes, credo, quod teneantur similiter ad restitutionem; si illud recipiebant per fraudes, vel minas, vel importunitatem indebitam, vel alias sine justa causa.. Sed cui fiet hæc restitutio? Credo, quod auctoritate judicis pœnitentialis debeat fieri Ecclesiæ, cui sic injuriose ablatum est; item illi eidem, qui dedit, nisi cum turpiter dedit; tunc enim non sibi, sed successori suo poterit fieri; vel in utilitatem Ecclesiæ convertetur; vel etiam ejusdem loci pauperibus, si hoc expedire videbitur, erogetur „ „.

Idem confirmat *S. Antoninus* loco supra laudato: „ „ Male autem recipientes a personis ecclesiasticis de bonis Ecclesiarum, videlicet de fructibus, & eleemosynis beneficiorum, ut fornicariæ, & histriones, & consanguinei, non ratione indigentiæ, sed parentelæ, & lusores & alii hujusmodi, & domini potentes per fraudes, minas, & importunitates, secundum Raymundum, tenentur restituere; non quidem illi, qui turpiter dedit, sed auctoritate Superioris

[redacted]

Idem confirmat ex *S. Ambrosio* lib. 1. *de Officiis*, cap. 30. dicentes: „ „ Est etiam illa probanda liberalitas, ut proximos seminis tui non despicias, si egere cognoscas. Melius est enim, ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab aliis sumptum deposcere, aut alicui subsidium necessitati; non tamen, ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu potes conferre inopibus; causa enim præstat, non gratia. Neque enim propterea te Domino dicasti, ut tuos divites facias; sed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miserationis peccata redimas tua. Putant se parum poscere? Pretium tuum quærunt, vitæ tuæ fructum adimere contendunt; & se juste facere putant. Et accusat, quod eum divitem non feceris, cum te ille velit æternæ vitæ fraudare mercede „ „.

REGULA XIII.

Graviter peccat Clericus, qui imminente necessitate pauperibus subveniendi, reservat, ac reponit in futurum id, quod ex ecclesiasticis redditibus ipsi residuum est.

Doctrina est *S. Thom.* 22. qu. & art. mox laudatis, in Responsione ad quartum: „ „ Bona (*inquit*) Ecclesiarum usibus pauperum deservire debent. Et ideo si quis necessitate non imminente providendi pauperibus, de his, quæ superfluunt ex proventibus Ecclesiæ, possessiones emat, vel in thesauro reponat in futurum utilitati Ecclesiæ, & necessitatibus pauperum, laudabiliter facit. Si vero necessitas immineat pauperibus erogandi, superflua cura est, & inordinata, ut aliquis in futurum conservet. Quod Dominus prohibet, Matth. 6. *Nolite soliciti esse in crastinum* „ „. Quando vero necessitas illa non imminet, cum semper pauperes nobiscum habeamus? Præclare *Petrus Cantor* in *Verbo Abbreviato*, cap. 59. „ „ Quomodo (*inquit*) Prælati, successores Apostolorum, hujus temporis dicunt: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*? Cum temporalibus abundent, etiam

ſupra laicos; cum omnia ea inquirant, quæ gentes? cum theſaurizent ſic contra præceptum Domini multiplicantes aurum, & argentum, equos, & phaleras, & pompam ſæculi, quod etiam Regibus Iſrael erat prohibitum, ne reducerentur in Ægyptum? Quomodo prædicabunt ſubditis diſpergere, & erogare bona ſua pauperibus, qui diſperſa non ceſſant congregare, & reponere? Tutius eſſet, nec habere, unde aliis erogarent „ „.

REGULA XIV.

Clerici, qui ſufficiens ad ſuſtentationem ſuam patrimonium habent, eccleſiaſticorum tamen beneficiorum redditibus, oblationibus, aliiſve ſtipendiis ad neceſſarium victum, honeſtumque veſtitum tuta conſcientia uti poſſunt.

Hæc Regula colligitur ex Apoſtolo 1. ad Corinth. 9. cap. ubi probat, ſe ipſum, ac Barnabam exigere potuiſſe a Corinthiis neceſſitatem ſuſtentationis, quamvis ex manuum ſuarum labore viverent, qui patrimonii loco ipſis erat. *Quis (inquit) mi-*

Id confirmat perpetua Ecclesiæ disciplina, praxisque; nunquam enim Clericos patrimonium sufficiens habentes a redditwum ecclesiasticorum, decimarum, distributionum, aut oblationum participatione exclusit, aut beneficia possidentes ad relinquendum patrimonium obligavit; aut ad erogandum pauperibus portionem bonorum ecclesiasticorum ipsorum sustentationi, atque usui alias destinatam. Imo Canones bona propria defuncti Episcopi, aut cujusvis alterius Clerici, a redditibus ecclesiasticis diligenter separari jubent, & ista Ecclesiæ, illa vero ejus hæredibus servari. Episcopis etiam, aliisve Clericis permittunt, ut patrimonialia, propriaque bona donent; vel testamento legent, quibus voluerint; ecclesiasticorum vero bonorum fructus, sive oblationes, alteri, quam Ecclesiæ, relinquere non possint. Ita can. 40. inter eos qui Apostolici vocantur: „ „ Sint manifestæ res propriæ Episcopi, si tamen habet proprias, & manifestæ Dominicæ, ut potestatem habeat de propriis moriens Episcopus, sicut voluerit, & quibus voluerit, derelinquere; ne sub occasione ecclesiasticarum rerum intercidant res Episcopi. Justum enim est apud Deum pariter, & homines; simul ne Ecclesia per ignorationem rerum Episcopi damni aliquid sustineat, simul ne Episcopus, aut cognati ejus, prætextis Ecclesiæ oblædantur „ „. Refertur can. *Sint manifesta*, causa 12. quæst. 1.

Concilium Antiochenum, can. 24. „ „ Manifesta sint (*inquit*) quæ pertinere videntur ad Ecclesiam cum notitia Presbyterorum & Diaconorum, qui circa ipsum sunt, ita ut agnoscant, nec ignorent, quæ sunt Ecclesiæ propria, nec eos aliquid lateat, ut si contigerit Episcopum migrare de sæculo, certis existentibus rebus, quæ sunt Ecclesiæ, nec ipsæ collapsæ depereant, nec quæ propria probantur Episcopi sub occasione rerum pervadantur Ecclesiæ. Justum namque, & acceptum est coram Deo, & hominibus, ut sua Episcopus, quibus voluerit derelinquat, & quæ Ecclesiæ sunt, eidem conserventur Ecclesiæ; ut nec Ecclesia ali-

aliquod patiatur incommodum, nec Epiſcopus ſub occaſione proſcribatur Eccleſiæ, & in cauſas incidant, qui ad eum pertinent, & ipſe poſt obitum maledictionibus ingravetur „ „.

Concilium Agathenſe, can. 48. „ „ Epiſcopi de rebus propriis, vel acquiſitis, vel quidquid de propriis habent, hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant; quidquid vero de proviſione ſuæ Eccleſiæ fuerit, ſive de agris, ſive de fructibus, ſive de oblationibus, omnia in jure Eccleſiæ ſervare cenſuimus „ „. Hi, aliique Canones manifeſte probant, Clericos patrimonium habentes, eccleſiaſticos redditus nihilominus percepiſſe, iiſque uti potuiſſe ad congruam, & honeſtam ſuſtentationem; ita tamen, ut quod ex illis reſiduum eſſet, Eccleſiæ poſt eorum obitum ſervaretur.

Præterea, Eccleſiæ redditus eſſe ſtipendia, Clericorum miniſterio, & laboribus debita, Canones aſſerunt; jure igitur utendi ſtipendiis illis non privantur, quibus ſufficiens patrimonium eſt, ſi Eccleſiæ ſerviant. Ita Concilium Agathenſe can. 36. „ „ Clerici omnes, qui Eccleſiæ fideliter, vigilanterque deſerviunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundum ſervitii ſui meritum, vel ordinationem Canonum a Sacerdotibus conſequantur.

Et *Innocentius III.* cap. *Cum ſecundum*, Ext. *de Præbendis*, ait: „ „ Cum ſecundum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere debeat de Altari; & qui ad onus eligitur, repelli non debeat a mercede; patet a ſimili, ut Clerici vivere debeant de patrimonio Jeſu Chriſti &c „ „.

Fruſtra vero quidam objiciunt can. *Ex his*, cauſa 12. qu. 1. cujus hæc ſunt verba: „ „ Ex his, quibus Epiſcopus indiget, ſi tamen indiget, ad ſuas neceſſitates, & peregrinorum fratrum uſus & ipſe percipiat, ut nihil ei poſſit omnino deeſſe „ „. Hæc enim verba, *ſi tamen indiget*, non ſignificant, Epiſcopum, vel Clericum, cui ſufficiens patrimonium eſt, eccleſiaſticis redditibus ad ſuſtentationem ſuam uti non poſſe; ſed ex hujuſmodi redditibus tantum

ac-

accipere, & expendere ei licere, quantum opus erit & ad peregrinos suscipiendos & hospitalitatem exercendam. Unde subdit idem Canon; „ Lex enim „ Dei præcipit, ut qui altario deserviunt, pascan„ tur de ipso „.

Frustra etiam objiciunt Canonem, *Clericos*, sub *S. Hieronymi* nomine citatum causa 1. quæst. „ „ Clericos autem illos convenit Ecclesiæ stipendiis sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragantur bona. Qui autem bonis parentum sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & per abusionem talium, judicium sibi manducant, & bibunt „ „. Hic enim Canon de iis intelligendus est, qui cum patrimonium sufficiens habeant, ecclesiasticis redditibus abutuntur, eosque in malos usus convertunt; vel occasione augendi patrimonii se a divinis subtrahunt obsequiis, quibus sic absentibus, & Ecclesiæ minime servientibus, fructus bonorum ecclesiasticorum jure non competunt, nec illos suos faciunt. Vel de quarta pauperibus debita, quæ dari prohibetur divitibus, Canon exponendus est. Denique si absolute, & absque illis exceptionibus, verba Canonis accipiantur, exhortationem, & consilium, non præceptum continet. Si tamen locupletes Clerici de bonis Ecclesiæ percipiunt, licet non debeat eis denegari portio, quia nemo cogitur suis stipendiis militare, mortaliter peccant, si ex cupiditate sua reservant. Ita Canonem illum explicat Glossa.

Frustra tandem objiciunt illa *S. August.* verba, Epist. 185. alias 50. „ „ Si pauperum compauperes sumus, & nostra sunt, & illorum; si autem privatim, quæ nobis sufficiant, possidemus, non sunt illa nostra; sed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus „ „.

Item verba *Juliani Pomerii*, lib. 2. *de Vita contemplativa*, c. 10. „ „ Nec illi, qui sua possidentes, dari sibi aliquid inde volunt, sine grandi peccato

suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clericis, quidem, dicit Spiritus sanctus; *Peccata populi mei comedunt*. Sed sicut nihil habentes proprium, non peccata, sed rudimenta; quibus indigere videntur, accipiunt; ita possessores non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt „ „. Refertur Canone *Pastor*, causa 1, quæst. 2.

Oseæ 4.

Verum hæc verba non perstringunt Clericos, qui patrimonium habentes ex redditibus Ecclesiæ nihilominus vivebant, sed eos, quibus cupiditas ingressum in Collegia, seu Congregationes, ac Societates ecclesiasticas suadebat, non ut Ecclesiæ servirent, sed ut a suscipiendis apud se pauperibus, & peregrinis immunes, patrimonium augerent, & ex substantia pauperum interim viverent. Ita horum Patrum sententias interpretatur *Innocentius IV*, in cap. *Episcopus*, Extra, *de Præbendis*, scribens; „ „ Intendit Auctor Canonicis prohibere, ne quis de patrimonio avare thesaurizet; & bona Ecclesiæ expendat; alias autem licet bona sua conservare hæredibus, & bona Ecclesiæ expendere „ „. Atque hunc esse *Juliani Pomerii* sensum, verba sequenti Canone relata ostendunt. „ „ Illi quoque (*inquit*) qui velut idonei, nihil quidem sibi dari, velut debitum, poscunt, sed tamen Ecclesiæ sumptibus vivunt, non est meum dicere, quali peccato cibos pauperum præsumendo suscipiant; qui Ecclesiam, quam juvare de propriis facultatibus debuerunt, suis expensis insuper gravant; propter hoc fortassis in Congregatione viventes, ne aliquot pauperes pascant; ne advenientes suscipiant, aut ne suum censum expensis quotidianis imminuant „ „.

Hinc Aquisgranense Conc. anno 816. cum ex *Juliani Pomerii* verbis cap 107. Regulæ, quam præscripsit Canonicis, contexuerit, ait tamen cap. 115. ipsos „ „ Proprias res, & Ecclesiæ cum humilitate, & justitia habere posse. *Et cap.* 120. Proinde (*inquit*) qui suas, & Ecclesiæ habent facultates, & in utilitatem Ecclesiæ interius, & exterius con-

conferunt, accipiant in Congregatione cibum, & potum, & partes eleemosynarum, & his contenti sint, ne plus accipientes, pauperes gravare videantur. *Et cap.* 122. Qui vero suis, & Ecclesiæ abundat rebus, instante sterilitatis tempore, eis, quos pauperes pascit Ecclesia, suis facultatibus cum charitate, & humilitate suffragari procuret „„.

Prosper Fagnanus vir canonici juris consultissimus, oppositos hac in materia Canones trium temporum distinctione conciliat, in cap. *Si quis*, Extra. *De Peculio Clericorum.* „ Primum tempus est (inquit) „ quando in primitiva Ecclesia Clerici communiter „ habitabant, & nihil proprii habebant, sed omnia „ habebant communia, & de illis bonis communibus „ Clerici vivebant, primo juxta dispensationem Apo- „ stolorum, deinde juxta dispensationem Episcopo- „ rum, qui Apostolis successerunt. Et secundum hoc „ tempus non est quærendum, an Sacerdotes, & Cle- „ rici habentes propria possent vivere de bonis Eccle- „ siæ, cum nihil proprium possiderent. Secundum „ tempus successit, in quo Episcopi videntes utile fo- „ re, ut prædia oblata conservarentur Ecclesiis ca- „ thedralibus, ut ex eorum fructibus posset omnibus „ indigentibus uberius subveniri, statuerunt, ut bona „ hujusmodi non venderentur, sed conservarentur, „ & Episcopus haberet potestatem ea dispensandi, pro- „ ut cuique opus esset; & de redditibus Ecclesiæ fie- „ rent quatuor partes, quarum una deberetur Episco- „ pis, alia Clericis, tertia fabricæ, quarta pauperibus. „ Et hoc tempore emanarunt jura, quæ disponunt, „ ut Clerici habentes proprium, nullatenus participent „ de redditibus Ecclesiæ. Ratio ejus dispositionis fuit, „ quia cum adhuc illicitum videretur, ut Clerici pro- „ prium possiderent contra vestigia Apostolorum, & „ nonnulli id facerent clam, ut ostenderent se san- „ ctiores, quam essent, ut in cap. *Certe*, 12. q. 1. „ multo detestabilius videbatur, ut proprium habe- „ rent & nihilominus viverent de redditibus eccle- „ siasticis, qui reservati erant principaliter pro subsi-

 „ dio

„ que nihil accipiant ultra sustentationem decentem, „ juxta conditionem proprii status. Quod enim vere „ superfluum est, dandum esse pauperibus, Theo„ logi communiter docent (ait pius, & eruditus „ Cardinalis Bellarminus lib. 1. *de Clericis*, cap. 28.) Certe si divino præcepto divites Laici obligantur ad ea pauperibus eroganda, quæ sibi superflua sunt, secundum illud Lucæ 3. *Qui habet duas tunicas, det non habenti; & qui habet escas, similiter faciat.* Sic christianæ Moralis egregii Doctores SS. Hieronymus, & Augustinus vere dixerunt, ille in Epistola ad Hebdiam. qu. 1. „ Si plus habes, quam tibi ad „ victum, vestitumque necessarium est; illud eroga, „ & in illo debitricem esse te noveris „; iste vero Ennaratione in Psalm. 47. n. 12. „ Superflua divi„ tum, necessaria sunt pauperum. Res alienæ possi„ dentur; cum superflua possidentur „; Quanto magis Clerici tenentur superflua, sive beneficii, sive patrimonii, sive utriusque, pauperibus erogare, non solum extremam, non solum gravem, sed communem etiam necessitatem patientibus; cum thesaurizare in terris non debeant, qui Dominum partem esse suam, ac hæreditatem singulari quadam ratione profitentur; bonaque ecclesiastica, quæ possident, deposita sint pietatis, & patrimonia pauperum, illorum fidei, ac dispensationi commissa?

CAPUT VI.

De Beneficiis ecclesiasticis, illicitaque eorum captatione, possessione, resignatione, permutatione, & beneficiorum Officiis.

Beneficium *ecclesiasticum est jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis provenientes, Ecclesiæ auctoritate constitutum, competens Clerico propter sacrum ministerium, seu officium spirituale, quod exhibere debet Ecclesiæ, cujus ex bonis sustentatur.*

lesiasti- beneficii nitio licatur.

Dicitur *Jus perpetuum*. Pensiones enim, quæ ad certum duntaxat tempus sunt concessæ, & pensionarii morte extinguntur, non sunt beneficia. Nec etiam dignitates, & administrationes temporariæ, quales sunt Vicariorum generalium, & Officialium Episcopi. Dicitur *Auctoritate Ecclesiæ constitutum*: Quia summi Pontificis, aut Episcopi approbatio, & confirmatio necessaria est, ut proventus aliqui Ecclesiis, sive Clericis ob officium spirituale concessi, rationem beneficiorum habeant. Unde Capellaniæ, seu redditus ob Missarum celebrationem in perpetuum fundati, quos vulgo *Obitus* nuncupamus, beneficia ecclesiastica non censentur, sed stipendia duntaxat, vel eleemosynæ; nisi ab Episcopo, aut a romano Pontifice in beneficii titulum accepti sint, & instituti. Dicitur *Clerico competens*: Quia nemini conferri potest, qui non sit prima saltem Tonsura initiatus. Dicitur denique *Propter sacrum Ministerium*: Quia *beneficia ad divinum cultum, atque ecclesiastica munia obeunda sunt constituta*, ut loquitur Conc. Trid.

„ tur, niſi militanti „. Quamobrem, ſi nullum ſpeciale munus beneficiis ſit adnexum, iis eccleſiaſticum aliquod miniſterium, ut anneĉtat Epiſcopus, conveniens eſt Eccleſiæ diſciplinæ, ut ſtatuit Concilium Mediolanenſe I. Conſtitutionum p. 2 tit. 26. „ „ Si (*inquit*) aliqua dignitas, perſonatus, aut officium in Eccleſia fuerit, cui neque ab inſtitutione, neque a jure communi, neque a propriis Conſtitutionibus, quæ probatæ ſint, neque his decretis proprium munus in divinis Officiis ſit attributum, aut quod ſit, non ſatis conſtet; Epiſcopi, duobus adhibitis de capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter a capitulo deligatur, aſſignent ſingulis dignitatibus, & officiis proprium munus, quemadmodum cum ſententia ſacrorum Canonum, & cum propriæ Eccleſiæ probatis Conſtitutionibus, & cum his Sanĉtionibus pro ratione loci magis congruere judicabunt. Cæteris etiam beneficiis, quæcunque jam ab eccleſiaſticis Officiis immunia reperiuntur, ſive Canonicatus, ſive Clericatus, ſive etiam ſimplicium nomine appellantur, iis Epiſcopus priſtina munera reſtituat: at, ſi non conſtat ſatis, qualia eſſent, pro fruĉtuum ratione munera imponat, aut Miſſas, divinaque Officia celebrandi; aut ſi Clericatus, ſimpliciave beneficia ſint, minorum etiam Ordinum funĉtiones obeundi ad divini cultus propagationem „ „. Idem ſtatuit Concilium Burdigalenſe anno 1624. celebratum, cap. 18. n. I.

Beneficia porro nuncupata ſunt, quod aĉtione benefica, & ſpontanea conferantur Clericis Eccleſiæ militantibus, ſicut & prædia, quæ militibus profanis, & ſæcularibus, concedebantur, feuda, & beneficia diĉta ſunt.

Omiſſa beneficiorum diviſione in ea, quæ dignitatem habent, & præeminentiam ſingularem, quæ & perſonatus interdum appellantur; & ea, quibus annexa eſt cura animarum; & ea, quæ ſunt abſque dignitate, & cura; beneficiorum primaria, & maxime vulgata diviſio eſt in ſæcularia, & regularia. Quotuplex beneficiorum genus.

Sæ-

Sæcularia sunt, quæ Clericis sæcularibus tantum; Regularia, quæ regularibus tantum debentur, & conferri possunt, id est, qui professionem in aliquo Ordine religioso, beneficiorum capace, secundum Ecclesiæ disciplinam emiserint; vel ei nomen dederint, profitendique intra annum conditionem subeant. Hinc tritum illud, & praxi receptum: *Sæcularia sæcularibus, Regularia regularibus.* Prout concordatis a Concilio Lateranensi 5. confirmatis, & Concilii Trid. sess. 14. cap. 10. & 11. *de Reformatione* statutum est.

Quædam rursus beneficia sunt cum animarum cura conjuncta, ut Episcopatus, Decanatus, Cura parochialis, Abbatia, Prioratus regularis, &c. Quædam sine animarum cura, ut Canonicatus, præbendæ, capellaniæ, ac Prioratus simplices. Ad ordinem beneficiorum curam animarum habentium revocantur ecclesiasticæ dignitates, & beneficia, quibus jurisdictio contentiosa, & jus quoddam correctionis morum est adnexum, quales sunt Archidiaconatus, & quædam Ecclesiarum collegiatarum præfecturæ.

[redacted]

atque omni regula, decet eos medium statum, atque ordinem sequi, & ostendere inter regulares, & sæculares Clericos in vestitu, in victu, & in omni ornatu. Tonsura utantur ampliori, quam sacerdotali, habitu propius ad regularem accedente. Nec existiment sibi commendatum monasteriorum regimen ad luxum, aut prodigalitatem, aut ad augendam rem suam, & consanguineorum familiam; sed ad piam, & justam alienarum rerum dispensationem, & quarum non habent proprietatem, Deoque de omnibus reddendam esse rationem „ „.

Ut autem præcipua vitia noscantur, quæ in beneficiorum collatione, captatione, possessione, resignatione, & permutatione contingunt, Regulas quasdam pro more statuemus.

REGULA PRIMA.

Ad beneficia ecclesiastica promoveri non debent, nisi legitimi, & qui sint moribus, scientia, ætate, ordineque idonei. Si vero sint parochiales Ecclesiæ, requiritur insuper, ut idioma loci intelligant, & expedite loqui sciant.

Qui ad beneficia ecclesiastica possidenda idonei.

B*eneficium* enim *ecclesiasticum non potest sine institutione canonica obtineri;* secundum Regulam 1. juris in 6. Pertinet autem ad institutionem canonicam, ut beneficium conferatur ei, qui sit ad illud possidendum, ejusque functiones obeundas idoneus, puta, qui non sit irregularis, nec infra legitimam ætatem (inquit *S. Antoninus* 3. p. tit. 15. §. *de Beneficiis.*) Hinc cap. *Postulasti*, Ext. *de Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, Innocentius III. respondet: „ „ Cum excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis ecclesiastica beneficia conferri non possunt, nec illi valent ea licite retinere, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum; cum ea non fuerint canonice consecuti „ „.

Excommunicatis conferri non possunt.

Idem confirmatur ex cap. *Licet*, tit. *De Electione*, in

ordinandi sunt. Verba sunt septimæ Synodi oecumenicæ, relata can. *Omnes Psallentes*, dist. 38. Sed & Curati in studio Scripturæ sacræ, & Canonum mediocriter saltem versati esse debent, ut colligitur ex Canone *Ignorantia*, dist. 10. qui Concilio Toletano desumptus est: „ „ Sciant ergo Sacerdotes Scripturas sanctas, & Canones, & omne opus eorum in prædicatione, & doctrina consistat; atque ædificent cunctos tam fidei scientia, quam morum disciplina „ „. Et can. *Nulli*, dist. 38. *Celestinus I.* ait: „ Nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare; nec „ quidquam facere, quod Patrum possit regulis obviare „. Eminentem literaturam in iis, qui ad Episcopatum, & parochialium Ecclesiarum regimen promoventur, optat Ecclesia, competentem requiritur, ut constat ex *Innocent. III.* cap. *Cum nobis*, Ext. *De electione, & electi potestate.* Eminentis scientiæ est: „ Qui subtiles quæstiones discutere, & definire novit, „ & in promptu responsiones habet „. Mediocris vero scientiæ est, „ Qui scit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia nesciat respondere; & qui

modum magnopere cogitare debemus, ut qui officium prædicationis suscepimus, nullis curis a divina lectione privemur. Nam quorumdam mentes Pontificum, ita corporis otio a lectionis gratia secluduntur, ut quid doctrinæ subditis exibeat gregibus, non inveniat præco mutus. Insistendum ergo semper erit majoribus, ut quos sub regiminis sui cura tuentur, fame verbi Dei perire non sinant. Sic Metropolitanis in confinitimo, confinitimis in commisso sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium divinæ Legis traditionibus imbuatur; ita ut indesinenti solicitudine Prælatus quisque subditos quærens, aut profectum eorum lætabundus agnoscat, aut nescientiam sine arrogantia instruat. Placuit ergo de talibus juxta instituta Toletani Concilii, ut aut sponte sumant intentionem necessariam perdiscendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti „ „.

Hinc *S. Gregorius magnus* p. 1. *Pastoralis*, cap. 1. „ „ Nulla ars (*inquit*) doceri præsumitur, nisi intenta prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo Magisterium pastorale suscipitur in magna temeritate; quoniam ars est artium regimen animarum. Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? Et tamen sæpe qui nequaquam spiritalia præcepta cognoverunt, cordis se medicos profiteri non metuunt; dum qui pigmentorum vim nesciunt, videri medici carnis erubescunt „ „.

Quod vero promoveri ad parochiales Ecclesias non debeant, nisi *Qui intelligant, & intelligibiliter loqui sciant idioma loci, ubi Ecclesia, aut beneficium hujusmodi consistit*, aliasque provisio nullius sit roboris, constat ex Reg. 20. Cancellariæ Apost. *De Idiomate*. Cum enim Parochus confessiones pœnitentium excipere, illisque verbum Dei prædicare, & Doctrina christiana imbuere illos debeat, omnino necesse est, ut eorum idiomate *intelligibiliter* loquatur. Quam Regulam confirmant verba Domini Ezechielis 3. *Non enim ad populum profundi sermonis, & ignotæ linguæ tu mitteris, ad domum Israel, quorum non possis audire sermones, &c.*

Parochialibus Ecclesiis non præficiendi nisi qui loci idioma intelligant, & loqui possint.

REGULA II.

Qui beneficium impetravit Graduatis duntaxat, vel Doctoribus secundum Ecclesiæ leges conferendum; aut illud vi graduum obtinuit; illud tuta conscientia possidere, & retinere non potest, nisi præscriptum studii tempus in aliqua Universitate perfecerit, ac scientiam adeptus sit competentem.

Quid in s deside-tur, qui i graduum eneficia btinent.

Hanc Regulam firmant pacta inter *Leonem X.* Romanum Pontificem, & *Franciscum I.* Concordata, Concil. Lateranense 5. ea confirmant Sess. 11. & Regum Christianissimorum Constitutiones, Besensis *Ludovici XII.* anno 1498. art. 2. & Lugdunensis anni 1510. art. 8. nec non *Henrici III.* quibus sancitum est, ut beneficia Graduatis debita nonnisi illis conferantur, qui præscriptum, ac legitimum studiorum tempus impleverint. Quamobrem, qui ad gradus per saltum promoti fuerunt, beneficia retinere non possunt Graduatis debita. Idem esto judicium de illis, qui cum legitimo tempore studuerint, scientiam tamen competentem non sunt adepti. Alioqui Ecclesiæ le-

dum ejuſque ſacras functiones obeundas neceſſariis inſtructus, Eccleſiiſque, ad quas, aut in quibus promovetur, neceſſarius, aut utilis ab Epiſcopo judicatur. Non ſolum enim ad beneficia, ſed ne ad Ordines quidem ullus eſt promovendus, *Qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis*, ut ſtatuit Conc. Tridentinum ſeſſ. 23 cap. 16. *De Reformat.* Neceſſe eſt præterea, ut ſeipum ſerio examinet, qui ad beneficium promovetur, videatque, ne forte illud pro ſeipſo poſtulaverit, ſuiſque, aut parentum, vel amicorum precibus, aut favore illud impetraverit; ne pactionibus, aut conventionibus ſecretis, atque ſimoniacis; ne penſionis abſque legitima cauſa impoſitæ, aut tertiam partem reddituum excedentis onus ſubierit, & conditionem acceperit, ut beneficium obtineret; ne denique abſque inſtitutione canonica illud ſit adeptus, aut prava intentione illud ſuſcipiat. Explorare inſuper debet voluntatem Dei, ſuis, piorumque orationibus, exemplo Chriſti, qui *Exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei; & cum dies factus eſſet, vocavit diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex ipſis, quos & Apoſtolos nominavit;* (ut habetur *Luc.* 6.) Virorum denique ſapientum, & ſpiritualium conſilium adhibere debet, ſibique ipſi diffidere, ne cupiditate ſua decipiatur, ac ſeducatur.

REGULA IV.

Qui in beneficia eccleſiaſtica curam animarum habentia ſe ingerunt, vel illa ambiunt, a Deo minime ſunt vocati.

Non ſunt a Deo vocati, qui in beneficia curam animarum habentia ſe ingerunt aut illa ambiunt.

Nam (ut ſcite ait *Origines* Hom. 6 in Iſaiam) „ „ Bonum eſt non proſilire ad eas, quæ a Deo ſunt dignitates, & principatus. & miniſteria Eccleſiæ; ſed imitari Moyſen, & dicere cum eo: *Provide alium, quem mittas*: Neque ad Principatum Eccleſiæ venit, qui ſalvari vult, ſed ad ſervitutem Eccleſiæ „ „.

Id confirmatur ex can. *Principatus*, qui eſt *S. Leonis*, & refertur cauſa 1. q. 1. „ „ Principatus, quem

aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiamsi moribus, aut actibus non offendit, ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo, & difficile est, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio „ „.

Et ex Canone, *In Scripturis*, qui est *S. Gregorii*, & legitur causa 8. qu. 1. „ „ Sicut locus regiminis desiderantibus negandus est, ita fugientibus offerendus. Et sicut scriptum est, *nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron* „ „. Desiderium quidem boni operis, & laboris, ecclesiastico beneficio annexi, laudabile est, secundum illud Apostoli: *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat;* sed principatus, ac dominationis desiderium damnandum est. Illud charitatis est, adeoque divinæ vocationis congruum, istud ambitionis, ac proinde cœlesti vocationi adversum, ut explicant *S. Joan. Chrysostomus* Homil. 10. in Epistolam 1. ad *Timotheum;* & *Theodoretus* Commentario in cap 3. ejusdem Epistolæ. Laudabile fuit Episcopatum appetere tempore persecutionis, quia *Nihil aliud erat*

Quando udabile

rem *S. August.* lib. 9. *de Civitate Dei*, cap. 19. recte ait: „ Locus superior, sine quo regi non potest, „ etsi ita teneatur, atque administretur, ut decet, „ tamen indecenter appetitur „. Et *S. Gregorius magnus*, Pastoralis p. 1. cap. 9. inter ecclesiastici regiminis difficultates, & bona, medium illud tenendum docet. „ Ut virtutibus pollens, coactus ad regimen „ veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat „. Hinc *S. Isidorus Hispalensis*, lib. 3. *Sententiarum*, cap. 34. Viro ecclesiastico praecipit, ut „ Ad dispensa„ tionem ecclesiastici Ordinis, si ex Dei voluntate „ pervenerit, nolens quidem, sed humilis gubernan„ dam suscipiat „. Id divinae vocationis argumentum est.

Locus superior indecenter appetitur.

Nolentes ad Ecclesiae regimen promovendi.

Huc accedit, quod lib. 7 Capitularium, cap. 449. scriptum est: „ „ Ille in ovile ovium intrat per ostium, qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum ingreditur, qui de eodem Creatore, ac Redemptore humani generis vera sentit, & praedicat, & praedicata custodit; culmen regiminis ad officium portandi oneris suscipit, non ad appetitum gloriae transitorii honoris; curae quoque suscepti ovilis solerter invigilat, ne oves Dei, aut perversi homines prava loquentes dilanient, aut maligni Spiritus oblectamenta vitiorum suadentes devastent „ „.

Quis intret per ostium.

Denique *S. Thomas*, Secunda Secundae; Quaestione centesima, art. 5. ad tertium, hanc Moralis christianae, quam stabilimus, regulam his verbis confirmat: „ „ Si aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa praesumptione redditur indignus; & sic preces sunt pro indigno „ „.

Qui pro se petit curam animarum, indignus est.

Consonat ista Doctoris angelici doctrina *S. Joan. Chrysostomi* sententiae, Homilia 3. in Acta Apostolorum. „ „ Quem enim (*inquit*) conscium adibis, si procuraris, vel per teipsum, vel per alium? Quibus oculis intueberis illum, qui tibi fuit auxilio? Quid habebis, quod excuses? Etenim qui nolens, & invitus compulsus est, habiturus est aliquam excusationem. Quamquam maxime & hic privatus est ve-

 nia,

nia, nisi quod ad hoc coactus, aliquid habet excusationis. Cogita, quid acciderit Simoni. Quid enim refert, si non das pecuniam, sed pecuniæ loco adularis, subornas, multaque machinaris? Pecunia tua sit tecum in perditionem, ad illum dictum est; & his dicitur, ambitio tua sit tecum in perditionem, quoniam putasti ambitu humano parari regnum Dei „ „.

REGULA V.

Qui beneficia ecclesiastica honoris, & reddituum temporalium intuitu principaliter suscipiunt, non solum a Deo non sunt vocati, sed lethalis peccati rei sunt.

Beneficia ecclesiastica ob honorem, aut propria commoda non suscipienda.

Hæc Regula colligitur ex *S. Augustino*, lib. 2. *de Sermone Domini in Monte*, c. 13. „ „ Sæpe (*inquit*) cogitatio necessariarum rerum, ad istam vitam pertinentium, sauciat, & sordidat interiorem oculum nostrum, & plerumque cor duplicat, ut ea, quæ videmur cum hominibus recte facere, non eo

terra volutatur? Si autem in cœlo, mundum erit, quia munda sunt quæcunque cœlestia. Sordescit enim aliquid, cum inferiori naturæ miscetur, quamvis in suo genere non sordidæ; quia etiam de puro argento sordidatur aurum, si misceatur; ita & animus noster terrenorum cupiditate sordescit „„.

Idem confirmat *Gaufridus* Clarævallensis Abbas, declamatione in Evangelium *Ecce nos reliquimus omnia*, inter Opera S. Bernardi, §. 2. „„ Petro dictum est: *Simon Joannis, amas me? Pasce oves meas.* Joan. 21. Idemque tertio repetitum. Tertio dictum, *Pasce*, nec mulge, seu tonde, vel semel additum est. Speret ergo discipuli locum, gradum ministri, qui dominicum pascere gregem satagit, quam tondere; pascere vero tripliciter, exemplo conversationis, verbo prædicationis, fructu orationis; & pascere ad mandatum Christi, ut nemo sibi hunc sumat honorem, sed qui Hebr. 5. vocatus fuerit a Deo tanquam Aaron „„.

Quod de Episcopis dixit Tridentina Synodus sess. 25. *de Reform.* c. 1. reliquos beneficiarios etiam spectat. „„ Optandum est, ut se non ad propria commoda, non ad divitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est, & Fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, si præpositos suos viderint non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cœlestem patriam cogitantes „„.

Puritas intentionis signum est legitimæ vocationis.

De divinæ vocationis ad beneficia necessitate, ac recta intentione, quæ vocationis illius argumentum est, sic loquitur Conc. Bituricense anno Christi 1584. Tit. 36. Can. 1. „„ Cum beneficium ecclesiasticum non otiosis, sed officium suum exequentibus sit constitutum, & propter officium detur beneficium, denuntiat hæc Synodus omnibus cujuscunque gradus, & conditionis, qui beneficia ecclesiastica solius temporalis proventus gratia suscipiunt, eos non facere fructus suos, sed ad restitutionem teneri „„.

absque legitimo titulo suscipiunt, & retinent, fructus suos non faciunt, beneficium sic impetratum inter manus ordinarii Collatoris, sub æternæ damnationis periculo, ejurare tenentur.

REGULA VI.

Resignatio beneficii in manus collatoris fieri debet.

Beneficiorum resignationes.

Sic enim Renuntiationem definit *S. Antoninus* 2. p. Summæ, Tit. 1. cap. 5. §. 2. „ Renuntiatio „ est juris proprii spontanea refutatio, quæ fieri de„bet in manibus ejus, a quo habetur institutio, & „ confirmatio „.

Eadem Regula nititur auctoritate *Alexandri III.* cap. *Admonet*; & *Innocentii III.* cap. *Quod in Dubiis*, Ext. *De Renuntiatione*.

REGULA VII.

Beneficium ecclesiasticum sine causa legitima, & canonica resignari non potest, vel ejurari.

Causæ canonicæ propter quas resignari possunt beneficia.

Hanc Regulam tradit *Innocentius III.* Cap. *Nisi cum pridem*, Ext. *de Renuntiatione*, Causasque enumerat, & explicat, ob quas hujusmodi renuntiatio, aut resignatio fieri potest.

„ „ *Prima est*: Conscientia criminis, forsitan non cujuslibet, sed duntaxat illius, propter quod ipsius officii executio post peractam pœnitentiam impeditur.

„ „ *Secunda est*, Debilitas corporis, quæ vel ex infirmitate, vel ex senectute procedit, nec tamen omnis, sed illa solummodo per quam impotens redditur *Beneficiarius* ad exequendum officium.

„ „ *Tertia est*, Defectus scientiæ competentis, quæ circa spiritualium administrationem est potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna.

„ „ *Quarta est*, Malitia plebis; quando plebs adeo duræ cervicis existit, ut *Pastor* proficere nequeat apud ipsam. Non autem pro qualibet culpa Pastor debet gre-

gregem deserere, ne mercenario comparetur, qui videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit; sed de Superioris licentia, tunc demum potest non tam timide fugere, quam provide declinare, cum oves convertuntur in lupos; & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt „ „.

„ *Quinta est*, Grave scandalum, quod aliter sedari „ non potest „.

„ *Sexta est*, Personæ irregularitas, si forte sit bigamus, vel viduæ maritus „.

Quas causas hoc Distichon complectitur:

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis;
Quem mala plebs odit, dans scandala cedere possit.

Subdit ibidem Innocentius III. „ „ Si propter aliquam causam utilem, & honestam in hujusmodi proposito perseveres, de licentia nostra cedas, alioquin cedendi licentiam auctoritate Apostolica tibi scias esse penitus interdictam.

Hanc Regulam confirmat *S. Pius V*: Constitutione 58. quæ incipit: *Quanta Ecclesiæ Dei*, cujus hæc sunt verba: „ „ Episcopi, & alii facultatem habentes, eorum duntaxat Resignationes recipere, & admittere possunt, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxii, Censuris ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inservire; seu qui unum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoveri; Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur; denique si quis ex aliis casibus acciderit, qui Constitutione felicis recordationis Innocentii Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere securi „ „.

Quamobrem graviter peccant, qui alias ob causas beneficio ecclesiastico renuntiant, illudve resignant, scilicet ad laborem declinandum, vitamque in otio traducendam: „ Cum otiositas, & voluptas arma sint

„ Ho-

„ hostis antiqui ad miseras animas captivandas „, (ut loquitur *Innocent. III.* cap. supra citato) & *S. Martini* exemplum imitari viros ecclesiasticos deceat, qui viribus corporis destitutus dixit: „ Domine si adhuc „ populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, „ fiat voluntas tua „: Et exemplum Apostoli dicentis:

[I. 1. 23. *Cupio dissolvi, & esse cum Christo. Manere autem in carne, necessarium propter vos.*

REGULA VIII.

Resignatio in favorem, qua Clericus beneficio renuntiat, ea lege, ut illud certo cuipiam viro ab ipso renuntiante designato conferatur, ecclesiastico jure vetita est, & illicita; & a solo Pontifice romano admitti potest; alioquin nullius est roboris, & Simoniæ pœnis obnoxios facit Resignantem & Collatorem.

signatio- in favo- n cur an- nis Ca- „ In beneficiis *enim* ecclesiasticis ea, quæ hæredi- „ tariæ successionis imaginem referunt, sacris Con- „ stitutionibus sunt odiosa, & Patrum decretis con-

Ex transmissa, quod Alexandri III. Responsum est, Ext. *De filiis Presbyterorum*. Et ex cap. *Quia Clerici*, Ext. *De Jure Patronatus*.

Alia præterea ratio fuit, cur resignationes in favorem antiqui Canones prohibuerint, quia *In spiritualibus omnis pactio, vel conventio cessare debet, juxta canonicas sanctiones*, (ut respondet *Innoc. III.* Cap. *Tua nos*, Ext. *De Simonia.*) Resignatio autem in favorem, fit cum pacto quodam, ut beneficium illi conferatur, quem nominat resignans, qui beneficium suum non erat alias resignaturus. Hæc autem pactio, cum ex natura sua simoniaca non sit, modo temporalis alicujus commodi intuitu non fiat, quod in personam, vel familiam resignantis ex ipsa resignatione, & collatione ei facta, cujus in favorem est, redundet; sed una Ecclesiæ utilitas, & merita resignatarii spectentur; consequens est, illam non esse malam, nisi quia Canonibus prohibita est. Unde cum summus Pontifex de Canonibus dispensandi summam potestatem habeat, resignationis in favorem approbatio illi uni reservata est, cum tamen Collatores ordinarii puras, & simplices resignationes admittere, & approbare possint.

Accedit & tertia ratio, cur resignationes in favorem veteribus Ecclesiæ sanctionibus improbatæ fuerint, quia nimirum Collatorum ordinariorum libertatem coarctant, & oppugnant. Hanc ob causam Regum christianissimorum ad Tridentinam Synodum Oratores in mandatis habuere, ut resignationum in favorem abrogationem postularent, ac diligenter urgerent. Id tamen obtinere non potuerunt. Potestas enim ipsas approbandi penes summum Pontificem remansit; Episcopis autem, aliisque Collatoribus est adempta.

Solus rom. Pontifex eas admittere potest.

Id confirmat Constitutio 58. *S. Pii V.* quæ incipit, *Quanta Ecclesia Dei*, cujus hæc sunt verba: „„ Caveant autem Episcopi, & alii prædicti, itemque omnes Electores, Præsentatores, & Patroni, tam ecclesiastici, quam laici, quicunque sint, ne verbo qui-

quidem, aut nutu, vel ſigno futuri in hujuſmodi beneficiis, & officiis ſucceſſores, ab ipſis reſignantibus, aut aliis eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcunque intercedat „ „.

REGULA IX.

Qui beneficium reſignant in manus ordinarii Collatoris, cum pacto expreſſo, vel tacito, ut illud conferat certæ cuidam perſonæ ab ipſis reſignantibus deſignatæ, aut ab aliis, eorum ſignificatione, vel hortatu, rei ſunt peccati mortalis, & in pœnas contra ſimoniacos latas incurrunt.

Reſignationes ſimoniacæ.

Hæc Regula ſequitur ex præcedenti; & iiſdem argumentis nititur; eamque confirmat *S. Raymundus* lib. 1. *Summæ*, Tit. 1. *De Simonia* §. 23. „ „ Quid (*inquit*) de quadam conſuetudine, quæ in pleriſque Eccleſiis inolevit, videlicet dum debent fieri multi Canonici, dicunt, majores præcipue, ad invicem: Canonizemus Nepotulos noſtros, forte ad-

„ sunt spirituales, (*inquit*) non est Simonia... Si „ sint carnales, vel ex pacto quodam facto, vel nunc „ faciendo, Simonia est „.

REGULA X.

Resignatio in favorem, in manus summi Pontificis facta, ab eoque approbata, resignantem a Simonia immunem non præstat, si ea intentione, eoque intuitu suum beneficium alicui resignet, ut commodum aliquod temporale sibi, aut familiæ suæ inde proveniat, non autem ob Ecclesiæ utilitatem, & merita personæ, cujus in favorem fit resignatio.

Resignatio in favorem simoniaca est, nisi mere gratuita, & ob Ecclesiæ utilitatem, ac merita personæ facta.

Tunc enim renuntiatio gratuita non est, sed contractum quemdam involvit ex parte renuntiantis, quem jurisperiti his verbis exprimunt: *Facio ut des*: adeoque jure divino est prohibita; utpote per se, & ex natura sua simoniaca. Quod ex meo sensu non assero, sed ex sententia *S. Thomæ* in 4. *Sentent.* dist. 25. qu. 3. art. 3. ad 7. „ „ Ille (*inquit*) qui dat ratione consanguinitatis præbendam alicui principaliter, aut intendit temporale bonum illius, cui datur, & non alterius; & sic peccat graviter, sed Simoniam non committit, quia non vendit; cum nihil accipiat; aut intendit aliquod bonum in se ipsum redundans, sic quod magnificetur per hoc, & nobilitetur domus sua, vel quod ipse consanguineis sit fortior; & sic ipse aliquid accipere sperat, pro quo spiritualia dat, & Simoniam committit; & reducitur ad id munus, in quo continetur commodum, quod ex tali datione sperat „ „. Pactio autem quæ natura sua simoniaca est, romani Pontificis auctoritate non potest a labe Simoniæ purgari. Falsum namque est, quod a quibusdam decantatur: *Simoniam coram summo Pontifice non committi*. Si enim quamcunque Simoniæ labem purgare posset, nunquam ipse simoniacus esse posset. At id asserentium „ „ Opinio erronea est (*judice* S. Th. *ibidem*, *ad secun-*

secundum) Si enim Papa pro aliquo ſpirituali munus acciperet, Simoniam committeret, ſicut & alius homo; quia ſub Petro, cui Papa ſuccedit, Simoniæ vitium damnationem inchoavit in novo Teſtamento. Et quamvis res Eccleſiæ ſint aliquo modo Papæ, non ſunt tamen ejus omnibus modis habendi, ſicut illud, quod ad manum habet. Non eſt autem dubium, quod Simoniam committeret, ſi quis aliquod ſpirituale debitori ſuo daret, ut quod ſuum eſt, recuperaret; & ita etiam in propoſito Papa a Simonia non excuſaretur, ſi (quod abſit) ſpiritualia pro temporalibus rebus Eccleſiarum daret „ „.

REGULA XI.

Reſignationes cum expreſſa, vel tacita conditione regreſſus in eadem beneficia, illicitæ ſunt. *Et ita* reſignantes rei ſunt peccati mortalis; nec ad illa beneficia redire poſſunt abſque nova Collatione, aut ea tuta conſcientia retinere, eorumque fructus facere ſuos.

requiritur ; facilius provideri valeat : Omnes, & singulos regressus, accessus, & ingressus, etiam eventuales, aut pœnales, aut coadjutorias etiam de consensu, aut alias quomodolibet, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis efficacissimis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, clausulis irritantibus, & aliis decretis quomodolibet per quosvis romanos Pontifices prædecessores nostros ad beneficia ecclesiastica, cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumvis Ordinum regularia... quibusvis personis cujuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam episcopali, archiepiscopali, patriarchali dignitate, aut Cardinalatus honore pollentibus concessa... Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, auctoritate apostolica, tenore præsentium revocamus, cassamus, & abolemus „ „.

Tuta tamen conscientia potest aliquis ad resignatum beneficium regredi, si resignatarius sponte, & ultro illud ipsi offerat, & Episcopus hujusmodi regressum, ob majorem Dei gloriam, & Ecclesiæ utilitatem, judicio suo approbet ; hæc enim nova collatio, & provisio censetur. Imo gallicanæ Ecclesiæ jurisprudentia, & consuetudo, ei, qui in infirmitate gravi, & mortis periculo constitutus, coram ordinario resignaverit, permittit regressum recuperata valetudine ; aut cessante periculo, ut declaratur edicto *Ludovici XIII.* Regis christianissimi date anno 1638. art. 20. Est etiam regressui locus, si contingat unum ex compermutatis beneficiis evinci ; certum enim pro incerto, & caduco benefici permutare nemo velit ; quamobrem jus ipsi sufurrit hac in specie, *Cap. Si beneficia* 20. *De Præbendis in sexto.* Gallicanæ Ecclesiæ jurisprudentia.

REGULA XII.

Quælibet resignatio dolo, fraude, vi, aut metu facta, illicita, & irrita judicanda est; nec beneficium ita sibi collatum tuta conscientia retinere potest Resignatarius, aut illius fructus suos facere.

uæ resi- gnationes ritæ.

Hæc Regula colligitur ex cap. *Super hoc*, quod *Clementis III.* Responsum est, Ext. *De Renuntiatione*, cujus hæc sunt verba: „ „ Supervacuum esse non credimus, causam resignationis diligenter inquiri. Quam si forte probabilem, id est, non vi, nec metu, nec oppressione, nec interventu pecuniæ, nec promissione extortam, judex invenerit... admittere non postponat. Porro licet negantis factum, per rerum naturam nulla sit probatio, ejus tamen qui spontaneam renuntiationem negat, probationes credimus admittendas „ „.

Eadem Regula confirmatur ex Cap. *Abbas*, quod est *Alex. III.* & cap. *Ad audientiam*, quod est *Innoc. III.* Responsum, Ext. *De iis, quæ vi, metusve causa*

præjudicium, vel nocumentum valere censemus „ „. Resignationes itaque dolo, vi, aut metu factæ, judicandæ sunt irritæ. Quamobrem ei, qui in gravi infirmitate, aut mortis periculo quocunque constitutus resignavit, si beneficium repetat, ipsumque resignationis pœniteat, tenetur resignatarius beneficium restituere, coram Ordinario resignatum; cum enim ægritudo periculosa valde minuat hominis libertatem, & adigat ad ea, quæ nunquam in animum induceret, ob idque votum religionis, pavore mortis Deo nuncupatum remittatur, cap. *Literarum*, Ext. *de Voto*. Libere omnino non resignasse præsumitur, qui numquam resignasset, si ex illa infirmitate, seu mortis periculo se sospitem evasurum certò præscivisset. Ut enim respondet *Clemens III.* cap. *Super hoc*, Ext. de Renuntiatione: „ Nulla ratio „ hoc verisimile reddit, ut quisquam beneficium mul„ tis forte expensis, & laboribus quæsitum, quo su„ stentari debet, facile, sine magna sua causa, sponte „ resignet „.

REGULA XIII.

Qui beneficium suum in favorem alterius resignavit, illud tuta conscientia retinere non potest, nec fructus suos facere. Unde in statu peccati mortalis est, si provisiones romanæ curiæ, seu literas resignationem approbantes apud se retineat, etiam consentiente resignatario; aut ab eo promissionem extorqueat de possessione beneficii non captanda, nisi post obitum ipsius resignantis, aut certe morte ipsius imminente.

Fiducia enim hujusmodi in resignationibus teterrimum simoniæ genus est, ac resignantem simul, & resignatarium excommunicationi summo Pontifici reservatæ, aliisque simoniacorum pœnis obnoxios facit. Præterea, eum, qui beneficio suo renuntiavit, non posse illud retinere, aut repetere, absque nova institutione canonica, sive collatione,

Beneficium resignatum tuta conscientia retineri a resignante non potest ad missa resignatione.

confirmat *Alexander III.* cap. *Ex transmissa.* Ext. *De Renuntiatione.*

Regula ancellariæ m. de pu- icandis signatio- bus.

Denique Regula Cancellariæ apostolicæ, *De publicandis Resignationibus*, quæ in hoc regno recepta est, statuit: „„ Ut quæcunque beneficia ecclesiastica, sive in romana curia, sive extra eam resignata, nisi de illis factæ resignationes, si in eadem curia, intra sex menses a data supplicationis, & non a die præstiti consensus computandos; si vero extra dictam curiam factæ sint, intra mensem, ex tunc, ubi dicta beneficia consistunt, publicatæ fuerint: vel possessio illorum ab eis, quos id contingit, petita extiterit. Si resignantes ista postmodum in eorumdem resignatorum beneficiorum possessione decesserint, non per resignationem, sed per obitum hujusmodi vacare censeatur. Collationes quoque, & quævis aliæ dispositiones de illis tanquam per resignationem vacantibus factæ, & inde secutæ, nullius sint roboris, vel momenti „„. In Gallia tamen tempus sex mensium, aut unius mensis, hac Regula præstitum, computatur a die admissæ resignationis, &

illicana rispru- ntia.

mittit oves mercenario, qui non servit ut verus pastor, vel prout teneretur: publiceque interest, eum, qui jus habet in beneficio, possidere illud; & ille, qui non habet jus, illud non teneat; tum propter hospitalitatem, quam exerceret verus curatus, ut tenetur, non vero mercenarius, c. *de Monachis*, *Ext. De Præbendis*; tum ut oves pastorem suum agnoscant, ut est in Evangelio „„. Si autem elapso triennio resignatarius possessionem non iniverit, idem beneficium ipsi ab eodem resignari legitime, ac valide non potest, & provisiones in romana curia obtentæ censerentur subreptitiæ, nisi summo Pontifici fuisset expositus prioris resignationis, & retentionis provisionum per triennium casus.

REGULA XIV.

Simoniæ reus est, qui beneficium suum resignat alteri cum pactione expressa, vel tacita, ut ille vicissim suo renuntiet in favorem nepotis, seu consanguinei ipsius resignantis.

Ibi enim intervenit contractus, *Do, ut des*. Id confirmat *S. Thomas*, Secunda Secundæ, qu. 100, art. 5. ad 2. scribens: „ Si aliquis det beneficium „ ecclesiasticum alicui, hoc pacto, vel intentione, ut „ exinde suis consanguineis provideat, est manifesta „ simonia „. Quamobrem simoniæ rei sunt Canonici, qui paciscuntur invicem de promovendis ad canonicatum cognatis, & proximis suis; aut mutuam a se in hoc genere officii gratiam exigunt, interposito etiam juramento. Quæ resignationes simoniacæ.

REGULA XV.

Resignatio beneficiorum permutationis gratia, illicita, & simoniaca est, si ex pacto fiat, & conventione inter partes, Episcopi arbitrio, & judicio non permissa; aut commodi alicujus temporalis intuitu.

Ita respondet *Urbanus III.* cap. *Quæsitum*, Ext. *De Rerum permutatione*, cujus hæc sunt verba: „ Ge- Resignationes permutationis gratia.

„„ Generaliter itaque teneas, quod commutationes præbendarum de jure fieri non possunt; præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, labem semper continet simoniæ. Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licite potest de uno loco ad alium transferre personas: ut quæ uni loco minus sunt utiles, alibi se valeant utilius exercere „ „. Id confirmat *Innoc. III.* Cap. *Cum olim*, sub eodem Titulo, quo duos Clericos, qui Archidiaconatum, & præposituram propria auctoritate compermutaverant, illis dignitatibus spoliavit. Idem constat ex cap. *Majoribus*, Ext. *De Præbendis*, *& dignitatibus*, quod Turonensis Concilii nomine inscribitur. Et ex cap. *Pactiones*, Ext. *De Pactis*, quod est *Gregorii IX.* Responsum: „„ Pactiones (*inquit*) factæ a vobis pro quibusdam spiritualibus obtinendis; cum in hujusmodi omnis pactio, omnisque conventio debeat omnino cessare, nullius penitus sunt momenti „ „.

Idem confirmat Glossa Clementinæ, *Ne concessione*, Tit. *De Rerum permutatione*, his verbis: „„ Tra-

ditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus. Unde nec permutatio præbendarum, vel ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest auctoritate partium, absque periculo simoniæ, sicut nec transactio, ut jura determinant. Potest tamen Prælatus ex officio suo permutationes hujusmodi facere pro causa utili, & necessaria „ „.

Episcoporum vigilantia in resignationibus examinandis, & admittendis.

Episcopi autem est invigilare, 1. Ne simonia, fraus, aut aliud vitium, seu canonicum impedimentum in permutationibus intercedat. 2. Ut, si beneficia permutanda in diversis Diœcesibus sita sint, utriusque Episcopi interveniat auctoritas. 3. Ut illis, ad quos spectat electio, vel præsentatio ad hæc beneficia, resignatio causa permutationis significetur, eorumque postuletur consensus; qui, si Patroni laici fuerint, ita necessarius est hoc in regno, ut absque eo irrita foret permutatio. 4. Ut permutatio fiat rerum ejusdem generis, spiritualium scilicet cum spiritualibus, juris in re cum jure in re, & non cum jure ad rem; nominationem enim ad beneficium, seu jus ex indulto, gradibus, apostolicove mandato, quæ solam spem obtinendi beneficii, non autem jus proximum tribuunt, cum beneficio jure quæsito, & cujus provisiones præ manibus habentur, permutare non licet. Quod autem permutatio spiritualium cum temporalibus jure improbetur, ac damnetur, declarat *Greg. IX.* cap. *Exhibita.* Ext. *De Rerum permutatione.* Quamobrem nec jus decimarum pro re temporali permutari potest. „ „ Ex hac decretali (*inquit Glossa*) solvitur quæstio, quæ multum occurrit de facto. Quandoque aliqui volunt certas possessiones tradere quoad proprietatem, vel usum fructum Ecclesiis, quibus tenentur solvere decimas possessionum suarum, ut sic aliæ possessiones liberæ remaneant ab exactione decimarum; patet, quod hoc fieri non potest. Et hoc idem habuimus in antiqua compilatione, tit. *De Decimis*, cap. Intelleximus, *quod non debuit removeri* „ „. Cap. *Intelleximus*, *est Alexandri III.* Responsum, & habetur in antiqua

Collectione I. Decretalium, edita ab *Antonio Augustino.*

…æ permutationes …pectæ.

In fraudis autem, ac doli suspicionem merito veniunt permutationes beneficiorum factæ in periculo mortis, aut in decrepita senectute; maxime si fiant cum consanguineo aut familiari. Item, si citra beneficiorum inæqualitatem pensio reservetur; si uterque compermutans sibi pensionem reservet; aut si de pensione in gratiam tertiæ personæ partes conveniant; aut si pensio super alio quam compermutato beneficio constituatur. Item si sit magna beneficiorum, sine ulla compensatione, inæqualitas. Sed manifesta fraus est, si permutatio fiat cum ficto beneficio, aut pro beneficio, quod resignatur, aliud indefinite beneficium similis, ac paris proventus titulo permutationis promittatur, aut beneficium, cujus nondum provisiones habet compermutantium alter, ut constat, ex cap. *Quæsitum*, & cap. *Universorum*, Ext. *De Rerum permutatione.* Simoniam quod spectat in permutationibus contingentem, de illa sermo erit cap. seq. in quo de Simonia agemus.

ctiones omnes circa beneficia Canonibus vetitæ sint, requiritur ad purgandam simoniæ suspicionem, ut illæ etiam, quæ natura sua, & per se vitiosæ non sunt, ac simoniacæ, romani Pontificis auctoritate, ac judicio approbentur. Nec gallicana jurisprudentia pensiones super beneficiis ratas habet, præter illas, quæ a summo Pontifice constitutæ sunt. Tres duntaxat casus excipiuntur. Primus est, cum beneficiario ob ægritudinem, vel impotentiam, sive Censuram ecclesiasticam, de Vicario providendum est, qui functiones ejus suppleat. Tunc enim Episcopus congruam reddituum portionem ex beneficio delibare potest ad sustentationem Vicarii, ut statuit Concilium Tridentinum sess. 21. c. 6. *de Reformat.* idemque colligitur ex sess. 25. c. 14. Secundus casus est, Seminarii fundatio, ad quam si necessarii aliunde sumptus non suppetant, Episcopus ex beneficiis suæ dioecesis, suæque collationis, certas contributiones, seu pensiones annuas delibare, ac reservare potest ad pium istud opus, ut sancitum est in Concilio Trident. sess. 23. *de Reform.* c. 18. & regiis Constitutionibus confirmatum. Tertius casus est, bonum pacis inter Clericos de eodem beneficio contendentes firmandæ, cum jus illorum obscurum est. Si enim coram Episcopo litigent, potest ille tanquam judex, vel arbiter, beneficium uni, pensionem alteri, pro bono pacis adjudicare, ut colligitur ex c. *De cætero*, Ext. *De Transactionibus.* Quæ tamen compositio toleratur potius, quam laudetur ab *Innocentio III.* c. *Nisi essent*, Ext. *De Præbendis.*

II. Pensio autem canonica non est, nisi ob caussas in jure approbatas constituatur. Tres porro assignari solent. Prima est, favor resignationibus, ne resignans grave dispendium patiatur ejurato beneficio, unde alimenta percipiebat vitæ fovendæ necessaria. Secunda est, æqualitatis ratio in beneficiorum permutatione. Quando enim locupletius beneficium cum tenui, & exiguo permutandum est, inæqualitas reddituum adæquari potest constituta pensione, ut

Quæ pensiones canonicæ.

magni Regis christianissimi anno 1570. mense Octobris dato, cautum est, ne quis pensionem ex præbendis Ecclesiarum cathedralium, aut etiam collegiatarum, vel parochialium curarum beneficiis percipiat, nisi hujusmodi beneficiorum sacras functiones solido quindecim annorum spatio exercuerit, officiaque impleverit. Quicunque beneficiariis pensiones, his conditionibus minime concurrentibus, percipiunt, furti sacrilegi rei sunt, & ad restitutionem tenentur; quamvis pensio sit approbata ab apostolica Sede, cui fœde obrepserunt. His belle convenit quod scribebat *S. Bernardus* ad *Adam* monachum Epist. 7. „ „ Remorsas, ac remordentes conscientias apostolica conati estis delinire licentia. O frivolum satis remedium, quod non est aliud nisi more protoplastrum cauteriatis conscientiis texere perizomata, non ad medicamentum, sed ad velamentum. *Ibidem*: Apostolicam (*inquit*) licentiam quæsivimus, & impetravimus. Utinam licentiam non quæsissetis, sed consilium. Id est, non ut liceret, sed an liceret. Unde tamen quærebatis licentiam? Ut liceret, quod non licebat. Itaque volebatis, quod non licebat: sed quod non licebat, malum erat; mala erat igitur intentio, quæ in malum tendebat.

REGULA XVII.

Nec postulare licet, nec promittere beneficium ante obitum possessoris. Qui secus fecerint, gravis peccati rei sunt.

Hanc Regulam tradit Concilium oecumenicum Lateranense 3. sub *Alexandro III.* can. 8. & refertur cap. *Nulla*, Ext. *De concessione præbendæ*, cujus hæc sunt verba: „ „ Nulla ecclesiastica ministeria, seu etiam beneficia, vel Ecclesiæ tribuantur alicui, seu promittantur, antequam vacent: ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & beneficium se crediderit successurum. Cum enim in ipsis etiam legibus gentilium inveniatur in-

inhibitum, turpe est, & divini plenum animadversione judicii, si locum in Ecclesia Dei futuræ successionis expectatio habeat, quam ipsi etiam gentiles condemnare curarunt „ „.

REGULA XVIII.

Absque institutione diœcesani Episcopi beneficium ordinarie obtineri tuta conscientia non potest.

Ut enim habet Regula 1. juris in sexto: „ Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine „ institutione canonica obtineri „. Et cap. *Quod autem*, Ext. *De jure Patronatus*, quod est *Alexandri III.* Responsum dicitur: „ „ Antequam præsentatio per diœcesanum Episcopum approbetur, ratum non est, quod a patrono fuerat inchoatum. De cætero tuæ prudentiæ respondemus, quod si Laici Clericis, vel collegiis, de concessionibus, vel donationibus instrumenta confecerint in hæc verba, vel similia: Concessi, vel dedi Ecclesiam, & præsenti charta firmavi; si consensus Episcopi non accesserit, nihil agi videtur; quia pro non dato habetur quod ab illo datur, qui non potest de jure donare. *Et c.* Cum Laici, *sub eodem Titulo*: Cum Laici Episcopis nescientibus aut non consentientibus Ecclesias Clericis concedunt, in quibus habent jus Patronatus, & postea pœnitentia ducti alios ad easdem Episcopis repræsentant, & illi ad eorum præsentationem in eisdem Ecclesiis ab Episcopis instituuntur; eorum debet institutio stare, qui auctoritate sunt Episcopi instituti; concessione priori, quæ nulla est, omnino evacuata. Non enim licet Laicis Clericos in Ecclesiis præsumptione propria ordinare „ „. Idem confirmatur ex cap. *Ex frequentibus*, Ext. *De Institutionibus*, quod est *Alexandri III.* Responsum: „ „ Didicimus (*inquit*) in partibus vestris consuetudinem pravam a multis retroactis temporibus invaluisse; „ quod Clerici ecclesiastica beneficia sine consensu Episcopi diœcesis, vel Officialium suorum (qui hoc de

Quæ institutio canonica in beneficiis.

Diœcesani Episcopi in illis conferendis auctoritas.

pite. Ubi eſt illa B. Pauli per Spiritum Dei emiſſa præceptio: *Manus cito nemini impoſueris; neque communicaveris peccatis alienis*? Quid eſt cito manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ, ſacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis eſt ille, qui ordinatur? Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum ſectatur in eligendo Sacerdote judicium: ita gravi ſemetipſum afficit damno, qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum „ „.

erſona- m acce- io in col- ione be- ficiorum imarum ram bentium ave pec- tum.

S. Leoni in eadem doctrina tradenda præiverant *S. Auguſt.* Epiſt. 147. alias 29. ubi explicans illud Apoſtoli *Jacobi* c. 2. arguentis eos, qui perſonas accipientes dicunt diviti; *Sede hic*; *Pauperi vero*, *tu ſta illic*; hæc habet: „ „ Nec ſane quantum arbitror, putandum eſt leve peccatum in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſi illam diſtantiam ſedendi, ac ſtandi ad honores eccleſiaſticos referamus. Quis enim ferat eligi

Origenes Hom. 6. *in Leviticum*; ut refertur Can. *Licet*, causa 8. „ „ Licet ergo Dominus de constituendo Principe præcepisset, & Dominus elegisset; tamen convocatur etiam synagoga. Requiritur enim in ordinando Sacerdote, & præsentia populi, ut sciant omnes, & certi sint, quia qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligitur ad Sacerdotium „ „. Doctior, & sanctior eligendus.

Concilium oecumenicum Lateranense 4. c. 26. „ „ Nihil est (*inquit*) quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur Prælati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medicinam, irrefragabili constitutione sancimus, quatenus cum quisquam fuerit ad regimen animarum assumptus, is, ad quem pertinet ejus confirmatio, diligenter examinet & electionis processum, & personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat. Quia si secus fuerit incaute præsumptum, non solum dejiciendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus „ „. Dejiciendus indigne promotus, indigne promovens puniendus.

„ „ *Et cap.* 30. Grave nimis est, & absurdum, quod quidam Prælati Ecclesiarum, cum possint viros idoneos ad ecclesiastica beneficia promovere, assumere non verentur indignos; quibus nec morum honestas, nec literarum scientia suffragatur, carnalitatis sequentes affectum, non judicium rationis. Unde quanta Ecclesiis damna proveniant, nemo sanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, ut prætermissis indignis assumant idoneos, qui Deo, & Ecclesiis velint, & valeant gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in provinciali Concilio diligens inquisitio annuatim; ita quod, qui post primam, & secundam correptionem fuerit repertus culpabilis, a conferendis beneficiis per ipsum Concilium suspendatur, &c „ „.

Conc. denique Trid. sess. 7. c. 3. *De Reformat*, idem confirmat. „ „ Inferiora beneficia ecclesiastica (*inquit*) præsertim curam animarum habentia, per-

nus ex dignis eligat di
nus ei præsentet, ad quem in
provisiones omnes, seu institu
ctam formam factæ, subreptiti
stantibus huic decreto executi
vilegiis, præventionibus, affe
visionibus, indultis concessis
sitatibus, etiam ad certam Su
dimentis quibuscunque „„.

Idem confirmat B. Pontifex
quæ incipit, *In conferendis benef*
Aprilis 1557. „„ Ut autem (*in*
gnis, sed magis idoneis repertis,
cilii decretum, parochiales Ec
volumus, & eadem auctoritate d
Episcopus minus habilem postha
elegerit, possint ii, qui rejecti fu
ctione hujusmodi ad Metropolitan
gens Metropolitanus, aut exempt
ciniorem Ordinarium, uti nostrum
modi delegatum, aut alias ad ipsa
licam appellare; ac præelectum ad
coram ipso appellationis judice, &
tibus ... ocare „„. Ubi ...

nis, ex lapidibus grandibus, & pretiosis, & dolatis, atque quadratis, non ex paleis, festucis, & luto; quod tamen faciunt, qui indignos ad ecclesiastica beneficia promovent. Nec excusant eos preces Magnatum; nam „ „ Architecto nemo auderet hujusmodi preces porrigere, ut pro columna forti festucam fragilem in ædificio, cujus fabrica fidei ejus commissa est, poneret. Et si forte eo usque aliquis insaniret, ut præsumeret, & diceret; Magister, ego diligo festucam istam ultra modum, charissima mihi est, rogo te, quantum possum, honora eam, & pone in loco honorabili, videlicet in loco columnæ fortis, & altæ; nunquid subsanari se ab illo non adverteret, & in facie ejus spueret „ „? Addit officium Prælatorum, non solum esse ædificare templum Domino, sed etiam corpus mysticum Christo. Membra igitur, quæ tanto capiti congruant, in corpore Ecclesiæ ponenda sunt; nemo autem dubitat, peccatores esse membra diaboli. „ „ Quare, qui peccatores in Ecclesiis suis constituunt, non corpus mysticum Christo Domino; sed corpus utique, quale decet diabolum, diabolo ædificant, ex membris videlicet putridis, omnique deformitate horribilibus „ „. Prælatus dux est, cujus officium est eligere, & colligere bellatores ad præliandum contra diabolum, & exercitum ejus. Quapropter eligere debet fortes, & doctos ad bella. „ „ An igitur parvuli, an mortui, scilicet mortalibus peccatis extincti, ad præliandа prælia Domini eligendi sint, quis non judicet? Qui non noverunt gladium Spiritus, quod est verbum Dei, qui non noverunt arcum sacrarum disciplinarum, sacrorum eloquiorum sagittas, scutum fidei, galeam salutis; loricam justitiæ, & omnino ignaros armorum lucis, quis eligat ad bellandum, nisi damnabilissimus Domini sui proditor, quique hostibus ejus de eo quærit victoriam „ „? Prælatus Princeps pastorum est; debet igitur vocare electos pastores, non qui pascant semetipsos, sed qui pascant populum scientia, & doctrina; non pasto-

gnioribus esse conferenda censet, ac probat Guilelmus Paris. Episcopus.

qui ſit bonus ſimpliciter; quia per quodlibet peccatum mortale aliquis redditur indignus ad quodlibet ſpirituale exequendum. Non tamen oportet, quod ſemper eligatur ille, qui eſt melior ſimpliciter; poſſibile enim eſt, quod illi, qui eſt in charitate perfectior, deficiant multa, quæ requiruntur ad hoc, quod aliquis ſit Prælatus idoneus, quæ in alio, qui eſt minoris charitatis inveniuntur; ut ſunt ſcientia, induſtria, potentia, & alia hujuſmodi; unde non oportet ſemper eligere meliorem ſimpliciter, ſed eum, qui ſit melior ad hoc officium. Si autem eligat quis eum, quem reputat minus idoneum ad tale officium, peccat. Non enim poteſt eſſe, quod de duobus unus alteri præeligatur, niſi propter aliquod in ipſo conſideratum; illud autem, quod conſideratur in eo, qui eſt minus idoneus, ad hoc, quod magis idoneo præferatur, eſt aliqua conditio indebite movens, vel familiaritas, vel conſanguinitas, vel aliquid hujuſmodi; non enim poteſt eſſe aliqua conditio pertinens ad Prælati idoneitatem, ex quo alter ſimpliciter magis idoneus reputatur; & ſic indebite movet; & ſic

rantia conſecuta ſunt; ita plane, qui indignum eligit in Eccleſiæ miniſtrum, omnium malorum conſequentium reus eſt. Omnia enim hæc & nomina, & officia cuilibet Eccleſiæ miniſtro ſimili ratione conveniunt. Cum ad Davidem Abiathar Sacerdos, amiſſis, injuria, & crudelitate Saulis, parentibus, ac fratribus, in deſertum profugus perveniſſet, ait ad illum David: *Ego ſum reus omnium animarum patris tui.* Nimirum, quia neque volens, neque animadvertens, in cauſa fuerat, ut Saul præcipiti quodam furore percitus, invidiaque ſtimulatus, Sacerdotes Domini jugularet. Quid ergo dicet, qui & ſciens, & volens, & affectibus ſuis, aut amicorum ſerviens, contemptis dignioribus præficit indignos, ex qua indignitate tot pereuntium animarum ſtrages conſequuntur? Quoniam vero abuſus hic vehementiſſime ſemper Eccleſiæ nocuit, Concilium Baſileenſe tanto malo occurrere volens, pragmatica Sanctione decrevit, ut electores miniſtrorum Eccleſiæ, decantata prius Miſſa Spiritus ſancti, poſt ſacramentalem peccatorum confeſſionem, & venerabilis Euchariſtiæ ſumptionem, in manibus præſidentium hujuſmodi ſe religione juramenti conſtringerent: *EGO juro, & promitto omnipotenti Deo, & tali Sancto, vel Sanctæ, ſub cujus vocabulo dedicata eſt Eccleſia, eum eligere, quem credam futurum Eccleſiæ in ſpiritualibus, & temporalibus utiliorem; nec illi vocem dare, quem veriſimiliter ſcivero promiſſione, aut datione alicujus rei temporalis, ſeu prece per ſe, aut alium interpoſita, aut alias qualitercunque directe, vel indirecte, pro ſe electionem procurare.* Et quamvis decretum hoc non obliget, novum jus inducendo, declarat tamen, quid hoc noſtro calamitoſiſſimo ſæculo (quando fides nutat, & omnis juſtitia, atque virtus exulat, ſolaque externa bona petuntur,) paſtoribus Eccleſiæ neceſſarium ſit, ut tanto diſcrimini occurrant „„.

1. Reg. 22.

Denique inter propoſitiones ab *Innoc. XI.* Pontifice maximo die 2. Martii anno 1679. Romæ damnatas, hæc legitur 47. „„ Cum dicit Concilium

Propoſitio damnata.

Triden. eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent; Concilium, vel primo videtur per hoc, *Digniores*, non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo; vel secundo, locutione minus propria, ponit *Digniores*, ut excludat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur tertio, quando fit concursus „ „. De eadem propositione hoc judicium tulit Clerus gallicanus anno 1700. „ Hæc propositio Concilio Trid. contraria est, Ecclesiæ utilitati, ac saluti animarum, quæ „ a pastorum delectu præcipue pendet, adversatur „.

REGULA XX.

Absque peccato conferuntur beneficia curam animarum annexam habentia, minus sanctis, & minus doctis, si Ecclesiæ, cui providendum est, utiliores futuri judicentur iis, qui sanctiores sunt, atque doctiores.

aliquid hujusmodi. Et quia dispensationes spiritualium principalius ordinantur ad utilitatem communem, secundum illud 1. ad Cor. 12. *Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem*; ideo quandoque absque acceptione personarum, in dispensatione spiritualium illi, qui sunt simpliciter minus boni, melioribus præferuntur. Sicut etiam & Deus gratias gratis datas quandoque concedit minus bonis „ „.

Et Quodlibeto 6. q. 5. art. 3. „ „ Aliquis, *inquit*, potest dici melior dupliciter: uno modo simpliciter, qui est sanctior, vel plus habens de charitate; alio modo dicitur aliquis melior quoad aliquid; contingit autem quandoque, aliquem esse meliorem simpliciter, qui tamen non est melior quantum ad hoc, quod beneficium percipiat; quia aliquis forte potest Ecclesiam magis juvare, vel per consilium sapientiæ, vel per auxilium potentiæ, vel quia servivit in Ecclesia. Non ergo Episcopus tenetur semper dare meliori simpliciter; sed tenetur dare meliori quoad hoc „ „.

REGULA XXI.

Consanguineos suos in collatione beneficiorum ecclesiasticorum aliis præferre nemo potest absque gravi peccato, nisi sint æque digni, & id absque scandalo fieri possit. Simplicia tamen beneficia illis conferre potest, unde sustententur, si indigni non fuerint.

Consanguinei in collatione beneficiorum curam habentium animarum cæteris præferri sine gravi peccato non possunt, nisi sint æque digni.

Hanc Regulam tradit *Petrus Cantor* Ecclesiæ Parisiensis, in *Verbo abbreviato*, cap. 43. „ „ Cum (*inquit*) de intrantibus in Ecclesiam per ostium dicatur: *Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo nati sunt.* De intrantibus per carnem, & sanguinem dici potest; qui ex sanguinibus, & ex voluntate carnis, non ex Deo nati sunt, in ordinum, & beneficiorum ecclesiasticorum perceptione; tales nequeunt dicere: *In manibus tuis sortes meæ.* Non enim consideratur voluntas, & bene-

pla-

1. 1. placitum Domini, cum ſors, & hæreditas Chriſti
30. 16. eis confertur. De talibus ait Michæas: *Væ illis, qui*
h. 3. *ædificant Sion*, ſcilicet Eccleſiam, *in ſanguinibus*, in
peccatis; in carnalibus etiam affectibus, dantes carni, & ſanguini, potius ad deſtructionem Eccleſiæ, quam ad ædificationem. Sic danti eccleſiaſticum beneficium poteſt objici, quia caro, & ſanguis revelat ei ſic dare, non Pater meus, qui in cœlis eſt.
14.26. Item: *Qui non odit Patrem, & matrem, propter me*, id eſt, non poſtpoſuerit carnales affectus, quod non illi in dando ſpirituale naturæ, & ideo non ſunt di-
12.49. gni Deo. Item Dominus: *Qui ſunt pater, & mater mea, & fratres mei? Et extendens manum in diſcipulos, ait: Hi ſunt mater, & ſoror, & fratres mei. Omnis enim, qui facit voluntatem Patris mei, ipſe eſt & frater, & ſoror, &c.* Quaſi diceret: Vir ſpiritualis carnales neſcit; ac ſi diceret patri, & matri: *Neſcio vos.* Inſinuans nobis ſe eſſe imitandum, maxime in ſpiritualibus conferendis. Ob hoc etiam Petrum, & de alia Tribu genitum Joanni præpoſuit „ „. *Item Hieronymus*: Moyſes amicus Dei, &c. ... Nepotem

Eamdem Regulam confirmat *S. Thomas*, Secunda Secundæ, qu. 63. art. 2. ad primum: „ „ Circa consanguineos Prælati (*inquit*) distinguendum est. Quia quandoque sunt minus digni, & simpliciter, & per respectum ad bonum commune. Et sic, si dignioribus præferantur, est peccatum personarum acceptionis in dispensatione spiritualium, quorum Prælatus ecclesiasticus non est dominus, ut possit ea dare pro libito, sed dispensator; secundum illud 1. ad Cor. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Quandoque vero consanguinei Prælati ecclesiastici sunt æque digni, ut alii; & sic licite potest absque personarum acceptione consanguineos suos præferre; quia saltem in hoc præeminent, quod de ipsis magis confidere potest, ut unanimiter secum Ecclesiæ negotia tractent. Esset tamen hoc propter scandalum dimittendum, si ex hoc aliqui exemplum sumerent, etiam præter dignitatem, bona Ecclesiæ consanguineis dandi „ „. Ratio duplex cur consanguinei minus idonei non sint præferendi.

Et quodlibeto 4. qu. 8. art. 4. „ „ Aliter (*inquit*) est dicendum de consanguineo Prælati æque idoneo, & aliter de minus idoneo; si enim sit æque idoneus, potest Prælatus suum consanguineum præferre, nisi forte ex hoc scandalum oriatur, vel aliqui exinde malum exemplum accipiant, ut probabiliter præsumi possit, quod alii Prælati hoc exemplo inducantur ad dandum suis consanguineis etiam minus dignis; & hoc ideo, quia ex quo nihil deperit utilitati Ecclesiæ, cum æque idoneo providetur, licet circa hujusmodi provisionem etiam amori naturali satisfacere, qui non est contrarius charitati, sed magis charitate informatur; & hoc significatur Gen. 47. ubi Pharao dixit ad Joseph de fratribus suis: *Si nosti in eis viros industrios, constitue eos magistros pecorum meorum.* Si vero sit minus idoneus consanguineus Prælati, non debet eum præficere ad curam Ecclesiæ, postposito meliori, duplici ratione; primo quidem, quia hoc videtur esse contra fidelitatem, quam in bono dispensatore Dominus requirit. Non enim faceret fideliter

negotium alicujus domini, qui possset rem ejus meliorare, si hoc prætermitteret, ut suis consanguineis satisfaceret. Secundo, quia hoc videtur ad personarum acceptionem pertinere, quæ consistit in hoc, quod aliquis accipit pro causa conditionem personæ, quæ non facit ad negotium; sicut si aliquis daret sententiam pro aliquo; quia dives est, & non quia justitiam habet, quæ est conditio faciens ad negotium; esse autem consanguineum, non est aliqua conditio pertinens ad curam Ecclesiæ, quæ non obtinetur jure sanguinis, sed divino munere; esset autem conditio faciens ad negotium circa dispensationem patrimonialium bonorum. Unde si Episcopus de patrimonialibus bonis magis provideat consanguineo suo minus idoneo, non est acceptio personarum; sed si ratione consanguinitatis ei provideat in patrimonio Crucifixi, non caret vitio personarum acceptionis, quam Augustinus dicit esse in ecclesiasticis gradibus dispensandis, exponens illud Jacobi 2. *Nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi* ...

REGULA XXIII.

Quamvis graviter peccent Patroni, qui minus dignum præsentant, postpositis dignioribus; non peccat Episcopus illum instituens.

Liberum enim non est Episcopo alium in beneficio instituere, nisi quem Patronus præsentaverit, modo non sit incapax. Hinc *Innoc. III.* Ext. *de Electione*, cap. *Cum dilectus*, de ipsa Episcopi electione loquens, illam improbandam non putat, licet alii supponerentur digniores; nisi alia impedimenta essent. Verum hæc Decretalis (ut explicat *S. Thomas*, Quodlibeto 8. qu. 4. art. 1.) „„ Non loquitur quantum ad forum conscientiæ, sed quantum ad forum contentiosum; in quo non reprobatur electio ex hoc; quod potest aliquis alius magis idoneus inveniri; dummodo ille, qui eligitur, idoneus sit; alias omnis electio calumniam pateretur „ „. Sic Episcopus negare non potest institutionem illi, quem Patronus præsentaverit, si revera dignus sit, quamvis alii digniores occurrant. Tenetur tamen Patronus eligere digniorem. At si duo, pluresve Patroni diversas personas nominent, & sint æqualia horum suffragia, tenetur Episcopus instituere digniorem; alioqui gravis peccati reus erit.

REGULA XXIV.

Plures Episcopatus, aut plures parochiales Ecclesias, aut duas dignitates, personatus, vel præbendas uniformes sub eodem tecto possidere nemini licet.

Hæc enim beneficia incompatibilia esse Theologi omnes, & juris canonici periti, summo consensu fatentur; adeo ut, qui plura hujusmodi beneficia possident, nisi infra sex menses unico contenti, cætera dimittant, omnibus ipso jure excidant, & ad fructuum omnium post dictum tempus perceptorum restitutionem teneantur. Ita declarat Concilium Trid. sess. 7. *de Reformatione*, c. 2. 4. & 5. sess. 24. Quæ beneficia incompatibilia.

ſeſſ. 24. *de Reformatione*, cap. 17. „„ Illi vero (*inquit*) qui in præſenti plures parochiales Eccleſias, aut unam cathedralem, & aliam parochialem obtinent, cogantur omnino, quibuſcunque diſpenſationibus, ac unionibus ad vitam non obſtantibus, una tantum parochiali, vel ſola cathedrali relicta, alias parochiales infra ſpatium ſex menſium dimittere; alioqui tam parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, ipſo jure vacare cenſeantur; ac tanquam vacantia libere aliis idoneis conferantur, nec ipſi antea illa obtinentes, tuta conſcientia, fructus poſt dictum tempus retineant „„.

Eamdem Regulam antea ſtatuerant Oecumenica duo Concilia Lateranenſia, tertium ſcilicet ſub Alexandro III. can. 13. „„ Quia (*inquit*) nonnulli modum avaritiæ non ponentes, dignitates diverſas eccleſiaſticas, & plures Eccleſias parochiales contra ſacrorum Canonum inſtituta nituntur acquirere, ita ut cum unum officium vix implere ſufficiant, ſtipendia ſibi vindicent plurimorum, ne id de cætero fiat, diſtrictius inhibemus. Cum igitur Eccleſia, vel

ventibus in utilitatem Ecclesiæ, cujus est illud beneficium assignare, quantum a tempore vocationis ipsius constiterit ex eo esse perceptum. Hoc idem in personatibus decernimus observandum, addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures dignitates, aut personatus habere præsumat, etiamsi curam non habeant animarum „ „. Refertur cap. *De multa providentia*, Ext. *de Præbendis*. Quam *Innocentii III.* constitutionem confirmat disertis verbis Concil. Trid. sess. 7. *de Reformatione*, cap. 4.

REGULA XXV.

Parochialem Ecclesiam cum annexa unus, idemque Sacerdos regere potest, constituto in ista Vicario. Canonicatum item in Ecclesia cathedrali, cum Parochia annexa possidere quis potest, modo perpetuus in ea Vicarius constituatur cum portione congrua.

Hæc Regula, quoad primam partem nititur c. *Eam te decet*, Ext. *De ætate, & qualitatibus Ordinandorum*, quod est *Alexandri III.* responsum: „ „ Habentes plures Ecclesias, quæ ex una non pendeant, tibi liceat, appellatione postposita, cogere ad unam ipsarum, quam maluerint, dimittendam, nisi ita fuerint tenues in substantia, quod proprios Sacerdotes non possint convenienter alere „ „. Quoad alteram vero partem nititur cap. *Extirpandæ*, Ext. *de Præbendis*, § *Qui vero*, & Concilii Trid. Decreto sess. 7. cap. 7. An tamen Vicarii perpetui sint in hujusmodi Parochiis instituendi, judicium penes Episcopum sacra Synodus esse voluit, his verbis: „ Nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum „ regimine aliter expedire videbitur „.

REGULA XXVI.

Plura beneficia etiam diversi generis, residentiam postulantia, in diversis Ecclesiis possidere, prorsus illicitum est.

ura bene- ia resi- ntiam stulantia diversis clesiis ssidere n licet.

Sacris enim Canonibus constitutum est, neminem licere *in duabus simul Ecclesiis conscribi*, scilicet Concilii Chalcedonensis can. 10. Nicæni 2. quod est Oecumenicum 7. can. 15. Placentini sub *Urbano II.* can. 15. sive Canone, *Sanctorum*, dist. 70. & 3. Lateranensis Concilii oecumenici sub *Alexandro III.* can. 14. qui refertur cap. *Quia in tantum*, Extra *de Præbendis*, cujus hæc sunt verba: „ „ Quia in tantum, quorumdam processit ambitio, ut non duas, vel tres, sed plures Ecclesias perhibeantur habere, cum nec duabus possint debitam provisionem impendere; per Fratres, & Coepiscopos nostros hoc emendari præcipimus; & de multitudine præbendarum Canonibus inimica, quæ dissolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum, eorum, qui Ecclesiis deservire va-

Prædecessoribus romanis Pontificibus extorserat magis, quam obtinuerat. Iis quibuscum ab apostolica Sede dispensatum fuerat, solummodo indulget, ut cum beneficio curam animarum habente, simplex alterum, seu curam non habens retinere ipsis liceat. Illos vero, qui sine dispensatione canonica pluribus hujusmodi beneficiis sunt adaucti, illa dimittere jubet, eo duntaxat servato, quod ultimo receperunt; alioqui ipso jure omnibus, & illo etiam postremo privatos, atque ad alia cujuscunque sint generis obtinenda, penitus inhabiles declarat. Mala deplorat, quæ ex hac spiritali polygamia oriuntur. „ „ Quod videlicet interdum unus, qui unicum quamvis modicum vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vindicet stipendia, quæ multis literatis viris vitæ puritate, ac testimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere æqua distributione collata; habentibus ipsa paratur vagandi materia; divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur; & dum non sunt suis in unaquaque regione rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis, & honori, quæ carentes defensorum auxilio, in juribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur; & ruinis patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat Decessorum; &, (quod amarius est dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculose præbetur „ „.

Hujusmodi beneficiorum pluralitatem velut horrendum cupiditatis monstrum insectantur *Petrus Cantor* Parisiensis Ecclesiæ in *Verbo abbreviato*, c. 31. 32. 33. & 34. *Guillelmus Parisiensis*, Tractatu *de vitiis, & peccatis*, c. 9. & Tract. *De Collatione beneficiorum*, c. 6. *Thomas Cantipratanus* libro 1. *Apum*, c. 19. ubi refert, anno millesimo ducentesimo trigesimo octavo, quo Parisiis versabatur *Guillelmum* Parisiensem Episcopum magistris omnibus sacræ Facultatis in Capitulo FF. Prædicatorum, ad *S. Jacobi* congregatis, proposita quæstione de pluralitate beneficiorum, ipsis suffragantibus declarasse: „ Duo

Sacræ Facultatis Paris. sententia contra beneficiorum hujusmodi pluralitatem.

„ beneficia, dummodo unum valeret quindecim li-
„ bras Parisienses, teneri cum salute animæ non posse „.
Multo solemniorem ante triennium habitam dispu-
tationem addit, in qua etiam omnes magistri Theo-
logiæ, exceptis duobus, idem pronuntiaverunt, ac
declaraverunt. Horum alter *Philippus* erat Parisiensis
Ecclesiæ Cancellarius, qui post obitum *Guillielmo*
Parisiensi Episcopo apparuit, Deo ita volente, seque
æterna morte damnatum significavit triplicem ob cau-
sam; primo quod crescentes fructus annuos reser-
vasset, neque subvenisset pauperibus. Secundo, quod
contra sententiam plurimorum, de pluralitate benefi-
ciorum, quasi licite tenendorum sententiam propu-
gnans, mortalis peccati periculo se commisisset. Ter-
tio, quod vitio carnis multo tempore se inquinasset.
His adde *Dionysium Cartusianum* in Tract. *De bene-
ficiorum pluralitate; Guillielmum Peraldum* Ordinis Præ-
dicatorum, in Summa *De virtutibus, & vitiis*, (quod
opus magni fecit *S. Carolus Borromæus*) Tract. *De
avaritia*, cap. 11. & alios bene multos, quos vel
nominare longum foret.

Nititur eadem Regula c. *Ad aures*, Ext. *de Re-ſc ipsis*, quod eſt *Lucii III.* Reſponſum: „„ Cum non ſit (*inquit*) intentionis noſtræ, ut perſonæ pluribus redditibus abundantes per literas noſtras pauperes Clericos ſuper minoribus beneficiis inquietent; literas, in quibus actor ſuæ nomen dignitatis ſupprimit, vires nolumus obtinere „„.

Hanc Regulam confirmat Conc. Triden., ſeſſ. 24. cap. 17. de Reformatione „„ Cum (*inquit*) eccleſiaſticus Ordo pervertatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum; ſancte ſacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu ſeipſos, non Deum decipientes, ea, quæ bene conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul beneficia obtinere non erubeſcunt; ſancta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, quod in quibuſcunque perſonis quocunque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari; ſtatuit ut impoſterum unum tantum beneficium eccleſiaſticum ſingulis conferatur; quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad cathedrales Eccleſias, ſed etiam ad alia omnia beneficia, tam ſæcularia, quam regularia quæcunque, etiam commendata, pertineant, cujuſcunque tituli, ac qualitatis exiſtant „„.

Inter articulos Reformationis, quos *Carolus IX.* Rex chriſtianiſſimus per Oratores ſuos a ſacra Synodo Tridentina poſtulaverat, hi leguntur: „„ Unum tantum beneficium uni conferatur, ſublata, quod attinet ad pluralitatem, compatibilium, & incompatibilium differentia. Quæ diſtinctio, ut eſt nova, & antiquis decretis incognita, ita Eccleſiæ catholicæ magnam calamitatem attulit. Dentur autem regularia, Regularibus, ſæcularia Sæcularibus. Qui vero duo, vel plura poſſident, aut illud tantum retineant,

quod intra breve tempus elegerint, aut in pœnas antiquorum Canonum incidant „ „.

Idem ſtatuerunt Concilia provincialia Tridentinum ſecuta Mediolanenſe 4. P. 2. Tit. de beneficiorum Collatione: „ „ Beneficium etiam ſimplex obtinenti (*inquit*) quod ad vitæ ſuſtentationem ſatis eſt, ſi alterum ſimplex, aut Eccleſia etiam parochialis, aliudve beneficium cujuſvis generis conferatur; ubi is alterius beneficii cujuſcunque generis illud ſit, poſſeſſionem pacificam adeptus eſt; aut ſi per eum ſteterit, quominus duobus menſibus, quos a die, quo alterum collatum eſt, præſtituimus, illam adipiſcatur; primum ipſo jure vacare cenſeatur; cui vacanti provideatur; cum ex Trid. Concilii ſententia unum, & alterum item ab illo ſimul retineri nullo modo liceat „ „.

„ „ Beneficii quaecunque auctoritate deinceps collati, unde ſatis ad victum ſumitur, poſſeſſionem pacificam quis adeptus, ſi nulla ſibi facultate, diſpenſationeve legitima conceſſa, beneficii prioris, quod obtinebat, cenſum exegerit; ea pœna illi ſit, ut quod

siasticum conferatur singulis. Quod quidem si ad vitam ejus honeste sustentandam non sufficit, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre „ „.

Concilium Mechlinense, anno 1607. titul. 19. cap. 5. „ „ Pluralitas (*inquit*) beneficiorum & certum continet animarum periculum, & totius Ordinis ecclesiastici perversio est; ideoque mandat hæc Synodus exacte servari, quidquid de ea cap. *De Multa*, 10. *de Præbendis*, ac in aliis sacris Canonibus, & præsertim in sacro Concilio Trid., statutum, & decretum est „ „.

REGULA XXVIII.

Plurium beneficiorum possessio plures in se deformitates continet.

Multiplex deformitas in pluralitate beneficiorum.

Ita docet *S. Thomas*, Quodlibeto 10. quæst. 7. art. 2. „ „ Quædam (*inquit*) sunt actiones, quæ de se indifferentes sunt ad bonum, vel malum; inter quarum numerum quidam computant habere plures præbendas, dicentes: *Ita licitum est habere plures præbendas, sicut habere plura poma.* Sed hoc non videtur esse verum, cum hoc, quod est habere plures præbendas, plurimas in se inordinationes contineat; utpote quia non est possibile aliquem in pluribus Ecclesiis deservire, in quibus est præbendatus, cum præbendæ videantur esse ordinatæ quasi quædam stipendia Deo ibidem ministrantium. Sequitur etiam diminutio cultus divini, dum unus loco plurium instituitur. Sequitur etiam in aliquibus defraudatio voluntatum testatorum, qui ad hoc aliqua bona Ecclesiis contulerunt, ut certus numerus Deo deservientium ibi esset. Sequitur etiam inæqualitas, dum unus pluribus beneficiis abundat, & alius nec unum habere potest; & multa alia hujusmodi, quæ de facili patent; unde non potest contineri inter indifferentes actiones; & multo minus inter eas,

quæ ſunt ſecundum ſe bonæ; ut dare eleemoſynam, & hujuſmodi „„. Hinc *S. Thomas* hanc velut *S. Bernardi* ſententiam citat : „ Qui non unus ſed plures eſt in beneficiis, non unus ſed plures erit in ſuppliciis „„.

Intentionem fundatorum fraudari, cum uni plura beneficia conferuntur, pariter aſſerit *Guilielmus Pariſienſis* Tract. *De Collatione beneficiorum*, cap. 6. „ Quoniam ſicut certum numerum voluerunt habere „ ſervitiorum, ſic & ſervitorum „. Si quis vero dixerit miniſtrum unum ſufficere ad plura miniſteria obeunda ; id manifeſte falſum eſſe reſpondet Epiſcopus doctiſſimus ; quia „ „ Ad majorem gloriam ſunt ei multi præcones laudum ipſius, quam unus ; alioquin ad quid inſtitutæ eſſent tot, & tantæ Eccleſiæ collegiatæ, totque Chori canentium laudes ipſius „ „ ? Si autem dixerit, quod hoc ſufficit ipſis Eccleſiis & hoc falſum eſſe quis dubitet ? „ „ Quæ enim Eccleſia eſt, niſi forte malignantium, quam Deus odivit, quæ nolit habere integritatem corporis ſui, & univerſitatem membrorum ſuorum ? Quæ [redacted]

Hinc can. *Singula*, dist. 89. hæc *S. Gregorii* sententia refertur; „ „ Singula ecclesiastici juris officia singulis quibusque personis singulatim committi jubemus. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum habent; ita in Ecclesiæ corpore, secundum veridicam Pauli sententiam, uno, eodemque spirituali conferendum est hoc officium, alii committendum est illud; neque uni, quantumlibet exercitatæ personæ, uno tempore duarum rerum officia committenda sunt; quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa officia, & robur corporis servat, & pulchritudinem repræsentat; ita varietas personarum per diversa nihilominus officia distributa, & fortitudinem, & venustatem sanctæ Dei Ecclesiæ manifestat. Et sicut indecorum est, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio, ita nimirum noxium, simulque turpissimum, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa „ „. Auream illam SS. Pontificis sententiam refert *Joannes Diaconus* in ejus vita, lib. 2.

Multiplex igitur deformitas est in beneficiorum pluralitate secundum se spectata. 1. Privatur Deus cultu suo; magis enim & melius per plures ministros, quam per paucos, colitur. 2 Privatur Ecclesia suo jure; dum enim plura beneficia unus usurpat, Ecclesia caret ministris sibi debitis. 3. Fit injuria aliis dignis, imo dignioribus, qui nullum beneficium habent. 4. Id pugnat contra rationem naturalem, quæ docet unum membrum corporis unum in corpore officium habere debere. 5. Datur locus ambitioni, & cupiditati. 6. Pereunt studia literarum, emulatione laudabili sublata.

requiritis; nam honores, & dignitates ecclesiasticas non ignoro deberi his, qui eas digne secundum Deum administrare, & velint, & possint. Porro eas acquiri parvulo filio vestro precibus meis, vel vestris, nec vobis justum, nec mihi tutum esse noveritis. Nam nec cuiquam, vel adulto plures in pluribus Ecclesiis habere licet; nisi dispensatorie quidem ob magnam vel Ecclesiæ necessitatem, vel personæ utilitatem. Quamobrem si vobis videtur hic durus sermo, & placet, quod cogitastis, implere; parcite mihi in hoc; nam vos satis (ni fallor) per vos & per alios amicos vestros istud obtinere potestis. Ita nec vos minus, quod vultis, efficitis; nec ego peccavi. Sane Wilhelmulo nostro cupio bene per omnia, sed ante omnia Deum. Hinc est, quod contra Deum nolo aliquid habeat, ne non habeat Deum. Quod si alius secus voluerit; nolo per me habeat; ne perdam & ego Deum „ „.

REGULA XXX.

tur facere in beneficiis cum aliquibus personis; tamen non dispensat cum avaritia, cupiditate, vel ambitione earum; non enim intendit pascere, vel nutrire pestes vitiorum de bonis temporalibus ecclesiasticis, quæ plene novit ad sustentationem servorum Dei in ejus servitio certificata esse Domino, & oblata „ „.

Secundo, ex *S. Thoma*, Quodlibeto 9. q. 7. art. 2. „ „ Si antiqua jura (*inquit*) sunt per consuetudinem abrogata, tunc prædictis circumstantiis supervenientibus, etiam sine dispensatione licitum est plures præbendas habere; sine quibus circumstantiis licitum non est, quantumcunque dispensatio interveniat; eo quod dispensatio humana non aufert ligamen juris naturalis, sed solum ligamen juris positivi, quod per hominem statuitur, & per hominem dispensari potest „ „.

Tertio, ex Cardinali *Cajetano*, in Summa, verbo *beneficium*, n. 9. „ „ Nec excusatur (*inquit*) peccatum mortale propter dispensationem Papæ sine rationabili causa; quoniam dispensatio Papæ cadit super jus positivum, & non super jus divinum, aut morale; pluralitas autem beneficiorum sine rationabili causa est contra jus divinum, & morale, quo communia Ecclesiæ bona distribui juste debent partibus Ecclesiæ „ „.

Et infra, in beneficiorum pluralitate tria spectanda esse ait: „ „ Primo damnum Ecclesiarum quoad divinum cultum, numerum ministrorum, & temporalia. Secundo, damnum Clericorum bene meritorum in illis partibus, ubi sunt hæc beneficia, qui deberent ex his beneficiis & honorari, & pasci. Tertio, scandalum bonorum virorum, qui vident hujusmodi exorbitantes distributiones conservari ab his, qui in formam gregis christiani dati sunt; inde enim alii similia audent; & sic in præceps ruit Ecclesia Christi. Et propterea qui hæc parvipendit, quia sic communiter a tot fit, & quia forte Papa dissipando dispensavit, non esset absolvendus; ut absque alia probatione clare patet. Qui vero hæc æstimat, provideat

Beneficiatis in hoc casu constitutis neganda Sacramentalis absolutio.

ope-

opere, & veritate, ut hæc mala non ſint; alioquin tepidus eſt, & evomendus „ „.

Quarto, ex Cardinali *Toleto*, lib. 5. *de Inſtitutione Sacerdotum*, c. 82. „ „ Non obſtante (*inquit*) illo jure Concilii, qui cum Pontificis diſpenſatione plura quæcunque, & quomodocunque beneficia habet, tutus eſt in conſcientia Sed adverte, ut in foro exteriori poſſit illa habere, ſatis eſt diſpenſatio, tamen ut in conſcientia, & coram Deo tutus ſit neceſſaria eſt cauſa diſpenſationis. Hæc autem cauſa debet eſſe in utilitatem Eccleſiæ, vel ob ipſius Eccleſiæ neceſſitatem. Quando cauſa non eſt in bonum Eccleſiæ, non eſt bona diſpenſatio, nec eſt homo ſecurus coram Deo. Rurſus quamvis iſta cauſa ſit, non poteſt ſine diſpenſatione habere plura beneficia pinguia, quia eſt contra Concilium; ſed utrumque eſt neceſſarium, diſpenſatio cum cauſa convenienti „ „.

Quinto, ex Cardinali *Bellarmino* in admonitione ad Epiſcopum Theanenſem, nepotem ſuum: „ „ Sed quid multi (*inquit*) multa beneficia ex diſpenſatione pontificia poſſident? Sciendum eſt, pontificiam

satio laudabilis est; utilitas, dico, communis, non propria; nam cum nihil horum est, non plane fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est „ „. *Et Ep. 7. ad Adam Monachum*: „ „ Apostolicam (*inquiunt*) licentiam quæsivimus, & impetravimus. Utinam non licentiam quæsissetis, sed consilium; id est, non ut liceret, sed an liceret. Unde tamen quærebatis licentiam? Ut liceret, quod non licebat? Facere itaque volebatis, quod non licebat? Sed quod non licebat, malum erat. Mala igitur erat intentio, quæ in malum tendebat. *Et inf.* Hujus patrandi mali quærendam putastis esse licentiam. Sed ad quid? An ut quanto licentius, tanto securius; & quo securius, eo & periculosius peccaretis? Mira cautela, & stupenda providentia. Malum quod jam corde conceperant, opere tamen cauti fuerunt non implere, nisi cum licentia. Conceperunt dolorem, sed non pepererunt iniquitatem, donec iniquo Papa conceptui præbuisset assensum. Quo lucro? Quove saltem compendio mali? Nunquid ideo aut malum esse desiit, aut vel minoratum est, quia Papa concessit? Quis vero malum esse neget, assensum præbere malo? Quod tamen summum fecisse Pontificem, nequaquam crediderim, nisi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum „ „.

REGULA XXXI.

Intentio expendendi redditus beneficiorum in bonos, & pios usus, pluralitatem beneficiorum non excusat.

Cum enim non sint facienda mala, ut eveniant bona, plurium beneficiorum possessio secundum se sumpta, & his destituta circumstantiis, quas explicuimus, mala sit, non excusantur a peccato, qui plura beneficia possident, quorum unum ad honestam ipsorum sustentationem sufficiat habita ratione personæ, loci, & temporis, nisi ob Ecclesiæ necessitatem, vel utilitatem personarum in Ecclesiam, cum ipsis fuerit dispensatum; quamvis intentionem ha-

Intentio expendendi redditus beneficiorum in pios usus non sufficit ad pluralitatem excusandam.

habeant expendendi redditus hujusmodi beneficiorum in pios usus. Ita docet *Guilelmus Parisiensis*, lib. *de Collatione beneficiorum*, cap. 6. „ „ Quam rediculosum sit, quod potest habere quælibet & quantumcunque pinguia temporaliter beneficia quivis, dum ea expendat, ex his apparet. Licet enim medicus salarium in quantumcunque pios usus expendat, quod ab ægro pro eo medicando recepit, non omnino propter hoc satisfacit ægro, qui nunc minus ægrotat. Idem dicimus & de bellatore, quantumcunque large, & magnifice expendat stipendium; non propter hoc minus exhæredatur Rex, cujus bellum debuit agi. Similiter & de Vinitore, & de advocato eis objici potest; non enim solam dispensationem temporalium suscipiunt proventuum Clerici institutione, vel evocatione sua, sed officium medicandi sauciatum, de quo loquitur Lucæ 10. & officium agendi bellum Dei; similiter & officium allegandi causam animarum, & officium operandi in vinea Domini „ „.

Idem docet *Dionysius Carthusianus* in Tract. *Con-*

Præterea, (ut recte disserit *Guilelmus Parisiensis* loco supra cit.) „ „ Si dubium est, utrum liceat, vel non liceat, ipsa dubietas certitudo est, & determinatio, quia procul dubio non licet. Nulli enim dubium est, quod non licet alicui committere se discrimini; discrimini autem se committit, qui aliquod facere præsumit, de quo dubitat, an peccatum mortale sit. Quare sicut dicimus, quod ipsa dubietas efficit hoc discriminosum, & propter hoc vitandum ex necessitate, quare & illicitum „ „.

„ „ Amplius, nullus dicit hoc, videlicet quod liceat, nisi vel qui plurima habet hujusmodi beneficia, vel qui ea habere intendit; quare in causa sua, & pro se ipso dicit hujusmodi testimonium; non ergo verum, sive conveniens est testimonium ejus; & ideo non est credendum ei. Qui autem e contrario dicunt, quodammodo se obligant, ut plurima in futuro non habeant, & uno contenti sint tali beneficio, sicut legitur Prov. 13. *Qui detrahit alicui, in futurum se obligat;* subaudi, ne illud faciat „ „...

„ „ Amplius quærimus ab hujusmodi avaris, & ambitiosis, ut videtur, utrum ex charitate detineant multa hujusmodi beneficia, an cupiditate, vel ambitione? Quod si ex charitate *respondeant;* non est, qui eis credat; non enim ex charitate Dei, & proximi tanta damna suffragiorum, nec ipsi Ecclesiæ, quæ incomparabiliter magis diligenda est, quam quivis proximus, tantam sui corporis vastationem facerent. Quod si ex cupiditate, vel ambitione, ex ore suo judicentur; manifeste enim confitentur quia male „ „.

REGULA XXXIII.

Episcopi, & parochialium Ecclesiarum Rectores divino, naturali, & ecclesiastico jure ad mansionem, sive residentiam personalem in suis Ecclesiis tenentur.

Episcopalis enim dignitas non est instituta nisi propter officium, & nunquam in sacris Literis nisi officii nomine designatur. Ait Christus Petro In beneficiis curam animarum habentibus

 Jo. 20.

ſidendi ɔligatio t, ex jure vino poſi- vo.

Joan. 20. *Paſce oves meas.* Non ait: Sis Præſul, aut Epiſcopus, imo nec, ſis paſtor; nam & paſtores ſocordes, & ſomnolenti eſſe poſſunt, ſed, paſce, id eſt, doce, inſtitue, guberna exemplo meo oves meas. Hinc Apoſtolus ait: *Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.* Id eſt, ſi legitimum eſt deſiderium, non ad dignitatem, ſed ad opus referendum eſt. Quare ſtatim ſubjunxit, Epiſcopum *Doctorem* eſſe oportere, id eſt, neceſſe eſſe ut doceat. Unde Epiſcopo in ejus conſecratione dicitur: *Vade, prædica populo Dei.* Epiſcopis igitur, & inferioris Ordinis paſtoribus per ſe incumbit gregem paſcere. Id porro ſine perſonali præſentia fieri non poteſt; ex quo ſequitur, Epiſcopos, & parochialium Eccleſiarum Rectores jure divino ad reſidentiam obligari. Nam quo quiſque jure obligatur ad finem, obligatur etiam ad media, quæ ad illius aſſecutionem ſunt neceſſaria. Id confirmat Chriſtus (*Joannis* 10.) boni paſtoris indolem explicans: *Ego ſum* (inquit) *paſtor bonus. Bonus paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis. Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor, cujus non ſunt oves*

Tim. 3.

prias oves vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit; & oves eum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. Sacramentorum administratio, verbi divini prædicatio, sacra Visitatio, pauperum, viduarum, orphanorum, peregrinorum cura, morum reformatio, atque correctio, pastoralis partes sunt officii pastoris prædicantis, docentis, admonentis, in omni patientia & doctrina increpantis; vocem audiunt oves Christi ejus curæ commissæ. Vocat eas nominatim, & educit eas in optima, & saluberrima christianæ doctrinæ, & Sacramentorum pascua: singularum morbis medetur, & necessitatibus subvenit; hunc consilio, illum solatio, istum correptione, illum eleemosynæ subsidio sublevat; illos e vitiorum cœno educit, ex lupi tartarei faucibus eripit; illorum lites sine judiciorum strepitu componit, dissidentes conciliat. Hæc vero officia nonne mansionem assiduam, sive personalem residentiam, postulant? Ex Scriptura ergo sacra colligitur evidenter, Episcopos, aliosque pastores ad residentiam esse obstrictos; adeoque divini juris est obligatio residendi. Quod argumentum contra *Catharinum* triumphali calamo tractarunt, & exornarunt *Bartholomæus Caranza* Toletanus Archiepiscopus ex ordine prædicatorum assumptus, *Dominicus Soto* lib. 10. *De justitia, & jure*, qu. 3. *Franciscus Torrensis*, seu *Turrianus*, Soc. Jesu Theologus doctissimus, *Thomas Campeggius*, Cardinalis *Bellarminus* in Epistola ad nepotem suum Theanensem Episcopum, & ante illos Cardinalis *Cajetanus* in Secundam secundæ *S. Thomæ*, ad qu. 185. art. 5.

Quod vero naturali etiam juri consentanea sit, facile demonstratur ex officio pastorum. *Lux enim mundi, civitas supra montem posita, sal terræ*, a Christo nuncupantur. Lux mundi, quia ignorantiæ tenebras a populorum sibi commissorum mentibus dispellere tenentur; at lucem natura docet nisi præ- *Ex jure naturali.*

ſentem lucere non poſſe. Civitas ſupra montem poſita eſſe debet, ut ipſos aſpiciens populus, vitæque ipſorum ſanctimoniam, & egregia virtutum exempla conſiderans, ad viam ſalutis redeat, ſi forte ab ea deflexerit; oculis autem omnium patere non poſſunt paſtores, niſi præſentes ſint. Sal terræ eſſe debent, ut pravos affectus divino quodam ſacræ doctrinæ, ſanctæque converſationis ſapore condiant, quod præſtare non poſſunt abſentes. Medici ſunt animarum; quod officium induſtriam perſonæ, ac præſentiam deſiderat. Naucleri ſunt, duces, fideles ſervi, ac diſpenſatores myſteriorum Dei. Sunt ad arcendum hoſtes cuſtodes, & vigiles a Chriſto conſtituti. Eorum officium eſt parare Domino plebem perfectam, & uni viro virginem caſtam exhibere Chriſto; quæ officia perſonæ induſtriam, ac præſentiam poſtulant.

[…]t jure ec[…]ſiaſtico.

Quod denique Epiſcopi eccleſiaſtico etiam jure ad manſionem aſſiduam, ſeu reſidentiam in ſuis diœceſibus, & Parochi in ſuis parochiis teneantur, conſtat ex cap. *Quia nonnulli*. Ext. *De Clericis non re-*

bus 8. 9. & 10. Episcoporum aditum ad principum aulas prohibet, nisi literis ipsorum invitati, aut vocati fuerint; si vero causa aliqua emerserit, in qua pauperibus, viduis, pupillis, oppressis, necessaria sit eorum intercessio, statuit, ut diaconum mittant cum precibus, ipsique in Ecclesiis suis maneant. Et can. *Clericus*, causa 21. qu. 1. residentiæ gratia prohibetur *Ne in duabus Ecclesiis Clericus connumeretur*: qui septimæ Synodi can. 15. est; idque divino testimonio confirmatur, quia scilicet: *Nemo potest duobus* Matt. 6. 24.
Dominis servire. Can. *Placuit* causa 7. qu. 1. prohibetur Episcopo: „ „ Ne relicta principali Cathedra, ad aliquam Ecclesiam in dioecesi constitutam se conferat; (*nisi causa Visitationis, aut alia necessitas id postulet;*) vel in re propria diutius, quam oporteat, constitutus, curam, vel frequentationem propriæ Ecclesiæ negligat „ „; est Concilii Carthaginensis 5. can. 5. & can. *Sciscitaris*, eadem causa, & quæstione. *Nicolaus I.* respondet non minus juri naturali repugnare, ut Episcopus Ecclesiam sibi commissam persecutionis tempore deserat, quam ut proreta navim tempestate jactatam. „ „ Præcipue nos (*inquit*) qui tanquam arietes ducatum gregibus præbemus, imo qui & horum pastores sumus, Deo auctore cum eis in periculis pro viribus persistere pro certo conveniat; & cum tranquillitas reddita divina fuerit pietate, sopitaque furentium infestatio, mox gregem requirere, & in unum colligere, & ejus animos cœlestis patriæ pace, ac potissimum securitate prædicata sursum erigere debemus „ „. Et can. *Decrevimus*, causa 10. qui est Concilii Tarraconensis 8. statuit: „ Ut antiquæ consuetudinis ordo servetur, & an„ nuis vicibus ab Episcopo dioeceses visitentur „. Legi possunt & Epistolæ *Athanasii* Patriarchæ Constantinopolitani, *De residentia Episcoporum*, quibus *Andronicum* Imperatorem adhortatur, ut Episcopos in regia urbe degentes sacra jussione in dioeceses suas remittat. Editæ sunt Tom. 25. Bibliothecæ Patrum Edictionis Lugdunensis.

Antiquos illos Canones adverſus Prælatos non reſidentes Tridentina Synodus innovat ſeſſ. 6. cap. 1. *de Reformatione*, ipſos monet: „ „ Ut attendentes ſibi, & univerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus laborent, & miniſterium ſuum impleant; implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant, atque ovium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus a ſupremo judice requirendus, cuſtodiæ minime incumbant. Cum certiſſimum ſit, non admitti paſtoris excuſationem, ſi lupus oves comedit, & paſtor neſcit „ „. Statuit inſuper, ut qui ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerint, pœnam privationis quartæ partis fructuum ipſo jure incurrant; ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverint, aliam quartam partem fructuum amittant. Creſcente vero contumacia, metropolitanus ſuffraganeos abſentes, metropolitanum abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior, ſub

REGULA XXXIV.

Epiſcopi, parochi, & alii quicunque beneficia curam animarum habentia obtinentes, peccati mortalis reatum incurrunt, cum ſacram de reſidentia legem violant; fructus etiam ſuos non faciunt pro rata temporis abſentiæ, nec tuta conſcientia illos retinere poſſunt.

Hæc Regula nititur decreto, & declaratione Conc. Trid. ſeſſ. 18. cap. 1. de Reformatione. „ „ Cum (*inquit*) præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre; verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere; pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum paternam curam gerere, & in cætera munia paſtoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab eis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt; ſacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio, & veritate paſcant, & regant. Ne vero ea, quæ de reſidentia ſancte, & utiliter jam antea ſub felicis recordationis Paulo III. ſancita fuerunt, in ſenſus a ſacroſanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac ſi rigore illius decreti quinque menſibus continuis abeſſe liceat; illis inhærendo declarat ſancta Synodus, omnes patriarchalibus, primatialibus, metropolitanis, ac cathedralibus Eccleſiis quibuſcunque, quocumque nomine, & titulo præfectos, etiamſi ſanctæ romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, dioeceſive reſidentiam, ubi injuncto ſibi officio defungi teneantur; neque abeſſe poſſe niſi ex cauſis, & modis infra ſcriptis, *&c.* Si quis autem, (quod utinam nunquam eveniat) contra hujus decreti diſpoſitionem abſuerit, ſtatuit ſacroſancta Synodus, præter alias poenas adverſus non reſidentes, ſub Paulo III.

Con. Trid. doctrina, & decretum de paſtorum reſidentia.

rum nullatenus negligatur ; nemini quoad hoc privilegio, seu exemptione quacunque suffragante „ „.

Quæ rationes legitimæ absentiæ.

Et Sess. 23. cap. 1. de Reformatione : „ „ Cum (*inquit*) christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ, vel reipublicæ utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant; decernit eadem sacrosancta Synodus, has legitimæ absentiæ causas a beatissimo Romano Pontifice, aut a Metropolitano, vel eo absente, suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas; nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & reipublicæ officium Episcopatibus adjunctum, cujus quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem significare Metropolitano necesse erit. Ad eumdem tamen cum Concilio provinciali spectabit judicare de licentiis a se vel a suffraganeis datis; & videre ne quis eo jure abutatur, ut pœnis canonicis errantes puniantur „ „.

„ „ Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt, sacrosancta Synodus vult illud absentiæ spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra prædictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere, & haberi rationem, ut id ex æqua causa fiat, & absque ullo gregis detrimento. Quod an ita sit, abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam, & timoratam fore, cum Deo corda pateant, cujus opus non fraudulenter agere suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, dominicis Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere pastoris præsentia oves debeant, ipsi ab Ecclesia sua cathedrali ullo pacto absint, nisi episcopalia munia in sua Diœcesi eos alio vocent „ „.

Nul-

Nullæ causæ absentiæ Episcoporum, aut pastorum inferiorum ab Ecclesiis suis legitimæ sunt, & canonicæ, nisi ad supra scriptas revocentur. Unde Concilium Rothomagense anno 1581. ita statuit: „ „ Plerique, ne resideant, prætexunt litigia, aut suscitant ipsimet devoluta, ne videantur sua beneficia pacifice possidere. Verum quisquis beneficio, aut ejus fructibus gaudet, aut resideat, aut fructus non percipiat, quos suos sine residentia facere non potest, & aliis decreti pœnis subjaceat. Alii causantur nobilium, aut paræcianorum vexationem, & oppressionem. Sed si nihil ipsis de fructibus, aut saltem major portio non deperit, residentiæ sunt obnoxii, aut ad fructuum restitutionem obligati. Obtestamur autem in Domino nobilitatem, atque alios quoscunque, ut residentem parochum, sicut oves pastorem, ament, & sequantur, atque ut filii patrem honorent; unde cum gaudio, & non gemens gregem pascat. Quisquis vero proprio parocho injuriam fecerit, & ad residentiam impedierit, sit ille maledictus sicut Cham, & ipso facto anathema. Sit suspensus quoque a Divinis ipso facto, qui sciens & volens illis communionem, aut aliud Sacramentum, nisi in mortis articulo subministraverit Obsecramus judices sæculares sub divini judicii interminatione, ut in favorem residentiæ contra oppressores curatorum severius insurgant „ „. Idem statuunt Synodus Aquensis, & Tolosana.

Mansionem, & servitium in curia romana canonicam absentiæ rationem non esse, declarat Synodus Ebroicensis ex Responsis romanorum Pontificum. „ „ Olim maxime (*inquit*) in nostra Diœcesi Ebroicensi diu, multumque quæsitum, & litigatum, quosnam Episcopus pro dispensatis de residentia judicare posset, ita ut non semel fuerit necessarium a nostris Antecessoribus ea de re apostolicam Sedem romanam consuli, quæ per felicis recordationis Papam Urbanum, & Gregorium X. respondit, solos ab illa residentia eximendos esse, qui ipso facto universali Ec-

cle-

clesiæ in curia romana servirent. Nostra ætate post Concilium Tridentinum ne quidem sanctissimis romanis Pontificibus Pio IV. V. & Gregorio XIII. placuit illos excipi, sed Episcopos, etiam Cardinales, & curatos, vel ad residentiam de curia, & Ecclesia romana expulerunt, vel coegerunt beneficiis cedere, ac gravissimas pœnas non residentibus constituerunt, non obstante quocunque privilegio, vel consuetudine. Quæ omnia ad nostram conscientiam exonerandam singulis nostræ diœcesis curatis in præsenti Synodo significanda duximus, ne quærant excusationes in peccatis, aut existiment in nostra, vel alterius potestate situm esse, illos a debito residentiæ non solum coram Deo, & in conscientia, sed vel in Ecclesiæ foro quocunque prætextu liberare „ „.

Concilium Mediolanense 5. p. 3. tit. *de Residentia*, solas causas a Tridentina Synodo designatas a residentia excusare declarat, cæteras ceu non legitimas excludit, ac rejicit: „ „ Personalis (*inquit*) residentiæ munus, ut revera per eos præstetur, qui illius generis beneficia ecclesiastica obtinent, omnem ra-

magna pars fructuum, aliquo modo reservata ad alium pervenit „ „.

„ „ Ne Episcopus, propterea quod sibi liberum, integrumque est, facultatem permittere, qua liceat aliquem ab Ecclesia commissa, beneficiove personalis residentiæ abesse, ea potestate, facultateve deinceps ob cujusvis generis causam utatur; sed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat, Concilii Trid. sanctione præscriptas „ „.

„ „ Ne vel ad Seminarii quidem curam, vel ad Vicarii munus, vel ad sanctæ etiam inquisitionis officium, ne vero ad aliud quidquam opera Sacerdotis, curam animarum gerentis, Episcopus ita utatur, ut ab Ecclesia, beneficiove, in ejus curam tradito, diutius absit, ac muneri debitæ residentiæ personalis desit „ „.

„ „ Ne parochus, animarumve curator ob senectutem, aut ob adversam valetudinem, cœlive gravitatem, ab eo residentiæ munere excusetur. Si vero ejus invaletudo id generis est, quæ curari possit, atque eo loci, ubi Ecclesia parochialis sita est, non datur, nec aliunde facultas medici, & medicamentorum; tunc parocho, ex infirma illa valetudine laboranti, Episcopus curationis causa facultatem dare possit, qua liceat ei tribus, quatuorve mensibus ad summum, loco propinquiori, in quo ejusmodi necessaria non desint, manere, ubi valetudinem curet. Interea ad illius Ecclesiæ parochialis curam gerendam Vicarium Episcopus constituat, parochi sumptu „ „.

„ „ Nec præterea simultatis, odiive solum causa parochum ab Ecclesiæ parochialis statione, locove abesse permittat, ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leves, vel fictæ sint, causa, prætextuve. Si vero unquam graves illæ erunt, ac veræ, ortæque postea quam parochialis curæ munus obiit, idque sine culpa parochi, permittere Episcopus poterit illum inde abesse, locove propinquo, ubi tuto sit, morari, eo solum tempore inimicitiarum, non tamen ultra annum, etiamsi diuturniores anno sint inimicitiæ „ „.

RE-

REGULA XXXVI.

Summus Pontifex obligationem reſidendi Epiſcopis, aut parochis, aliiſve curam animarum habentibus remittere non poteſt.

In iis enim, quæ divino jure conſtituta, & a Deo præcepta ſunt, Pontifex maximus, & Eccleſia, diſpenſare non poſſunt; ſed in iis duntaxat quæ humano jure ſunt poſita. Si tamen diſpenſatio minus ſtricte ſumatur pro divini juris interpretatione, & declaratione, ſummus Pontifex cum Epiſcopis, & parochis ſuper reſidentia diſpenſare dicitur, quia declarare poteſt jus divinum in certis caſibus propter aliquam circumſtantiam non obligare. Attamen ut declaratio illa coram Deo valeat, neceſſe eſt, ut veniam faciat diſcedendi ad tempus ab Eccleſiis intuitu boni publici, nimirum charitatis, aut urgentis neceſſitatis, aut debitæ obedientiæ, aut evidentis utilitatis Eccleſiæ, vel reipublicæ, ut explicat Conc. Trid. Quas cauſas *Cajetanus*, & plerique Theologi recentiores ad tria capita revocant: Primum eſt neceſſitas

corum, & Laicorum est commune periculum, hi, qui aliis indigent, non deserantur ab his, quibus indigent „„. Si enim perniciosum est, nautam in tranquillitate navem deserere, quanto magis in fluctibus? (ait *Nicolaus* Papa causa 7. q. 1. can. *Sciscitaris.*)

Negotium autem excusans Episcopum a residentia, vel propriam ipsius Ecclesiam spectat, vel alias Ecclesias, vel Ecclesiam universalem. Nam si necessitas immineat Ecclesiam suam, & jura ipsius defendendi, ad curiam romanam, vel ad aulam regiam, aut alio proficisci potest Episcopus, dummodo id per alios perficere non possit. Id confirmat cap. *Ex parte*, Ext. *De Clericis non residentibus*, cujus hæc sunt verba: „ Præposituræ tuæ jura fideliter prose„ queris, cum per hoc censeri debeas residens „. Quamvis enim ab Ecclesia absit, adest tamen negotiis Ecclesiæ. Secundo, interdum abesse potest Episcopus ab Ecclesia sua ob aliarum Ecclesiarum necessitatem, aut utilitatem, ita jubente charitate, qua *sumus omnes unum corpus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Ad negotium igitur fidei, vel pacis procurandum, ad alienam Ecclesiam divertere, in eaque per aliquod tempus morari Episcopus potest; & pacis etiam inter Principes christianos componendæ causa legationem obire. Sed quod promiscue ad Principum temporalia negotia gerenda ab Ecclesiis suis Episcopi discedant, abusum esse *Cajetanus* ait, quia *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus.* Excipienda tamen sunt Regis, & reipublicæ negotia, quæ in Comitiis regni, & provinciarum tractantur, in quibus suffragii jus habent; ipsosque interesse, est ex Ecclesiæ, aut reipublicæ bono. Ob negotium universalis Ecclesiæ multo æquius a suis ad tempus absunt pastores, si negotium illud necessario exigat Episcopum, ut profectio ad Concilium generale, vel ad Synodum provincialem; at si negotium non exigat necessario Episcopum, non excusat a residentia. Nec est quod dicatur, residentes in Ecclesia communi, qualis est Romana, censendos

[Margin notes: Quæ negotia Episcopos excusent a residentia. — Ad Rom. 12. — 2. ad Tim. 2.]

dos

dos esse ubique residere; etsi enim id forte verum sit fictione juris positivi, non tamen verum est quoad Deum (inquit *Cajetanus.*)

Conditio personæ excusans Episcopum a residentia, unica est, secundum eumdem *Cajetanum;* videlicet cum persona talis est, ut melius, aut æque bene regat Ecclesiam absens, ac alius præsens regeret. Hac ratione Cardinales Episcopi sex diœcesum urbi finitimarum, a mansione in illis Ecclesiis excusantur. Porro cum aliqua circa hujusmodi causas dubitatio subest, ad romanum Pontificem pertinet, auctoritate sua declarare, num Episcopus a residentia in illo casu excusetur. Hoc sensu a residentia dicitur dispensare.

REGULA XXXVII.

Episcopo, qui longo annorum tractu in Ecclesia sua assidue mansit, & ne quidem ipsa vacatione, quam ex causa justa Concilium per tres menses quotannis permittit, unquam usus est, concedi non potest licentia non residendi ad aliquod tempus, nisi

mæ complectatur, quo ne a sua quidem cathedrali, nedum a dioecesi, Episcopo abesse licet, ut ex Concilio Trid. sess. 23. cap. 1. *De Reformatione*, colligitur. Secundo, quia non *aliquantisper* tantum abest, nec *statim* est reversurus, qui sex mensibus continuis præsentiam suam Ecclesiæ subtrahit; adeoque peccat graviter contra residentiæ legem veteribus Canonibus confirmatam, & a sacra Synodo Tridentina amplius explicatam his verbis: „ „ Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt; sacrosancta Synodus vult illud absentiæ spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra prædictas causas nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere „ „. Tertio, quia semestris absentia non censetur brevis a Trid. Concilii Patribus, ut patet ex his verbis sess. 6. cap. 1. de Reformatione: „ „ Si quis, legitimo impedimento, seu justis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam dioecesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni poenam ipso jure incurrat „ „. Quarto, quia magis relaxari potest nervus ecclesiasticæ disciplinæ, majusque detrimentum in spiritualibus, & temporalibus pati potest Ecclesia, si trimestre tempus absentiæ unius anni cum alterius anni trimestri conjungatur, quam si trimestria sint interpolata.

REGULA XXXIX.

Adeo stricta est residentiæ obligatio, ut ne duobus quidem mensibus, aut breviori temporis intervallo, Episcopi, & inferiores pastores ab Ecclesiis suis abesse possint; nisi id fiat ex justa causa, & absque gregis ipsis commissi detrimento.

Ita declarat Conc. Trid. sess. 23. cap. 1. *De Reformatione;* idque confirmat *S. Thomas*, 2. 2. qu. 185. art. 5. „ „ In qualibet (*inquit*) obligatione præcipue attendi debet obligationis finis. Obligant autem se

Episcopi ad exequendum pastorale officium propter subditorum salutem. Et ideo ubi subditorum salus exigit personæ pastoris præsentiam, non debet pastor personaliter gregem suum deserere, neque propter aliquod commodum temporale, neque etiam propter aliquod personale periculum imminens, cum bonus pastor animam ponere teneatur pro ovibus suis. Si vero subditorum saluti possit sufficienter in absentia pastoris per alium provideri, tunc licet pastori, vel propter aliquod Ecclesiæ commodum, vel propter personæ periculum, corporaliter gregem deserere „ „.

REGULA XL.

Curati residentiæ officium non implent, nisi parochialem Ecclesiam per seipsos regant, in eaque pastorales functiones obeant, non per Vicarios, aut conductitios Sacerdotes. Si tamen parochialis Ecclesia dignitati, vel præbendæ annexa sit, curatus in Ecclesia majori residens officio suo satisfacit, modo perpetuum in parochia Vicarium ca-

ctores gregem sibi commissum pascere tenentur, secundum praeceptum a Christo *S. Petro* datum, ac subinde pastoribus omnibus, quibus forma *S. Petri* proponitur, Joan. 20. *Pasce oves meas.* Pascendi autem officium personale est; nam qui gregem alienum pascit, non est pastor, sed mercenarius, ad quem non pertinet de ovibus. Certe qui per Vicarios commissas sibi Ecclesias regunt, videntur meretricibus esse similes, quae statim ut pepererunt, infantes aliis nutricibus tradunt educandos, ut citius libidinem explere valeant; sic & isti populos sibi commissos aliis instituendos, & educandos tradunt, ut otio, genioque liberius indulgeant, ut urbes frequentent, ut Magnatum favorem consectentur, aut saecularibus negotiis vacent. Sed est, cur timeant illud *S Bernardi* nomine ab Ostiensi in cap. *Extirpandae* vulgatum: *Qui per Vicarium inservit, per Vicarium remunerabitur.* Praeterea publici magistratus, illi potissimum, quibus ob personalem functionem justa stipendia decreta sunt, juste per Vicarios non administrantur. Quis enim Consulem, praetorem, aut ducem creari dixerit, ut per alium rem administret. Imo vero in rebus privatis quis oeconomum, medicum, naucleram, aurigam conducit, qui non ejusdem personae industriam requirat? Quod si Magistratus alii & privata etiam officia personalem eorum operam, & ministerium exigunt, qui ad ea sunt electi, & quibus constituta sunt stipendia, ut ii fungantur; id multo magis in officiis pastorum necessarium est, qui electi sunt, ut regant animas Christi sanguine redemptas; atque eas pascant verbo, doctrina, Sacramentis, exemplo; quo nomine proventus, decimas, oblationes recipiunt.

REGULA XLI.

Fructuum tenuitas parochum a residentia personali non excusat.

Id constat ex cap. *Conquerente*, Ext. *De Clericis non residentibus*, quod est *Alexandri III.* Responsum. Quin imo si parochialis Ecclesia nullos habeat fructus, tenetur nihilominus in ea residere, qui hujusmodi curam volens suscepit. Unde proposito dubio in sacra Congregatione Concilii, an parochus a residentia excusetur, quia fructus omnes reservati sunt, & nihil pro ipso parocho residuum est; vel quia parochialem Ecclesiam parum e civitate distantem obtinet; vel quia dat operam literis in eadem civitate; ita tamen ut singulis diebus Dominicis in Ecclesia præsens sit, & sacras functiones obeat; vel ob aeris intemperiem; vel quia loco, in quo mansurus est parochus; opera ejus ad docendam Grammaticam necessaria est; sacra Congregatio respondit, in nullo ex his casibus parochum a residentia excusari; ejus tamen inopiæ ordinario vel extraordinario subsidio subveniendum, secundum cap. *Licet*, Ext. *de Censibus*, & Concilii Trid. Decretum cap. 13. sess. 24. *De Reformatione.* Id est, aut beneficiorum unione, aut primitiarum vel decimarum assignatione, aut

Ita declaravit sacra Congregatio Concilii Trid. interpres. Dubio siquidem proposito, an parochus residere teneretur, cujus in parochia tres tantum vel quatuor essent incolæ; respondit, omnino teneri, ut refert *Fognanus*.

REGULA XLIII.

Non sufficit parochum infra limites parochiæ manere, sed in ædibus parochialibus ipsum commorari necesse est.

Sic multoties respondit eadem Congregatio. Qui tamen in propriis, aut paternis ædibus infra parochiæ fines sitis manens, munia curæ parochialis per seipsum exerceret, gravis peccati reus non esset, nisi ab Episcopo jussus in domo parochiali habitare renueret; faceretque nihilominus fructus suos. Quod si parochialem ædem Ecclesia non habeat, vel commoda non sit ejus habitatio, aut ædificari non possit ob tenuitatem proventuum, & parochianorum inopiam, insons erit parochus, si in domo conducta, vel alia, ubi Episcopus permiserit, intra parochiæ fines commoretur, ex ejusdem Congregationis sententia.

Ex his sequitur, in sacram residentiæ legem peccare parochos, qui totis hebdomadibus a parochiis suis absunt, officio suo satis functos se esse arbitrati, si Dominicis, Festisque diebus Missam parochialem celebraverint, Vesperasque decantaverint.

REGULA XLIV.

Si quis ex dispensatione præbendam, vel dignitatem simul cum Ecclesia parochiali obtineat, in Ecclesia parochiali residere tenetur, & parochialia munia per seipsum obire, ad idque ab Episcopo compelli potest, ac debet.

Prima enim, & præcipua est animarum cura; atque ita declaravit sanctissimus Pontifex *S. Pius V.*

Conſtitutione, quæ incipit, *Cupientes*, edita 8. Idus Julii 1168. Et merito quidem, cum reſidentia in parochialibus ſit juris divini, in aliis vero beneficiis curam animarum non habentibus, juris ſit duntaxat eccleſiaſtici. Quamobrem curatos, ſi qui dignitatem, aut præbendam in cathedralibus Eccleſiis obtinent, Dominicis, Feſtiſque diebus Eccleſia parochiali relicta Choro cathedralis Eccleſiæ intereſſe, & diſtributionum participes eſſe, pati non debent Epiſcopi, ut ſtatuit Conc. Mediolanenſe 5. part. 3. tit. 8. Sed illos cogere, ut parochiali Eccleſiæ ſtatis horis operam, curam, muneraque ſuſcepti parochialis officii uſque adeo præſtent, ut ei nulla ſtata hora deſint, nullumque officium omnino prætermittant ſuæ curæ, ſolicitudinique commiſſum. Si tamen præſtito parochiali debito ſervitio, temporis aliquid ſuperfuerit, tunc Canonicatus ſervitio vacare, & diſtributiones quotidianas jure lucrari poterunt, ut declarat Conc. Toloſanum anno 1590. cap. 7. *de Reſidentia*, Decretum illud Mediolanenſis Concilii V. ſuum faciens.

præsertim Tridentinæ Synodi verbis egregie exprimitur, *Ut pascant, & regant*: quorum primum ad vitæ innocentiam, ad salutaris verbi prædicationem, ad Sacramentorum administrationem, & bonum exemplum pertinet; secundum ad disciplinam restituendam, ad mores purgandos, & juris ecclesiastici directionem, ad bonorum laudem, & vindictam malorum sustinendam spectat. Utrumque si præstiterint Episcopi, satis illa, quæ sunt episcopalis muneris, videbunt præstitisse, & implesse „ „.

Et cap. 6. „ „ Qui curam animarum ex officio susceptam habent, rei debent, quam sustinent, quæ singulis periclitatur momentis, præsentem operam dare; atque hi quidem ut corporali insistunt residentia, ita piis debent conatibus urgere, ne quid propter illorum incuriam, aut nequitiam pereat, & reddendæ rationis obligatione malum custodem obstringat. Debent Curati meminisse, datos se populis mediatores inter Deum, & homines, ut Sacra frequenter facere pro Ecclesia sancta Dei, & populo sibi commisso non omittant; ut verbum Dei, cujus dispensatores facti sunt, inculcare animis Fidelium non desinant, ut Sacramenta petentibus ministrare, vel proponere, & suadere maxima diligentia studeant; ut vitæ integritatem in exemplum aliis prætendant, & quasi lucernis ardentibus viam demonstrent, qua per divinorum mandatorum observantiam in cœlum ascenditur „ „.

Et infra: „ „ Sint igitur Curati diligentia, & fideli ministerio commendabiles, ut opus, quod tenent, diligenter sustineant, Dei, & Episcopi sui animadversionem subituri, si negligenter se gesserint „ „.

Idipsum confirmat diœcesana Synodus Ebroicensis anno 1576. „ „ Scimus (*inquit*) in residentia Curatorum potius requiri personæ industriam, & diligentiam, quam corporis in eodem loco residentiam, & inertiam; atque inter residentes numerandos potius qui absentes corpore, spiritu, & assidua speculatione gregi invigilant, quam qui præsentes corporaliter,

ſeipſos paſcunt potius quam gregem, cui ſcandalo ſunt „ „.

Continuas igitur excubias agere debet parochus ſuper gregem ſibi commiſſum adeoque nec pernoctare debet abſque neceſſaria, & legitima cauſa extra parochiales ædes, quamvis nulli actu ſint ægroti. Semper enim timenda ſunt pericula, & repentini caſus, quorum exempla tam frequentia ſunt.

REGULA XLVI.

Parochi ad reſidentiam tenentur tempore peſtis, alteriuſve morbi contagioſi, & ad Sacramenta pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Unctionis extremæ parochianis per ſe adminiſtranda obligantur, ſi major pars infecta ſit.

[Par]ochi re[sid]ere te[nen]tur [tem]pore [pes]tis.

Nam „ Qui ſic fugit, ut gregi Chriſti ea, quibus „ ſpiritualiter vivit, alimenta ſubtrahantur, mercenarius eſt „ (inquit *S. Auguſt.* Epiſt. ad *Honoratum.*) Idem conſtat ex Concilio Mediolanenſi 5. ſub *S. Carolo Borromæo.* Si vero pauci, aut certe minor

(*inquit*) obtinentibus in eisdem cathedralibus, aut collegiatis dignitates, canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat vigore cujuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse; salvis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt; alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit; crescente vero contumacia, contra eos juxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur „ „; id est, priventur beneficio, juxta dispositionem cap. *Inter*, & cap. *Clericos*, Extr. *De Clericis non residentibus*. Quam privationis pœnam ante triennium elapsum infligi non posse, declaravit sacra Congregatio Trid. Concilii interpres. Quod vero spectat privationem fructuum, eam non incurrunt ipso jure, quamvis ab Ordinario infligi ipsis possit, & debeat. Quo Trid. Concilii Decreto, omni consuetudini non residendi, aut diutius quam tribus mensibus vacandi, aut fructus in absentia percipiendi, derogatum est. Nec tamen S. Synodus Canonicis omnibus concessit, ut tres menses abesse possint; Ecclesiarum enim statuta, quæ longius quam novem mensium servitium, diuturnioremque residentiam exigunt, observari voluit; unde illarum Ecclesiarum beneficiati, si toto temporis, quod illis statutis præscriptum est, intervallo in beneficiis non manserint, pœnis a Concilio decretis subjacent, ut respondit S. Congregatio Concilii ejusdem interpres.

Quod autem minime necesse sit absentiam esse continuam, ut Canonicus ultra tres menses abfuisse censeatur, sed satis esse ut dies absentiæ, licet interpolati, trimestre superent, declaravit Concilium Burdigalense anno 1624. can. 7. „ „ Sed & illa fraus (*inquit*) longe amovenda, qua quod cuilibet Canonico per tres menses abesse concedatur, quidam tuti

 nul-

quem pertinet, ad celebrandum sint notati. Has sacræ Congregationis declarationes refert *Fagnanus* in cap. *Licet*, Ext. *de Præbendis*.

Exceptiones.

Secundum exceptiones *Bonifacii VIII.* cap. *Consuetudinem*, a Tridentina Synodo confirmatas, & declarationes sacræ Congregationis ejusdem Concilii interpretis, distributiones Canonicis a choro absentibus debentur. 1. Si sint infirmi, aut sine vitæ periculo divinis officiis interesse non possint. 2. Si cæci. 3. Si senio confecti. 4. Si sanguine minuti fuerint, aut medicinam sumpserint. 5. Si injuste in carcerem conjecti, aut ob causam criminalem in jus vocati, & illorum probata sit innocentia. 6. Si qualibet injusta vexatione impediti fuerint, ne divinis officiis interessent. 7. Si absint ob evidentem Ecclesiæ, cujus distributiones sunt, utilitatem, sive ob negotia Capituli. 8. Si absint ob functiones curæ animarum, suæ dignitati, vel præbendæ incumbentis, ut rursus declarat Conc. Trid. sess. 22. cap. 3. 9. Cum assistunt, & inserviunt Episcopo pontificalia celebranti. 10. Theologo debentur, iis diebus, quibus docet, vel Concionem habet. Necnon Canonico pœnitentiario, quo tempore confessiones audit, aliis in choro divina celebrantibus.

REGULA XLIX.

Theologiæ Professores, dum in scholis docent, & studentes, per quinquennium, a residentia in Ecclesiis, in quibus dignitates, præbendas, aut alia beneficia obtinent, legitime excusantur, absentesque jure percipiunt fructus beneficiorum suorum.

Professorum Theologiæ, & studentium privilegium.

Hæc Regula nititur Decretali *Honorii III.* c. *Super specula*, Ext. *de Magistris*, quam *Clemens V.* anno 1308. *Joannes XXII.* anno 1332. *Clemens VI.* annis 1342. & 1356. confirmant, & Conc. Trid. Sess. 5. cap. 1. De Reformatione. „ „ Docentes vero ipsam sacram Scripturam (*inquit*) dum publice in scholis docuerint, & scholares, qui in ipsis scholis stu-

studeant, privilegiis omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum, in absentia a jure communi concessis; plene gaudeant, & fruantur „ „.

Parochorum exceptio.

Ad Professores, & studentes in jure canonico idem privilegium pertinere, sacra Congregatio declaravit; parochis tamen Ordinarios indulgere non posse, ut absint ratione studiorum, teste *Fagnano* in 1. Par. lib. 5. Decretalium, cap. *Super Specula*, Tit. *de Magistris*, nu. 17.

Canonici abesse non possunt, etiam ratione studiorum sine licentia Episcopi. Conditiones in facultatibus absentiæ Canonicorum causa observandæ.

Canonicos ratione studiorum abesse non posse, absque licentia Episcopi, eadem Congregatio declaravit, posseque Episcopum revocare Canonicos, & præbendatos, qui absque ejus licentia se ad studia Universitatis etiam privilegiatæ contulerunt, præsertim si Ecclesia propter eorum absentiam ministrorum defectum patiatur. Posse etiam Episcopum eos ad residentiam revocare, qui manentes in Universitate cum sua licentia, negligenter, & inutiliter dant operam literis, juris canonici periti summo consensu asserunt. Tales enim viri ad studia se contulisse censentur in fraudem legis, & ut fugiant Episcopi correctionem, vel ut liberius vivant. Quocirca Concilium Mediolanense 1. P. 2. cap. 27. statuit, ut in facultatibus absentiæ, studiorum causa concedendis, hæ conditiones necessario exprimantur: „ „ Ut vere in publico, celebrique Gymnasio Theologiæ, vel sacris Canonibus studeant. 2. Ut minores sint triginta annis, aut fuerint, cum in publico Gymnasio iisdem studiis operam dare cœperunt, quæ nunc cupiunt absolvere. 3. Ut intra annum ad ordinem saltem Subdiaconatus promoveantur. 4. Ut singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo ipsos in eo studii genere proficere testetur, quod etiam Episcopus secreto ab aliis cognoscere studeat „ „. Quod si suprascriptæ conditiones omnes in licentia expressæ non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes requisitas non habeat; aut quæ ipsi servanda proponuntur, deinceps non præstiterit: „ „ Facul-

cultates irritæ, ac nullæ ſint; & qui impetrarit, ſciat ſe fructus ſuos non feciſſe, neque facere, ac pœnis, quæ non reſidentibus propoſitæ ſunt, teneri. Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico Gymnaſio Theologiæ, aut ſacris Canonibus conſtet, operam dare cœpiſſe „ „.

Idem edixit Conc. Turonenſe anno 1581. cap. 13. „ „ Quod ſi qui in celebri Univerſitate Theologiæ aut ſacrorum Canonum profeſſioni ſtudium, ſtrenuamque operam navare deſiderant, hi licentia, privilegioque percipiendi in abſentia fructus præbendarum ita demum potiantur, ſi minores triginta annis exiſtentes, docibiles fuerint judicati; & poſtquam præſentes recepti, & promoti fuerint ſaltem ad Subdiaconatum; nec cuiquam tale indultum ultra quinquennium ſuffragetur. Quamdiu autem in Univerſitatibus ſtudiorum cauſa manebunt, tamdiu ſuorum præceptorum teſtimonium literis authenticis confirmatum quotannis exhibere tenebuntur, ſe ſerio, gra-

Denique Canonici, quibus studiorum gratia est indultum, ut absentes percipiant fructus præbendarum suarum, illis privandi sunt, si accepta licentia se ad villas transferunt, vel castella, in quibus nullum est, vel minus competens studiorum exercitium: *Cum fraus, & dolus nemini debeant patrocinari.* Sic respondet *Innoc. III.* Antisiodorensi Episcopo, cap. *Tua*, Extr. *De Clericis non residentibus.*

REGULA L.

Duo Canonici Episcopo ad Ecclesiæ utilitatem servientes, a residentia legitime excusantur, fructusque beneficiorum suorum absentes jure percipiunt.

Hanc Regulam statuit *Honorius III.* cap. *Ad audientiam*, Ext. *De Clericis non residentibus.* Potiori jure excusantur, qui summo Pontifici serviunt ad Ecclesiæ universalis utilitatem, ut declarat *Innoc. III.* cap. *Cum dilectus*, sub eodem Titulo.

Regiæ Capellæ Clerici a residentia pariter dispensantur, privilegiis summorum Pontificum, quo tempore christianissimis Regibus, aut Reginis, in sacris Ministeriis serviunt. Elapso autem servitii tempore, ad Ecclesias, in quibus dignitates, aut præbendas obtinent, redire, in iisque reliquo anni tempore residere tenentur, fructibus earum alioquin privandi, secundum Edictum Melodunense *Henrici III.* Regis christianissimi. Privilegium istud a *Clemente VI.* Pontifice maximo ad Regis christianissimi *Joannis*, & Reginæ *Joannæ* illius conjugis preces concessum est; editum est Tom. 4. *Specilegii Acheriani*, pag. 295. Illud confirmavit *Pius II.* teste *Guimerio* in Glossa pragmaticæ Sanctionis Tit. *Qualiter horæ sunt dicendæ extra Chorum.* Capellani domestici Principum cæterorum, etiam regii sanguinis, simili privilegio non gaudent, nec fructus beneficiorum suorum jure percipiunt quamdiu absunt, ut Principibus serviant. Sed ne ipsis quidem Regum, aut Reginarum Capellanis, quos beneficium Hebdomadarii titulo addicit

ministerio altaris, tale privilegium suffragatur, secundum jurisprudentiam gallicanam, testibus *Chopino* lib. 3. *Monasticon*, cap. 3. & *Feureto*, lib. 3. *de Abusu*, cap. 1. Reg. 11. Neque etiam hoc privilegio uti possunt curiarum supremarum Senatores, cum non sint Capellani domestici Regis; nec tuta conscientia retinere possunt beneficia, in quibus residere nolunt officii sui prætextu, aut fructus præbendarum suarum vel dignitatum absentes percipere, nisi forsan simile privilegium ipsis a Sede apostolica sit indultum.

REGULA LI.

Abbates, & Priores commendatarii mortaliter peccant, qui sacrum Presbyteratus Ordinem non suscipiunt intra annum, ex quo legitimam ætatem attigerunt; nisi a summo Pontifice cum ipsis fuerit dispensatum, ut illa beneficia sine Presbyteratus Ordine retineant.

Violant enim legem ecclesiasticam, & civilem in

sint privati, qui ipsis iterum ea vice nullatenus conferantur „ „. Unde in Abbatiarum commendatariarum Bullis pontificiis hæc apponitur clausula, quod ætatem legitimam adepti Presbyteratus ordinem suscipere teneantur. Regiis etiam Constitutionibus Blesensibus idem sancitum est, Articulo nono.

REGULA LII.

Lethaliter peccant, qui parochialem Ecclesiam, seu beneficium curatum suscipiunt cum deliberata voluntate illud non servandi, & in eo non inserviendi; & ad fructuum restitutionem tenentur.

Hæc Regula colligitur ex cap, *Commissa*, Tit. *de Electione*, in Sexto. „ „ Cæterum (*inquit*) si ad Sacerdotium promoveri non intendens parochialem receperis Ecclesiam, ut fructus ex ea per annum percipias; ipsam postmodum dimissurus (nisi voluntate mutata promotus fueris) teneberis ad restitutionem fructuum eorumdem; cum eos receperis fraudulenter „ „.

REGULA LIII.

Qui præbendam obtinet, vel suscipit cum deliberata voluntate illam non servandi, nec in ea Ecclesia inserviendi, graviter peccat, nec eam pro alio beneficio permutare potest.

Neque enim beneficium legitime confertur, aut suscipitur, nisi propter officium. Unde Concilium Lateranense 3. sub *Alexandro III.* ex quo refertur c. *Nulla*, Ext. *de concessione præbendæ*, ait; „ „ Cum vero præbendas ecclesiasticas, seu quælibet officia in aliqua Ecclesia vacare contigerit, non diu maneant in suspenso; sed intra sex menses personis, quæ digne administrare valeant, conferantur „ „. Quare si quis præbendam impetrat, ac suscipit cum deliberata voluntate illam non servandi, vel Ecclesiæ in ea non inserviendi, graviter peccat, nec in

foro conscientiæ beneficium illud canonice, ac legitime possidet, proindeque illud cum alio permutare non potest.

CAPUT VII.

De Simonia.

Cum in sacras Ordinationes, & beneficiorum ecclesiasticorum distributionem, vel captationem, atque in Sacramentorum dispensationem, quæ ministris Ecclesiæ concredita est, Simonia potissimum grassetur; ad complementum tractatûs de Sacramento Ordinis agendum superest de Simoniæ crimine

ARTICULUS PRIMUS.

Quid sit Simonia.

finitio noniæ. *Simonia est studiosa voluntas emendi, aut vendendi aliquid spirituale, aut spirituali annexum.*

Ita crimen illud *S. Thomas* definit, *Secunda secun-*

actionis, scilicet rem spiritualem, aut spirituali annexam. Dicitur autem aliquid spirituale tripliciter: Primo per essentiam, ut gratia, virtutes, jurisdictio ecclesiastica; secundo, ratione effectus, sicut Sacramenta, quæ gratiam, vel spiritualem potestatem conferunt; tertio, ratione causæ, ut administratio Sacramentorum, quæ est a spirituali potestate, consecrationes personarum, locorum, vasorum, aut aliarum quarumcunque rerum, ecclesiasticæ jurisdictionis usus, vel gratiarum gratis datarum.

Spiritualibus annexa dicuntur, quæ ad usum Sacramentorum, aut ministrorum Ecclesiæ deputata sunt, ut calices, & ecclesiastica beneficia. Nam „ „ sicut anima vivit secudum se ipsam, corpus autem vivit ex unione animæ; ita etiam quædam sunt spiritualia secundum seipsa, sicut Sacramenta, & alia hujusmodi; quædam autem dicuntur spiritualia ex hoc, quod talibus adhærent. Unde Canon. *Si quis objecerit*, causa 1. qu. 3. dicitur, quod spiritualia sine corporalibus rebus non proficiunt, sicut nec anima sine corpore corporaliter vivit „ „. *S. Thomas*, 2. 2. qu. centesima, art. 1. ad sextum.

Spiritualibus aliquid annexum est dupliciter, scilicet antecedenter, & consequenter. Annexum antecedenter est, quod cum natura sua materiale sit, præcedit rem sacram, ad quam refertur; hujus generis sunt calices, altaria, sacra vestimenta, quæ cum primario, & ex se materialia sint, spiritualem formam induunt ex consecratione illis accedente. Ad hanc etiam classem pertinet jus Patronatus, quod nominationem, seu præsentationem ad beneficia antecedit. Spiritualibus consequenter annexum est, quod rem spiritualem sequitur, & ab ea dependet, sicut ecclesiastica beneficia, quæ non competunt nisi habenti officium clericale. Ita rem explicat *S. Thom.* qu. mox cit. art. 4.

ARTICULUS II.

Simonia crimen eſt graviſſimum.

I. Criminis iſtius gravitatem ſacra Scriptura docet, quæ illud execratur in *Balaam*, qui *Mercedem iniquitatis amavit, correptionem vero habuit ſuæ inſipientiæ; ſubjugale mutum animal, quod in hominis voce loquens, prohibuit Prophetæ inſipientiam;* (ut loquitur *S. Petrus* Epiſtolæ 2. cap. 2.) Et in *Giezi*, quem a *Naaman* Principe Aſſyriorum, quem *Eliſæus* a lepra mundaverat, duo talenta accepiſſe refert, ſtatimque *Eliſæo* hoc divinitus cognoſcente, & ſacrilegium iſtud ulciſcente, lepra fuiſſe infectum; (4. *Regum* 5.) Unde qui res ſacras vendunt, *Giezitæ* nuncupantur Et in *Simone mago*, qui donum Spiritus ſancti, ſive poteſtatem ſpiritualem dandi Spiritum ſanctum, & miracula patrandi inſtar Apoſtolorum, emere voluit, ut eam poſtea venderet, & ex venditione ſignorum, quæ per eum fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. (*Actuum* cap. 8.) *Cum vidiſſet autem Simon, quia per impoſitionem manuum*

temptu Dei, cum non meliores, qui ei gratissimi sunt; sed pecuniosiores in Sacerdotes, ac ministros assumuntur; tum contemptu rerum spiritualium, quibus infertur injuria, cum pecunia æstimantur: Nam *Quis non vile putat esse, quod venditur?* (inquit *Hormisdas* Pont. maxim. in Epist. ad Episcopos Hispaniæ) Vilia ergo dona Dei existimat, qui ea vendi putat. Ex hoc capite simoniæ pravitatem ostendit *S. Petrus*, & secundum ipsum *Gennadius* Constantinopolitanus Patriarcha in Epist. encyclica: „ Coelestia enim, & spiritualia dona (*inquit*) nulla est „ cum terrenis commutandi ratio „. Quæ enim commutantur, tantumdem valere existimantur, quantum ea, quibuscum commutantur. At valoris spiritualium donorum, quæ pretium omne excedunt, cum pecunia nulla proportio est. Justitiæ quoque Simonia opponitur, tum quod turpi ista rerum spiritualium nundinatione doctiores, ac sanctiores, qui dignitatum, & beneficiorum ecclesiasticorum minus cupidi esse solent, indoctioribus, ac minus probis in ea involantibus, in eorum distributione postponantur, imo prætermittantur; tum quod iniquum sit, & contra justitiæ commutativæ regulas, id pretio commutare, quod pretio commutari non potest; donum gratuitum vendere, vel emere, quod gratis acceptum est a Deo, & ea conditione, ut gratis detur, secundum Christi Domini sententiam Matt. 10. *Gratis accepistis, gratis date.* Denique pietati Ecclesiæ debitæ, seu studio publici boni repugnat sibi, vel alteri quovis pretio procurata ad ecclesiasticos gradus, & beneficia promotio. Ea siquidem labes Ecclesiæ sanctitatem obscurat, canonicarum Institutionum ordinem pervertit, indignis ad dignitatum apicem aditum aperit, contra præclaram illam *Tertulliani* sententiam primævæ Ecclesiæ ordinem describentis, Apologetici c. 39. „ Præsident probati quique Seniores, hono„ rem istum non pretio, sed testimonio adepti; ne„ que enim pretio ulla res Dei constat „.

At Simoniæ deformitatem *S. Thomæ* verbis luculentius, ac facilius exponam, quam meis. Sic ille *Secunda secundæ*, quæstione centesima, art. 1. „ „ Actus aliquis (*inquit*) est malus ex genere, eo quod cadit super materiam indebitam. Emptionis autem, & venditionis est materia indebita res spiritualis, triplici ratione. Primo quidem, quia res spiritualis non potest aliquo terreno pretio compensari; ut de sapientia dicitur Prov. 3. *Pretiosior est cunctis opibus, & omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari.* Ideo etiam Petrus in ipsa sui radice Simonis pravitatem condemnans, dixit: *Pecunia tua tecum sit in perditionem; quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.* Secundo, quia id non potest esse debita venditionis materia, cujus venditor non est dominus. Prælatus autem Ecclesiæ non est dominus spiritualium rerum, sed dispensator, secundum illud 1. ad Cor. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum Dei.* Tertio, quia venditio repugnat spiritualium origini, quæ ex gratuita voluntate Dei proveniunt. Unde & Dominus dicit

in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo judice cathedræ ceciderunt. Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque, qui ad sacrum Ordinem perducitur, jam in ipsa provectus sui radice vitiatus, paratior est aliis venundare, quod emit. Et ubi est, quod scriptum est; *Gratis accepistis, gratis date?* Et cum primo contra Ecclesiam *Simoniaca Hæresis* sit exorta; cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum pretio ordinat, provehendo agit, ut hæreticus fiat „„. Idem repetit Epist. 56. ejusdem libri, & libri 7. Epist. 111. 114. & 115. Simoniam *Hæresim* pariter vocant *Greg. VII.* Epist. 34. libri 11. *Paschalis II.* Can. *Altare*, causa 1. qu. 2. Conc. Turonense sub Carolo magno, Can. 15. Remense Can. 21. Moguntinum sub Rabano, Can. 12. & caput *Quoties*, quod *Adeodato* Papæ tribuitur, Ext. *De Simonia*, & Tharasius Patriarcha Constantinopolitanus, in Epist. ad *Adrianum I.* Pontificem maximum, nec non *Goffridus Vindocinensis* in Opusculo, quod *Calixto II.* nuncupavit, &c. Quamvis enim simoniaca pravitas per se non sit hæresis, cum aliquis simoniacus esse possit ex sola depravatione voluntatis per avaritiam, remanente recto judicio intellectus circa ea, quæ fides tradit; potest tamen præsumptione juris, vel operis, simoniacus omnis in fide haberi suspectus, ut *Gersonius* loquitur in Tract. *De Simonia.* Sive, ut ait *S. Thomas*, Secunda secundæ qu. centesima, art. 1. ad primum, Simonia hæresis dicitur secundum exteriorem protestationem. Nam „„ Sicut religio consistit in quadam fidei protestatione, quam tamen aliquis interdum non habet in corde; ita etiam vitia opposita religioni habent quamdam protestationem infidelitatis, licet quandoque non sit infidelitas in mente. Secundum hoc ergo simonia hæresis dicitur secundum exteriorem protestationem; quia in hoc quod aliquis vendit donum Spiritus sancti, quodammodo protestatur se esse dominum spiritualis doni, quod est hæreticum „„. Paulo aliter id

explicat 4. *Sententiar.*, dist. 25. q. 3. art. 1. qu. 2. „„ Aliquid (*inquit*) attribuitur alteri dupliciter; uno modo simpliciter; alio modo propter similitudinem actus, sicut dicit Philosophus 7. Ethicorum, quod incontinentes quandoque dicuntur intemperati, quia faciunt, quæ intemperati, sed non eodem modo; sicut etiam dicit, quod Milesii stulti non sunt, sed operantur qualia stulti; & secundum hoc dicendum, quod simoniaci non sunt proprie, & per se loquendo hæretici, cum non habeant aliquam falsam opinionem; sed dicuntur hæretici propter similitudinem actus, quia ita operantur, ac si æstimarent donum Spiritus sancti pecunia possideri, quæ æstimatio esset hæretica „„. Unde *S. Greg.* lib. 9. Epistolarum, Ind. 4 Epist. 53. quæ refertur Canone *Cum omnis*, causa 1. qu. 1. ait: „„ Cum omnis avaritia sit idolorum servitus, quisquis hanc in ecclesiasticis dignitatibus dandis non præcavet, infidelitatis perditioni subjicitur, etiamsi fidem, quam negligit, tenere videatur „„.

o. sensu Hoc sensu *Tharasius* Patriarcha Constantinopolita-

monstrat, dicitur simonia esse gravior quam Macedonii hæresis, qui posuit Spiritum sanctum esse Patris, & Filii servum; simoniaci autem in suo actu ostendunt se æstimare, quod sit servus hominis, si ab homine potest emi, & vendi „ „.

Ethnicos, qui Deos suos vendebant, simoniacus imitatur.

Ethnicos Deorum, quos se colere profitebantur, revera contemptores, & illusores fuisse *Tertullianus* probat *Apologetici* cap. 13. quia nimirum illos vendebant. „ „ Domesticos Deos (*inquit*) quos Lares dicitis, domestica potestate tractatis, pignorando, venditando, demutando... Publicos æque publico jure fædatis, quos in hastario vectigales habetis. Sic Capitolium, sic olitorium forum petitur; sub eadem voce præconis, sub eadem annotatione quæstoris divinitas addicta conducitur. Sed enim agri tributo onusti, viliores; hominum capita stipendio censa, ignobiliora; nam hæ sunt notæ captivitatis. Dii vero, qui magis tributarii, magis sancti; imo qui magis sancti, magis tributarii. Majestas quæstuaria efficitur, circuit cauponas religio mendicans. Exigitis mercedem pro solo Templi, pro aditu sacri. Non licet Deos nosse gratis; venales sunt „ „. Quanti ergo contemptus in Spiritum sanctum rei sunt, qui res spirituales vendunt, vel emunt?

Simonia crimen atrocissimum.

Simoniam crimen esse omnibus criminibus atrocius, sacri Canones diserte docent: „ Omnia crimina (*inquit Paschalis II.*) ad comparationem simoniacæ hæresis quasi pro nihilo reputantur „. Refertur causa 1. qu. ultima, Canone ultimo idemque repetit *Innocentius III.* cap. *Per tuas.* Ext. *De Simonia.* Simoniaca *pestis sui magnitudine alios morbos vincit;* (inquit *Lucius* Papa, cap. *Sicut*, Ext. *de Simonia.*) Quamobrem crimen illud sensu quodam inexpiabile *S. Ambrosius* dixit lib. 4. in Lucam; „ „ Inexpiabilis est (*inquit*) venditi culpa Mysterii, & gratiæ vindicta cœlestis transit ad posteros. Denique Moabitæ, & cæteri, non intrabunt in Ecclesiam Dei usque ad tertiam, & quartam generationem. Tamdiu videlicet donec culpam auctorum multiplicis successio ge-

nerationis aboleret. Sed cum illi, qui in Deum idololatriæ errore deliquerunt, in quartam generationem videantur esse mulctati, profecto durior videtur esse sententia, quà Giezi semen usque in æternum pro cupiditate habendi, prophetica auctoritate damnatur, præsertim cum Dominus noster Jesus Christus per Lavacri regenerationem omnibus remissionem dederit peccatorum; nisi ut vitiorum magis quam generis semen intelligas. Sicut enim, qui filii promissionis sunt, æstimantur in semen bonum; ita etiam, qui filii erroris sunt, æstimantur in semen malum. Nam & Judæi ex patre diabolo, non utique carnis successione, sed criminis. Ergo omnes cupidi, omnes avari, Giezi lepram cum divitiis suis possident, male quæsita mercede, non tam patrimonium facultatum, quam thesaurum criminum, congregarunt æterno supplicio, & brevi fructu. *Hæc* S. Ambrosius, *qui & paulo superius ait:* Habes Domini præceptum, vatis exemplum, gratis accipere, gratis dare; nec vendere ministerium, sed offerre. Non enim pretio taxatur Dei gratia, nec vendere ministerium, sed

„ culosam jacere „ (*inquit Gennadius* Patriarcha Constantinopolitanus cum sua Synodo.) Nihil ergo refert, an pecunia pro beneficio, aut quavis alia re spirituali offeratur *Tanquam pretium*, vel incitamentum, seu *Motivum*; & flagitiosa, ac erronea illa opinio est, quæ *Simoniam juris divini* esse negat, quando datur spirituale propter temporale, solum tanquam *Propter motivum*, vel *titulo gratitudinis antidorali*, modo non detur, ut rei spirituali, v. gr. Ordinationi, vel beneficio *æquale pretium*, nec spirituale pro temporali *tanquam pro æquali* commutare quis velit, ut temporale pluris, vel tanti æstimet, quam ipsum spirituale. Distinctiuncularum enim hujusmodi vanitas ex eo patet, quod his admissis tam rarum esset simoniæ vitium, ut ab illo possent facile defendi, & excusari, vel *Balaam*, vel *Giezi*, vel ipse *Simon magus*. Nunquid enim *Balaam* confidenter asseverare non poterat, se munus a Rege Moabitarum accepisse non ut pretium, sed ut motivum? Neque enim vel Rex curabat, quonam ille titulo munus acciperet, dum quoquo modo ad maledicendum populo Israel ipsum promoveret; nec *Balaam* admodum curabat, quonam titulo oblatum munus sibi obveniret, modo suam inde avaritiam expleret. Nunquid profanus *Giezi* cum magna confidentia non obtenderet se immerito simoniæ insimulari, ob idque lepra percuti, cum non alio quam gratuitæ compensationis titulo munus a *Naaman* petierit, & impetraverit; nec sub ratione pretii, quasi divinum miraculum compensaturus, ipsi duo talenta *Naaman* obtulerit, sed gratiam tantum ei relaturus: *Obsecro* (inquit) *ut accipias benedictionem a servo tuo.* Unde nec *Elisæus* ipsum reprehendens ait: Accepisti argentum, accepisti vestes, ut pretium miraculi; sed simpliciter: *Accepisti argentum, & accepisti vestes, ut emas oliveta, & vineas, & oves, & boves, & servos, & ancillas.* Nunquid tandem & ipse *Simon magus* dicere non posset, se obtulisse Apostolis pecuniam non sub formali ratione pretii, sed tanquam motivum, quo eo-

Error est afferere simoniam non esse, pecuniam offerre, pro beneficio, aut quavis alia re spirituali, tanquam motivum, tametsi dicatur non offerri tanquam pretium.

4. Reg. 5.

moventis, abſque pretii cogita
paratione rei ſpiritualis cum te
hilominus pecunia poſſidetur

Præterea omnia Conciliorum
morum Pontificum ſtatuta,
tiæ, quibus ſimonia proſcribit
ut nulla earum excipiatur illa
pecunia, non ut pretium, ſe
hoc genus dandæ pro benefici
quentiſſimum fuerit; quinimo
ſunt multa Eccleſiæ decreta, u
penitus elidant. Nunc enim
eſſe per pecuniam ad Eccleſiæ
„ Si quis (*inquit Canon apoſto*
„ aut Presbyter, aut Diaconus p
„ tinuerit dignitatem, dejiciatur
vetant, ne quis ad Eccleſiæ mu
quid offerat: „ „ Si quis (*inq*
num 8.) pro percipienda dignitat
detectus fuerit obtuliſſe, ex eod
matis ſe noverit opprobrio cond
decernunt nullo prorſus modo in
ſiæ honoribus utilitatis ... ra
... nulla ...

terum, Diaconum, aut quemcunque alium, qui numeratur inter Clericos, ipse gradus sui subjaceat periculo; & qui sic ordinatur, nullum habeat fructum ex hujusmodi mercimonio; sed sit alienus ejus dignitatis, & ordinis, quem per pecunias acquisivit „ „.

Denique *Innoc. III.* detestandas illas astutias, quibus simoniæ vitium palliatur, diserte damnavit in Epistola ad Archiepiscopum Cantuariensem. „ „ In tantum (*inquit*) peccatis exigentibus; corda quorumdam simoniaca pravitas depravavit, ut in exterminium canonicæ Sanctionis, & in elusionem quodammodo divini judicii, lucris turpibus inhiantes, ac dicentes in corde suo: Non est Deus; simoniam sub honesto nomine pallient, quasi mutato nomine, culpa transferatur, & pœna. Verum nec Deus, secundum Apostolum, irridetur, nec tales Simonis sectatores; etsi temporalem in præsenti forsan eludant, in futuro pœnam effugient sempiternam, cum nec honestas nominis malitiam palliabit, nec vox poterit abolere reatum „ „.

Merito itaque ab Academia Lovaniensi anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo, a sacra Facultate Parisiensi die decima sexta Julii anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi octavi in Censura Apologiæ Casuistarum, a plerisque Galliarum Episcopis in censuris perniciosi ejusdem libri, & ab *Alexandro VII.* & *Innocentio XI.* Pontificibus maximis damnatæ sunt Propositiones sequentes: Propositiones damnatæ.

„ „ Non est contra justitiam beneficia ecclesiastica non conferre gratis, quia Collator, conferens illa beneficia ecclesiastica pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur „ „. Quæ propositio 22. est inter eas, quas damnavit *Alexander VII.* die 24. Septembris anno 1665.

„ „ Dare temporale pro spirituali, non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit

so-

ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut econtra „ „.

„ „ Et id quoque locum habet etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale; imo etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur quam res ſpiritualis „ „. Quæ Propoſitiones ſunt 45. & 46. inter eas, quas damnavit *Innoc. XI*, die ſecunda Martii, anno 1679.

De his Propoſitionibus ita judicavit Clerus gallicanus in generali Conventu anni 1700. „ „ Hæ Propoſitiones temerariæ ſunt, ſcandaloſæ, pernicioſæ, erroneæ; hæreſim ſimoniacam, ſacra Scriptura, Canonibus, & pontificiis Conſtitutionibus reprobatam, mutato tantum nomine, per fallacem mentis, ſive intentionis directionem inducunt „ „.

Thomas ac in materia moralis Christianæ corruptoribus on favet.

Perperam vero *S. Thomæ* ſuffragio damnatas illas Propoſitiones defendere quidam moliti ſunt, his illius verbis freti in 4. *Sentent.* diſt. 25. qu. 2. art. 2. Quæſtiunc. 1. „ Sacramenta non poſſunt licite vendi, aut emi; quia pretium emptionis ponitur quaſi „ menſura adæquans illud, quod emitur „. Qui enim

Præterea *S. Thomas* qu. 3. art. 3. rotunde asserit: „ Quicumque pro aliquo temporali commodo dat aliquod spirituale, vel annexum, simoniam committit „. Nec discernendum innuit, an detur tanquam pretium rei spiritualis, vel motivum seu incitamentum flectens alicujus animum ad conferendam rem spiritualem, vel spirituali annexam.

Tertio, si ad simoniam juris divini necesse esset, ut quis rem temporalem rei spiritualis pretium esse crederet, aut pluris, vel tanti valere, ac rem spiritualem, simonia esse non posset absque hæresi proprie dicta. Sed non ita se res habet secundum *S. Thomam*, qui simoniacos proprie, & per se loquendo hæreticos esse negat: „ „ Cum non habeant falsam opinionem: *Sed hæreticos dici ait* propter similitudinem actus, quia ita operantur, ac si æstimarent donum Spiritus sancti pecunia possideri, quæ æstimatio esset hæretica „ „.

Nec illis patrocinatur Gersonius.

Perperam etiam venerabili *Gersonio* Parisiensis Academiæ Cancellario damnatus error tribuitur in Tractatu *De Simonia*, cum ibi duplex simoniacæ pravitatis genus expresse distinguat, unum, quo temporale bonum, ut motivum principale spiritualis actionis spectatur; alterum, quo consideratur ut pretium rei spiritualis. Sic enim habet: „ „ Prima Propositio; finis principaliter intentus recipiendi temporalia pro ministratione spiritualium reddit hominem proprie simoniacum in foro conscientiæ, & ad Deum. Etsi hanc intentionem apertis ad extra monstret indiciis, censendus est in ecclesiastico foro simoniacus, vel de simonia vehementer suspectus „ „.

Secunda Propositio: Finis principaliter intentus accipiendi temporalia pro administratione spiritualium, tanquam ibi sit adæquatio vera pretii ad pretium, sicut est in commutatione temporalium ad invicem, reddit hominem proprie simoniacum „ „.

Et infra: „ „ Resolvendo (*inquit*) materiam de simonia, possumus invenire distinctionem quadruplicem de intuitu, vel respectu commodi temporalis pro spi-

venditionem, & emptionem
nihil ſpirituale continent; ſe
temporalium Eccleſiæ admin
Oeconomatus, Vicedominatu
rum venditionem velut ſimo
cilium Chalcedonenſe, & Ca
qu. 3.

Diviſio ſimoniæ in eam, quæ divini, & eam, quæ ſit eccleſiaſtici juris, Patribus, Conciliis, Pontificibus, & S. Thomæ, incognita.

Verum hæc diviſio ſimon
Conciliis, Pontificibus, ipſiq
ta, aut ſaltem ab iis non pro
Cum enim ſimonia ſit ſtudioſa
vendendi aliquid ſpirituale, v
& res ſpirituales ſint indebita
ob triplicem rationem ex jur
petitam, quam exponit *S. Th*
Eccleſiæ decreto, ut res ſpiritu
nexa, vendatur, aut ematur
vini juris; quamvis Eccleſia pac
mutationes, aut venditiones,
pter ſimoniæ ſpeciem, aut peric
ſit, juſteque prohibeat ſub iiſd
ſimoniacos latæ ſunt. Unde re
, qu. 100

hibeatur jure humano ; sed dicitur esse aliquod vitium habens similitudinem, & participans imperfectam rationem simoniæ ; quod ideo vocatur simonia, non naturali, sed positivo jure prohibita „ „.

Id venerabilis *Gersonii* verbis Tract. *De Simonia*, Consideratione 1. confirmatur. „ „ Plane (*inquit*) nulla est proprie simonia, nisi quia prohibita jure divino, ubi scilicet convenit contractus iste rerum spiritualium pro re commensurabili nummismate, do, si des, vel, do, ut des. Nihilominus apponitur in aliquibus contractibus non de se simoniacis pœna simoniæ; ubi verum est, quod hoc ideo dicitur simoniacum, quia lege humana prohibitum, sicut aliquis punitur tanquam hæreticus præsumptione juris positivi, vel operis, qui veraciter est catholicus „ „. Sed de nomine litigare nolim, modo ea distinctione simoniæ duplicis, unius, quæ divino, alterius quæ ecclesiastico tantum jure prohibita sit, ad laxiores hac in materia opiniones asserendas non abutantur, qui illam usurpant.

III. Celebrior est divisio simoniæ ratione simoniaci muneris, quod pro re spirituali datur, scilicet muneris *A manu*, *ab obsequio*, & *a lingua*. Munus a manu est pecunia, vel res quæcunque pecunia æstimabilis. Munus ab obsequio est obsequium ab aliquo exhibitum ea lege, vel intentione, ut beneficium ipsi conferatur; ut si quis Episcopi sit Capellanus, seu (ut loquimur) eleemosynarius, aut notarius, aliave ratione illi ministret absque stipendiis, ea lege, vel pactione expressa, vel tacita, sive ea spe, & intentione, ut ei beneficium tribuatur; vel ipsi beneficium detur ea conditione, ut absque stipendiis ministret; vel si nobilis Patronus filiorum suorum præceptori, aut suorum negotiorum procuratori stipendii loco beneficium conferat, vel promittat. Munus a lingua est favor, adulatio, preces in gratiam alicujus, maxime indigni, factæ.

Simoniacum munus triplex, 1. a manu 2. ab obsequio 3. a lingua.

Hæc divisio traditur can. *Salvator*, causa 1. qu. 3. ex *Urbano II.* eamque antea exposuerat *S. Greg.*

Propheta, ait: *Qui excutit*
nere. Neque enim dicit; q
munere; sed adjunxit, *ab on*
nus ab obsequio, aliud mu
nus a lingua. Munus quipp
jectio indebite impensa; mun
munus a lingua, favor. Q
tribuit, tunc ab omni muner
do in divinis rebus non solum
etiam humanam gratiam no
hanc sententiam repetit C
sub *Ludovico Pio* Imperatore
te *S. Gregorium* eam divisione
S. Hieron. in cap. I. Epist. ad
tur Can. *Moyses*, causa 8. qu.
tradit *Greg. VII.* lib. 6. Regest
Et *B. Petrus Damiani* Epist
eumdem Isaiæ locum: „ „ Mu
pecunia; munus ab obsequio,
nis; munus a lingua, favor ad
unoquoque horum manus exc
nuntiet, omnibus his manus in
qui nanciscendæ dignitatis ...

per omnia nititur, sæpe sibi quibusdam adulatoriis favoribus assentatur. Porro autem quisquis in dandis, accipiendisve dignitatibus ecclesiasticis una duntaxat earum, quæ prædictæ sunt, peste corrumpitur, simoniacæ hæreseos teneri crimine judicatur. Quam ergo sui afferent excusationem, qui licet verbis non contraxerint venalis pacta commercii, operatione tamen non uno, sed omnibus his probantur laqueis irretiti? Verumtamen jactant se, & eo gloriantur innoxios, quia nullam talenti summam pro suscipiendis honoribus se pepigere daturos. Sed dic mihi, o Clerice, quisquis es, si redempto quolibet aureo vase, vel prædio, distractor exigeret, ut retenti apud te vice pretii hujusmodi sibi sedulitatis impendium exhiberes, nunquid non postmodum constanter assereres, te, quod acceptum est, justo pretio comparasse? Non videlicet, quia pecuniam persolvisti, sed quia servitium præbuisti.„ Nequaquam ergo sibi innocentiam spondeant, & a simoniacæ hæreseos maculis se mundos esse confidant, qui licet metalla vibrantia non appendunt, pretium tamen pro suscipiendis honoribus subjectionis, & obsequii, quædam quasi talenta persolvunt „„.

Eamdem simoniæ divisionem explicat *S. Thomas*, in 4. *Sentent.*, dist. 25, qu. 3, art. 3, „„ Simonia (*inquit*) consistit in emptione, & venditione spiritualium, vel eorum, quæ sunt eis annexa. Emptio autem, vel venditio consistit non solum in datione, & acceptione pecuniæ, sed omnium eorum, quorum potest pretium nummismate mensurari. Omnis autem temporalis commodi pretium potest nummismate mensurari. Et ideo quicunque pro aliquo temporali commodo dat aliquod spirituale, vel annexum, simoniam committit. Bonum autem temporale, quod potest aliquis ab alio expectare, vel est ex parte animæ, sicut amicitia, aut favor aliquis; & quantum ad hoc est munus a lingua; vel ex parte corporis, sicut aliquis actus corporaliter exercitus; & quantum ad hoc est munus ab obsequio; sicut obsequium ali-

„ „ Nomine (*inquit*) pecu
que pretium, quod pecun
nifestum est autem, quod o
quam utilitatem ordinatur,
niæ æstimari. Unde, & pec
conducuntur. Et ideo iden
rem spiritualem pro aliquo
hibito, vel exhibendo, ac f
ta, vel promissa, qua illud ob
Similiter etiam, quod aliquis
cujus ad temporalem gratiar
tur ad aliquam utilitatem, q
tio æstimari. Et ideo sicut c
cipiendo pecuniam, vel qua
riorem, quod pertinet ad mu
contrahitur per munus a lingu

Frustra vero quis objiceret,
plecti, unum spirituale, aliud
cunia æstimari, & commutari p
que se pecunia, obsequio, ve
duntaxat, non spirituale obtin

Spirituale & tempora-

Ista namque duo esse ...
nec flex ...

alterum provenit, neutrum invenditum relinquit. Nullus igitur emat Ecclesiam, vel præbendam, vel aliquid ecclesiasticum; nec pastellum antea, vel postea pro hujusmodi solvat „„.

Hinc Remense Concilium anno 1583. „„ Illi (*inquit*) imprimis, & proprie habeantur, prout sunt, simoniaci, qui beneficia, resque spirituales pecunia comparant, vel conferunt, vel certe rebus, quæ pecunia æstimari queant. Nam eorum imprudentissimum prætextum detestamur, qui de solo proventu, reque temporaria se pacisci dicunt, cum ea spirituali tam arcto sit annexa vinculo, ut non magis una ab altera divelli queat, quam in homine vivo manente corpus a sua anima „„.

Hinc *B. Petrus Damiani* in Epist. ad *Alex. II.* Clericos schismaticos refellit, qui simoniam committi negabant emptione Episcopatus, aut alterius beneficii, quia „„ Non emi Sacerdotium, sed possessionem prædiorum obtendebant. Nam quemadmodum ille pater dicitur, ex cujus femore sola caro est egressa, non anima: sic ille proculdubio dicendus est mercator Ecclesiæ, qui per terrena, quæ redimit, ad honoris culmen ascendit, & per temporalis commercium lucri, emptor efficitur nihilominus Sacramenti „„.

Verum (inquies). Calix consecratus licite venditur, modo pretium non augeatur propter consecrationem, ut colligitur ex Can. *Hoc jus*, causa 10. qu. 2. & jus Patronatus transfertur per venditionem feudi cum juribus temporalibus, quibus est annexum, ut habetur cap. *Cum sæculum*, & cap. *De jure*. Ext. *De jure Patronatus*. Quidni ergo & fructus, seu proventus beneficii licite vendi possunt, re spirituali minime vendita?

Respondetur, id intercedere discriminis inter Calicem, & jus Patronatus ex una parte, & beneficium ex altera, quod venditio calicis, aut feudi, non cadat super consecrationem, aut jus Patronatus feudo adhærens, sed super vas ipsum materiale, aut

probare titulum beneficii
mere temporalem, non ve
jure institutum. Ita quamv
Deo institutus, numerus t
Episcopatuum erectiones, &
ecclesiastici juris. Nemo eni
dioeceses multiplicare, divi
ctare, vel proferre, novos
ras nationes erigere; nec ta
etiam novissime erectum ven

Hinc *S. Thomas*, in 4. *Se*
art. 3. hanc sibi secundo loco
» » Papa potest munus a ma
spirituali; sed (ut quidam di
committere simoniam, maxi
ecclesiastica, quia res Eccles
semper committitur simonia
Quam objectionem sic diluit: ,
cendum, quod opinio illa err
pa pro aliquo spirituali munus
committeret, sicut & alius ho
cui Papa succedit, simoniæ vi

(quod absit) spiritualia pro temporalibus rebus Ecclesiarum daret „ „.

Et 2. 2. q. 100. art. 1. in Responsione ad septimam Objectionem; „ „ Papa (*inquit*) potest incurrere vitium simoniæ, sicut & quilibet alius homo; peccatum enim tanto in aliqua persona est gravius, quanto majorem obtinet locum. Quamvis enim res Ecclesiæ sint ejus ut principalis dispensatoris, non tamen sunt ejus ut domini, & possessoris. Et ideo si reciperet pro aliqua re spirituali pecuniam de redditibus Ecclesiæ alicujus, non careret vitio simoniæ. Et similiter etiam posset simoniam committere recipiendo pecuniam ab aliquo Laico non de bonis Ecclesiæ „ „.

ARTICULUS IV.

Quæ sint Simoniacorum pœnæ canonicæ.

I. Excommunicationem latæ sententiæ, & suspensionem ab Ordinum executione, & beneficiorum administratione sacri Canones, & Constitutiones summorum Pontificum decernunt in eos, qui simoniam commiserunt in collatione, aut susceptione Ordinum; excommunicationem pariter latæ sententiæ in eos, qui beneficium ecclesiasticum per simoniam alicui conferunt, vel procurant, vel ab alio recipiunt; cujus pœnæ remissio, sive absolutio ab hujusmodi Censuris Sedi apostolicæ reservata est, secundum Constitutionem *Martini V.* in Conc. Constantiensi editam, quæ incipit, *Multa*, & *Pauli II.* quæ incipit. *Cum detestabile*, inter Extravagantes communes, Tit. *De Simonia*, quam *Sixtus IV. Leo X.* in Conc. Lateran. 5. & *S. Pius V.* Constitutione, quæ incipit, *Cum primum*, confirmarunt. In similem excommunicationem incurrunt, quicunque simoniam commiserunt in ingressu religionis, tam dantes, quam accipientes, secundum Extravag. *Sane*, Tit. *de Simonia*; quæ est *Urbani V.* Quin & ipsi sacrilegæ nundinationis in ordinationibus, collatione beneficiorum,

Simoniaci excommunicationem incurrunt Sedi apostolicæ reservatam.

fecundum Extravag. *Cum d*
firmatam. Idem docet *S. Th*
„ „ Nullus (*inquit*) poteſ
contra voluntatem domini
quis diſpenſator de rebus
contra voluntatem, & o
ille, qui acciperet, licite re
nus autem, cujus Eccleſi
ſatores, & miniſtri, ordin
darentur, ſecundum illud
ſtis, gratis date, & ideo, q
ritualia quæcunque aſſequit
poteſt „ „.

Et in Reſponſione ad terti
vetur, eo quod accepit, r
cati, ſed etiam quandoqu
injuſtæ; puta, cum aliquis
qui vendere non poteſt. E
& propria ſponte ſimonia
eccleſiaſticum beneficium
quod accepit, ut ſcilicet
& beneficium reſignet c
ptis; ſed etiam ulterius

cunque pecunia, aut alterius rei temporariæ pretio expresso, vel tacito beneficium ecclesiasticum adipiscuntur, vel alteri procurant, & ab ecclesiasticis viris irregularitatem incurri, quoties in eodem statu celebrarint divinum Missæ officium. In confessionibus de simonia diligenter inquirendum, ac confitenti se aliquod beneficium pecunia, aut alia re temporali sibi, aut alteri comparasse, absolutionem (sicut de casu summo Pontifici reservato) nisi in mortis articulo denegari statuimus „„.

Idem est de electionibus simoniacis judicium.

Non solum collatio simoniaca beneficii, sed electiones, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quævis aliæ dispositiones omnino irritæ sunt, si labe simoniaca sint infectæ, nec per illos actus jus ullum ad beneficia, dignitates, & officia ecclesiastica acquiri potest. Unde si in aliquo illorum actuum simonia intervenerit, in manibus collatoris beneficium ejurare tenetur, qui ad illud promotus est, & fructus Ecclesiæ restituere, secundum *Pauli II.* Constitutionem supra laudatam.

Pœna simoniæ inhabilitas ad alia beneficia obtinenda.

III. Simoniaci præterea inhabiles redduntur ad alia beneficia imposterum obtinenda, ex Concil. Trid. Sess. 24. cap. 18. & *S. Pii V.* Constitutione; quem tamen incapacitatis obicem removet absolutio a romano Pontifice impetrata.

Pretium simoniacum restituendum est, etiam ante sententiam judicis.

IV. Denique simoniacus tenetur ad restituendum pretium simoniace acceptum, etiam ante sententiam judicis, secundum probabiliorem opinionem, cum pretium illud sit injuste quæsitum, nulloque jure illud retinere possit, qui accepit; siquidem nec res spiritualis vendi poterat, nec illius rei dominus erat. Idque colligitur ex *Alexandro III.* cap. *De hac*, & *Innoc. III.* cap. *Audivimus*, Ext. *De Simonia*; quorum primum sic habet: „„ Regem autem, & Principes ejus debes inducere, ut si quæ receperint a præfacto Episcopo, ut ejus electioni præberent assensum, Ecclesiæ Oxomensi sine diminutione restituant; cum ea sine gravi suæ salutis periculo retinere non possint „„. Cui porro fieri debeat simoniaci pretii restitutio, postea dicemus.

A R-

REGULA III.

Episcoporum notarii pro literis dimissoriis, aut testimonialibus Ordinum susceptorum, aut beneficiorum provisionibus, *&c.* nihil exigere possunt; nisi forte pro charta, & labore moderatum stipendium ipsis ab Episcopo secundum Synodi Tridentinæ decreta constitutum. Contraria, si quæ sit consuetudo, simoniacæ pravitati favet.

Hanc Regulam firmat *S. Gregorius*, in Synodo romana; ex qua refertur can. *Sicut*, causa 1. qu. 2. „ „ Antiquorum Patrum (*inquit*) Regulam sequens, nulli quidquam de Ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex traditione palii, neque ex traditione chartarum, *&c.* Quia enim in ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam vero lectionem minister legit, Confirmationis autem ejus epistolam Notarius scribit; sicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere, ita minister, vel Notarius ejus non debet in Ordinatione ejus vocem, vel calamum venundare. Ex qui-

rius, seu scriptor quidquam nisi moderatum exigat pro collationis litera, & sigillo „ „.

Conc. denique Trid. sess. 21. *De Reform.* cap. 1. antiquorum Patrum exempla servari, & decreta in usu esse optavit, laudabilem consuetudinem vocans, cum notarii nihil acciperent, sed eis pro officio exercendo salarium constitutum esset, vel e publico, vel ab Episcopo, nihilque supra decimam aurei partem, nequidem gratis oblatum pro literis dimissoriis, aut testimomalibus accipere eis quovis prætextu permisit. „ „ Notarii vero in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimissoriis, aut testimonialibus decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo; nec Episcopo ex notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire possit. Tunc enim gratis operam suam eos omnino præstare teneri decernit; contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines etiam immemorabiles quorumcunque locorum, quæ potius abusus, & corruptela simoniacæ pravitatis faventes nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo; & qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultra divinam ultionem, pœnas a jure inflictas ipso facto incurrant „ „.

Conc. Trident. Decretum de notariis Episcoporum.

Idem lege civili in Galliis constitutum est, Edicti Bleiens. art. 20.

REGULA IV.

Nulla statuta, aut consuetudines a simoniaca pravitate purgant, quæ in institutionibus, collationibus, confirmationibus, vel aliis provisionibus, aut admissionibus ad possessionem beneficiorum exiguntur.

Hæc Regula nititur Canone Conc. Lateran. sub *Innoc. III.* ex quo refertur cap. *Sicut*, Ext *de Si-*

Simonia, cujus hæc sunt verba: „ „ Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis, a plerisque personis, quasi columbas templi vendentibus, fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & pravæ pro consecrationibus Episcoporùm, benedictionibus Abbatum, & Ordinibus Clericorum; estque taxatum quantum sit isti, vel illi, quantumve alteri, vel alii persolvendum; & ad cumulum majoris damnationis quidam cupiditatem, & pravitatem hujusmodi nituntur defendere per consuetudinem longo tempore observatam. Tantum igitur abolere volentes abusum, consuetudinem hujusmodi, quæ magis dicenda est corruptela, penitus reprobamus, similiter statuentes, ut pro his, sive conferendis, sive collatis, nemo aliquid quocunque prætextu exigere, aut extorquere præsumat „ „.

Simile Decretum ediderat anterius Conc. Lateran. sub *Alex. III.* ex quo refertur cap. *Cum in Ecclesia*, Ext. *De Simonia*, cujus hæc sunt verba: „ „ Horribile nimis est, quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibetur habere; ita ut pro Episcopis, vel Abbatibus, vel quibuscunque personis ecclesiasticis in Sedem, seu introducendis Presbyteris in Ecclesiam... seu aliis Sacramentis, aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur; non attendentes, quod tanto graviora sunt crimina, quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam; ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis ecclesiasticis deducendis in Sedem, vel Sacerdotibus instituendis... seu aliis Sacramentis conferendis, seu collatis aliquid exigatur, districtius prohibemus. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se noverit habiturum „ „.

Rursus *Innoc. III.* cap. *In tantum.* Ext. *De Simonia.* Cantuariensi Archiepiscopo scribit, ut „ „ Pravam illam consuetudinem de sua provincia studeat abolere, per quam pro Ecclesiarum investitura Archidiaconi marcam argenti; minores vero Decani

vac-

vaccam albam ſibi dari poſtulant, vel certam ſolvi pecuniæ quantitatem „ „.

Eamdem Regulam confirmat S. Synodus Trid. ſeſſ. 24. *De Reform.* cap. 14. „ „ In pluribus (*inquit*) Eccleſiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, & parochialibus, ex earum conſtitutionibus, aut ex prava conſuetudine obſervari intelligitur, ut in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia proviſione, ſive admiſſione ad poſſeſſionem alicujus cathedralis Eccleſiæ, vel beneficii canonicatuum, aut præbendarum, vel partem proventuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas, certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compoſitioneſve illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur; hæc cum S. Synodus deteſtetur, mandat Epiſcopis, ut quæcunque hujuſmodi in uſus pios non convertuntur, atque ingreſſus eos, qui ſimoniacæ labis, aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant; ipſique diligenter de eorum conſtitutionibus, ſive conſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcant, & illis tantum, quas ut laudabile probaverint, exceptis, reliqua ut pravas, ac ſcandaloſas rejiciant, & aboleant. Eos vero, qui adverſus hæc in præſenti Decreto comprehenſa, quavis ratione commiſerint, pœnis contra ſimoniacos editis, ſacris Canonibus, & variis ſummorum Pontificum conſtitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit; non obſtantibus quibuſcunque ſtatutis, conſtitutionibus, conſuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam apoſtolica auctoritate confirmatis; de quorum ſurreptione obreptione, & intentionis defectu Epiſcopus tanquam apoſtolicæ Sedis delegatus, cognoſcere poſſit „ „.

Et Conc. Remenſe anno 1583. „ „ Rerum exactio, quæ pro Canonicorum, & aliorum beneficiariorum ingreſſu in pleriſque locis ſuſpicione ſimoniæ, vel ſordidæ avaritiæ non caret, fieri nullo modo permittatur. Quamvis laudabiles conſuetudines in Conci-

cilio Tridentino non damnatas approbemus eorum; quæ in pios uſus conferre ſolent „ „.

REGULA V.

Fundatio, vel dotatio canonicatus, alteriuſve beneficii a Clerico, eo pacto, ut illud ſibi conferatur, vel ut illud cum altero beneficio ſibi permutare liceat, ſimoniaca eſt.

Hæc Regula nititur cap. *Sua nos*, Ext. *De Simonia*, quod *Innoc. III.* reſponſum eſt Decano Bellovacenſi datum: „ „ Si quis Clericus (*inquit*) cum conditione, vel pacto largiatur, aut offerat bona ſua, ut illa poſtmodum pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur; hujuſmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit ſine vitio ſimoniæ; cum in talibus omnis pactio, aut conventio ceſſare debeat; juxta canonicas ſanctiones. Si vero pure, ac ſine pacto, vel conditione qualibet offerat, rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & bona ſua retinere ſibi liceat pro præbenda & Clerici ejuſdem

Hæc Regula nititur c. *Quæsitum*, quod responsum est *Urbani III.* Ext. *De Rerum permutatione*, quo beneficiorum, quæ privata auctoritate fiunt, permutationes pactione præmissa, velut simoniacæ damnantur. „ „ Generaliter itaque teneas (*inquit*), quod commutationes præbendarum de jure fieri non possunt, præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia, vel connexa spiritualibus labem semper continet simoniæ „ „.

Et cap. *Pactiones*, Ext. *De Pactis*, quod est Gregorii IX. „ „ Pactiones factæ a vobis pro quibusdam spiritualibus obtinendis, cum in hujusmodi omnis pactio, omnisque conventio debeat omnino cessare, nullius penitus sunt momenti „ „.

Et Concilii Remensis a *Gregorio XIII.* approbati Decreto, cujus hæc sunt verba: „ „ Si quis aliud beneficium in compensationem collationis etiam alteri conferendum exigat, vel aliam quamlibet pactionem a Sede romana non approbatam fecerit, simoniacus esse censeatur „ „.

Hinc *S. Th.* 2. 2. q. 100. art. 1. ad 5. „ „ Nomine (*inquit*) emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus. Unde nec permutatio præbendarum, vel ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest auctoritate partium absque periculo simoniæ, sicut nec transactio, ut jura determinant. *Et in* 4. *Sententiarum*, *dist.* 25. *qu.* 3. *art.* 3. *ad* 8. In permutatione (*inquit*) est simonia, si pro aliquo terreno commodo utriusque, vel alterius, talis commutatio fiat „ „.

REGULA VII.

Simoniæ rei sunt, qui dum beneficium resignant sub annuæ pensionis onere, de illa ipsa pensione redimenda paciscuntur, vel eam extinguunt conferendo, aut procurando beneficium ecclesiasticum.

Cum enim pensiones rei cujusdam temporalis naturam induant, utpote quæ cum licentia sum-

mi Pontificis redimi possunt & cum pensionis extinctio sit commodum temporale illius, qui ad ejus solutionem tenetur; pactio de pensione redimenda in beneficii resignatione sub pensionis onere interveniens, aut conventio de beneficio conferendo, aut procurando cum pacto, & conditione expressa, vel tacita, ut pensio extincta maneat, æquivalet pacto, aut conventioni de re spirituali conferenda pro temporali.

...signatio-s simo-...acæ. Quamobrem Concilium Rothomagense an. 1581. tit. *De Episcoporum officiis*, §. 17. ita statuit: „ „ Resignationes quorumcunque beneficiorum, cum retentione fructuum vel pensione, quæ postea ab his, qui resignationes illas acceptaverint, præsertim pretio, sine Sedis apostolicæ auctoritate redimitur, pro simoniacis habendas judicamus. Præterquam enim, quod mentalem saltem simoniam, aut etiam pactum illicitum antecessisse frequentius deprehenditur, experientia docet, hoc unum esse velamen ad contegendam simoniæ turpitudinem, & malitiam.

perius a nobis probatum est; quia beneficiarius post renuntiationem nihil juris habet, vel ad minimam partem fructuum beneficii, quod dimittit; ipsa vero renuntiatione nullum jus ad fructus acquirit. Tenetur enim vel rite ministrare, ut fructibus potiatur; vel si beneficio cedere velit, gratis cedere tenetur, nisi titulum proferat aliquem, quo portionem fructuum retinere possit, puta paupertatem, nimiumque dispendium ex renuntiatione proveniens, quia scilicet, nec aliunde ex Ecclesiæ bonis, neque ex patrimonio proventum habet, qui ad honestam sustentationem sufficiat. Si vero nullum hujusmodi titulum vere proferre possit, & tamen fructuum partem sibi securam velit, vel pro pretio beneficii id deposcit, est simoniacus coram Deo, etiamsi pontificiam dispensationem obreptitie impetratam ostendat.

REGULA IX.

Resignationes incognitis, & obscuris hominibus factæ, de simonia vehementer suspectæ sunt, nec ab Ordinario facile admitti debent.

Hanc Regulam tradit idem Concilium Rothomagense „ „ Resignationes (*inquit*) factæ prius incognitis, aut his, quos nulla virtus, aut singularis eruditio, aut alia honesta causa commendat, suspectæ de simonia redduntur, præsertim si quid illicite actum fama proclamet. Tales igitur resignationes non debent ab Ordinario absque purgatione canonica, ex Decreto Innocentii III. renovato, cum de Canonicis cathedralium Ecclesiarum tractatum est, admitti „ „. Innoc. III. c. Quoties &c. Inter solicitudines, Ext. de purgatione canonica.

REGULA X.

Simoniæ reus est, qui beneficium resignat ea conditione, ut resignatarius emat bona, vel immobilia, vel mobilia, eo præsertim pretio, quod ipse ultra legitimam æstimationem præfixerit; vel ea lege, ut expensas restituat, quas ad instauran-

[illegible]

[illegible] igrantis [illegible]

In castinis enim, qui [illegible]
[illegible] temperatae precio [illegible] datur [illegible]

infra scriptum jusjurandum ab eo exegerint. Ego Præsentatus, vel Electus, &c. ad beneficium N juro per sacrosancta Dei Evangelia, quæ meis manibus tango, neque me beneficii obtinendi causa, aut ut ad id præsentarer, vel nominarer, &c. neque quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente me, quidquam collatori, Patrono, seu alii cuiquam ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, vel apud quemquam deposuisse; neque mutuo dedisse, vel locasse; vel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modo debitum remisisse, aut relaxasse; nec de domibus, terris, prædiis, redditibus ejus Ecclesiæ, fructibusve decimis, aut oblationibus ejusdem præteritis, præsentibus, aut futuris, donationem, remissionem, locationemve fecisse, promisisse, aut inivisse, aut alium, mandante, vel consentiente me, promisisse, fecisse, aut inivisse. Ita me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia „ „.

REGULA XIII.

Simoniæ reus est Patronus, qui aliquem ad beneficium præsentat ea lege, ut decimas a se, vel ab alio non exigat.

Hæc Regula nititur cap. *Veniens*, quod est *Alexandri III.* Responsum, Ext. *De Testibus, & attestationibus*, quo simoniæ damnatur Presbyter: „ „ Qui promiserat unicuique Parochianorum quinque barilos vini remittere, qui Sacerdoti ibi pro tempore servienti consueverant pro beneficio dari „ „. Simonia Patronorum.

REGULA XIV.

Simoniæ rei sunt, qui renuntiant liti super beneficio, aliquod temporale, etiam expensarum nomine exigentes; aut qui resignant beneficium, cum onere restituendi expensas, quas in eo acquirendo fecerunt.

Nititur hæc Regula c. *Cum pridem*, Ext. *De pactis*, quod est *Alexandri III.* responsum, „ „ Cum Cle- Simonia liti dubiæ super benefi.

...renun-
...tis.

Clericus (*inquit*) & Monachi pro causa, quæ inter eos vertebatur super Ecclesia, & Capella ad nostram præsentiam accessissent, inter se convenerunt, quod eidem Clerico pro expensis, quas fecerat, tres marchæ argenti solverentur, & idem liti cederet. Cumque compositionem ipsam auctoritate apostolica peterent confirmari, nos eam non duximus admittendam, pro eo, quod videbatur pravam illicitæ pactionis speciem continere „.

Certe *Simonia est pecunia parare sibi viam ad rem spiritualem obtinendam* (inquit *S. Th.* 2. 2. qu. 100. art. 2. ad 5.) Ille porro, cui resignatur beneficium cum onere restituendi expensas in ejus acquisitione factas, pecunia parat sibi viam ad beneficium obtinendum; siquidem ipsi beneficium non resignaretur, nisi pecuniam daret; simoniæ itaque reus est.

REGULA XV.

Simoniam incurrunt, qui ex pacto ad finiendam litem dubiam ob aliquod beneficium intentatam,

men præfatus A. servare recusat. Quia igitur hujusmodi transactiones speciem continent simoniæ, mandamus, quatenus revocata transactione in irritum, causam audiatis „ „.

Idem confirmatur ex c. *Praterea*, eodem Decretalium titulo. Monasterium quoddam, seu Cella eximi voluit a subjectione, qua Ecclesiæ matrici, sive principali domui tenebatur. Oblato libello, & lite contestata, Fratres illius monasterii confessi sunt, se olim Ecclesiæ matrici fuisse subjectos, & quæstionem de hac subjectione olim motam, & transactione sopitam fuisse: „ Eatenus, ut quemdam annuum censum Ecclesiæ matrici reddendo, essent a subjectione „ principalis Domus exempti „. Prior pro majori Ecclesia proponebat: *Quod de spirituali subjectione transigere non liceret.* Respondet *Cælestinus III.* ferendam contra Fratres sententiam; & nulla habita ratione transactionis, Cellam Ecclesiæ matrici, sive principali Domui subjectam manere debere: *Cum illa transactio iniquitatem simoniacam continuisse putetur.*

REGULA XVI.

Simonia est, redimendæ vexationis specie, pecunias dare, ut removeantur impedimenta, quibus aliquis prohibetur, aut retardatur a consecutione beneficii, in quo nullum jus habet. Postquam vero jus acquisitum est, licet per pecuniam injusta impedimenta removere.

Pecuniam dare vexationis redimendæ causa non licet nisi illi, qui jus acquisitum, & indubitatum habet ad beneficium.

Primam hujus Regulæ Propositionem firmavit auctoritate sua *Lucius III.* c. *Matthaum*, Ext. *De Simonia*, cujus hæc sunt verba: „ „ Cum fuisses ad Ecclesiæ tuæ regimen de voluntate majoris partis Fratrum electus, paucis tibi contradicentibus; quidam amicus tuus de conscientia tua, & voluntate turbata, ei, qui magister discordiæ videbatur, certæ quantitatis munus exsolvit, & sic contradictio conquievit. Nunc autem dubitas, quod non sis a labe simoniæ prorsus immunis, donec in administratione

das, vel amplificandas ædes sacerdotales fecit. Ejusdem criminis reus est, qui ea pactione, & conditione beneficium obtinet.

REGULA XI.

Simoniæ rei sunt, qui mutuo dant pecuniam, aut locant ædes, aut prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quomodocunque debitum remittunt, aut relaxant, ea conditione, & pactione, tacita, vel expressa vel ea intentione, ut ipsis beneficium conferatur; vel qui beneficium accipiunt, cum pacto expresso, vel tacito debitum proprium, vel alienum remittendi. Idemque judic[illegible] de illis, qui simili conditione, vel intentione beneficium conferunt, aut procurant.

REGULA XII.

Simoniæ rei sunt Clerici, qui clericalis Status pertæsi, ad nuptias convolant, & beneficia sua futuræ conjugis fratri aut nepoti resignant, aut conferri procurant eo pacto expresso, aut tacito, ut puellæ dos augeatur. Simoniacus pariter est, qui confert alicui beneficium, aut resignat, ut soror, vel neptis ejus fratri, vel nepoti collatoris, aut resignantis nubat.

In casibus enim, qui proximis tribus Regulis exponuntur, vel pecunia, vel commodum aliquod temporale pretio æstimandum, pro re spirituali promittitur, datur, recipitur; nec gratis datur beneficium, sed sub pacto oneroso, quod cedit in temporalem conferentis, aut resignantis utilitatem; quod ad simoniacam nundinationem pertinere minime dubium est. Hinc Mediolanense Concilium I. sub *S. Carolo*, in juramento ad purgandam simoniam beneficiariis præscripto, nullos ex istis casibus complectitur. „ „ Neminem (*inquit*) vel præsentatum, vel nominatum, vel electum, vel ab inferioribus provisum prius admittant, aut instituant Episcopi, quam in-

et S. *Raymundus* lib. 1. tit. 1. *de Si-*

ad redimendam injustam vexatio-
lare possit, qui certum jus habet in
e simoniæ nota, imo absque pec-
injuste recipiat ille, qui vexat, adeo-
nem teneatur, maxime si a vexa-
erit, etiam accepta pecunia, colli-
ilectus filius, 1. Ext. *De Simonia*,
III. Responsum. „ „ Dilectus filius R.
i exposuit, quod cum Eboracensis
im multis gravaminibus afficere non
t ei certam quantitatem pecuniæ se
ipsius desisteret læsione; verum di-
ius post receptionem pecuniæ, su-
& beneficiis ejus, ab ejus molestia
oque discretioni vestræ mandamus,
ta se habet, Archidiaconum resti-
:pit, (si eum contra promissionem
ltiterit) compellatis „ „. Verba pa-
ic Glossa exponit, ut supplendum
Quia si constiterit, quod injuste ac-
:retur ad restituendum, & crimine
iiretur „ „.

Ad restitutionem tenetur, qui peccuniam accepit, ut ab injusta vexatione desisteret.

ie redimendæ vexationis specie ob-
Regulam a Concilio Mediolanensi 1.
romæo traditam, tit. quæ pertinent
beneficiorum: „ „ Ne (*inquit*) re-
onis specie in causis beneficiorum
nes intercedant, nemini licere vo-
:ndam vexationem, ne in casibus
nissis, pecuniam dare, quidquamve
igere; nisi Episcopi consensus ac-
artes erunt, & perspicere diligenter
raus; & ubi rem fraude carere, &
:sse cognoverit, non denegare ei,
ltatem se a vexatione liberandi. Qui
:retum a nobis est, fecerit, Episcopi

Ad justam vexationem hac in materia redimendam, obtinendus Episcopi consensus.

volueris remanere. Quia igitur consilium requisisti, quid tibi sit faciendum; respondemus, quod tibi multum consulis, si administrationem celeriter, ac sponte dimittas, illius verbi memor existens : *Nihil prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur* „ „. Neque vero, merum consilium hic dari putes, ut cedat beneficio, vel ecclesiasticæ dignitati, aut muneri, qui pecuniam dedit, aut dari consensit antequam per institutionem canonicam, aut confirmationem jus in eo haberet, quia Pontifex utitur eo verbo, *Consulis*. Ideo enim eo usus est (ut observat Glossa.) „ „ Quia peccatum occultum erat, unde illum expresse non poterat prohibere, nisi consulendo. Et licet dicatur, *Consulis*, necessitatem tamen importat, si vult salvari, quia nisi renuntiet, salvari non potest „ „.

t. 16.

Idem confirmat *S. Th.* simul & secundam Regulæ Propositionem, 2. 2. q. 100. art. 2. ad 5. „ „ Antequam (*inquit*) alicui acquiratur jus in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel præbenda, per electionem vel provisionem seu collationem simoniacum

as specie limendæ xationis cuniam re, vel erre

§. 2.) Idem docet *S. Raymundus* lib. 1. tit. 1. *de Simonia*, §. 20.

Quod autem ad redimendam injustam vexationem pecuniam dare possit, qui certum jus habet in beneficio, absque simoniæ nota, imo absque peccato; sed tamen injuste recipiat ille, qui vexat, adeoque ad restitutionem teneatur, maxime si a vexatione non destiterit, etiam accepta pecunia, colligitur ex cap. *Dilectus filius*, 1. Ext. *De Simonia*, quod est *Cælestini III.* Responsum. „ „ Dilectus filius R. Præpositus nobis exposuit, quod cum Eboracensis Archidiaconus eum multis gravaminibus afficere non cessaret, promisit ei certam quantitatem pecuniæ se daturum, ut ab ipsius desisteret læsione; verum dictus Archidiaconus post receptionem pecuniæ, super dignitatibus & beneficiis ejus, ab ejus molestia non quievit. Ideoque discretioni vestræ mandamus, quatenus si res ita se habet, Archidiaconum restituere, quod accepit, (si eum contra promissionem suam venisse constiterit) compellatis „ „. Verba parenthesi inclusa sic Glossa exponit, ut supplendum sit, maxime: „ Quia si constiterit, quod injuste acceperit compelleretur ad restituendum, & crimine concussionis puniretur „ „.

Ad restitutionem tenetur, qui pecuniam accepit, ut ab injusta vexatione desisteret.

In hac denique redimendæ vexationis specie observare convenit Regulam a Concilio Mediolanensi I. sub *S. Carolo Borromæo* traditam, tit. quæ pertinent ad collationem beneficiorum: „ „ Ne (*inquit*) redimendæ vexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus ad redimendam vexationem, ne in casibus quidem jure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit, cujus partes erunt, & perspicere diligenter an subsit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & jure permissam esse cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem se a vexatione liberandi. Qui contra quam decretum a nobis est, fecerit, Episcopi ar-

Ad justam vexationem hac in materia redimendam, obtinendus Episcopi consensus.

laico, vel altero præsentatore, seu electore contigerit, aut contingat id fieri „ „.

Item: „ „ Si Clericus post resignationem alicujus extranei, de Ecclesia, monasterio, vel alio beneficio ecclesiastico in se, apostolica, vel alia auctoritate factam, & admissam illam, vel illud, etiam confectis literis apostolicis, & possessione apprehensa, in eumdem resignantem, vel cedentem, modico spatio interjecto, veluti duorum, vel trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu monasterii, aut beneficii, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super his reservatum; aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illam, vel illud, ipsi Clerico sit, fueritve concessus „ „.

Postremo: „ „ Si quis crimine aliquo absolutus, aut eum, quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit quacunque auctoritate Ecclesiam, monasterium, vel aliud beneficium ecclesiasticum, quod ante, vel post commissum delictum, aut contractam irregularitatem dimiserit „ „.

„ „ Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum, ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint „ „.

„ „ Denique si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate, de beneficio ecclesiastico, per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel alias in negotio concessionis se immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficii de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque „ „.

Illæ porro multiplicis simoniæ fiduciariæ præsumptiones ad forum duntaxat exterius referuntur. Unde si quis beneficium recipiat ab eo, qui cum intentione, atque conditione fiduciaria, verbis expressa, sibi resignat; neque tamen verbo, nec animo, nec ipso facto annuat voluntati dimittentis, sed mentem gerat a simoniaca illa fiducia omnino alienam, eoque duntaxat animo beneficium suscipiat, ne resignans aperta in contrarium declaratione repulsus, alium quærat, inveniatque, qui pravæ illius voluntati præbeat assensum, reus ille non est simoniæ fiduciariæ. Neque contrarium colligi potest ex his verbis S. *Pii V.* in Constitutione contra confidentiam beneficialem: *Etiamsi sola dimittentis intentione receperit*; nec non ex illis: *Conscientia tantum unius partis.* Id enim vult unum, ubi prava offerentis intentio perspecta fuerit, de pravo suscipientis affectu præsumendum esse in foro externo. Cæterum in foro interiori pœnitentiæ, præsumptione agendum non est, & judicandum, sed secundum confessionem pœnitentis, qui testis simul, & reus, & actor adversus seipsum est. Si tamen recipiens beneficium fiduciarii Mangonis pravitati assensum præbuit, aut se assentiri verbo, nutu, vel facto per se, vel per interpretem, seu mediatorem significavit, quamvis non in-

tendat exequi nefaria promiſſa, fiduciariæ ſimoniæ reus eſt, & pœnas incurrit hac *S. Pii V.* Conſtitutione decretas: „ „ Omnes *ſcilicet*, & ſingulos, qui Eccleſias, monaſteria, beneficia, fructus, penſiones, aliaſve res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, etiam omnibus, & ſingulis aliis Eccleſiis, monaſteriis, dignitatibus, adminiſtrationibus, officiis, & beneficiis obtentis, nec non fructibus, penſionibus, & aliis rebus eccleſiaſticis privatos, & ad futura inhabiles decernit; & excommunicationis ſententia percellit, a qua nullus, niſi in mortis articulo conſtitutus, ab alio, quam a romano Pontifice, abſolutionis beneficium valeat obtinere „ „. Collatio itaque fiduciaria beneficii nulla eſt ipſo jure, teneturque renuntiare beneficio, qui illud in confidentiam accepit, & fructus quoſcunque de illo perceptos reſtituere. Sedi autem apoſtolicæ reſervatur ſic vacantium beneficiorum collatio extra Galliam; in Galliis enim *S. Pii V.* Conſtitutio, quoad hoc caput, non eſt uſu recepta, collationemque Ordinariis, etiam hoc in caſu præſcripta conſuetudo vindi-

...nfidentiariorum ...enæ.

porum officiis, §. 21. 22. & 23. sic decernit: „ „ Non levius malum nostris temporibus, aut exortum, aut longius propagatum Ecclesiam affligit, ac perdit, per aliorum beneficiorum clitellarios asinos, & custodes, qui confidentiarii vocantur, quorum nomine, ac ministerio viri laici, ac mulieres hæreditate possident Sanctuarium Domini, ac profanant. Tam illos custodes, quam eos, quorum cupiditati deserviunt, denuntiari quoque in pronao, & concionibus pro excommunicatis, & teneri ad restitutionem fructuum, atque eorumdem hæredes, ex Bulla SS. Domini nostri Papæ Pii V. per omnes dies Dominicos jubemus. Quamvis autem, sicut simoniaci vix detegi, ita custodes illi vix latere possint, attamen a Confessariis in foro conscientiæ de his quoque volumus inquiri, & confitentibus laicis viris, & mulieribus, se hujus sacrilegii participes esse, minime absolutionem dari, nec ad Communionem admitti quocunque modo compertos, præterquam in mortis articulo, nisi prius restituerint pro viribus fructus perceptos pauperibus, aut fabricis Ecclesiarum, & a tanto crimine abstinuerint, atque a sanctissimo romano Pontifice absolutionem obtinuerint „ „.

„ „ Eodem crimine tenentur, & eisdem pœnis subduntur omnes Patroni, sive ecclesiastici, sive laici, qui colore Patronatus beneficia ecclesiastica in servitutem redigunt, dum per suppositas Clericorum personas, aut ex pacto tacito, vel expresso cum ipsis inito in præsentatione suorum beneficiorum, seu quacunque arte, aut quocunque quæsito colore, jura, aut fructus eorumdem, aut partem ipsorum in usus proprios convertunt; alii vero sine jure Patronatus, atque etiam sine ullo titulario, aut per aliquem suppositum aliena beneficia vi occupant, eorumque jura, aut fructus deprædantur; contra utrosque prædicto modo procedatur, qui etiam ex Decreto Concilii Tridentini dictis Patronatibus ipso jure privati existunt „ „.

 „ „ Qui-

„ „ Quicunque vero Clerici tam nefandæ fraudis, & usurpationis fabricatores, seu consentientes, atque alieni sacrilegii fautores fuerint, eisdem pœnis per generalia Concilia & decreta Pontificum subjacent, nec non quibuscunque beneficiis privantur, & ad quæcunque beneficia inhabiles efficiuntur, atque a divinis Ordinibus suspensi, nec in foro conscientiæ possunt absolvi, aut suorum Ordinum executioni per Ordinarium restitui, nisi post integram satisfactionem, & absolutionem prædictam. Celebrantes vero in eo statu irregularitatem superincurrunt, & multiplicem damnationem, tam in præsenti, quam in futuro sæculo sibi acquirunt „ „.

Concilium Remense anno 1583. tit. *De Simoniacis, & Fiduciariis*, easdem pœnas contra fiduciarios beneficiorum custodes decernit, sicque simoniacam fiduciam explicat: „ „ Quisquis (*inquit*) acceptat beneficium, ut ei postea cedat in favorem cujuscunque personæ capacis, vel incapacis, Sæcularis, vel Regularis, laicæ, vel alicujus ex Clericis, fiduciarius esse censeatur. Idemque esto judicium de eo,

Ex his colligitur, simoniacam, ac fiduciariam esse conventionem, qua collator beneficium insigne, & pingue confert Clerico, ob gradus academicos ipsi debitum, ea lege, ut eo cedat in manibus ejusdem collatoris, tertiæ personæ conferendo; ipse vero collator impleta conditione, beneficium aliud minoris proventus illi graduato conferat, qui juribus suis cessit.

REGULA XIX.

Simoniæ fiduciariæ reus non est, qui beneficio renuntiat simpliciter, & absolute in manibus collatoris, nullo pacto inito, nulla promissione ab ipso, per se, aut per mediatorem exacta, & facta; quamvis confidat, & speret, collatorem idem beneficium collaturum illi, quem ad illud promoveri desiderat, aut supplicat; vel Patronum illum præsentaturum.

Simonia enim fiduciaria nulla est absque conventione, & pactione tacita, vel expressa; quamobrem si pactio quæcunque prorsus absit, non est confidentiæ crimen, quamvis absque pactione committi possit simonia mentalis.

REGULA XX.

Simoniæ reus est, qui preces pro indigno ad obtinendum illi beneficium ecclesiasticum interpositas exaudit; vel qui preces pro digno quidem factas, sed tamen favoris humani, non meritorum rationem habet; vel qui pro seipso rogat ut obtineat curam animarum; vel qui spe alicujus commodi temporalis, aut favoris ad dignitatem aliquam ecclesiasticam, aut insignius beneficium obtinendum conducibilis, confert beneficium ad alicuius viri principis, aut nobilis commendationem, si spes illius commodi, ac favoris magis moveat, quam Clerici commendati merita.

i rei fint
oniæ ra-
ne mu-
ris a lin-
ı.

Hanc Regulam tradit *S. Th.* 2. 2. q. 100. art. 5. ad 3. „„ Munus (*inquit*) a lingua dicitur, vel ipsa laus pertinens ad favorem humanum, qui sub pretio cadit, vel etiam preces, ex quibus acquiritur favor humanus, vel contrarium evitatur. Et ideo si aliquis principaliter ad hoc intendit, simoniam committit. Videtur autem ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit. Unde ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipsum factum non est simoniacum; quia subest debita causa, ex qua illi, pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid conferatur. Tamen potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem personæ; sed ad favorem humanum. Si vero aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno. Licite tamen potest aliquis, si sit indigens, pro se beneficium ecclesiasticum petere sine cura animarum „„.

Et in 4. *Sententiarum*, dist. 25 qu. 3. art. 3. ad 4. Quando (*inquit*) sunt preces pro indigno, vel

tionibus. Tunc enim preces succedunt loco pretii. 1. *Quæst*. 1. *Sunt nonnulli*. Si vero sunt carnales, pro digno, non committitur simonia, dummodo ordinator, vel elector non habeat respectum ad preces, sed ad Deum, & ad merita personæ „ „. Extra, de ætate, & qualitate Ordin. *Tuam*. 1. Quæst. 1. *Latorem*.

REGULA XXI.

Simoniæ rei sunt, qui fœdis adulationibus Principum, nobiliumque virorum gratiam ad obtinenda beneficia aucupantur.

Hinc *S. Joan. Chrysostomus*. Homilia 3. in Acta Apostolorum, ait: „ Cogita, quid acciderit Simoni. „ Quid enim refert, si non das pecuniam, sed pecuniæ „ loco adularis, subornas, multaque machinaris „?

REGULA XXII.

Simoniæ reus est, qui beneficium alicui se collaturum, aut procuraturum pollicetur, ea lege, ut commendationem, vel preces viri principis, aut potentis, cujus in gratiam vult irrepere, & cujus patrocinium ambit, apud se interponat.

Preces enim illæ sunt munus a lingua, quo veluti pretio beneficium emitur. Porro „ „ Quod aliquis satisfaciat precibus alicujus ad temporalem gratiam quærendam, ordinatur ad aliquam utilitatem, quæ potest pecuniæ pretio æstimari. Et ideo sicut contrahitur simonia accipiendo pecuniam, vel quamlibet aliam rem exteriorem, quod pertinet ad munus a manu; ita etiam contrahitur per munus a lingua „ „ (inquit *S. Thomas* 2. 2. qu. 100. art. 10.)

Et in 4. *Sentent*. dist. 25. q. 3. art. 3. ad 4. „ „ Munus linguæ (*inquit*) duplex est; vel quod in ipso actu linguæ consistit, sicut laus; vel quod ex lingua initium sumit, sicut cum quis ex hoc, quod precibus alicujus satisfacit, favorem expectat; qui enim dat aliquod spirituale pro favore, vel laude acquirenda, non est dubium, quin simoniam committeret „ „.

Et in responsione ad primum, explicans verba illa ex *S. Gregorio* objecta: „ „ Ecclesiasticis utilitatibus deservientes, ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere, *ait:* Si aliquis Clericus alicui Prælato impendat obsequium honestum, & ad spiritualia ordinatum (puta, ad Ecclesiæ utilitatem, vel ministrorum ejus auxilium.) ex ipsa devotione obsequii redditur dignus ecclesiastico beneficio, sicut & propter alia bona opera. Unde non intelligitur esse munus ab obsequio. Et in hoc casu loquitur Gregorius. Si vero sit inhonestum obsequium, vel ad carnalia ordinatum, (puta, quia servivit Prælato ad utilitatem consanguineorum suorum, vel patrimonii sui, vel ad aliquid hujusmodi;) erit munus ab obsequio, & est simoniacum „ „.

Idem docet *S. Raymundus*, lib. 1. tit. 1. §. 6. „ „ In munere (*inquit*) ab obsequio, distingue; quia aut est corporale, aut spirituale. In primo casu, si obsequium est honestum, potest; ut si eat Romam pro Ecclesia, vel serviat alicui Episcopo, vel Ecclesiæ in licitis, & honestis; dum tamen sine pactione. Si inhonestum, non potest, ut supra eod. prox. vers. *Munus* ab obsequio est servitus indebite impensa; si spirituale, non debet facere tale obsequium pro beneficio, vel alio sibi dando, nisi cum tale obsequium fuerit impositum ipsi beneficio; v. gr. alicui præbendæ est impositum hoc onus, ut qui eam habuerit, cantet quotidie de B. Virgine Maria Missam „ „, Ext. de Præbendis, *Significatum*.

Quamobrem Concilium Mediolanense I. tit. *Quæ pertinent ad collationem beneficiorum*, ita decrevit: „ „ Ut omnis ad simoniam aditus intercludatur; monemus, & obtestamur Episcopos, aliosque, quibus est jus conferendi beneficia, ut familiaribus suis certam mercedem constituant, ne illi hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tanquam suæ operæ, & laboris pretium præcipue sibi proponant. Fraudari tamen Ecclesias nolumus probatorum hominum ministerio, si qui sint in eorum familia, quorum de-

doctrinæ, & pietati sacrum munus utiliter committi possit „ „.

Et Concilium Remense anno 1588. tit. 23. „ „ Si quis (*inquit*) beneficium propter obsequium, vel impensæ servitutis mercedem conferat. . . Simoniacus esse censeatur „ „.

REGULA XXVI.

Simoniæ rei sunt, qui se principum virorum, & procerum obsequio mancipant, aut in eorum clientelam se conferunt, ut ecclesiastica beneficia sibi, vel suis obtineant.

Ita docet *B. Petrus Damiani*, Opusculo 22. cap. 2. „ „ Nequaquam (*inquit*) diffiteantur se dedisse pecuniam; qui prælationis ambitione Principibus exhibent clientelam; qui nimirum dominationis desideria serviunt; & ut divitiis affluant, cum facultatibus suis & semetipsos expendunt. Humiliantur, ut postmodum impune superbiant; se pedissequos exhibent, ut præcedant; laboribus atteruntur, ut gaudeant; affliguntur inopia, ut nuptialis eduli continua postmodum epulatione turgescant; & velut proposita venalitatis mensa, fœnerando servitium, mercantur imperium. . Dent alii insensibilis metalli summam, trutinent stolidæ pecuniæ quantitatem, numerentur æra, vasa ponderentur anaglypha; Dent, *inquam*, alii nummos, illi dant pretium semetipsos. An non est pretium sedulum subjectionis obsequium?... Sicut ergo Laban filias vendidit, pretium comedit, non quia recondidit pecuniæ lucrum, sed quia laboriosæ servitutis percepit impendium; & sicut Saul nupturæ filiæ non auri, vel argenti dona quæsivit, sed laborem belli, vel insigne triumphi vice dotis accepit; sic ille necessario venditor esse convincitur, qui subjectionis obsequium de male sperata ejus largitione mercatur. Et cum is, qui pretium accipit, asseratur Ecclesiam vendere; iste congruentius dicitur venditare; quia venale commercium, quod ille semel injit,

hic longa, ut ita loquar, & diuturna negotiatione protraxit; & infelix Clericus quot servitia fucatæ humilitatis exhibuit, quasi tot pecuniarum summas appendit ,, ,,.

REGULA XXVII.

Simoniæ rei non sunt, qui parva aliqua munera beneficiorum collatoribus, aut ecclesiasticis judicibus largiuntur, reverentiæ, aut amicitiæ colendæ causa, aut in grati animi pignus.

Hæc Regula nititur c. *Et si Quæstiones*, quod est *Alexandri III.* Responsum Strigoniensi Archiepiscopo datum; Ext. *De Simonia.* Frater istius Archiepiscopi Legato apostolico pallium illi afferenti obviam profectus, ejusque præsciens necessitatem, quoniam per mare veniens nullas, aut paucas secum equitaturas adduxit, equum transmisit ignorante Archiepiscopo fratre suo. Id ubi novit conscientiæ delicatioris Archipræsul, *Alexandrum III.* consuluit, metuens, ne forte simoniæ labem contraxisset. Pon-

munere, de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent; quoniam si ipsa etiam persona electi offerat Ordinatori, vel Consecratori suo electuarium, aut de vino, sive de aliis hujusmodi quæ modici pretii fuerint, & quæ voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant; non tamen Ecclesia romana in his interpretari consuevit, accipientem in his delinquere, vel donantem „ „.

Eamdem Regulam confirmat *S. Th.* in 4. *Sentent.* dist. 25. qu. 3. art. 3. ad 1. „ „ Ecclesiæ judicium, *inquit*, est quantum ad exteriora; & quia non est probabile, quod animus judicis spiritualis flectatur ad aliquid faciendum pro parvo munere, ideo in parvis muneribus judici datis non judicat simoniam committi; sed apud Deum, qui cor videt, simonia est in parvis, & in magnis muneribus, si animus judicis ex eis flectatur „ „.

REGULA XXVIII.

Jus Patronatus vendere, aut propter illud pluris vendere villam, cui est annexum, simoniacum est.

Hanc Regulam tradit *Alexander III.* c. *De jure*, Ext. *De jure Patronatus*, cujus hæc sunt verba: „ „ Mandamus, quatenus si R. illud comparavit, cum inconveniens sit vendi jus Patronatus, quod est spirituali annexum, contractum illum irritum esse decernas „ „.

Venditio juris Patronatus simoniaca.

Id confirmat Concil. Mediolan. 1. tit. De his, quæ pertinent ad collationem beneficiorum: „ „ Episcopi munus, *inquit*, erit cavere, ne propter juris Patronatus occasionem, pluris aliquanto res, cui illud jus annexum est, vendatur, aut transferatur; si qui vero nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniacos editas incurrant „ „.

Idem confirmat *S. Th.* in 4. *Sentent.* dist. 25. qu. 3. art. 2. quæst. ad 3. „ „ Jus Patronatus (*inquit*) per se vendi non potest, nec in feudum dari. Si autem villa vendatur, & in feudum detur, cui annexum est

[illegible] jus Patronatus, transit cum universitate ad il[illegible] [illegible] cui villa datur, vel qui eam emit, non quasi jus Patronatus sub venditione cadit [illegible]

[illegible] 2. [illegible] art. 4. ad 3. [illegible] Jus Patronatus per [illegible] vendi non potest, nec in feudum dari, sed transit [illegible] cum villa, quae venditur, vel conceditur [illegible]

REGULA XXIX.

Omnis conventio, & pactio de contributione pe[illegible] [illegible] pro ingressu in religione, sive admissione [illegible] professionem religiosam, tam in monasteriis [illegible], quam divitibus, simoniaca est.

[illegible] ntem.

HAec Regula nititur Concilii 7. generalis, scilicet [illegible] 2. can. 19. [illegible] In tantum (*inquit*) in[illegible] [illegible] evenit facinus in rectores Ecclesiarum, ut [illegible] eorum, qui dicuntur religiosi viri, [illegible] mulieres, obliti mandatorum Domini dedi[illegible] [illegible] per aurum introitus accedentium tam ad [illegible] Ordinem, quam ad monasticum efficiant, [illegible] ut quorum initium improbabile est, cum

quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam „ „.

Cap. *Non satis*, Extr. *De Simonia*, quod est *Alex. III.* in Conc. Turonensi: „ „ Quia, *inquit*, non satis utiliter avaritia in populo redarguitur, si ab his, qui in Clero constituti videntur, & præcipue qui contempto sæculo religiosorum nomen profitentur, & regulas, modis omnibus non cavetur; prohibemus, ne ab iis, qui ad religionem transire voluerint, aliqua pecunia requiratur, neve Prioratus, vel Capellania quælibet, vel Monachorum, vel Clericorum, annua districtione vendatur; neque ab eo, cui regimen ipsarum committitur, ex earum commissione pretium exigant. Hoc simoniacum esse SS. Patrum auctoritas manifeste declarat. Unde quisquis de cætero hoc attentare præsumpserit, tam qui dederit, quam qui acceperit, partem se cum Simone non dubitet habiturum.. Neque sub obtentu hujus consuetudinis reatum suum aliquis tueatur; quia diuturnitas temporis non minuit peccatum, sed auget „ „.

Cap. *Veniens*, Ext. *De Simonia*, quod ejusdem Pontificis responsum est: „ „ Veniens, *inquit*, ad nos frater Presbyter proposuit, quod Abbas, & frater sancti R. noluerunt eum in monachum suscipere, quousque triginta solidos dare convenerit. Conventione autem facta, sequenti die eum monasticum habitum induerunt; & iidem monachi triginta solidos, Abbas vero decem, & familia duodecim pro pastu, asserentes hoc esse de consuetudine monasterii, postularunt. Quoniam ergo factum hujusmodi perniciosum videtur, mandamus, quatenus, si ita esse invenias, Abbatem, & monachos ad restituendam pecuniam tam indigne acceptam compellas; & Abbatem, & majores personas monasterii pro tanto pravitatis excessu ab officii executione suspendas; præcipias dicto fratri, ut in alio monasterio in habitu monastico Domino studeat deservire „ „.

Cap. *De Regularibus*, Ext. *De Simonia*, quod est *Clementis III.* responsum: „ „ De Regularibus canoni-

... decipiorent. S
omnia data fuerit, coga
eidem, & postmodum in
scandalo fuerint, vel in a
ad serviendum Deo pote
Cap. Quoniam simonia
est Concilii Lateranensis
Quoniam simoniaca la
les infecit, ut vix aliquas
rores, paupertatis praetext
tium palliare, ne id de c
bemus. Statuentes ut qua
commiserint pravitatem,
pta, sive sit subdita, sive
tionis de suo monasterio e
ctioris regulae ad agendam
retrudenda. . . Hoc etiam
Regulares decernimus obser
simplicitatem, vel ignorant
praecipimus, ut dioecesani
hoc faciant per suas dioecesi
Decreto consonum est cap.
monia, quod est *Innoc. III.* &
est ejusdem Pontifici...

cap. 28. Trevirensi 1549. tit. *De Religiosis, Monachis, & Monialibus.* Mediolanensi 1. p. 1. *Constitutionum*, cap. *De Novitiis ad Professionem recipiendis.* Mediolanensi 2. Tit. 3. p. 1. Remensi anno 1583. tit. *De Simoniacis, & Fiduciariis.* Turonensi, eodem anno, cap. *De Monachis, & monasteriis.* Cameracensi anno 1569. tit. *De Monasteriis virorum, ac mulierum*, cap. 12. Aquilejensi 1596. tit. *De Monialibus.*

Idem confirmat *Urbanus V.* Constitutione lata Romæ apud S. Petrum, secundo nonas Aprilis, Pontificatus anno primo, cujus hic est tenor: „„ Universis Prioribus, Abbatibus, Abbatissis, Priorissis; &c. tenore præsentium, auctoritate apostolica, quamvis sit eis a jure prohibitum, districtius inhibemus, ne tam a maribus, quam a mulieribus volentibus ingredi eorum religionem, monasteria, Prioratus, domos, seu loca, in earumdem personarum receptione, vel ante, vel post illam, quoscunque pastus, seu prandia, seu coenas, pecuniam, jocalia, aut res alias, etiam ad usum ecclesiasticum, seu quemlibet alium pium usum deputatas, vel deputandas, directe, vel indirecte petere, vel exigere quoquo modo præsumant, sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant. .. Illa duntaxat, quæ personæ illæ ingredientes plene, & sponte, & plena libertate, omnique pactione cessante, dare, vel offerre Ecclesiis, monasteriis, Prioratibus, & locis hujusmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recepturi. Nos enim, qui secus egerint, si sint singulares personæ, tam dantes, quam accipientes hujusmodi excommunicationis; si capitulum, vel conventus fuerit, suspensionis sententiis eo ipso decernimus subjacere, a quibus præterquam in mortis articulo absolvi nequeant absque Sedis apostolicæ licentia speciali, &c „„.

REGULA XXX.

Pensiones vitalitiæ, & consuetæ, legitimæque eleemosynæ non solum recipi, sed exigi possunt a monasteriis inopibus, & tenuibus.

Pensiones vitalitiæ, aut dotales, eleemosynæ recipi & exigi possunt a monasteriis inopibus, & tenuibus ita tamen ut gratis recipiantur postulantes, & novitii, ac novitiæ.

Ita declarat Conc. Senonense anno 1528. tit. *De Decretis morum*, cap. 28. Si quæ enim puella ultra numerum constitutum in monasterium recipi petat, id permittit: *Dummodo congruentem secum afferat pensionem, quæ cum cæteris Religiosis numerariis detur.* Mediolanense 1. sub *S. Carolo*, quod præscriptum monialium numerum augeri vetat: *Nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione.* Turonense 1583. tit. *De Monialibus*, decretum illud Mediolanensis Concilii, totidem verbis repetens, & suum faciens.

Eamdem Regulam confirmat *S. Th.* in 4. *Sentent.* dist. 23. qu. 2. art. 3. quæst. 3. ad 7. „ „ Cum (*inquit*) possessiones alicujus loci religiosi non sufficiunt ad sustentandum plures, tunc potest exigi ab eo, qui in loco illo vult Deo servire, non quasi pretium religionis, sed ut habeat monasterium, unde ei possit providere; & ideo non committitur simonia. Si autem sine gravamine Ecclesiæ potest recipi, simoniacum est aliquid pro receptione exigere „ „.

Sententia S. Thomæ.

Et *Secunda secundæ*. Quæst. 100. art. 3. ad 4. „ „ Pro ingressu (*inquit*) monasterii non licet aliquid exigere, vel accipere quasi pretium. Licet tamen, si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterii exhibere, sed accipere aliquid pro victu personæ, quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterii opes. Similiter etiam licitum est, si propter devotionem, quam aliquis ad monasterium ostendit, largas eleemosynas faciendo, facilius in monasterio recipiatur. Sicut etiam licitum est, aliquem econverso provocare ad devotionem monasterii per temporalia beneficia, ut ex hoc inclinetur ad monasterii ingressum: licet non sit licitum ex pacto aliquid dare, vel recipere pro ingressu monasterii, ut habetur *causa* 1. *qu.* 2. *can. Quam pio* „ „.

Sententia

S. Thomæ concordat *S. Bonaventura*, in Apologetico adversus illos, qui Ordini FF. Minorum adver-

fan-

Fagnanus in cap. *Non amplius*, Ext. *De Institutionibus*, sive in 1. p. 3. Decretalium, part. 216.

REGULA XXXI.

Pro victu, & vestitu Novitiorum, & Novitiarum toto probationis anno congrua pensio exigi, & recipi potest.

Non enim jus habent, ut ex communibus monasterii bonis alantur, nisi professione solemni fiant religiosæ Societatis membra. Unde Concilium Tridentinum, sess. 25. ita decernit: „ „ Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu novitii, vel novitiæ, illius temporis, quo in probatione est, quocunque prætextu, a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus, monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur „ „.

REGULA XXXII.

In monasteriis, & domibus quibuscunque religiosis tam virorum, quam mulierum, is tantum numerus ad professionem religiosam recipiendus est, qui vel ex redditibus ipsorum monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari.

Ita decernunt Conc. Moguntinum sub *Leone III.* anno 813. Can. 19. Arelatense 6. eodem anno celebratum, Can. 8. Turonense, eodem anno, Can. 31. Remense, eodem anno, Can. 28. Oxoniense, anno 1225. Can. 64. *Bonifacius VIII.* Constitutione quæ incipit, *Periculoso*. Concil. Senonense, anno 1528. Tit. *De Decretis morum*, cap. 28. cujus hæc sunt verba: „ „ Constituimus, ut in monasteriis monialium tot instituantur moniales, quot de facultatibus eorumdem monasteriorum, reparationibus Ecclesiæ, clausuræ; & aliarum regularium domorum, necnon & processuum expensis deductis, commode, & sine penuria sustentari possint, &c „ „. Coloniense, anno 1531. p. 10. cap. 12. Monachorum, & monialium numerus in singulis monasteriis definiendus.

Concilium Trid. Sess. 25. c. 3. „ „ In monasteriis (*inquit*) & domibus tam virorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac impolterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari „ „. Idem a *S. Pio V.* decretum est, Constitutione quæ incipit *Circa Pastoralis*, & a *Clemente VIII.* in Constitutione edita de reformatione Regularium. Idemque *Paulus V. Urbanus VIII.* & *Innocentius X.* sanxerunt. *Innocentii* X. Constitutionem refert, & explicat *Fagnanus* in 1. p. lib. 3. Decretalium, ad cap. *Non amplius*, Extr. *De Institutionibus.*

Hic Objectionem occupat *Fagnanus*, quæ adversus dotes monialium ex his Decretis peti potest. „ Sed dices: Si monasteria habent, prout habere debent, redditus sufficientes ad alendas moniales numerarias; ergo dotis delatio illicita est, & simoniaca, per textum in cap. *Quoniam*, infra, *De Simonia*, ubi simoniaca labes dicitur usque adeo, „ plerasque moniales infecisse, ut vix aliquas sine

„ merum, si dos augeatur. „ „ Verum (inquit) hanc difficultatem postea sustulit sacra Cong. super negotiis Episcoporum, & Regularium; quæ animadvertens sanctimonialium monasteria sine dotium subsidio diu sustineri non posse, & propter ingruentes necessitates, & casus inopinatos, plerumque ad inopiam redigi; summis Pontificibus approbantibus prudenter sanxit, ut dotales eleemosynæ a monialibus numerariis persolverentur, tametsi numerus esset taxatus ad mensuram redditÿum monasterii. Ex penuria enim multa proveniunt mala, præsertim in monasteriis Dominarum, inquit Hostiensis hic, in fine „ „.

„ Subdit idem auctor pag. 218. nu. 45. Cum Placentiæ fere in omnibus monasteriis, definitus esset „ numerus monialium, qui ex redditibus, & consuetis eleemosynis commode sustentari valeret; „ cumque multæ puellæ instarent, ut supra numerum reciperentur, dicentes se non fore onerosas „ monasterio; tum quia solvent dotem solitam, quæ „ poterit converti in emptionem alicujus annui red„ ditus; tum quia parentes se obligabunt ad solven„ dum pro qualibet ipsarum, donec vixerit, aliquid „ pro sustentatione vitæ illius; & cum difficile esset cohibere cives, ut exspectarent mortem multarum, „ quæ tunc erant, monialium; Episcopus anceps „ quid agendum esset, consuluit sacram Congrega„ tionem Concilii.

Primo: „ An durante tempore probationis satis „ consultum sit, si puellæ alimenta a parentibus sub„ ministrentur „. (Dubia sacræ Congregationi Concilii hac in materia proposita.)

Secundo: „ „ An adveniente tempore emittendæ Professionis, satis sit solvere dotem ex pactione, ut inde emantur annui redditus, vel res stabiles, vel ut redimatur aliquis ager monasterii, ita ut augeantur redditus monasterii, licet inspectis omnibus monialibus in communi, adhuc non possint commode sustentari „ „.

Tertio: „ „ An satis consultum sit menti Legislatoris, si ultra dotem in solidum dandam certa pro-

porum monasterii oppigno
monasterii tantum augeatur
puellarum in moniales reci
augmentum non privatim v
rum puellarum, sed in totius
usum, ex quo, & ipsæ p
poterunt ,, ,,.

Ad tertium: ,, ,, Debere
nino, ut propinqui publico,
se obligent ad certam annu
minor non sit duodecim a
puellarum, dum vixerint ,,

Ad quartum respondit: ,, ,,
ciendam esse monasterio, no
Minime permittendum, ut
ne alioquin contra votum su
prietariæ, sed recta deferatur
quæ imprimis ex ea subvenie
tatibus earum monialium, pro
rit. Si quid reliquum erit, co
usum monasterii ,, ,,. Quæ on
,, Sanctissimus in consistorio a
,, ad eum finem, ut fiat nova
,, ra one sed ut singulis

mosynis ali possit. Sed tamen dioecesani mores, legesque municipales, & edicta in dotium, & pensionum hujusmodi constitutione etiam servanda sunt.

REGULA XXXIII.

Pro Baptismo pecuniam solvere non licet, etiam urgente necessitate, & in vitæ discrimine.

Quamobrem, si Sacerdos absque pretio baptizare nolit, ejus ministerio minime utendum est, ut docet *S. Th.* 2. 2. qu. 100. art. 2. ad 1. „ „ In casu necessitatis (ait) quilibet potest baptizare. Et quia nullo modo est peccandum, pro eodem est habendum, si Sacerdos absque pretio baptizare non velit, ac si non esset, qui baptizaret. Unde ille, qui gerit curam pueri, in tali casu, licite potest eum baptizare, vel à quocunque alio facere baptizari. Posset tamen licite aquam à Sacerdote emere, quæ est purum elementum corporale. Si autem esset adultus, qui Baptismum desideraret, & immineret mortis periculum, nec Sacerdos eum vellet sine pretio baptizare, deberet, si posset, per alium baptizari. Quod si non posset ad alium habere recursum, nullo modo deberet pretium pro Baptismo dare, sed potius absque Baptismo decedere. Suppleretur enim ei ex Baptismo flaminis, quod ei ex Sacramento deesset „ „. Hinc Can. *Emendari*, caus. 1. q. 1. qui est illiberitani Conc. Can. 48. decretum est, ut qui baptizarentur, non mitterent nummos in concham, id est, in vas aquæ baptismatis (ut antea fieri solebat) ne ex hac fidelium pietate Sacerdotes Spiritum sanctum, quem gratis acceperant, pretio distrahere viderentur. „ „ Emendari placuit, ut hi, qui baptizantur (ut fieri solebat), nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur „ „.

Simonia i Sacramentorum administratione.

Eamdem Regulam confirmat *Gelasius I.* Epist. ad Episcopos per Lucaniam, & Brutios, & Siciliam constitutos. „ „ Baptizandis, *inquit*, consignandisque fide-

... convert
tanti annui redditus, vel in
norum monasterii oppignor
monasterii tantum augeatur,
puellarum in moniales recipi
augmentum non privatim ver
rum puellarum, sed in totius
usum, ex quo, & ipsæ pue
poterunt ,, ,,.

Ad tertium: ,, ,, Debere Ep
nino, ut propinqui publico,
se obligent ad certam annuar
minor non sit duodecim aur
puellarum, dum vixerint ,, ,,

Ad quartum respondit: ,, ,, P
ciendam esse monasterio, non
Minime permittendum, ut pec
ne alioquin contra votum suum
prietariæ, sed recta deferatur a
quæ imprimis ex ea subveniet
tatibus earum monialium, pro q
rit. Si quid reliquum erit, conv
usum monasterii ,, ,,. Quæ omni
,, Sanctissimus in consistorio appr

mosynis ali possit. Sed tamen diœcesani mores, legesque municipales, & edicta in dotium, & pensionum hujusmodi constitutione etiam servanda sunt.

REGULA XXXIII.

Pro Baptismo pecuniam solvere non licet, etiam urgente necessitate, & in vitæ discrimine.

Quamobrem, si Sacerdos absque pretio baptizare nolit, ejus ministerio minime utendum est, ut docet *S. Th.* 2. 2. qu. 100. art. 2. ad 1. „„ In casu necessitatis (*ait*) quilibet potest baptizare. Et quia nullo modo est peccandum, pro eodem est habendum, si Sacerdos absque pretio baptizare non vellit, ac si non esset, qui baptizaret. Unde ille, qui gerit curam pueri, in tali casu, licite potest eum baptizare, vel à quocunque alio facere baptizari. Posset tamen licite aquam à Sacerdote emere, quæ est purum elementum corporale. Si autem esset adultus, qui Baptismum desideraret, & immineret mortis periculum, nec Sacerdos eum vellet sine pretio baptizare, deberet, si posset, per alium baptizari. Quod si non posset ad alium habere recursum, nullo modo deberet pretium pro Baptismo dare, sed potius absque Baptismo decedere. Suppleretur enim ei ex Baptismo flaminis, quod ei ex Sacramento deesset „ „. Hinc Can. *Emendari*, caus. 1. q. 1. qui est illiberitani Conc. Can. 48. decretum est, ut qui baptizarentur, non mitterent nummos in concham, id est, in vas aquæ baptismatis (ut antea fieri solebat) ne ex hac fidelium pietate Sacerdotes Spiritum sanctum, quem gratis acceperant, pretio distrahere viderentur. „ „ Emendari placuit, ut hi, qui baptizantur (ut fieri solebat), nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur „ „.

Simonia in Sacramentorum administratione.

Eamdem Regulam confirmat *Gelasius I.* Epist. ad Episcopos per Lucaniam, & Brutios, & Siciliam constitutos. „„ Baptizandis, *inquit*, consignandisque

fide-

fidelibus pretia nulla præfigant; nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes; quoniam quod gratis accepimus, gratis dare mandamur; & ideo nihil a prædictis prorsus exigere moliantur, quod vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ causam adire despiciant; certum habentes, quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse; vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprii sint honoris „ „.

Et Conc. Bracarense 2. Can. 7. „ „ Placuit, ut unusquisque Episcopus per Ecclesias suas hoc præcipiat; ut hi, qui infantes suos ad Baptismum offerunt, si quid voluntarie pro suo offerunt voto, suscipiatur ab eis; si vero per necessitatem paupertatis aliquid non habent, quod offerant, nullum eis pignus violenter tollatur a Clericis. Nam multi pauperes hoc timentes, filios a Baptismo retrahunt; qui si forte, dum differuntur, sine gratia Baptismi de hac vita recesserint, necesse est, ut ab illis eorum perditio requiratur, quorum spolia pertimescentes, a Baptismi gratia se retraxerunt „ „.

Nec refert, utrum ante, vel post Baptismum aliquid a Sacerdotibus, qui illud Sacramentum administrarunt, exigatur; utrumque enim simoniacum est. Unde cum prava consuetudine in Mediolanensi provincia receptum esset, baptizatos infantes in altari collocare, ut muneribus compatrum inde redimerentur, Concilium Mediolanense I. Præside *S. Carolo Borromæo* hanc sustulit corruptelam.

REGULA XXXIV.

Pro Chrismate sacro, vel oleo catechumenorum, aut infirmorum, pretium exigere citra simoniæ crimen nemo potest.

Hanc Regulam tradit *Alexander III.* cap. *Ea, quæ de Avaritia*, Ext. *De Simonia*, cujus hæc sunt verba; „ „ Audivimus, quod nummos pro Chrismate ab

ab Ecclesiis extorquetis; quos nunc cathedraticum, aliquando paschalem præstationem, interdum episcopalem consuetudinem appellatis. Quia vero hoc simoniacum esse cognoscitur; mandamus, quatenus prætextu alicujus consuetudinis, vel prælationis, præscriptos denarios nullatenus exigatis; pro certo scituri, quod si hoc præsumpseritis, periculum ordinis, & dignitatis poteritis non immerito formidare „„.

Idem confirmatur ex cap. *In tantum;* quod *Innocentii III.* Responsum est, eod. tit. „„ Sane, *inquit*, pervenit ad audientiam nostram, quod cum olim quidam suffraganei tui pro Chrismate certam consueverint accipere pecuniæ quantitatem, non metuentes pœnam canonicam, & correctionem tuam eludere cupientes, tempus faciendæ solutionis anticipant, recipientes in media Quadragesima, quod recipere consuevere post Pascha; & ut causam recipiendi dissimulent, nomen denariorum variant; denarios, quos prius chrismales, secundo paschales dicebant, consuetudinem mediæ Quadragesimæ nuncupantes. Cum vero expressius exprimat venditionis speciem, qui prius recipit pretium, quam rem conferat pretiosam, & gratis sit gratia conferenda; mandamus, quatenus taliter excessus corrigas, supra dictos suffraganeos tuos, & officiales eorum a tam illicita exactione compescens, quo aliorum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pœnam „„.

REGULA XXXV.

Pactio quælibet pro Missarum celebratione illicita, & simoniaca est.

Quamobrem Tridentina Synodus Sess. 22. in decreto *De observandis, & vitandis in celebratione Missæ*, monet Episcopos, ut „„ Imprimis, quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedem, conditiones, pacta, & quidquid pro Missis novis celebrandis datur; necnon importunas, atque

Pactiones quælibet pro celebratione Missarum illicitæ, & simoniacæ.

beantur simoniaci, non a
cipiant ,, ,,.

Id consonum est antiqui
licet anno 1324. celebrati
perstringuntur, qui pro M
,, ,, Æstimantes, ut ex eo
detur; gratiam Dei, quæ in
fertur, vel verius ipsum D
cie dicti Sacramenti se exhib
Verum (*inquit*) cum dict
omnia pretiosum sit, libera
menta celebrandum, district
quis Presbyter pro Missis c
gat, vel rem aliam tempora
si aliquid per facientem Miss
charitative fuerit, absque pac
cunque. Qui vero contrariu
Missæ per annum noverit se
tam gravi excessu ad arbit
puniendum ,, ,,.

Eamdem Regulam confirm
dist. 25. qu. 3. art. 2. Quæstiu
(*inquit*) pactionem de M
niacum semper: si ta

charistiæ, aut Missæ decantandæ (hoc enim esset simoniacum;) sed quasi stipendium suæ sustentationis „ „.

Et rursus in 4. *Sentent.* quæstione, & articulo mox indicatis Quæstiuncula 2. Actum aliquem spiritualem dici posse notat, vel quantum ad suum principium, quia competit alicui ex aliquo spirituali dono, vel officio; vel quantum ad sui finem; ut quando per actum ad aliquod spirituale donum pervenitur: „ „ In actibus (*inquit*) qui primo modo spirituales sunt, quia spirituale est ex parte agentis; nullo modo sine simonia potest aliquis locare actus suos; sed potest aliquid accipere in sustentationem vitæ. In secundis autem actibus; quia spiritualitas non est ex parte agentis; potest etiam vendere operas suas; sed non vendere hoc spirituale, quod ex ejus actu acquiritur „ „. Unde quia docere artes liberales est actus spiritualis secundo modo; licet magistris artium vendere labores suos, sed non scientiam, sive veritatem, quæ spiritualis est. Sed quia „ „ Anniversarium celebrare est spiritualis actus primo modo, nullo modo licet pacisci pro eo celebrando. Si tamen cum devotione aliquid detur Ecclesiæ, Ecclesia tenetur celebrare pro illis, pro quibus rogatur „ „; (inquit *S. Thomas* in Responsione ad 1.)

Contra hoc simoniæ genus scribit *Petrus Cantor* in *Verbo abbreviato*, cap. 27. „ „ Ut (*inquit*) insistamus radici, id est, cupiditati simoniacæ extirpandæ: Psal. 62.
Sic benedicam te in vita mea, scilicet: *In nomine tuo*, non nummi; non cupiditatis: *Levabo manus mea*; quas in honore, & gloria Domini levat, qui bonis insistens, non suam, vel mundi, sed Domini gloriam quærit. Quasi diceret: A me incipio, quia me cum vitiis, & concupiscentiis crucifigo; Crucifixum prædico, Crucifixum adoro; & quod plus est Crucifixum sincere conficio, sumo, aliis manducandum distribuo. Quomodo ergo manus mundo crucifixas, te Christe, conficientes, levabo ad alium, quam ad te, pretium mundi? Quomodo ad quæstum; ma-

xime

xime ad peccatum? Simon magus, qui christianus esse, & miracula facere voluit propter quaestum, repulsam passus est a Simone Petro; ob quam ulciscendam quasi dixit ei: Tu repellis me, & ego triumphabo de te, imo de toto corpore Ecclesiae. In ipsis etiam altaribus ponam solium, & cubile, & thronum, & dominium meum; ut etiam praesentibus Angelis, & quasi coadunatis in uno angulo altaris conficere Corpus Domini, ego in alio cum ministro altaris, imo cum meo potius, illud pro pretio conficiam „„.

Hinc *Arnulfus* Lexoviensis Episcopus Epist. 54. „„ Oportet (*inquit*) offerentem puras manus inferre, ne quod impretiabile est, omnique veneratione dignissimum, vel sub pretii recidat utilitatem, vel causis indignioribus expendatur „„.

Et Robertus Cardinalis *Pullus*, part. 8. cap. 17. „„ Quid est (*inquit*) Missarum solemnia contuitu temporalis commodi celebrare, nisi cum Juda Christum vendere, tanto nequius quanto resurgendo est sublimatus „„?

Certe cum Missarum honorarium in locum antiquarum oblationum panis, & vini successerit, sicut Laici illud tanquam Deo acceptam oblationem Sacerdoti offerre debent, ita quoque illud Sacerdos non tanquam pretium Missae, sed ut voluntariam oblationem grato animo accipere tenetur, atque ostendere se velle Deo voluntarie sacrificare. Et si quando nihil, aut aliud minus liberali animo honorarii loco ordinatum fuerit, non contristetur, nec aliquod indignationis det indicium; quin potius ut ostendat se magno, liberalique animo gratis dare, quod gratis accepit, ab omni cogitatione, & desiderio muneris, & honorarii se semper contineat; & si quando aliquid offeratur, illud quamvis exiguum laetiori, lubentiorique animo accipiat, quam paupercula illa vidua aera minuta duo, quae sola habebat, in Gazophylacium mittebat. Cavendum denique & privatis Sacerdotibus, & Communitatibus, ne con-

ven-

ventiones directe, vel indirecte super hisce honorariis ineant, ne & hisce temporibus locum habeat, quod deplorabat olim Ecclesiæ malum Alvarus Pelagius, Silvensis Episcopus ex Ordine S. Francisci assumptus, lib. 2. de planctu Ecclesiæ, art. 5. „ „ Tot hodie dicuntur Missæ quasi quæstuarie, vel consuetudinarie, vel ad complacentiam, vel ad scelera cooperienda, vel propriam justificationem, quod apud populum, vel Clerum sacrosanctum Corpus Domini jam vilescit. Unde, & almus Franciscus voluit, quod in quocunque loco fratres contenti essent una Missa, præsciens fratres se velle justificare per Missas, & ad quæstum eas reducere, sicut videmus hodie fieri. Unde & dicebat, quod una Missa cœlum, & terram implebat „ „.

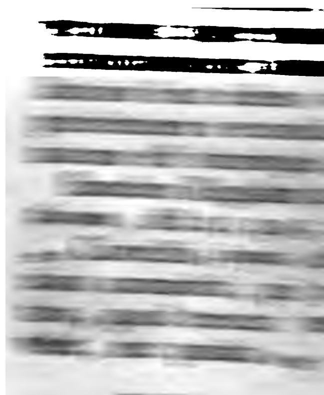
REGULA XXXVI.

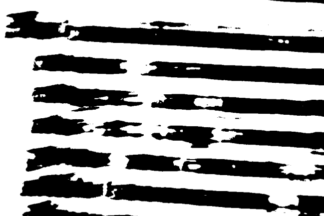
Quamvis pœnitentibus in utroque foro imperari possint eleemosynæ, & excommunicatis indici possint mulctæ pecuniariæ, cum in foro externo absolvuntur, nihil tamen exigi pro absolutione potest citra simoniæ crimen.

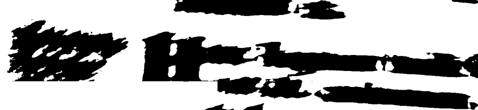
Pro Sacramentis enim, & pro ministerio ecclesiastico exercendo aliquid exigere, simoniacum [illegible] Hanc Regulam confirmat *Lucius III.* cap. *Ad* [illegible] Ext. *De Simonia*, scribens, *Indignum* esse, & *Eccle*[illegible] *rationi contrarium, ut absolutionis beneficium re*[illegible].
Eamdem confirmat *S. Th.* 2. 2. qu. 100 [illegible] ad 3. „ „ Pecunia (*inquit*) non exigitur ab [illegible] absolvitur, quasi pretium absolutionis; ([illegible] esset simoniacum) sed quasi pœna culpæ [illegible] tis, pro qua fuit excommunicatus „ „.

REGULA XXXVII.

Simoniæ rei sunt ecclesiastici judices, [illegible] favore celant peccatorem; aut digne [illegible] satisfactionem condignam offerenti, [illegible] beneficium negant. Item confessarii, [illegible] riter, vel favore non pœnitentem [illegible] remve, quam par sit, pœnitenti[illegible]

ſiam pia devotione Fidelium introductam, ex fermento hæreticæ pravitatis nituntur infringere, ſub prætextu canonicæ pietatis. Quapropter ſuper his pravas exactiones fieri prohibemus, & pias conſuetudines præcipimus obſervari; ſtatuentes, ut libere conferantur eccleſiaſtica Sacramenta; ſed per Epiſcopum loci, veritate cognita, compeſcantur, qui malitioſe nituntur laudabilem conſuetudinem immutare „ „.

Idem antea decreverat Concilium Oecumenicum *Lateranenſe* ſub *Alexandro III.* ut refertur cap. *Eum in Eccleſia*, Ext. *De Simonia*; cujus hæc ſunt verba: „ „ Ne vel pro perſonis eccleſiaſticis deducendis in Sedem, vel Sacerdotibus inſtituendis, aut ſepeliendis mortuis, ſeu benedicendis nubentibus, ſeu aliis Sacramentis aliquid exigatur, diſtrictius prohibemus. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem cum Giezi ſe noverit habiturum „ „.

Idem confirmatur ex Conc. Turonenſi anno 1236. Can. 4. „ „ Innovamus, ut Sacramenta eccleſiaſtica gratis exhibeantur; inhibentes, ne pro eis, antequam fiant, aliquid petatur, ſeu etiam exigatur. Quibus gratis exhibitis, poterit peti, quod de pia conſuetudine exigi conſuevit, ſubditos ad hoc per Prælatos Cenſura eccleſiaſtica compellendo „ „.

Præclarum eſt ea de re Conc. Rothomagenſis anno 1581. Decretum, Tit. *De Curatorum, & aliorum Presbyterorum, ac Parœcianorum officiis*, cap. 26. „ „ Quamvis (*inquit*) nefaria ſit ſimoniaca pro Sacramentorum adminiſtratione pactio, & licitatio; nihilominus, qui catechizatur, debet in omnibus miniſtrare ei, qui catechizat, & rependere temporalia ſeminanti ſpiritualia. Proinde ſicut damnamus Curatorum, & Presbyterorum exactiones; ita non tantum ingrati animi, ſed contra naturæ debitum, & jus divinum nitentis, & corrupti eſſe judicamus, diſpenſanti Sacramenta ad ſalutem requiſita non ſuppeditare victui neceſſaria, & operæ pretium, & ſalutis mercedem non reddere; ſcriptum eſt enim: *Non alligabis os bovi trituranti.* Et; *Quis paſcit gre-* 1. Cor. 9.

 gem,

rum, & personarum, defin
ad laudabiles consuetudines
& sordium suspicionem, o
quæ cum hominum malitia
mur in Domino Curatos, & l
inter se convenire pro temp
cultate. Quod si Parœciani
jus naturæ, & divinum pe
vocari a Curatis coram Epis
omnibus, quod rationi videb
sertim in civitatibus, & oppi
ritas, & abundat iniquitas, ne
aut alii suppetunt proventus
Eamdem Regulam confirma
„ „ Sacramenta (*inquit*) no
spiritualia, in quantum sunt c
quæ pretio æstimari non pot
pugnat, quod non gratuito d
tem Sacramenta per Ecclesiæ
tet a populo sustentari, secun
ad Cor. 9. *Nescitis quoniam, q*
tur, quæ de Sacrario sunt, edun
serviunt, cum altario participant
est, quod accipere pecuniam pr

nem Ecclesiæ, & consuetudines approbatas, non est simonia, neque peccatum. Non enim sumitur tanquam pretium mercedis, sed tanquam stipendium necessitatis. Unde *S. August.* lib. *De Pastoribus ait*; Accipiant necessitatem sustentationis a populo, mercedem dispensationis a Domino „ „.

Et in Responsione ad 4. „ „ Consuetudo (*inquit*) non præjudicat juri naturali, vel divino, quo simonia prohibetur; & ideo si aliqua ex consuetudine exigantur quasi pretium rei spiritualis cum intentione emendi, vel vendendi, est manifeste simonia, & præcipue si ab invito exigantur. Si vero exigantur quasi quædam stipendia per consuetudinem approbata, non est simonia, si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinis observantiam, & præcipue quando aliquis voluntarie solvit. In his tamen omnibus solicite cavendum est, quod habet speciem simoniæ, vel cupiditatis secundum illud Apostoli 1. ad Thessal. ult. *Ab omni specie mala abstinete vos* „ „.

Et ad Sextum: „ „ Dare pecuniam pro matrimonio in quantum est naturæ officium, licitum est; in quantum vero est Ecclesiæ Sacramentum, est illicitum; & ideo secundum jura prohibetur, ne pro benedictione nuptiarum aliquid exigatur „ „.

Item art. 3. „ „ Vendere, quod spirituale est, aut emere, simoniacum est; sed accipere, aut dare aliquid pro sustentatione ministrantium spiritualia, secundum ordinem Ecclesiæ, & consuetudinem approbatam, licitum est; ita tamen quod desit intentio emptionis, vel venditionis; & quod ab invitis non exigantur per spiritualium subtractionem, quæ sunt exhibenda; hoc enim haberet quamdam venditionis speciem. Gratis tamen spiritualibus prius exhibitis, licite possunt statutæ, & consuetæ oblationes, & quicunque alii proventus exigi a nolentibus, & valentibus solvere, auctoritate superioris interveniente „ „.

sustentationis stipendium
processionibus faciendis i
mosynæ recipiuntur. Si
terveniente fiant, aut eti
nis, vel venditionis fore
esset ordinatio, si in aliqu
non fieret processio in fu
certam pecuniæ quantitat
præcluderetur via gratis
impendendi. Magis autem
statueretur, quod omnibus
tibus talis honor exhiberet
cluderetur via aliis exhib
ordinatio habet speciem e
habet speciem gratuitæ c

R E G U L

Pro verbi divini prædicatio
nia est; stipendia tamen
toribus evangelicis debe

Evangelii namque prædic
spirituale, pretio æstie
pendia sustentatio...

nos scripta sunt. Quoniam debet in spe, qui arat, arare; & qui triturat, in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus?... Nescitis quoniam, qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario sunt, edunt; & qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivere.

Idem confirmat *S. August.* lib. *De Opere Monachorum*, cap. 26. „ „ Qui propter hoc (*inquit*) Evangelium prædicat, ut habeat, unde manducet, & unde vestiatur, simul se putet, & Deo servire, quia Evangelium prædicat; & mammonæ, quia propter ista necessaria prædicat; quod Dominus dicit fieri non posse. Ac per hoc ille, qui propter ista Evangelium prædicat, non Deo, sed mammonæ servire convincitur; etsi Deus illo ad aliorum provectum, quomodo ipse nescit, utatur „ „.

Et *S. Greg.* lib. 19. *Moralium*, cap. 10. explicans hæc verba Job cap. 29. *Quando lavabam pedes meos butyro.* Pedes Domini prædicatores Evangelii interpretatur, butyrum vero sustentationem, quæ ipsis a fidelibus debetur. „ „ Butyro (*inquit*) pedes lavantur, dum sanctis prædicatoribus debita ab audientibus stipendia conferuntur; & quos fatigat injunctus prædicationis labor, exhibita a discipulis pinguedo boni operis fovet; non quod ideo prædicent, ut alantur, sed ideo alantur, ut prædicent, id est, ut prædicare subsistant; non ut intentionem sumendi victus transeat actio prædicatoris, sed ad utilitatem prædicationis deserviant ministeria sustentationis. Unde a bonis prædicatoribus non causa victus prædicatio impenditur, sed causa prædicationis accipitur victus. Et quoties prædicantibus necessaria ab audientibus conferuntur, non solent de rerum munere, sed de conferentium gaudere mercede. Unde per Paulum dicitur: *Non quæro datum, sed requiro fructum.* Phil. 4.
Datum quippe est res ipsa, quæ impenditur; fructus vero dati est, si benigna mente futuræ mer-

tatem, seu beneficium ecclesiasticum perveniretur, sive ut illius intuitu beneficium conferretur.

Tandem qui lucrum solo mutui nomine percepit, nullo etiam pacto intercedente, ad ejus restitutionem obligatur, ut colligitur ex cap. *Consuluit*, tit. *De Usura*. Pari ergo jure simoniacus, qui turpe lucrum ex re spirituali, vel ei annexa percepit, ad restitutionem tenetur, etiamsi nullum pactum intercesserit, sed solo animi proposito pretium intenderit.

REGULA XLIV.

Qui per simoniam ordinati sunt, quamvis ipsi criminis illius conscii non fuerint, ab executione tamen ordinum ipso jure sunt suspensi.

Id constat ex cap. *Quoties*, & cap. *De hoc*, quod est *Alexandri III.* Responsum, Ext. *De Simonia*. Ex *Pauli II.* Constitutione, quæ incipit, *Cum detestabile*; & ex *S. Th.* 2. 2. qu. 100. art. 6. ad 1. „ Ille (*inquit*) qui simoniace recipit sacrum Ordinem, recipit quidem caracterem Ordinis propter efficaciam Sacramenti; non tamen recipit gratiam, neque Ordinis executionem, eo quod quasi furtive suscepit caracterem contra principalis Domini voluntatem. Et ideo est ipso jure suspensus, & quoad se, ut scilicet de executione sui Ordinis se non intromittat; & quoad alios, ut scilicet nullus ei communicet in Ordinis executione. *Et ad tertium*: Si vero eo nec volente, nec sciente, per alios alicujus promotio simoniace procuratur, caret Ordinis executione „.

Simoniace ordinatorum irregularitas.

RE-

REGULA XLV.

Cum iis, qui simoniace sunt ordinati, nec tamen simoniæ conscii fuerunt, dispensare potest Episcopus, ut ordinis ita suscepti functiones obeant; si vero ipsi simoniam commiserint, aut hujusmodi criminis participes fuerint, necessaria est summi Pontificis dispensatio. Idem esto judicium de simoniaca beneficiorum impetratione. Qui enim aliena simonia, nec scientes, nec volentes, beneficium ecclesiasticum consecuti sunt, illud retinere possunt cum Episcopi dispensatione; qui vero simoniæ participes, seu conscii fuere, non possunt, nisi summi Pontificis dispensatione, & indulgentia in integrum restituantur.

...is di-
...nsare
...ssit cum
..., qui
...oniace
...t ordi-
...ti.

Prima pars constat ex cap. *De simoniace Ordinatis*, Ext. *De Simonia*, quod est *Lucii III.* Responsum: „ „ Certum (*inquit*) tibi dare non possumus responsum, nisi plenius cognoscamus, qualiter fuerint ordinati; cum quidam, licet secundum quamdam speciem simoniæ, utpote ipsis ignorantibus,

illo recipiens, quod ſuper proviſione ſua non inquietet eumdem; Ordinator a collatione, præſentator vero ab executione ordinum per triennium, & Ordinatus ab ordine ſic ſuſcepto, donec diſpenſationem ſuper hoc per Sedem apoſtolicam obtinere meruerint, noverint ſe ſuſpenſos „ „. Pergit Gloſſa: „ „ Sed inferiores Prælati non poſſunt diſpenſare cum ſciente, ſed Papa; hoc ideo, quia bene purgatur vitium furti, re furtiva apud furem remanente de voluntate Domini, *ff. De Uſur. L. Si fur. & cauſ.* 1. *qu.* 1. *C. quod quidam, verſ. Si forte malitiæ caracterem, &c.* Sed cum ſimonia commiſſa eſt ignorante illo, cui acquiſitum eſt beneficium, vel qui ordinem, vel dignitatem adeptus eſt ignoranter, poſſunt Epiſcopi diſpenſare poſt liberam reſignationem. Sed in hoc diſtinguo: Si beneficium etiam ſimplex eo modo eſt adeptus, ſtatim poſt reſignationem poteſt reſumi ad illud diſpenſative, ut ſupra, *De electione, c. Si alicujus.* In illo, qui dignitatem ſic eſt adeptus, diſtingue, ſi ſponte reſignat, petens humiliter reſignationem admitti, ſtatim poteſt Epiſcopus diſpenſare cum illo, & ad eamdem Prælaturam. *Cauſ.* 1. *q.* 5. *C. Præſentium.* Ubi diſpenſatur in dignitate aſſumenda cum eo, qui ſponte renuntiavit ordini ignoranter recepto. Si vero de hoc contendit in judicio, & electio ſua reprobata fuerit, quia ſimoniace fuit facta, licet eo ignorante, tunc Epiſcopus illa vice cum eo non poterit diſpenſare, ſed poſtea ſic. Supra, *De electione, cap. Si alicujus.* Et ita teneas circa hujuſmodi diſpenſationem ſimoniacorum „ „.

Secunda pars Regulæ noſtræ confirmatur ex *Gregorio IX.* cap. *Si alicujus*, Ext. *De Electione*, mox laudato. „ „ Si alicujus electionem (*inquit*) propter ſimoniam, eo ignorante, ac ratum non habente commiſſam, contingerit reprobari; cum eo ſuper prælatione, ad quam taliter fuerat electus, illa vice non poteſt Epiſcopus diſpenſare. Quamvis circa eum, qui ignoranter recipit ſimplex beneficium per ſimonia-

cam

Restitutio pecuniæ pe
que ex beneficiis
rum, facienda est

Cui facienda restitutio fructuum a simoniacis.

Ecclesiæ restitution
xander III. cap.
clesiæ, vel pauperibu
2. 2. qu. 32. art. 7.
aliquid illicite acquisi
acquisivit, retinere no
justitiam accepit, & a
sicut contingit in simo
piens, contra justitiam
debet fieri restitutio ei,
mosynas erogari » ».

Et q. 100. art. 6. ad
possessio, vel fructus fi
stitui Ecclesiæ, in cuju
obstante, quod prælatu
lius Ecclesiæ fuit in cu
non debet aliis nocere;
fieri potest, ipsi, qui p
dum non consequantur.

CAPUT VIII.

De Horis canonicis, & obligatione illas recitandi.

ARTICULUS PRIMUS.

De Horarum canonicarum antiquitate, & numero.

Cum *Oporteat* christianum *semper orare, & nunquam deficere*, ut docet Christus; multo magis Clerici, qui Deo singulari quadam, & præcipua ratione consecrati, & mancipati sunt, quasi quidam inter Deum, & populum sequestri, ac mediatores, & a rerum terrenarum curis, ac solicitudinibus hujus sæculi magis liberi, & expediti, assidue in oratione versari tenentur, Apostolorum exemplo, qui sic orationi sese adstrictos esse sentiebant, ut relicta Diaconis viduarum, & pauperum procuratione, totos se orationi, & prædicationi verbi Dei addictos profiterentur: *Nos vero orationi, & ministerio verbi instantes erimus.* Sed cum humana infirmitas & multiplex hujus vitæ necessitas non patiatur, ut homines continua mentis intentione in Dei laudibus, & oratione occupentur; aliisque etiam ordinis sui officiis pro salute proximorum incumbere Clerici debeant; ideo diversæ orandi horæ ab initio Ecclesiæ constitutæ sunt In Synagoga tres erant celebriores orandi horæ, Tertia, Sexta, & Nona, ut ex Scriptura sacra colligitur, & ex *Tertulliano* lib. *De jejunio*, cap. 10. & 11. qui & has horas *Officiis Dei* consecratas, *exinde Apostolicas* vocat, id est, ab Ecclesia Christi Apostolorum tempore, & ex eorum præscripto observatas. „ „ Sed nobis (*inquit*, S. Cyprianus *lib. de Oratione dominica*) præter horas antiquitus observatas, orandi, nunc & spatia, & sacramenta creverunt. Nam, & mane orandum est, ut Resurrectio Domini matutina oratione celebretur... Recedente item sole, ac die cessante necessario rursus orandum est. Nam quia Christus sol verus, & dies est verus, sole, ac die sæculari recedente, quando

Luc. 18. 1.

Act. 6.

Diversæ orandi horæ ab initio Ecclesiæ constitutæ.

cedit, nullum de no

cantorum poeti, qu

dies est. »

S. Hieronymus Epi

Virginitatis, diversas

ut si forte aliquo loc

Ipsum nos ad officium

ad Demetriadem Virgin

ctius meminit. « Pr

ordinem (*inquit*) quo

na, ad Vesperam,

est exercendum, statu

pturam discere debes

Matutinas Laudes in

item *Psalmos, & Oratio*

cinum celebrari *S. Epiph*

fidei. *Lucernarium* alii

Hieronymus in Epistola a

tinum, quod *accensa luc*

De Hymnis, & Psal

& Apostolorum habere

scribit *S. August.* Epist. 5

Et Epist. 130. alias 121. a

dere, ne quod tepescere cœperat, omnino frigescat, & penitus extinguatur, nisi crebrius inflammetur „„. Concilium Carthaginense 4. Can. 49. statuit ut *Clericus, qui absque corpusculi sui inæqualitate*, (id est, nisi morbo affectus) *Vigiliis deest, stipendiis privetur.* Concilium veneticum in Britannia minori anno 465. celebratum Can. 15. *Unam officiorum Regulam*, unum sacrorum Ordinum, unamque psallendi consuetudinem in provincia Turonensi teneri decernit. Idem Concilium Can. 14. Clericum, qui se *Matutinis hymnis* subduxerit, septem diebus a Communione extraneum haberi sanxit: „„ Quia ministrum Sacrorum eo tempore, quo non potest ab officio suo ulla honesta necessitas occupare, fas non est a salubri devotione cessare „„. Plura de divinorum Officiorum ritu, & ordine in aliis Conciliis Galliæ, Hispaniæ, Germaniæ, Angliæ, Africæ, Italiæ leguntur, quæ vel indicare longum esset. Laicos ipsos fideles olim Officia divina frequentasse SS. Patres, & ecclesiasticæ Historiæ monumenta testantur. Monachos Officia divina, Horasque canonicas psallere solitos testantur Regulæ *SS. Basilii*, *Pacomii*, *Benedicti*, *Cæsarii*, *Aureliani*, *Columbani*, *Ferreoli*, *Cassianus* lib. 2. c. 5. & 6. lib. 3. qui *de Canonico diurnarum Orationum*, *&* *Psalmorum modo* inscribitur. Clericos sacræ Psalmodiæ non minori studio, pietate, ac fervore vacasse constat ex *S. Paulino* Epist. ad *Victricium* Rothomagensem Episcopum, ex *S. Gregorio magno* lib. 4. Epist. 44. & lib. 10. Epist. 22. *Gregorio Turonensi* in variis Historiæ suæ locis, præsertim vero lib. 10. ubi *Injuriosum* Episcopum instituisse *Tertiam*, *&* *Sextam* in Ecclesia Turonensi testatur; *Quod modo* (inquit) *in Dei nomine perseverat.* Item ex Concilio Turonensi 2. anno 567. Can. 18. Item ex *Venantio Fortunato* in vita *S. Germani* Parisiensis Episcopi, & carmine 10. Libri secundi, quo Parisiensis Ecclesiæ præclarum elogium continetur. Ex *Sidonio Apollinar.* lib. 4. Epist. 11. ubi *Claudianum* S. Mamerti Viennensis Episcopi fratrem, & Vi-

Psalmodia, *de correctione*
larium. Et *S. Isidoro* Hi
ginum, cap. 19. & libr
& ex Breviario mozara
dinalis *Ximenes* inscrib
mixtum secundum Regul
Hincmari Archiepiscopi
Presbyteros. Ex *Regino*
sciplina. Ex Regula C
Ex Capitul. *Abitonis* B
ex aliis veteribus mon

Officii ecclesiastici varia nomina.

Variis nominibus sac
pensum insignitum est.
nicum, seu *Horæ canonic*
præscriptum; ac ordin
cium a *S. Hieronymo* in
„ mus (*inquit*) psallam
„ cium, & sic ad vinea
cilio venetico Can. 15. l
gulam teneamus. Item a
„ Ad celebranda divina
„ tropolitani tenent, pr
„ bunt „; a *Gregorio II.*

Fortunatus in vita *S. Germani* Parisiensis Episcopi cap. 76. *Leo IV.* Pontifex maximus Hom. 4. ad Presbyteros, & *Ratherius* Veronensis Episcopus in Hom. synodica; venerabilis *Beda* lib. 4. Historiæ, cap. 18. Concilium Celithetense in Anglia anno septingentesimo octogesimo septimo celebratum, cap. 7. Acta *S. Willarici* Abbatis; & antiquus auctor Anonymus libelli *de Cursuum ecclesiasticorum Origine* editi a *Spelmano* Tom. 1. Conciliorum Angliæ. *Breviarium* denique a divinorum Officiorum abbreviatione, cum in gratiam Clericorum publicis Ecclesiæ negotiis occupatorum in romana curia, tum in gratiam Missionariorum apostolicorum facta, & in omnibus urbis Ecclesiis recepta mandato *Nicolai III.* de genere *Ursinorum*, qui Pontificatum iniit anno millesimo ducentesimo septuagesimo septimo, dictum ait *Radulfus* Tungrensis Decanus. Sed certe antiquius est *Breviarii* nomen; statuta enim Abbatum provinciæ Narbonensis anno millesimo ducentesimo vigesimo secundo condita, quæ leguntur Tom. 6. *Spicilegii*, jubent ut „ Monachi in sacris Ordinibus constituti, in longo itinere profecturi, sine breviario, vel psalterio „ non mittantur „. Et Concilium Tolosanum anno millesimo ducentesimo vigesimo nono, Can. 14. prohibet „ „ Ne libros veteris Testamenti, aut novi Laici permittantur habere, nisi forte psalterium, vel breviarium pro divinis Officiis, aut horas beatæ Mariæ aliquis ex devotione habere velit. Sed ne præmissos libros habeant in vulgari translatos „ „. Breviarium itaque dictum est, quod lectiones breviores ex Scriptura sacra, & Homiliis Patrum excerptas, & in dies anni singulos distributas pro ratione temporis, & festorum, uno libro complectatur, in commodum Clericorum, & religiosorum virorum.

Breviarii nomen quando usurpari cœptum.

Septem sunt horæ canonici Officii, Matutinum, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & Completorium: ut merito cum Propheta dicamus: *Septies in die laudem dixi tibi.* Diversis Passionis Christi horis significandis sunt accommodatæ, ut Clerici quotidia-

Psal. 118. Septem Horæ canonici Officii, diversis passionibus Christi horis signifi-

eandis accommodatæ.

tidianum istud servitutis suæ officium persolventes, ea, quæ Redemptor noster pro nobis passus est, in memoriam revocent, ac meditentur. Quod indicant versus in Glossa cap. *Presbyter*, Ext. *De Celebratione Missarum*, relati.

Hæc sunt septenis propter quæ psallimus Horis:
Matutina ligat Christum, qui crimina purgat,
Prima replet sputis; causam dat Tertia mortis;
Sexta Cruci nectit; latus ejus Nona bipartit;
Vespera deponit; tumulo Completa reponit.

His prænotatis, Regulæ morales de Horarum canonicarum recitatione tradendæ sunt, & explicandæ.

ARTICULUS II.

REGULÆ MORALES

De Officii divini, seu Horarum canonicarum recitatione.

REGULA PRIMA.

Clerici sacris Ordinibus initiati, & beneficiati, divinum, & canonicum Officium etiam privatim recitare tenentur sub pœna peccati mortalis. Restitutioni vero obnoxii sunt beneficiati, qui sua culpa Officii divini recitationem omittunt, pro rata omissi officii parte.

Clerici in sacris Ordinibus constituti vel beneficiarii, ad breviarium etiam privatim recitandum tenentur.

Ea Ecclesiæ Lex, sive consuetudo, qua ministri sacri ad recitandas Horas canonicas tenentur, interpretatio quædam est juris divini, orta ex Clericorum conditione, qui toti divino cultui consecrati sunt, ac mancipati, ut saltem aliquot horas divinis laudibus insumant quorum omnis cogitatio in Deum, & de Deo esse deberet. Unde venerabilis *Beda* in cap. 18. *S. Lucæ* ait: „ „ Eum, *juxta præceptum Domini*, & *Apostoli*, semper orare, & non deficere, qui canonicis horis quotidie juxta ritum ecclesiasticæ traditionis psalmodiis, precibusque consuetis Dominum laudare, & rogare non desistit „ „. Quam antiqua porro sit, quam stricta illa obligatio, mul-

ta probant cum veteris tum novæ historiæ, disciplinæque ecclesiasticæ monumenta.

S. Gregorius Nyssenus iter suum in Arabiam commemorans: „ Vehiculum (*inquit*) nobis pro Eccle„ sia, & monasterio erat, omnibus per totam viam „ psallentibus „.

Paladius in vita *S. Joan. Chrysostomi* loquens de quadraginta Episcopis propter causæ ipsius defensionem ab Ecclesiis suis ejecti. *Reversi*, inquit, *Episcopi vigilias intra sua diversoria celebrarunt*.

Venantius Fortunatus in vita *S. Germani* Parisiensis Episcopi, c. 76. refert, ipsum in itinere divinum officium nudo capite persolvisse: „ „ Qui equitans in itinere, *inquit*, semper de Deo aliquid, aut verbo contulit, aut cantavit, cursum nudo capite dicens, etsi nix, aut imber urgeret „ „.

Gregorius Turonensis in officio recitando adeo religiosus erat, & diligens, ut *Expergefactus circa medium noctis ad cursum reddendum surgeret*; ut ipse refert *Historia* lib. 8. cap. 15. Et cum Parisiis versaretur tempore Concilii, nocte quadam postquam Matutinum recitasset, ad ostium hospitii sui graviter pulsatum fuisse scribit lib. 5. cap. 19. *Ea vero nocte, decantatis nocturnalibus Hymnis*, id est recitatis, *ostium mansionis nostræ gravibus audio verberibus cogi*. Neque vero id peculiari religione faciebat, sed ex more Sacerdotum, seu ex Ecclesiæ disciplina, ut colligitur ex lib. *De Gloria Confessorum*, cap. 31. ubi agit de quodam Presbytero, qui in itinere constitutus, cum a paupere quodam hospitio receptus esset, *Juxta morem Sacerdotum nocte ab stratu suo consurrexisse, & orationi adstitisse refertur*. Et rursus lib. 5. *Historiæ*, cap. 21. *Salonio*, & *Sagittario* Episcopis vitio vertit, quod cursum sacrum, seu divinum officium negligerent. „ Nulla prorsus de Deo erat men„ tio; nullus omnino cursus memoriæ habebatur „.

Concilium Toletanum 4. can. 10. Sacerdotibus, & subjectis Clericis sub gravi interminatione præcipit, ut *Dominicam orationem* quotidie *aut in publico, aut*

quos indebite percep
præſcriptum reſtitutic
digalenſe eodem ann
tionibus, Toloſanum
1594. cap. 34. Aquile
hæc ſunt verba: „ „
ad Subdiaconatus orc
ſunt, ſi beneficio eccle
çis ex Breviario rom.
eſſe; omnino vero int
beneficium habent ec
non recitantes, ultra
ſione fructuum plectur
ras canonicas mortalit
beneficii non adepti e

Idem confirmat *S. Th*
„ „ Clericus (*inquit*)
cus, & præcipue in
tenetur dicere horas c
les ſpecialiter eſſe aſſum
cundum illud Iſaiæ 43.
meum, in laudem meam
tum eſt Clericus benefic

Pars notabilis non solum est hora integra, seu dimidia, sed tertia pars horæ. Unde omissio unius nocturni, seu trium Psalmorum, vel lectionum in matutinis, omissio duorum psalmorum in Vesperis; unius psalmi in reliquis, mortale peccatum videtur. Quæ pars horæ notabilis.

Causa legitima, seu necessitas urgens, est breviarii defectus; si quis in loco versetur, ubi invenire non possit, comparare, aut commodato accipere, vel publicis officiis interesse; & absque sua culpa libro careat. Si vero breviarium sua culpa perdidisset, v. gr. ludendo, aut illud vendidisset, vel donasset, projecisset, ex industria reliquisset, sive in itinere fere neglexisset, toties mortale peccatum committeret, quoties non recitaret, donec illum pœniteret malitiæ suæ. Legitima item causa ab officii recitandi obligatione liberans est infirmitas ita gravis, ut officii recitatio illam probabiliter aggravaret, morbique curationem retardaret; qua in re medici, aut superioris arbitrio, seu prudentis, bonique viri judicio standum est; necnon cæcitas. Id constat ex Conc. Carthaginensis 4. can. 49. & Venerici can. 14. Idem confirmat Conc. Marciacense provinciæ auscitanæ an. 1326. celebratum, can. 19. „ „ Statuimus (*inquit*) quod omnes Clerici in sacris Ordinibus constituti, & beneficium ecclesiasticum maxime cum cura obtinentes, & omnes religiosi Clerici, ad omnes septem horas canonicas omni die dicendas vigilent diligenter. Nam ad eas dicendas sunt ex officio obligati, nisi eos infirmitatis gravitas excusaret „ „. Idem confirmat Conc. Mediolanense 4. tit. *De vita, & honestate Clericorum*, cujus hæc sunt verba: „ „ Sacerdos, Clericusve Sacris initiatus, aut ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum canonicarum officio cum adstrictus sit, meminerit se febri, morbove aliquo, vel adversa valetudine aliquando leviter laborantem, non justam propterea excusationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve. Itaque si quando corporis infirmitate affectus est, ipse pro sua conscientia recte videat quid præstare possit, Quæ causæ legitimæ à breviarii recitatione dispensantes.

mandati episcopalis.
ritate instituta sunt;
pedire videbitur, om
in aliud forte comm
mutari; (inquit *S. B*
satione, c. 2.) Et „
„ la charitate, contr
terum locum tantum
hibita diligentia, & c
nino temporis interv
seu potiora charitatis
persolvendum canonic
ricus diutius vigilare,
etiam surgere pro m
omnibus sæcularibus r
tionibus, recreationibu
re, ut Deo vacet, ut
recitet. Denique si C
habere non possint eccl
cii obligationi satisface
mittere debent, si id al
sit, quam divinum offici
& Doctorum copia, qu

Merito itaque inter alias pravi dogmatis Propositiones hæ etiam ab *Alexandro VII.* Pontifice maximo damnatæ sunt.

„ „ Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud beneficium ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet „ „. Propositiones damnatæ.

„ Unico officio potest quis satisfacere duplici præ„ cepto, pro die præsenti, & crastino „.

„ „ Restitutio a S. Pio V. imposita beneficiatis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam judicis, eo quod sit pœna „ „.

„ Restitutio fructuum ob omissionem horarum sup„ pleri potest per quascunque eleemosynas, quas ante „ beneficiatus de fructibus sui beneficii fecerit „.

REGULA II.

Tenuitas ecclesiastici beneficii ejus possessorem a recitatione breviarii non dispensat.

Ecclesiæ enim leges Clericos omnes, qui curatum, *aut quodvis aliud ecclesiasticum beneficium obtinent*, ad recitationem divini officii adstringunt. Ita loquitur Conc. Tolosanum anno 1590. celebratum, c. 4. p. 1. *De Presbyteris*, *& Clericis*. Hanc Regulam tradit *S. Antoninus* 3. p. tit. 13. c. 4. §. 1. „ „ Ad horas canonicas, (*inquit*) tenentur ordinati in sacris, scilicet in Subdiaconatu, & supra; & hoc tam secundum omnes Theologos, quam Canonistas; (Extra, *De Celebratione Missarum*, *c. Dolentes.*) Tenentur secundo ex præcepto quilibet Clerici beneficiati, & non existentes in Sacris; nec excusare se possunt ratione exiguitatis beneficii, si ex eo non percipiant sibi necessaria; sed imputent sibi, ex quo se fecerunt ad illud intitulari „ „.

Id confirmat Glossa Decreti in can. *Clericus*, dist. 91. verbo *Vigiliis*, dicens: „ „ Sicut vir tenetur ministrare necessaria uxori, quæ tamen est talis, quod ei debitum reddere non valet, (*caus.* 32. *q.* 7. *C. Quod*

pro-

... non sit compet
tur ad horas, ex quo

R E G

Qui totum officium
infirmitatem, aliamv
aliquas horas possun
das tenentur sub pœ

Cum enim canonic
constet, & ad sing
cris constituti, & bene
illos, qui totum officiu
tamen partem aliquam
citare debere; quemadm
simam integram jejunar
domadæ diebus jejunare
itaque inter alias pravi
anno millesimo sexcente
Innoc. XI. Pontifice max
Propositio damnata. damnata est ordine 54. ,
matutinum, & laudes, p
ad nihil tenetur, quia m
norem „ „. Hanc etiam

REGULA IV.

Quicunque pensionem, fructus, aut res ecclesiasticas, ut Clericus percipit, ad parvum officium B. Mariæ Virginis recitandum obligatur, cui si desit, pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxius est, & mortalis peccati reus.

Ita statuit, & declaravit *S. Pius V.* Constitutione quæ incipit, *Ex proximo*; idque confirmant Concilia Mediolanensia 3. & 4. sub *S. Carolo Borromæo*, Conc. Burdigalense anno 1583. Avenionense 1594. & Aquilejense 1596. cujus hæc sunt verba c. 11. „ Pensionarios serio monitos esse volumus, eos ad officium Mariæ Virginis quotidie recitandum teneri; præter peccatum mortale, quod committunt, si omiserint, restitutionis onere obstrictos declaramus „.

REGULA V.

Monachi, seu Religiosi professi choro deputati, quamvis non sint in sacris Ordinibus constituti, ad officium divinum privatim etiam recitandum teneantur sub pœna peccati mortalis.

Monachorum seu religiosorum professorum obligatio ad officium divinum privatim recitandum.

Ratione enim professionis suæ instituti sunt ad orandum non solum pro se, sed etiam pro populo; & Ecclesiæ consuetudine, quæ sancta, & inviolabilis esse debet, vimque habet legis, ad sacrum illud, & canonicum pensum persolvendum tenentur, ut docet *S. Antoninus* p. 3. tit. 13. c. 4. §. 1. „ Tenentur (*inquit*) ad horas Religiosi professi, quorum religio ad actus vitæ contemplativæ est instituta, & per Ecclesiam confirmata. Et hoc ratione suæ professionis, quia non solum sunt institutæ hujusmodi religiones ad orandum particulariter pro se, sed etiam ad orandum pro universali utilitate Fidelium. Ad hujusmodi autem orationem faciendam in persona totius populi christiani pro utilitate omnium sunt institutæ specialiter horæ canonicæ. Religio au-

Eph. 5. « » Unusquisque (a
complere debet id, c
psallentes in cordibus
raliter non occurrat
nis locum, in quocu
devotionis est, expl
ne forte possit quis i
complendum est, &
occasiones nectit, tar
patus. Quod qui faci
stat, & ipse negliger
2. Regula *S. Pachom*
fuerit, & in monaste
& in quolibet ministe
pora non prætermitta
3. Regula *S. Benedi*
nino longe sunt in lab
petenti occurrere ad O
pendit, quia ita est,
operantur, cum trem
Similiter qui in itinere
tereant horæ constitutæ;
& servitutis pensum no
4. Regula ...

Regula *S. Fereoli* Ucetiensis Episcopi, cap. 11.
militer etiam his, qui pastores pecorum, ut
oris, de congregatione mittentur, cura erit
psalmis, ut cæteri; ne in id, quod majus
inores inveniantur, & in confusionem sui illud
etur exemplum: *Animalis homo non percipit* 1. Cor. 2.
e sunt Spiritus Dei. *Et cap.* 12. Ut omni tem-
psalmi usque ad finem Psalterii in ordine de-
tur; sibi tamen secretius propter propriam
lem, excepto publico psallendi cursu Domi-
quantum per singulos dies Deo tamen scien-
ides offerat occulta ruminatione „ „.

Regula *Magistri*, c. 56. cujus titulus est, *Quo-
ebeant fratres in itinere opus Dei complere*; hæc
„ „ In nubilo vero die, cum radios suos sol
abscondcrit, sive in monasterio, sive in via,
agro perpensatione horarum transacta fratres
nt, & quævis hora sit, consuetum tamen com-
r officium; & sive ante, sive retro, a certa
lictum sit, consuetum horæ opus tamen non
eat, sed agatur „ „.

Concilium Marciacense provinciæ Auxitanæ an.
can. 19. „ „ Statuimus (*inquit*) quod om-
lerici, in sacris Ordinibus constituti, & bene-
ecclesiasticum, maxime cum cura obtinentes,
ines religiosi Clerici ad omnes septem horas
icas omni die dicendas sint ex debito obligati,
os infirmitatis gravitas excusarit „ „.

S. Dominicus, ut in ejus vita apud *Surium* le-
: „ „ Quando extra monasterium erat, audito
signo nocturnarum precum, surgebat, & fra-
xcitans, cum multa devotione totum divinum
im absolvebat horis, & temporibus suis, tum
rnis, tum diurnis, nihil penitus omittens. Per-
completorio, etiam in itinere positus cum
, silentium non minus servabat, quam si esset
onasterio „ „.

que, tertiam exſpectet; qua dicta, in opere manuum uſque ad Nonam occupetur. Cibo autem ſumpto, & gratiarum actionibus Deo ſolutis, ad præſcriptam manſuetudinem redeat ſpiritualibus exercitiis, opus corporale intermittens uſque ad Veſperas. Facto autem parvo intervallo, aliquam lectionem de vitis Patrum, vel inſtitutis, vel miraculis eorum, ſibi ſecretius legat; ut orta ex his aliqua compunctione, in quodam fervore ſpiritus Completorium dicat „ „.

„ „ Sancta Lutgardis ſæpe reprehenderat moniales in valetudinario manentes, quod parum attente perſolverent horas canonicas divinitus inſtitutas. Cum ſe infirmæ ſorores in valetudinario manentes in dicendis precibus canonicis correxiſſent, peſtis penitus ſopita eſt „ „; teſte *Thoma Cantipratano* in ejus vita, lib. 3. c. 10.

REGULA VII.

Clerici in Sacris Ordinibus conſtituti, & religioſi profeſſi, ad recitandum officium tenentur, quamvis ſint excommunicati.

Cum enim oratio sit pius mentis in Deum affectus, seu mentis ascensus in Deum, colloquium animæ cum Deo, Dei cultus; ad illam jure divino necessaria mentis attentio est; alioquin orantibus merito dicet Dominus: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.* Nam *Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu, & veritate.* Hinc Apost. 1. ad Cor. 14. *Psallam spiritu* (inquit) *psallam & mente*, & ad Ephesios 5. *Cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino.* Isai. 29. Matth. 15. Joan. 4.

Id confirmavit *S. Cyprianus*, Tract. de Orat. Dominica: „ „ Quando stamus ad orationem (*inquit*) vigilare, & incumbere ad preces toto corde debemus. Cogitatio omnis carnalis, & sæcularis abscedat, nec quidquam tunc animus quam id solum cogitet, quod precatur. Ideo & Sacerdos ante orationem præfatione præmissa, parat fratrum mentes, dicendo: *Sursum corda*; ut dum respondet plebs: *Habemus ad Dominum*, admoneatur, nihil aliud se, quam Dominum cogitare debere. Claudatur contra adversarium pectus, & soli Deo pateat, nec ad se hostem Dei tempore orationis adire patiatur; obrepit enim frequenter, & penetrat, & subtiliter fallens, preces nostras a Deo avocat, ut aliud habeamus in corde, & aliud in voce, quando intentione sincera Dominum debeat non vocis sonus, sed animus, & sensus orare. Quæ autem segnitia est alienari, & rapi ineptis cogitationibus, & profanis, cum Dominum deprecaris; quasi sit aliud, quod magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loqueris? Quomodo te audiri a Deo postulas, cum te ipse non audias? Vis esse Deum memorem tui, quando tu ipse memor tui non sis? Hoc est, ab hoste in totum non cavere; hoc est, quando oras Deum, Majestatem Dei negligentia orationis offendere; hoc est, vigilare oculis, & corde dormire, cum debeat Christianus, & cum dormit oculis corde vigilare; sicut scriptum est ex persona Ecclesiæ loquentis in Cantico Canticorum: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Quapropter solicite, & cau-

Præcepto de officii divini recitatione non satisfit sine attentione.

Cant. 5.

centiæ, ut par est
omnibus Dei præcep
aliquem actum ext
& interiorem, qui
omnino omnium ei
dem mentis ad om
rationem præcipit.
ino Innoc. III. can
(ediaus) referentis
riores Clerici, vetu
tas circa comessatio
nes illicitas. ut de
noctis expendunt:
vix ad diurnum con
currentio undique
Et inf. Hæc igitur,
nis penitus inhibem
ante obedientiæ, ut
niter. & nocturnum
dione studeant parit
Docentes. Ext. De C
tur. & divina officia
devote, attente, & g

tit. 17. Bituricense 1584. tit. 12. can. 12. Conventus Melodunensis Episcoporum Galliæ, tit. *De Canonicis*, Conc. Narbonense anno 1609. c. 30. Quamobrem horarum canonicarum recitationi nulla colloquia intermiscenda sunt, nullum opus externum agendum est, cum persolvuntur, in nulla cogitatione profana, & sæculari, & a Deo aliena immorandum, ab iis avertenda mens est, & in uno Deo colligenda, & defigenda. Quod ut facilius fiat, secedendum est ad officium recitandum in locum, in quo a pietate, & devotione non abducamur; nec deambulando recitandum est, ex deambulatione enim mentis evagatio nasci solet. Ita Conc. Treverense 2. anno 1549. c. 6. „„ Omnes, qui horis canonicis persolvendis deputati sunt, dent operam, ut collectis animis, quoad fieri potest debitum pensum absolvant; nec ita se habeant, ut dum voce psallunt, quidvis potius, quam Deum animo cogitare videantur, semper caventes, ne Propheticum illud audiant: *Labiis quidem me honorant, cor autem eorum longe est a me.* Quid autem est, voce quidem psallere, mente autem domum, aut forum circumire, nisi homines fallere, & Deum irridere? Grave admodum est, quod Scriptura dicit: *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter.* Statuimus proinde, ut laudes divinæ per singulas horas non cursim, ac festinanter, sed tractim, servatis intervallis decentibus, ratione dierum festorum habita, reverenter, & alacriter absolvantur, nequaquam sublato in altum clamore, ne vel insanire, vel animi lascivia gestire videantur potius, quam fervore spiritus exultare, semper versiculum decantatissimum animo volventes: Nec clamans, sed amans cantat in aure Dei. Audit enim ille vocem cordis, sine qua sonum auris contemnit. Quare videndum est, ut, qui spiritu psallunt, & mente psallant. Caveant item, qui aliis occupati negotiis extra chorum horas privatim legunt, ne somnolenter, aut truncatis verbis, aut intra fauces compresso spiritu preces demurmurare, sed articulate, distincte, di-

Breviarium deambulando non recitandum.

Isai. 29.

Jer. 48.

diſerte, & cum attentione integre omnia pronuntient. Ne qua item occaſione in diverſa rapti deſint officio ſuo, diſtrictius prohibemus, ne deambulando horas dicant, ſed in locum aliquem orationi aptum tantiſper concedant, ne mentis evagatio, quæ ex tumultuaria deambulatione naſci ſolet, fructum orationis intercipiat „ „. Huic Concilii Treverenſis Decreto conſona eſt admonitio *S. Caroli Borromæi* in 4. Synodo diœceſana Decreto 21.

ec in le-o, niſi ab firmis.

Debitam reverentiam pariter non ſervant, qui horas canonicas in lecto recitant, niſi cogente infirmitate gravi. Unde *B. Petrus Damiani* Opuſculo 34. c. 6. refert, Monachum quemdam, qui pridiano veſpere laſſus de via redierat, & feſſa in lectulum membra projiciens, jacendo canonicas horas compleverat, ab Angelo ſub peregrini Hieroſolymitani ſpecie commonitum, ac emendatum fuiſſe his verbis: *Completorium in lecto, nec ſalus eſt, nec profectus.* Ibidem commemorat, *Joannem* priorem eremi Fontis Avellani, qui lentis quibuſdam infirmitatibus macilentus videbatur ſemper, & gracilis; & ſui corpo-

confirmat *B. Petrus Damiani* Opusculo 29. ad Bisuntinum Archiepiscopum *Contra sedentes tempore divini officii*. Istud pravæ consuetudinis vitium correctione dignum, & de studio militantis Ecclesiæ penitus eradendum scribit. „ „ Nam cum ubique nobis adversus nequitiæ spiritus immineat infœderabile bellum, ferventius ingruit in modulatione psalmorum; Et cum oramus, tunc velut in acie contra malignorum hostium tentamenta confligimus, ut nobis omnino necesse sit, aut superantibus enerviter cedere, aut currentibus in Domino plausibiliter insultare. Qui cum corpore nostra marcida sessione contemplantur hebescere, de ruina quoque interioris hominis illico sperant se victoriam obtinere... Si Regi, vel terreno cuilibet Optimati, suæ ditionis officia reverenter adsistunt; cum ante terribilem Majestatis divinæ conspectum laudum præconia jubilamus qua præsumptionis audacia sedere præsumimus? Dicit Daniel: *Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia adsistebant ei.* Ecce dum innumerabilium Angelorum alii Deo ministrare, alii dicuntur adsistere, nullus eorum hoc reperitur in subsellio residere. Cur ergo virtutes angelicæ trementes adsistunt, terreni, & corruptibiles homines adstare despiciunt? Et cum ecclesiasticis illis officiis rite credatur angelicam semper adesse præsentiam, dicente Scriptura: *In conspectu Angelorum psallam tibi*; nostramque vigilantiam, sive desidiam non modo diligenter attendere, sed superno judici cuncta per ordinem nuntiare, quanto putamus adversus nos zelo moventur, dum in conspectu illius nos irreverenter sedere conspiciunt, cui scilicet ipsi trementes adsistunt „ „.

Dan. 7.

Psal. 137.

Moralis christianæ Regulam, cujus in explicatione versamur, confirmat *S. Thomas* in 4. *Sentent.*, dist. 15. q. 4. art. 2. qu. 4. „ „ Attentio actualis (*inquit*) requiritur ad orationem aliquo modo; vel ad evitandum transgressionem in illa oratione, quæ est in præcepto; vel ad meritum illa, quæ non est in præcepto, sed non omnibus modis „ „. Satis enim est,

Quæ mentis attenti in officii recitatione necessaria

tium generibus, *ait* :
mus, aliud quodlibet
lud bonum sit, a culp
Hugonis sententiam i
S. Thomas objectioni s
do aliquis ex proposi
orando, tunc enim s
si in aliis sponte se occ
sicut sunt exteriora o
evagetur, etiam culp
hoc, quod percipiamu
culpa caret, vel parvis
cogitatio, ex qua co
pa esse dicatur » ».

Et Secunda secundæ
» » Si quis (*inquit*) ex
evagetur, hoc peccatu
fructum. Et contra hoc
Psalmis, & *hymnis cum*
corde, *quod profertur in*
quæ sit præter proposit
tollit » ». Triplex aut
potest adhiberi (inquit

ne potest esse duplex; Primò enim est attentio ad verba, quibus petimus; deinde ad petitionem ipsam, & ad ea, quæ petitionem ipsam circumstant, sicut est necessitas, pro qua petitur, & Deus qui rogatur, & alia hujusmodi; & quæcunque harum attentionum adsit, non est reputanda inattenta oratio; unde etiam illi, qui non intelligunt orationis verba, ad orationem attenti esse possunt; sed tamen ultima attentio est laudabilior quàm secunda, & secunda quam prima „ „.

Quamobrem a Clero gallicano merito rejecta, & improbata est hæc Propositio: „ Præcepto satisfa-„ cit, qui voluntarie labiis tantum, non autem men-„ te orat „. Confixa est, inquam, ut „ „ Absona, verbo Dei contraria, hypocrisim inducens a Prophetis, & Christo damnatam his verbis: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me* „ „. Hinc sequitur, illum, qui animo voluntarie distracto horas recitat, ad eas repetendas teneri; non autem, qui illas attento persolvens animo simul Missam audit. Quamquam melius, convenientius, ac religiosius magisque meritorium est, utrique illi pietatis officio seorsim, & distinctis temporibus satisfacere, iis præsertim diebus, quibus audire Missam præceptum est. Propositio damnata.

REGULA IX.

Horas canonicas temporibus congruis non persolvere, peccatum est, nisi justa causa, legitimumque impedimentum obest.

Cum enim in plures horas diei divinum officium distributum sit ab Ecclesia, quæ ministros suos identidem orationi vacare jubet, ut cum Propheta dicere possint: *Septies in die laudem dixi tibi*; Ecclesiæ certe intentioni sese non accommodant, qui congruis horis officium non recitant, sed totius breviarii recitationem in unam horam conjiciunt. Horæ canonicæ congruis temporibus recitandæ.

talis cap. 34. ubi de parochis, & animarum rectoribus hunc in modum loquitur : „ „ Procuret, in quantum commiſſi ſibi gregis permittit frequens miniſterium, ut nocturnum officium noctu peragatur; Diurnum autem certis, & determinatis horis de die perficiatur. Non enim debet divinum officium confundere, neque noctem in diem convertere... Conceditur tamen ex ratione frequentis adminiſtrationis ad cautelam tempus determinatum quandoque prævenire, non tamen abſque magna, & urgente neceſſitate præterire „ „.

Idem confirmant ſtatuta *Stephani Poncherii* Pariſienſis Epiſcopi. „ „ Permittimus (*inquit*) neceſſitatis cauſa, ut matutinas diei ſequentis poſſitis dicere ſero præcedente; aut mane totum officium ſucceſſive dicere uſque ad Veſperas, & ſero Veſperas cum completorio, ſi utilibus negotiis occupati eſtis, ut ſtudio, aut proceſſionibus; ſed ſi ex ſomnolentia, aut deliciis facitis, ſine peccato facere non poteſtis „ „.

REGULA X.

Si quis autem horarum ordinem intervertat, & post primam, v. g. recitet horam sextam, sufficit, ut suppleat quod omisit, & pœnitentiam agat de negligentia sua. Ordinem enim horarum, sicut & tempus, absque ulla necessitate pervertere, veniale peccatum est.

Ob causam nihilominus, vel occupationem legitimam plures horæ simul recitari possunt. Sed melius est divinorum officiorum tempus prævenire, quam tardare, quia illud providentiæ, istud negligentiæ est; (inquiunt *Hugo a S. Victore, & S. Antoninus.*) Observandum tamen, ut Vesperæ, & Completorium nonnisi pomeridianis horis dicantur, excepto Quadragesimali tempore, quo Vesperæ paullo ante meridiem hodierno Ecclesiæ more recitari possunt, & debent; ita ut qui sine ulla causa Vesperarum recitationem post prandium sacro Quadragesimæ tempore differret, venialis peccati reus esset. Matutinum sequentis diei post occasum diei antecedentis recitare potest, v. gr. Matutinum officium Dominicæ die Sabbati serotinis horis, modo legitima causa subsit: at hujusmodi anticipatio culpa non vacat, si absque justa causa fiat. Ita docet *S. Thomas*, quodlibeto 5. qu. 14. cap. 1. „„ Consideranda est (*inquit*) intentio ejus, qui prævenit tempus in Matutinis dicendis, vel in quibuscunque horis canonicis. Si enim hoc facit propter lasciviam, ut scilicet quietius somnolentiæ, & voluptati vacet, & non absque peccato. Si vero hoc faciat propter necessitatem licitarum, & honestarum occupationum, (puta, si Clericus, aut magister debet videre lectiones suas de nocte, vel propter aliquid aliud hujusmodi) licite potest sero dicere Matutinas, & in aliis horis canonicis tempus prævenire; sicut etiam hoc in solemnibus Ecclesiis fit; quia melius est Deo utrumque reddere, scilicet & debitas laudes, & alia honesta officia, quam quod per unum aliud impediatur „„. Angelico Doctori subscribit *S. Antoninus.* Idem censet *Jacobus a Vitriaco* S. R. E. Cardinalis, *Historia orienta-*

Divini officii tempus prævenire, vel tardare sine causa legitima peccatum est.

pueri Dominum, (nisi quantum ad hoc, quod debet sequi majorum traditiones.) Et quia laudes Deo debet quasi unus homo, sufficit, quod semel officium dicat secundum consuetudinem alicujus Ecclesiarum, quarum est Clericus. Sed de electione officii rationabiliter videtur, quod debeat dicere officium illius Ecclesiæ, in qua majorem gradum habet; puta, si in una sit Decanus, & in alia simplex Canonicus, dicere officium Ecclesiæ, in qua est Decanus; quod si in utraque Ecclesia fuerit simplex Canonicus, debet dicere officium dignioris Ecclesiæ „ „.

Hanc Regulam confirmat beati Pontificis ***S. Pii V.*** Constitutio 64. quæ incipit, *Quod a nobis* qua statuit & declarat: „ „ Quoscunque, qui horas canonicas ex more, & ritu romanæ Ecclesiæ, jure, vel consuetudine dicere, vel psallere debent, propositis pœnis per canonicas sanctiones constitutis in eos, qui divinum officium quotidie non dixerint; ad dicendum, & psallendum posthac in perpetuum horas ipsas diurnas, & nocturnas ex romani Breviarii, *illius jussu emendati*, præscripto, & ratione omnino

Qui ad parvum officium B. Virginis & ad officium Defunctorum recitandum teneantur.

Hæc enim officia illis in Ecclesiis, vel Ordinibus religiosis, scilicet, Benedictinorum, Cisterciensium, Carthusiensium, FF. Prædicatorum, &c. sive quolibet die, sive certis diebus præscripta sint, non choro tantum, sed singulis Clericis, aut religiosis viris ad chorum professis; partes sunt officii canonici, quod quisque recitare tenetur integrum secundum ritum Ecclesiæ suæ, vel Ordinis, sub pœna peccati mortalis. Id colligitur ex Constitutione Pontificis *S. Pii V.* qua illos duntaxat, qui Breviarium romanum recitant, ex præcepto, & sub periculo peccati non teneri ad officia *B. Mariæ*, & Defunctorum recitanda declarat, sine præjudicio sanctæ, & laudabilis consuetudinis aliarum Ecclesiarum, quam servari jubet. „„ Quod vero (*inquit*) in rubricis nostris hujus officii præscribitur, quibus diebus officium beatæ semper Virginis, & Defunctorum, item septem Psalmos pœnitentiales, & graduales dici, ac psalli oporteat, nos propter varia hujus vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præscriptione removendum duximus, &c „„. Aliam vero partem ejusdem Constitutionis, quam tamen romanum Bullarium non exhibet, ita habere *Prosper Fagnanus* in c. *Presbyter*, Extra, *De Celebratione Missarum*, testatur: „„ Hoc autem concedimus sine præjudicio consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus officium parvum B. Mariæ semper Virginis in choro dici consueverat, ita ut in ipsis Ecclesiis servetur ipsa laudabilis, & sancta consuetudo celebrandi more solito prædictum officium „„. Ut ut est, idem Pontifex altera Constitutione, quæ incipit, *Superni*, qua officium B. Mariæ nuper reformatum ubique suscipi jubet, & alia quæcunque, imprimis vulgari idiomate composita, atque etiam quod Venetiis anno 1570 apud Junctas editum erat, omniaque alia hujusmodi officia, etiam latino sermone, quovis titulo vulgata prohibet, obligationem ad recitandum officium B. Mariæ arcessit ex *Jure*, *consuetudine*, *usu*, *statuto*,

hoc lege, seu co
obligati censerent
gregationis Mona
contendebant, si
viario monastico
qua hujusmodi B
vilegia, gratias, in
siones concedit, q
num Breviarium co
vilegiis (inquiebant
parvi B. Mariæ Vi
non teneantur.

Hanc quæstionem
varias fuisse Doctori
stitutionem de oblig
ginis, ac Defunctori
sub præcepto censet
nes, qui tenentur ad
ex præcepto ad offi
siam dirimere voluisse
non quidem concede
vendo periculum pecc
viarium recitantes off
vunt secund

ordinis, quam obligationem non est verisimile, ut SS. ille Pontifex abrogare voluerit. „ „ Etenim de valore particularis consuetudinis olim nulla erat controversia inter Doctores, sed omnes unanimiter conveniebant in hoc, ut recitatio officii esset in præcepto, si ita se haberet Ecclesiæ, aut monasterii consuetudo „ „, (inquit Fagnanus.) Addit, rationem illam Constitutionis S. Pii V. *Nos propter varia hujus vitæ negotia multorum occupationibus indulgentes, &c.* non convenire Monachis, qui a negotiis, & occupationibus mundanis prorsus segregati, facilius possunt orationi vacare. Can. *Placuit*, & can. *Si cupis cauf.* 16. *q.* 1.

S. Bernardi tenentur.

Ex hac auctoris juris canonici peritissimi responsione colligitur officium parvum B. Virginis, in ordine pariter FF. Prædicatorum esse ex præcepto recitandum ab omnibus, & singulis fratribus ad chorum professis, quotiescunque recitatur in choro ex præscripto Constitutionum, ac rubricarum, & ex consuetudine ab Ordinis exordiis religiose observata; mortalisque peccati reos esse, qui illius recitationi defuerint. Idem esto judicium de officio Defunctorum singulis hebdomadibus semel recitando, *tam in choro, quam extra.*

Necnon Dominicani, quotiescunque in choro ex præscripto Constitutionum, & rubricarum breviarii ipsis proprii recitandum est.

Hæc responsio confirmatur auctoritate *S. Thomæ*, Quodlibeto 5. qu. 5. art. 2. ubi quærit: *Utrum Clericus beneficiatus teneatur in scholis existens dicere officium mortuorum.* Sic autem respondet: „ „ Clericus ex hoc ipso, quod est Clericus, & præcipue in sacris Ordinibus constitutus, tenetur dicere horas canonicas. Sed in quantum est Clericus beneficiatus in hac Ecclesia, tenetur dicere officium secundum modum illius Ecclesiæ. Est ergo considerandum, quod officium mortuorum quandoque in Ecclesia dicitur sicut ordinarie pertinens ad Ecclesiæ officium, sicut in tota Ecclesia in die animarum dicitur officium pro mortuis; & in qualibet Ecclesia est aliqua super hoc specialis consuetudo; puta, ut dicatur ordinarie officium mortuorum semel in septimana,

Idem esto judicium de officio Defunctorum singulis hebdomadibus.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Patres [illegible]
ad [illegible] per [illegible]
[illegible] pervenisset, [illegible]
Hæc [illegible]
[illegible] responsioni in
H[illegible] . §. 5.
principium approbat:
» do Ecclesiæ [illegible]
» *[illegible]*) contin[illegible]
» cere, quilibet de ip[illegible]
Suffragatur & *Domin[illegible]*
& *jure* [illegible]

nostri Ordinis jussum est, ut surgentes fratres illico in dormitorio officium Virginis nocturnum recitando solvant; quod, si præceptum esset ecclesiasticum, in choro juberetur solvi. At vero decursu temporis consuetudo adeo invaluit, ut nullus Doctorum negare audeat vim habere præcepti „ „.

Circa officium vero Mortuorum monendi sunt, qui ad illud semel hebdomada qualibet persolvendum tenentur, illos non satisfacere obligationi, ac præcepto, qui illud recitant Dominica die pro hebdomada præcedente; cum Dominica dies ad hebdomadam alteram pertineat, ut initium illius, ac prima dies, unde & dies Lunæ Feria 2. dicitur. Qui ergo neglecto, & omisso Mortuorum officio per totius hebdomadæ decursum, illud Dominica sequenti recitat, præcepti violati, lethalisque omissionis reus est; quamvis ad satisfaciendum Deo pro negligentia sua, si de peccato contritus sit, illudque sacramentali Confessione expiaverit, aut expiare decreverit, valeat hujusmodi recitatio.

Nec vero causentur quidam Regulares, severiorem illam esse sententiam, virisque studio, & verbi Dei prædicatione occupatis prorsus gravem. Viris enim vere religiosis, piis, diligentibus, satis temporis superit ad persolvendum magnum officium, etiam feriale, & parvum officium B. Virginis, ac officium Mortuorum semel in hebdomada, cum legamus sæculares viros, imo etiam Reges, qui strenue rempublicam per seipsos administrabant, inter tot, & tantorum negotiorum turbas, canonicum officium integrum, & horas B. Virginis, aliasque preces recitasse. *Alfredus* Angliæ Rex sic totum diei cursum dividebat: *Ut octo horas in scribendo, legendo & orando; octo in cura corporis; octo in expediendo regni negotio transfigeret*, ut scribit *Willelmus Malmesburiensis*. De eodem *Asserus* vitæ illius Scriptor fidelis, & accuratus: „„ Inter bella (*inquit*) & præsentis vitæ frequentia impedimenta, necnon paganorum infestationes, & quotidianas corporis infirmitates; inter

Viris religiosis etiam studio occupatis, satis superest temporis ad canonicum officium, & horas B. Virginis, & officium etiam mortuorum, quibus præscriptum est temporibus recitandum.

ce ... quam de ...
per ... M...
... , etiam ...
bus dicebat cum C...
quotidie duas M...
vel quatuor ...

Porro si Regi...
publicæ administra...
fuit persolvendi m...
deerit Clericis, ac ...
dio, & verbi Dei ...
do ipsis pietatis stu...
& breve temporis in...
succident: ut parvu...
quibus diebus in cho...
ficium semel in hebd...
compensabit, major...
parandis facilitatem, ...
Parum enim studia no...
nisi Dominus intus ...
& gratia illustraverit ...
zantibus virtute multa...
ventibus precibus ab ...

Psal. 126. postulandum ...

dicitur in psalmo: *Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.* Unde & ipsi Timotheo dicit Apostolus, loquens utique ad discipulum Doctor. *Tu autem persevera in iis, quæ didicisti, & credita sunt tibi, sciens a quo didiceris.* Sicut enim corporis medicamenta, quæ hominibus ab hominibus adhibentur, nonnisi eis prosunt, quibus Deus operatur salutem, qui & sine illis mederi potest, cum sine ipso illa non possint, & tamen adhibentur; & si hoc officiose fiat, inter opera misericordiæ, vel beneficentiæ deputatur; ita & adjumenta doctrinæ tunc prosunt animæ adhibita per hominem, cum Deus operatur, ut prosint, qui potuit Evangelium dare homini, etiam non ab hominibus, neque per hominem „ „. Agat igitur divini verbi prædicator, quantum potest, ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur, & hæc se posse, si potuerit, & in quantum potuerit, *Pietate magis orationum quam oratorum facultate* non dubitet, ut orando pro se, ac pro illis, quos est allocuturus, *Sit orator antequam dictor.* Ipsa hora jam ut dicat accedens „ Priusquam exerat proferentem linguam, ad Deum levet animam sitientem, ut eructet, quod biberit, vel quod impleverit, fundat „. Verba sunt *S. August.* lib. 4. *De Doctrina christiana* cap. 15. Nulli ergo Clerici, ac religiosi viri lubentius, ac ferventius orationi vacare debent, quam qui studiis sacris, ac verbi Dei prædicationi magis ex professione sua sunt adstricti, ut cum Apostolis dicant: *Nos autem orationi, & ministerio verbi instantes erimus.*

Psal. 142. — 2. Tim. 3. — Act. 6.

REGULA XIII.

In divini officii recitatione congruitas temporis observanda est, adeo ut officium pro uno die præscriptum, vel notatum in ordine, aut directorio, in aliud mutari absque gravi peccato non possit, v. gr. Officium Feriæ die Jovis in officium de sanctissimo Sacramento.

Hanc

Hanc Regulam tradit *S. Thomas*, Quodl. 3. qu. 12. art. 2. „ „ In omni divino officio, (*inquit*) hoc est commune, quod pertinet ad laudem Dei, & ad suffragium Fidelium; sed distinguitur unum officium ab alio secundum diversitatem temporum, & locorum. Rationabiliter enim institutum est, ut diversimode Deus laudetur secundum congruentiam temporum, & locorum. Et ideo sicut in officiis divinis exsolvendis observanda est congruitas loci, ita etiam congruitas temporis; quæ quidem observari non posset, si oporteret injungere omittenti quod horas diceret, quas omisit; forte enim in Completorio diceret: *Jam lucis orto sidere;* & in tempore paschali diceret officium dominicæ Passionis; quod esset absurdum. Et ideo non videtur esse injungendum ei, qui omisit dicere divinum officium, quod horas easdem repetat, sed aliquid ad divinam laudem pertinens; puta ut dicat septem psalmos, vel unum psalterium, vel aliquid amplius secundum qualitatem delicti „ „.

Idem confirmat *S. Antoninus* P. 2. tit. 9. cap. 12. „ „ Quando (*inquit*) non dicit proprium, & ordinatum officium Ecclesiæ suæ, vel religionis suæ, sed ad placitum dicit nunc uno modo, nunc alio, & de Feria non facit, quando occurrit, causa abbreviationis, sed facit de Sanctis; vel etiam dicens officium Ecclesiæ suæ, quia non vult quærere Breviarium, dicit unam Antiphonam, vel capitulum vel orationem pro alia, non est hoc absque gravi peccato „ „.

Propositio damnata.

Merito itaque ab *Alexandro VII.* Pontifice maximo inter alias pravi dogmatis Propositiones hæc etiam ordine 34. damnata est: „ In die Palmarum „ recitans officium paschale satisfacit præcepto „.

citam curent diligentiam adhibere; contradictores per Censuram ecclesiasticam, aliisque opportunis remediis compescendo „ „.

Canonicos, qui suis in sedibus otiosi resident, cum aliis non psallentes, distributiones justo titulo non percipere, confirmat Concilium Mediolanense I. sub *S. Carolo Borromæo*, Tit. 38. Part. „ „ Qui dignitates, (*inquit*) aut personatus in Ecclesiis obtinent, & canonici nominis, ac institutionis suæ memores, ea pietate, & assiduitate divina officia colere debent, ut alii eorum exemplo ad studium, & amorem divini cultus accendantur. Itaque auctoritate etiam Trid. Concilii præcipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu cæteris præstant, tanto studiosius psalmis, hymnis, & canticis una cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur; & earum horarum, quas ea ratione non objerint, distributionibus mulctentur „ „. Qui suis in sedibus otiosi sedent, vel dormiunt, vel confabulantur, vel in Ecclesia ambulant, nec psallunt cum cæteris, jus non habent ad distributiones.

Accedit Concil. Burdigalense anno 1583. celebratum, cap. 17. „ „ In choro (*inquit*) colloquia nulla permittantur, sed omnes pie, ac devote divino cultui sint intenti. Qui contra fecerit, nisi monitus quiescat, privetur ejus horæ distributione, vel graviore pœna mulctetur „ „.

„ „ Dum psallitur, Canonici omnes, & Sacellani (nisi per invaletudinem, aut aliam legitimam causam impediantur) psallant, nec maneant in suis sedibus otiosi; neve putent se officio functos, si vicaria tantum opera cultum divinum celebrari curent „ „.

„ „ Preces, & divina officia non cursim, & festinanter, sed devote, attente, & graviter in choro omnes recitent, perpetuo memores tremendæ illius Prophetæ sententiæ: *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter* „ „.

His consona sunt Concilii Turonensis eodem anno celebrati Decreta *De Capitulis*, *Dignitatibus*, *&* *Canonicis*, cap. 13 „ „ Cum in choro fuerint (*inquit*) gravitatem servent, quam & locus, & officium exigunt,

gunt, non inter ſe, aut cum aliis confabulantes, ſeu colloquentes, non dormientes, aut literas ſeu ſcripturas alias legentes „„.

„„ Cumque pſallendi gratia ibidem conſideant, muta, aut clauſa labia non teneant; ſed omnes, præſertim, qui majore funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis, Deo alacriter modulentur „„.

„„ Qui in Matutinis ante finem Pſalmi: *Venite exultemus*, in aliis horis ante finem primi pſalmi, in Miſſa ante ultimum *Kyrie eleyſon*, chorum non fuerit ingreſſus, & uſque in finem divino officio non interfuerit, (niſi forte neceſſitate cogente, ac petita, & obtenta a præſidente chori licentia diſcederet,) pro illa hora abſens cenſeatur &c „„.

„„ Ut autem Canonici his diligentius intendant, qui Annotatores fungendi officio deputabuntur, eccleſiaſticorum actiones obſervent, ut ſi Decreta hujuſmodi neglexerint, fructus illius horæ, qua chorum exierint, perdant; & ſi in Eccleſia una hora divini officii vagari per Eccleſiam ſeu deambulare viſi fuerint, totius diei fructibus priventur „„.

Remiſſiones, & colluſiones hac in cauſa vetitæ.

Idem confirmat Concilium Aquenſe anno 1585. celebratum, Tit. De Canonicis. „„ Trid. Concilii (*inquit*) & Bonifacii VIII. auctoritate nixi decernimus, ut nulla Canonicorum, aut aliorum pactio, remiſſio, vel colluſio fiat, aut facta vim habeat, nullumve ſtatutum, aut conſtitutio, quæcunque illa ſit, valeat, quibus aut abſenti quavis de cauſa, vel ejus ſacræ horæ, in qua muneri ſuo defuerit, aut omnino cuiquam, contra quem jure communi, & ejuſdem Trident. Concilii definitum ſit, diſtributiones quotidianæ dari poſſint. Quod ſi datæ fuerint, qui acceperit, nec in conſcientia, nec alio modo ſuas faciat, ſed eas reſtituere teneatur, diſponaturque de illis juxta probatas illius Eccleſiæ conſtitutiones. Volumus autem ab hoc Decreto excipi eos, qui infirmitate detinentur, vel alia juſta cauſa a ſacris Canonibus permiſſa „„.

„„ In-

„ „ Inter justas absentiæ causas habeatur, si unum, aut duos ex dignitates habentibus, vel Canonicis, Episcopus mittat, aut secum pro consilio deducat ad visitandam dioecesim, vel ad Concilium provinciale, aut ad aliud pro religione, vel dioecesi urgens negotium; non tamen diutius excusabuntur, quam duraverit negotii necessitas. Excusentur item, qui pro negotiis capituli, & de ejusdem licentia abjerunt, nec numerentur in diebus absentiæ dies recessus, & reditus „ „.

Justa absentiæ causæ.

Qui alicujus horæ canonicæ tempore Missam celebrant, a choro absentes censentur, nec jus habent ad distributiones, ut a Sede apostolica, & Concilio Mediolanensi 4. P. 2. cap. 13. fuit declaratum; „ „ Quicunque (*inquit*) dum alicujus statæ horæ officium in choro peragitur, Missam celebrando tunc a choro abfuerit; illius horæ distributionis, tanquam absens, particeps ne sit, ut a sancta Sede apostolica declaratum est; id vero nisi præ absentia Sacerdotum, qui in Ecclesia tunc Missæ sacrificium faciant, necessitas aliquando inciderit, ut Præfectus canonicum aliquem Sacerdotem e choro exire, a statæque horæ officio abesse, Missæ celebrandæ causa jubeat, aut nisi a Sede apostolica aliter concessum fuerit „ „.

Missam celebrantes horarum Canonicarum tempore censentur absentes a choro.

REGULA XV.

Punctatores, qui injuria aliquem notant, aut notandum prætermittunt, Thesaurarii etiam, seu qui distributiones solvunt iis, qui notati sunt a Punctatore, ad restitutionem tenentur.

Ita declaravit Concilium Mediolanense, sub *S. Carolo Borromæo*, P. 5. cap. 42. „ „ Punctator studiose exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicunque ii fuerint, qui sacras Horas, & divina officia non objerint; quique contra quam his, aliisve constitutionibus præscriptum est, in choro quidquam fecerint; qua in re is ullius non odio, non amore, non spe, non metu moveatur. Si aliquem in-

Punctatoris, & Thesaurarii obligationes.

injuria notarit, de suo ei satisfaciet; si vero notandum prætermiserit, de suo item tantumdem det, quod in Ecclesiæ usum convertatur, & integras unius hebdomadæ distributiones amittat „ „.

Et cap. 43. „ „ Thesaurarius capituli, sive alius quocunque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officii, ex juris, & harum constitutionum præscripto, & ex ordine librorum Punctatoris. Is distributiones eorum, qui absentiæ, vel errati causa notati fuerint, ne persolvat; si id fecerit, tantumdem de suo det, quod in Ecclesiæ usum conferatur; & ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat „ „.

REGULA XVI.

Peccant Canonici, cæterique Clerici tam sæculares quam regulares, qui divinorum officiorum tempore libros legunt, aut privatim Breviarium recitant. Idem esto de Sanctimonialibus judicium.

Canonicis cæterisque Clericis tam sæcularibus quam regularibus choro deputatis, necnon monialibus divinorum officiorum tempore, libros, literas, aut alia scripta legere non licet. Nec officium privatim in choro [illegible]citare.

Hanc Regulam Concilia tradunt, scilicet Basileense sess. 21. cap. 3. „ „ Nemo, dum horæ in communi publice cantantur, legat, vel dicat privatim officium; nam non solum obsequium, quo obnoxius est choro, subtrahit, sed alios psallentes perturbat „ „. Mediolanense 1. p. 2. cap. 53. „ Ne in „ choro (*inquit*) ubi communi officio opera datur, „ privatim officium dicant: neve literas, libros, alia„ ve scripta legant „.

Concilium Remense anno 1583. tit. *De Cultu divino*, n. 6. „ Clerici simul conveniant in chorum, „ nec confabulentur, aut aliquid legant, ne priva„ tim quidem officium „.

Concilium Turonense eodem anno, cap. 13. „ „ Nemo, dum horæ in communi cantantur, legat, vel dicat privatim officium. Nam non solum obsequium, cui obnoxius est, choro subtrahit, sed alios psallentes perturbat „ „.

Con-

Concilium Bituricense 1584. tit. 12. can. 3. „ „ Non confabulentur in choro, neque quidquam alienum a cultu, & divino officio legant, sed nec privatim officium dicant, ne choro subtrahant, quod debent, aut per eos turbentur, qui psallunt „ „.

Concilium Avenionense 1594 cap. 34. „ „ Nullus Canonicus, nec beneficiatus, neque alius Clericus inter canendum dormiat, nugetur, literas, aut libros legat, officium privatim recitet, per chorum vagetur, indecore sedeat, quidquamve faciat, aut loquatur, quod chori disciplinam, & psallentium attentionem perturbet „ „.

Concilium Narbonense 1609. cap. 30. „ „ In choro colloquia non permittantur; non dormiat aliquis; non nugetur; literas, aut libros non legat; officium privatim non recitet „ „.

Hanc Regulam confirmat *S. Antoninus* p. 2. tit. 9. cap. 12 De negligentia in Horis canonicis. „ „ Sexta (*inquit*) negligentia est, quando psallentibus aliis, qui velit illo tempore dicere alias horas privatas submisse, plures horas per se citius dicens; hi quodammodo furtum faciunt. Nam furtum committit, qui re alterius utitur contra voluntatem ipsius. Cum autem voluntas Religiosi sit in manibus Prælati, & Prælatus velit subditum cum cæteris persolvere horas, ut juvet alios, & conveniat cum aliis; proprio arbitrio vocem subtrahens, ut suas orationes dicat, furtum committit, nec Deo placet. Unde Bernardus: *Ingratum est Spiritui sancto, quidquid obtuleris, neglecto eo, ad quod teneris*. Nec est sufficiens excusatio, si quis dicat, se non habere vocem bonam ad adjuvandum chorum; quia & in templo Domini erant vasa non solum aurea, & argentea, sed etiam ænea; & omnia Domini opera suo modo benedicunt Dominum, & suis vocibus non solum psittacus, & cygnus, & philomela, sed & canis, & asellus, & cicada „ „.

INDEX
CAPITUM, ARTICULORUM, ET RERUM, QUÆ IN HOC TOMO QUINTO TRACTANTUR.
LIBER SECUNDUS.
TRACTATUS DE INDULGENTIIS.

Re-

TRACTATUS.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

INDEX

Re-

ART. VI.

tinere ... poteſt, niſi præ
perfecerit, ac ... adep
Regula III. Beneficia Eccleſiaſt ...
habentia, ſine peccato mortali deb
Regula IV. Qui in Beneficia
ingerunt, vel illa ambiunt, ...
Regula V. Qui Beneficia Eccle
intuitu ſuſcipiunt, non ſolum
cati rei ſunt
Regula VI. Reſignatio Beneficii
Regula VII. Beneficium Eccleſia
reſignari non poteſt, vel ejura
Regula VIII. Reſignatio in favore
lege, ut illud certo cuipiam v
feratur, Eccleſiaſtico Jure vetita
mano admitti poteſt
Regula IX. Qui Beneficium reſignant
expreſſo, vel tacito, ut illud confer
ntibus deſignatæ, aut ab aliis con
peccati mortalis, & in pœnas con
Regula X. Reſignatio in favorem,
nantem a Simonia immunem non
cium alicui reſignet, ut commod
ſuæ inde proveniat.
Regula XI. Reſignationes cum ex
in eadem Beneficia, illicitæ ſunt
Regula XII. Quælibet reſignatio d
ta, & irrita judicanda eſt: nec
ſcientia retinere poteſt Reſignatar
Regula XIII. Qui ...

INDEX

Re-

INDEX

Regu-

Re-

[illegible]

Regula [illegible]

Regula [illegible]

Regula [illegible]

Regula XIX. [illegible] ad [illegible]

Regula XX. [illegible] habet. [illegible]

Regula XX[illegible]

Regula XXI[illegible] Principi[illegible] nium [illegible]

Regula XXIII. [illegible] rumque [illegible] ter [illegible]

Regula XX[illegible]

pra-

Regu-

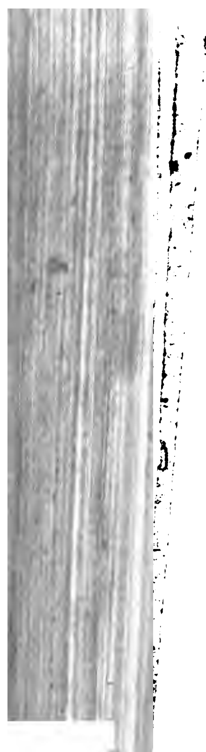
Finis Tomi Quinti.

[redacted]